MUZAFFER İLHAN
ERDOST

TÜRKİYE
2009

ONUR
YAYINLARI

BİRİNCİ BASKI
EYLÜL 2009

TÜRKİYE 2009

MUZAFFER İLHAN ERDOST

ONUR YAYINLARI
ANKARA 2009

ISBN: 978-975-351-033-2

İÇİ

7 Önüne

BİRİNCİ BÖLÜM
TÜRKİYE 2009

9 12 Eylül'ün Kaidesi Kandır
11 *Patika*'ya Yanıtlar
11 1. Yayınlar
13 2. 12 Eylül
21 3. Devrim ve Karşı-Devrim
26 4. İnsan Hakları
28 5. Ulusların Geleceklerini Belirlemesi
31 6. İkinci Yeni / Şiir
37 12 Eylül Darbesi ve Nedenleri

İKİNCİ BÖLÜM
İNSAN VE HAKLARI

44 Barış
45 İnsan Hakları Nerede?
46 Son Osmanlı
49 "Gatagulli"mi? "Gıll u Gış" mı?
51 Demokrasi Terörü mü? Darbe Demokrasisi mi?

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
TÜRKİYE'Mİ? NEREYE?

54 Burada Buluşuyorsak Uzat Elini Obama
59 Gül ve Futbol Keyfi
66 Türkiye Ermenistan Sınırı Üzerine
72 Sevr'in Üç Ayağı ve Üç Bacanağı
78 "Fırsat", "Açılım" ve Kapan
78 Birinci Konu: Etnik Ayrılıkçılığın Şiddet Çizelgesi
81 İkinci Konu: Petro-Politikten Politik-Petrole
83 Üçüncü Konu: Çekiç Güç'ün Gölgesinde "Kürt Oyunu"
87 Dördüncü Konu: ABD'nin Türkiye'yi Yeniden Yapılandırma Çabaları
91 Beşinci Konu: Kürt Devleti Taslağı ve ABD
99 Altıncı Konu: Federasyon ve Konfederasyon
101 Yedinci Konu: Lozan'ın Revizyonu ve Sevr
104 Sekizinci Konu: Etnik Ayrımcılık ve "Birlik" Olarak Ulus
107 Dokuzuncu Konu: "Fırsat"tan "Açılım"a

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
CAN ÇEKİŞEN ÜLKE

115 Başöğretmen
121 Darwin'i Şeriatın Süzgecinden Süzmek
126 Uğur Mumcu Miladı - Öncesi ve Sonrası
126 Sunum
128 1. Öncesi: 12 Eylül
135 2. Milad: Uğur Mumcu
147 3. Sonrası: Tezkere
161 Yabancılara Toprak Satışı ve Yasalaşma Süreçleri (1535-Şubat 2009)
161 İmparatorluk Dönemi
161 Kapitülasyonlardan Sefer Yasasına
161 Kapitülasyonlar
162 1838 Ticaret Anlaşması
163 Duyunu Umumiye
164 Tütün Rejisi
164 Sefer Yasası
166 Eski Anlaşmaların Feshedilmesi
167 Büyük Millet Meclisi Dönemi
167 Lozan Andlaşması ve Oturma Sözleşmesi
167 Cumhuriyet Dönemi
167 1924 Köy Yasası - 87. Madde
169 1934 / Tapu Yasası - 35. Madde
169 "Mukabele-i Bilmisil"
170 Osmanlı Hanedanı ve Mübadiller
171 "Tebayı Temsil" "Sözleşmeli Karşılıklılık" "Yasal Karşılıklılık"
174 Cumhuriyet Sonrası Cumhuriyet
174 Turgut Özal Dönemi
176 Recep Tayip Erdoğan Dönemi (1)
181 Tayip Erdoğan Dönemi (2)
188 Tapu Yasasının 35. Maddesi Yeniden Meclis Gündeminde
192 Doğrudan Yabancı Yatırımlar Yasasının İptalinden Tapu Yasasının 36. Maddesine Yataş Geçiş
221 İnsan Hakları Evrensel Sözleşmesi, "Mülkiyet" Hakkı ve Yabancıların Toprak Edinme Olanağı
223 Son Sözler Yerine
224 *Kaynakça*

ÖNÜNE

Suları, *Türkiye 2009*'u hazırlarken, "Baba, dedi, son yazılarında biraz fazla yineleme var!"

Okur, bu kitabı karıştırırken sanırım aynı sözleri mırıldanacak. Dördüncü kez "Yabancılara Toprak Satışı ve Yasalaşma Süreçleri"ni gördüğünde, belki de öfkelenecek.

Ama, "Yabancılara Toprak Satışı"nın "Yasalaşma Süreçleri"ni yakından izlemiş biri, başlığın altındaki "1535 - Şubat 2009" tarihinin boşa konmadığını bilecek. Çünkü, AKP iktidarı döneminde, yabancılara toprak satışının önünü açmak için, Cumhuriyet döneminde yabancılara taşınmaz/toprak satışını koruma altına alan Köy ve Tapu Yasalarının ilgili maddelerini yürürlükten kaldırmış, değiştirmiş, yeni yasa düzenlemiş, ama bunlar Anayasa Mahkemesinden farklı tarihlerde dönmüş, yerine yenileri konarak, Anayasal kılıf içinde, ülke toprakları, yabancılar tarafından talan edilmişti, talan bugün de yeni yöntemlerle sürüyor.

Gerek Tapu Yasasının ilgili maddesinde yapılan değişikliklerin Anayasa Mahkemesinin iptali doğrultusunda yeni-

den düzenlenmesi, gerek Doğrudan Yabancı Yatırımlar Yasasının iptal edilen maddesinin, Tapu Yasasının daha önce boşaltılan maddelerine taşınması, il bazında yabancıların edinebileceği taşınmazın oranını belirleyen ölçütler üzerinden yapılan değişiklikler, son olarak, 2008 yılının son günü gecesinde, yeniden yasalaşmıştı. Dolayısıyla, Yabancılara Toprak Satışı ile ilgili yasalaşma süreçlerini son aşamasıyla tamamlamak gerekirdi. Bu da ancak, yeni bir yazıyla olanaklıydı. Doğal ki, daha önceki yazıların kısaltılarak, eksikleri giderilerek, yanlışları düzeltilerek yeniden yazılması da gerekiyordu. Bu nedenle de yinelemeler kaçınılmazdı, ama amaç, aynı şeyleri, aynı amaçlar için yinelemek değildi, değişiklikleri bir bütün içinde sunabilmekti.

Yinelemeler sözkonusu olduğu için belirteyim, 12 Eylül ile ilgili, "Demokrasi ve Demokrasi"den başlayarak günümüze değin değişik yazılar yazdım. Aynı veriler üzerinde çalışırken yeni vargılara varıyorum. Örneğin, 12 Eylül (1980) öncesi siyasal nedenlerle işlenen cinayet ve katliamların, bir askeri darbeye ortam hazırlamak amacıyla gerçekleştirilen bir NATO planı olduğunu, dolayısıyla gladyo ve CIA'nın, bu plana uyarlanmış bir programı uyguladıklarını saptadıktan sonra, yeni yorum ve değerlendirmelere ulaştığımı, yeni bir yazıda, eski materyali yineleyerek yeni sonuçlarımı açımladığımı söyleyebilirim. Sevr Andlaşmasıyla ilgili vardığım yeni vargılar da, bu konuda yinelemeler yapmama neden oldu.

Okurun bu yazıları, bir keyif yazısı gibi okumaması özlemiyle.

1 Ekim 2009, Ankara

12 EYLÜL'ÜN KAİDESİ KANDIR

Özgürleşme bilincinin bir bir karartıldığı, emeğin ve ekmeğin çiğnendiği, kitlesel kırımların burgacında kıyılan halkın kanının kaidesi üzerine oturtulmuştur 12 Eylül. Yani kandır 12 Eylülün kaidesi, halkın kanıdır. 12 Eylül, sermaye ve uluslararası sermaye için serapa özgürlük; emek ve emekçi için, bağımsızlık ve özgürlük uğruna savaşanlar için, işkence odası, filistin askısı, cezaevi hücresi ve darağacıdır.

12 Eylül, 1961 Anayasasının 'demokratik', 'sosyal' ve 'ilerici' içeriği yerine, 'baskıcı', 'asosyal' ve 'gerici' içeriğini doldurmuş, 12 Eylül öncesinde sokakta dökülen kan ile amaçlanan faşist sistem, 12 Eylül Anayasasıyla ve yasalarıyla, anayasal ve yasal bir sisteme dönüştürülmüştür. Bu sonuca ulaşmak için sol, yalnızca işkencede, cezaevinde ve darağacında boğulmamış, toplumsal yaşamda, ekonomik ve siyasal ortamda devletten, rafine yöntemlerle ve mutlak olarak dışlanmıştır.

'İktidar'ını sokağı kana bulayanların elinden alan 12 Eylül, dağıttığı parlamentonun yeniden açılmasının yolunu aç-

tığı zaman, dağıttığı (ve burjuva toplumun modern sınıflarını, yani burjuvaziyi, küçük-burjuvaziyi ve işçi sınıfını temsil eden) siyasal partilerin yerine, etnisitenin, dinin ve mezhebin belirleyici olduğu siyasal partilerin kurulmasının olanağını sağlamış, parlamentonun kadrosu, tarikat ve cemaatlerin (Nakşibendi, Nurcu, Fehullahçı vb.) belirleyici ölçüde egemen olduğu gericilerden oluşmuştur.

Biliyorum, bizden, yayıncı olarak ve yayınlarımızla sınırlı bir 12 Eylül değerlendirmesi istediniz. Yayıncı olarak gözaltına alınışımızı, İlhan'la birlikte dövülüşümüzü, İlhan'ın dövülerek öldürülüşünü; kitaplarımızın ikide-bir toplatılmasını, yetmedi, depomuzun yakılmasını, yanmayan kitapların da itfaiyenin sıktığı suda yok edilmesini, tekrar tekrar evimizin basılmasını ve benzeri baskıları anlatmamızı istediniz sanıyorum.

Daha önce de çığlıklanmıştım, yayınlar sözkonusu olduğunda: "Dili yoktur kağıdın" diye. "Ezilirken postal altında, yanarken kalorifer kazanında, sesi çıkmaz kağıdın. Ezdi onu, yaktı. Kağıdı kitap yapan, insanı insan yapan ışığı söndüremediğini sezdikçe de öfkesini yineledi. Daha çok yaktı. Olmadı. 130 bin kitabı birden yaktı. Olmadı, kitabı kitap yapanı yaktı."

Cumhuriyet, 12 Eylül 2001

PATİKA'YA YANITLAR
YAYINLAR
12 EYLÜL
DEVRİM VE KARŞI-DEVRİM
İNSAN HAKLARI
ULUSLARIN GELECEKLERİNİ BELİRLEME
İKİNCİ YENİ / ŞİİR

1. Yayınlar

Birinci sorunuz yayıncılığımla ilgili.

Kasım 1965'te Sol Yayınlarının ilk altı kitabını yayınladım, yayıncılığa böyle başladım. 12 Mart (1971) döneminde, yayınladığım kitaplardan dolayı değil, Efraim Elrom'un kaçırılmasıyla bağlantılı olarak yayınlanan İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığının bildirisiyle gözaltına alındım. Aynı bildiriden Ankara'da gözaltına alınanlarla birlikte İstanbul'a götürüldüm. Sansaryan Hanın üst kat hücrelerinde, sonra Selimiye Kışlasında ve ardından Davutpaşa Kışlasında "ağırlandım". Yaşar Kemal'in deyişiyle "misafir" olanlar arasında, Prof Dr Muammer Aksoy, Yaşar Kemal, Doğan Avcıoğlu, Prof Dr İsmet Sungurbey, Kemal Sülker, Kemal Türker, Kemal Burkay, Rasih Nuri İleri vb vardı. Gözaltı süresi dolduğunda hepimizi serbest bıraktılar, ama İzmir'den getirilen Samim Kocagöz'ü İzmir'e, Diyarbakır'dan getirilen Kemal Burkay'ı Diyarbakır'a, Ankara'dan getirilen Cenan Bıçakçı, Doğan Av-

cıoğlu, Erdoğan Güçbilmez ve Muzaffer Erdost'u adamlı olarak Ankara'ya postaladılar. Ankara'da yeniden gözaltına alındım. Gözaltı süresinin bitiminde tutuklandım. Mamak Askeri Cezaevine kondum. Beni, Dev-Genç davası sanığı olarak, Dev-Genç davasının en sonuna yamamışlardı. İddianame bir yılda geldi. Sorgu sırası bir yılda geldi. Tahliye edilmedim.

Bu arada yayınladığım kitaplardan aldığım beraat kararları Yargıtay'dan dönüyor, beraat veren mahkemelerden bu kez mahkumiyet kararı çıkıyor, Yargıtay onuyordu. Her bir kitap için 7.5 yıl. Toplam mahkumiyet 37.5 yıl. Süren iki davam daha var. Sıkıyönetim Askeri Mahkemesinden tahliye kararı ve Ankara Merkez Kapalı Cezaevinde "misafir"liğe devam ediyorum. Dev-Genç davası bitiyor, beni davadan "tefrik" ediyorlar! Ne kadar ilginç değil mi? İki-buçuk yıl yatırıyorlar Dev-Genç sanığı olarak, sonra Dev-Genç sanığı olmadığıma karar veriyorlar. "Ankara'da yargıçlar var!" sözü ne kadar doğru! Kesinleşmiş mahkumiyetlerim nedeniyle nakledildiğim Ankara Merkez Kapalı Cezaevinden 1974 Genel Af Yasasıyla serbest bırakıldıktan sonra, Sıkıyönetim Mahkemesinde, tek olarak yargılanacağım. Devlete ve millete "ayıp" olmasın diye, mahkumiyet kararı veriliyor. Duruşma hakimi Mehmet Turan, af yasasıyla, verilen mahkumiyet kararının bütün sonuçlarıyla silindiğini söylüyor bana.

12 Mart 1971: yarı-askeri darbe. 13 Ekim 1973: genel seçimler. Ecevit ile Erbakan (CHP ile MSP) koalisyon kuruyor, genel af yasasında anlaşmışlar. Mecliste, 141 ve 142'inci maddeler, MSP'nin entrikasıyla af dışı kalıyor. Ecevit ve CHP'li milletvekillerinin Anayasa Mahkemesine Af Yasasının istisna maddelerinin iptali için yaptığı başvuru kabul ediliyor, TCK'nun 141 ve 142. maddelerinden mahkum olanlarla birlikte ben de tahliye ediliyorum.

Kaç kez yargılandım, zorlansam bir sayıya ulaşabilirim. Ama bir dava açılması ne demek? Savcılık sizi polis marifetiyle davet edecek. İfadeniz alınacak. Tutuklanmanız istenecek belki. Nöbetçi Sulh Mahkemesine gönderecek. Adamlı

olarak nöbetçi mahkemede karar bekleyeceksiniz. Mao'nun kitabı *Teori ve Pratik*'ten tutuklanmam istemiyle Sulh Ceza Hakiminin karşısındayım. Bana soru sormuyor, Çin'in Uygur Türklerine yaptığı baskılardan dolayı sorguluyor ve tutukluyor beni. *Ne Yapmalı*?'dan aynı hakimin tutuklanmam istemiyle karşısındayım. "Geçen kez beni tutukladınız, ama ben beraat ettim!" diyorum, "Haa öyle mi? O zaman seni tutuklamıyorum!" diyor. Yani güzel gidiyor işler. Her dava birkaç yıl sürüyor. Üstüste biniyor davalar, hemen her hafta bir iki duruşmaya giriyorum.

Şöyle bitireyim yanıtımı: "Hegel'den Marks'a, Lenin'den İbni Haldun'a, Darwin'den Huberman'a kadar çeşitli kitaplar yayınladınız." diye yazmışsınız. Böyle bir sıralamayı beğenmedim. Marx, Engels, Lenin, Stalin ve bilimsel sosyalizmi tanıtan kitapları Sol Yayınları yayınlıyor. 12 Mart döneminde cezaevindeyken Darwin'in *İnsanın Türeyişi*'nin yeni bir çevirisini yayınlayacak İlhan. Darwin'i, bir başka yayınevi adı altında yayınlamayı düşünmüştüm. İlhan'a "Onur Yayınları"nı kurmasını ve Darwin'i orda yayınlamasını söyledim. Darwin, İbni Haldun, Hegel, Onur Yayınları arasında yayınlandı.

Bir not da "Marx"ın yazılışıyla ilgili. Eski yazı geleneğinden gelenler "Marks"diye yazıyor. Yeni yazıyla "Marx" yazmak gerekir, lütfen, siz de "Marks" değil, "Marx" yazın.

2. 12 Eylül

İkinci sorunuz, askeri darbe ve 12 Eylül üzerine. Uzun sorunuz, "burjuva demokrasisi düzleminde bile, darbeciler yargılanmadan demokrasiye geçmek olası mı?" tümcesiyle noktalanıyor.

Öyle anlıyorum ki, benden, 12 Eylülün kısa bir özetini, "darbecilerin yargılanmasıyla" ilgili düşüncelerimi almak istemişsiniz.

Benim için esas olan 12 Eylülün tam, eksiksiz ve doğru yorumudur. Darbecilerin yargılanması genel bir kural olarak istenebilir, ama genel kural olarak darbecilerin yargılanma-

sını istemek, her darbenin yargılanmasını istemek anlamına gelmemeli. Darbenin zorlayıcı nedenlerine, amacına, uygulanmasına bağlı olarak darbecilerin yargılanması gündeme gelebilir. Öyle durumlar olabilir ki, emperyalist ve faşist bir kıskaçtan çıkmak, demokratik yollardan olanaklı olmayabilir, tıkanan demokratik yolları açmak, İnsan Hakları Evrensel Bildirgesinin tanıdığı direnme hakkını zorunlu hale getirebilir. Ama bir darbe ortamı yaratmak için ülke kana bulanmışsa, ilkin sorun bu açıdan irdelenmeli. Özellikle de kan dökülmesini önlemekle görevli ve yükümlü olanların, iktidara oturmak için, kanın dökülmesine seyirci kalmaları, dökülen kanları basamak yaparak iktidara çıkmaları, onların yargılanmalarının birinci maddesi olmak gerekir.

İkincisi, bir darbe ortamının yaratılmak istenmesinin nedenlerini bilmek gerekir. Ülkenin ileriye yönelik devrimci açılımının önünü kesmek, özgürlükleri kısmak, uluslararası sermayenin ve sermayenin koruyucu kurumlarının gücünü ve etkisini arttırmak için bir darbe ortamı yaratılmak isteniyorsa ya da istenmişse, burada darbecilerin yargılanması, demokratikleşmenin esenliğe çıkartılması için zorunludur.

Şu da belirtilmeli: Böyle bir durumda, ülkeyi bir darbe ortamına hazırlamak isteyen odaklar ile böyle bir ortamda darbe gerçekleştirmekle görevli olan kurumlar arasında bir irade ve amaç birliği olması ise, durumu daha da vahimleştirecektir.

Aralık 1978'de, Kahramanmaraş katliamı devam ederken, Türkiye'den ayrılmakta olan Dünya Bankasının bir yetkilisi, "Türkiye'nin ekonomik durumu iyi değil, bir askeri darbe olursa düzelebilir!" diyebiliyorsa, ve bu, Kahramanmaraş katliamı gibi kolluk güçlerinin doğrudan müdahale edemediği, "komünist ve kızılbaş" olanların katledildiği bir iç savaş ortamında söyleniyor, basında yer alıyorsa, ve arkasından Evren ve arkadaşları, kanı durdurmak yerine, darbe gününü belirlemek için toplanıyorlarsa, burada sorulamayan soruların yanıtını aramak gerekir.

İlkin şöyle sormak gerekmez mi: Dünya Bankası, ekono-

mik durum ve askeri darbe! Burada bir sakatlık yok mu? ABD Dışişleri Bakanı Christopher, Başbakan Ecevit'e, Sovyetler Birliği üzerinde casus uçuşu yapan U-2 uçaklarının Türkiye'de konuşlanmasını ve Türkiye'den uçmasını önermiş, Ecevit olumsuz yanıt verdiği zaman, Christopher, "O zaman ekonomik yardımın kesileceği" tehdidini masaya getirmişti. U-2 casus uçaklarıyla ekonomik yardımın birbirinin karşısına konması, Ecevit'in konuşmayı bitirmesine neden olacak ama, 14 Ekim 1979 seçimlerinden sonra iktidarı Ecevit'ten devralacak olan Demirel, 12 Eylülün 25. yılında, "Devraldığımız Türkiye kan çanağıydı, diyecektir, kuyruklar yokluklar ülkesi. Isınacak mazot yok, benzin yok, yağ yok, şeker yok, dışardan satın alacak bir kuruş yok, fabrikaların hammaddesi yok, ilaç yok." Ardından da ekleyecektir: "Biz hükümet olarak lazım gelen tedbirleri almışız, 24 Ocak 80 kararlarından sözediyorum. Ama kanun nizam hakimiyeti bir türlü sağlanamamış."

Sağlanamamıştı ve sağlanmayacaktı. Çünkü Demirel de, başka istemler yanında, U-2 casus uçaklarının Türkiye'de konuşlanmasına ve Türkiye'den Sovyetler Birliği üzerinde uçmasına izin vermeyecekti. NATO ise, Demirel'in, IMF'nin kararlarına uymadığı için Türkiye'de bir askeri darbe planlamıştı, adı böyle konuyordu. Aslında, 26 Ocak 1974'te Ecevit-Erbakan koalisyonu güvenoyu alıp, Genel Af Yasasıyla, 12 Mart yarı-askeri darbesinin, "darbeci" olarak cezaevlerine doldurduğu, yurtsever, ilerici, devrimci gençliği özgürlüklerine kavuşturduğu ve ABD'nin dayatmasıyla konan afyon ekimi yasağını, bir yasayla kaldırdığı zaman, aydın olarak, ideolojik olarak güçlenmesinin simgesel isimlerinden, ilerici, demokrat ve devrimci kurum ve kuruluş temsilcilerine, devrimci gençlikten, laik kimlikleriyle sola oy veren Alevilere yönelik sabotaj, suikast ve katliamlarla, "sol"un, genel seçimlerde iktidar olmasının önünü kapamak, yani parlamentoda solun milletvekili sayısını aşağı çekmek ve giderek sıfırlamak amaçlanmıştı. 1974 yılının son aylarında şurda burada, sade insanlar, siyasi görüşleri nedeniyle öldürülmeye başlanacak-

tı.

NATO ise, Türkiye'de bir askeri darbe planlamıştı. Demirel IMF'nin istemlerine uymadığı, yani daha sonra imzalayacağı 24 Ocak Kararlarını imzalamadığı için planlanmıştı askeri darbe. NATO, IMF, 24 Ocak Kararları... Burada bir sakatlık yok mu? Ama Demirel diyor ki,"Elimizde İskenderun Demir Çelik Fabrikası, İzmir Aliağa Rafinerisi, Seydişehir Aliminyum Fabrikası, Bandırma Sülfirik Asit Fabrikası, Artvin Yonga Fabrikası projeleri var. Bunlar için batılı hükümetler, sermayedarlar ve bankalara başvurduk, finanse etmediler. Türkiye'nin borçlarını geri ödeme kabiliyeti olmadığını söylediler. O zaman biz Sovyetlere başvurduk. Onlar finanse ettiler. Onun üzerine *New York Times*'in sahibi olan zat, bana, "Aks mı değiştiriyorsunuz?" dedi. "Hayır biz aks (makas) filan dağiştirmiyoruz, Türkiye Cumhuriyeti hükümeti olarak Türkiye'nin menfaatlerini kolluyoruz!" dedim. "Ben sizlere müracaat ettim, siz Türkiye'nin ödeme kabiliyeti yoktur deyip para vermediniz, onun üzerine Sovyetler'le anlaştık!" karşılığını verdim, Adamlar yaptılar. Karşığını da malla ödedik." (*Cumhuriyet*, 4.2.2006.)

NATO'nun amacı NATO ile korunan sistemi korumak. İki biçimde koruyacak. Ya dışardan, yani Sovyetler'den gelecek açık saldırıya karşı, ya da içerden yürütülen dolaylı saldırıya karşı. Dışardan gelecek açık saldırı, "açık" yani bilinen, yasal olarak oluşmuş silahlı kuvvetlerle önlenecek. İçerden, dolaylı olarak, yani reform biçiminde, demokratik devrimci hareketler biçiminde gerçekleştirilmek istenen "komünist" saldırılar da dolaylı olarak, yani yasal olmayan, özel kuvvetlerle önlenecek.

İran'da Molla rejimi, ABD Büyükelçiliğini basmış, İran'dan kovulmuş ABD. U-2 casus uçakları dahil Sovyetlere yönelik faaliyetlerin İran cephesi kaybedilmiş. Afganistan'da ABD'nin besleyip büyüttüğü Taliban, uluslararası cihat merkezine dönüşmüş. Irak ve Suriye ile Sovyetlerin gerçekleştirdiği dostluk ve işbirliği anlaşmaları işliyor. NATO, Sovyetlerden gelecek saldırıya karşı açık savunma konumunda, ama

gizli amacı, Sovyetler Birliğinin Merkezi otoritesini çökertmek. Türkiye'de 12 Martta gerçekleştirilen darbe, Parlamentoyu kapatmaya yetmemiş, siyasi partiler feshedilememiş, genel seçimler askıya alınamamış, ilk genel seçimde, sol, iktidar olmuş. Sağ (Demirel) ise, hem IMF'nin kıskacına girmemekte kararlı, hem de ağır sanayi kuruluşlarını Sovyetlerle tamamlamakta. Yani bir yandan, içerde KİT'leri güçlendiriyor, öte yandan Sovyet ekonomisine kan veriyor. Ama bu arada, Ecevit de, Demirel de, Sovyetleri dikizleyecek casus uçaklarının Türkiye'de konuşlanmasına izin vermiyor; Yunanistan'ın NATO'nun askeri kanadına dönmesine, hiçbir koşul belirlemeden, izin verilmiyor. NATO ve ABD için "öteki" şık, programa alınıyor: Askeri darbe.

Ama askeri darbe, sigara kuyruğu var diye yapılmaz, İskenderun Demir Çelik Fabrakısını Sovyetler yaptı diye de yapılmaz. 24 Ocak (1980) Kararları imzalanmadı diye darbe planlandıysa, bu kararlar imzalandıktan sonra darbenin gerekçesi de kalkmış olmak gerekir. Oysa 1 Temmuz 1980'de, Evren komutanlarıyla darbe gününü kararlaştıracaktır. Darbe yapmayı değil, gününü kararlaştıracak ve darbe günü olarak 11/12 Temmuz belirlenecektir. Darbe gününün belirlenmesi üzerine, CIA Kıbrıs istasyonunda görevli Alexander Peck, bir yıldır çalışma ve araştırma yaptığı bölgede, Çorum'dadır. Çorum, fitili, 28 Mayısta ateşlenmiş dinamit gibidir. 4 Temmuz cumadır.

4 Temmuz / Cuma. Ulucamide hoca vaaz verirken, biri camiye girerek, "Alaaddin Camisinin yakıldığını"söyler. Öteki camilere gidenler, "Komünistler, aleviler, Alaaddin Camisine bomba koydular!" diye bağırırlar. Camilerden çıkanlar, tekbir getirerek "Komünist kızılbaşlara ölüm!" bağrışları arasında "Ümmedi Muhammed" "cihad"a çağrılır. Alevilerin ve solcuların yoğun olduğu mahallelere saldırılır:

4 Temmuz / Cuma. Namaz sırasında, TRT'de, "Çorum'da Alaaddin Camisine bomba atılması ve dışardan ateş edilmesi üzerine meydana gelen olaylarda ilk saptamalara göre dört kişinin öldüğü" haberi verilir ve saat başı yinelenir. TRT Ço-

rum muhabiri, böyle bir haber geçmediğini açıklar. Cumhuriyet Savcısı o anda Merkez Jandarma Karakolundadır. Polis telsizinden Alaaddin Camisinin bombalandığı duyulmaktadır. Polis telsizinin ardından, askeri telsizden bir yüzbaşı "Alaaddin Camisini bombalama olanağı yok, hangi polis verdi bu haberi?" diye sorar. Camiye bomba atıldı diye telsizden haber yayan polis bulunmaz.

Öncesi : Çorum'un ilçesi İskilip'te "Ülkücü Gençlik" imzasıyla dağıtılan bildiride, "Müslüman Türk milletini bölmek, parçalamak, yok etmek isteyen komünist cinayet şebekelerine karşı", "Büyük Türk Milleti", "Ülkücü Türk gençliğine destek vermeye" ve "Büyük Cihada hazırlanmaya" çağrılır. "Kanımız aksa da zafer islamın! Yolumuz Allahın yolu!" sloganıyla biter bildiri.

Can Özbay (MHP'li, İbrahim Çiftçi, İsa Armağan, Abdullah Çatlı'nın avukatı): "Bu oyunun (Çorum olaylarının) oynanmasında Amerika'nın rolü oldu. Birtakım Amerikan ajanlarının, hatta elçilik mensuplarının olayların içinde yer aldığını ben belgeleriyle saptadım. Amerikan elçiliğinin parmağını ben gözümle gördüm. Elçilik mensubu Çorum'a geliyor, olayları ayarlıyor. O zaman devletin emniyet görevlilerine bu kişinin adını da verdim. Sivas olaylarında da, Kahramanmaraş olaylarında da var bu oyun. MHP'nin içinde ajanlar cirit atıyordu." (*Radikal*, 11 Kasım 1996.)

Sadık Eral, Avukat: MHP binasında Çorum olaylarını planlayan Alexander Peck'in, olaylardan önce de yörede çalışmalar yaptığını, Çorum'da AP ve MHP başkanlarıyla, CHP'li belediye başkanıyla, valiyle görüştüğünü, bazı köyleri gezdiğini, alevi-sünnilerin durumlarıyla ilgili bilgiler aldığını yazar. Çorum CHP il Başkanı, Peck ile görüşmemiş; CHP'li belediye başkanı, Peck ile görüşmesini, "devlet sırrı" diyerek açıklamamıştı.

Cüneyt Arcayürek, Peck'in, Amasya Belediye Başkanı Gündüz Turan'la görüştüğünü, alevi-sünni, sağ-sol çatışması üzerine sorular sorduğunu, "Ne zaman, hangi büyüklükte bir çatışma çıkacağını araştırdığını" yazar. Arcayürek bu bilgiler

üzerine Dışişleri Bakanı Gündüz Ökçün'e gitmiş, Ökçün, Peck'in, Kıbrıs'ta CIA istasyonuna bağlı çalıştığını söylemişti.

İçişleri Bakanı Hasan Fehmi Güneş : Türkiye'de yaşanan birçok olayda, MHP ile ortak çalışan CIA ajanı Peck'in imzası vardır. Gezisinden bir süre sonra Çorum olaylarının patlak vermesi ilginçtir.

12 Eylülün ardından MHP Genel Merkezinde yapılan aramada, MHP Genel Başkan Yardımcısı Necati Gültekin'in not defterinde şöyle bir kayıt vardı: "ABD Elçiliğinden Alexander Peck gelecek, konferans verecek."

İtalyan Gladyosu ile organik bağı olan P2 Mason Locası Başkanı Licio Gelli, "İtalyan gladyocular ile Türk ülkücülerin, CIA güdümünde çalıştıklarını" söyleyecekti.

Ülkücüler ise iki takım olmalıydı: ülkücüler, komandolar. Türkeş'in verdiği bilgiye göre, Türkiye'de 1968-1970 yılları arasında 45 komando kampı kurulmuş, bu kamplarda 250 bin komando eğitilmişti.

Kimler, hangi amaçla eğitilmişti sorusunun yanıtını, ABD Başkanı Jhonson'ın, 1964'te, Birleşik Devletler Harp Akadesinde yaptığı konuşmadan çıkarsamak olanaklıydı: "Şu sırada, diyordu Jhonson, 344 ekibimiz 47 ülkede iç savaş taktiklerini öğretiyor."

Ecevit, gençlerin, cinayet, sabotaj, suikast için eğitildiklerini söylerken, bu komando kamplarını gösteriyordu. Türkeş ise, "sabotaj, suikast, katliam gibi gündelikleşen olayların sonuç olduğunu" söylüyor, nedenini de "komünist emperyalizmin, ülkemizde saldırıya geçmiş olmasıyla" açıklıyordu. Anarşinin sebebi, ona göre, "Türk devletinin yıkılmak, Türk milletinin ve vatanının bölünmek, yerine komünist bir diktatörlük kurulmak istenmesiydi.".

CHP ile MSP koalisyonunun güvenoyu aldığı 26 Ocak 1974'ten 12 Eylül 1980'e kadar, soldan (Ecevit başkanlığından) sağa, sağdan (Demirel başkanlığından) sola, altı kez iktidar el değiştirecek, iktidar partilerinin sağ ve sol olmalarına göre siyasal amaçlarla işlenen cinayetlerin sayısında iniş-

ler çıkışlar değil, sürekli bir artış gözlenecektir.

Ecevit ve Demirel'in iktidarları dönemlerinde, siyasal nedenlerle öldürülenlerin ay ortalaması ve toplam ölü sayısı şöyleydi:

1974 / Ecevit	0,5	kişi (toplam	5 ölü)
1974 / Irmak	2,0	kişi (toplam	9 ölü)
1975 / Demirel	14,3	kişi (toplam	350 ölü)
1977 / Ecevit	21,0	kişi (toplam	21 ölü)
1977 / 1978 - Demirel	93,2	kişi (toplam	507 ölü)
1978 / 1979 - Ecevit	190,0	kişi (toplam	2.227 ölü)
1979 / 1980 - Demirel	303,7	kişi (toplam	2.734 ölü)

Kahramanmaraş katliamıyla birlikte, 26 Aralık 1978'de, 13 ilde sıkıyönetim ilan edilecek, ama öldürülenlerin sayısı daha da artacaktı. 1974'ten 12 Eylül 1980'e (toplam 69 ay) 5.388 kişi yaşamını yitirmişti. Toplam ölü sayısının aylık ortalaması 78.1 kişiydi, bunun 30.6 kişisi sol, 18.6'sı sağ, 4.0'ü güvenlik görevlisiydi.

Ecevit'in üç başbakanlığı döneminde (33 ay, ya da 1005 gün, günde 2,24 kişi olmak üzere) toplam 2.253 kişi öldürülecek; Demirel'in üç başbakanlığı döneminde (40.5 ay ya da 1117 gün, günde 3,21 kişi olmak üzere) toplam 3.591 kişi öldürülecek.

Demirel, "Sonra, yıllar sonra, diyor, üzerimizdeki yasaklar kalkmış, Kenan Evren'le karşılaştık. '11 Eylül günü akan kan, 13 Eylül günü nasıl durdu? Kanın üzerinde oturuyorsunuz!' dedim. Cevap vermedi." "11 Eylül ile 13 Eylül arasında bir gün geçti. Yeni yetki yoktu, değişen neydi de kan hemen durdu? Cevabı hala yoktur."

Harp Akademileri Komutanı Bedrettin Demirel'in, "Benim kanaatim, 1978'de müdahalenin yapılmasıydı. Sayın Evren bir ordu müdahalesi için 'zamanın iyi seçilmesi' kanaatindeydi" sözlerini, Süleyman Demirel, "Biz bunu bir sene önce yapmalıydık. Ama olgunlaşsın diye bekledik." biçiminde aktaracaktı. Haklıydı. Çünkü, askeri müdahale 1978'in başında

yapılmış olsaydı, 12 Eylül 1980'e kadar öldürülen 5.388 kişi yerine 382 kişi öldürülmüş olacak, 5.006 kişi yaşamda kalacaktı. 1978'in sonunda müdahale yapılmış olsaydı 1.142 kişi ölecek, 4.246 kişi yaşamda kalacaktı. Doğal ki, amaç sokaktaki kanı durdurmak olsaydı, 1978'in başında müdahale yeterli olurdu. Ama ilericileri, sol ve sosyalistleri, sola oy veren laikleri ve yığınsal olarak alevileri daha çok öldürmek, ezmek, dağıtmak, yoketmek için 12 Eylüle kadar beklenecekti.

ABD Başkanı Jimmy Carter, "12 Eylül harekatından önce Türkiye'nin durumunun savunma açısından tehlike arzettiğini", "Afganistan'ın işgal edilmesinden ve İran monarşisinin devrilmesinden sonra, Türkiye'deki bu istikrar hareketinin içlerini ferahlattığını" söyleyecekti. (Okur anımsayacaktır, 12 Eylül darbesini CIA eski Ortadoğu Masası Başkanı Graham Fuller, haber alır almaz, Başkan Carter'ı tiyatro locasında bulmuş, ve "Bizim oğlanlar başardı" sözleriyle, darbeyi müjdelemişti. "Bizim oğlanlar" dediği, Alexander Peck gibi CIA ajanlarıydı, darbeyi onlar başarmıştı. Ama Demirel'e sorarsanız, "Darbe"yi yapan Türk ordusuydu, Amerika bunun neresindeydi!)

3. Devrim ve Karşı-Devrim

Üçüncü sorunuz, "Kemalist devrim" ekseninde. Sorunuzdan çıkardığım kadarıyla, bir karşı-devrim süreci yaşıyoruz – bu, doğru. Ama farklı boyutta bir işgal süreci de yaşıyoruz. Toprak olarak, su olarak, yeraltı ve yerüstü varlıklar olarak, sanayi ve ticaret olarak, sermaye olarak, kısacası ülke ve ulus olarak kendini satan negatif bir işgal süreci bu. Şu da var: "Karşı-devrim" sürecini, "feodalizmin intikamı" olarak sınırlamak, karşı-devrimi teokrasiden soyutlamak, teokrasiyi, laik-demokratik sistemi vurmak için silah olarak kullanan küresel sermayeyi gözardı etmek gibi tehlikeleri de içerir.

Burada "feodalizm", klasik anlamda, tarikat ve cemaatlerin temsil ettiği ve her şeyden önce de siyasal yaşama kumanda etmeye çalışan bir feodalizmdir. İkincisi, tarikat ve cema-

atleri, siyasal yaşamı belirlemeye yönelten, özünde din değil, uluslararası sermayeye kumanda eden emperyalist sistemdir. Emperyalist sistem, Türkiye odağında Avrasya'ya ve Ortadoğu'ya egemen olmak için, ön aşamada Türkiye'yi, bir üs, atlama tahtası, ileri karakol olarak, ilk aşamada da toprak olarak, siyasal erk olarak, toplumsal olarak, etnik ve dinsel ayrışmaya zorlamakta, ulus üzerinde varolduğu toprağıyla tarihe "uğurlanmak" için, din bütün alanlarda kullanılmaya çalışılmaktadır. Bu din, islam dinidir. Kullananlar, islamı, emperyalist sistemin ayaklarına seren islamcılar, museviler ve hıristiyanlardır. Ama hiç biri dinsel kimlikleriyle görünmezler.

Kemalist devrimi, benim, "küçük-burjuva demokratik devrim" olarak nitelemem yanlış değil. Kemalist devrim, ulus içinde, teokratik ve feodal sınıf ve katmanlar ile ulusal ve demokratik sınıf ve katmanlar arası bir savaşla sınırlı değildir, ağırlıklı olarak ülkeyi dörtbir yandan işgal eden düşmana karşı kazanılan Kurtuluş Savaşıyla simgelenir. Bu nedenle de, ilkin, "ulusal demokratik" bir devrimdir. Kemalist devrimin kaidesinde, ulusun, ulus olarak kurtarılma savaşı vardır. Ulusallığın sınıfsal belirleyici ögesi "burjuvazi" değil, yaşam düzeyleri ve yaşam biçimleri bakımından olduğu kadar, varolmalarını ve geleceklerini korumaları ve kurtulmaları açısından bütün varlıklarını ortaya koyan ve harekete geçiren küçük-burjuva aydınlar, yani asker ve sivil kadro, esnaf, zanatçı ve köylüler, yani küçük-burjuva sınıf ve katmanlardır.

Unutulmasın ki, Kurtuluş Savaşımız, kolları ve bacakları kesilmiş İmparatorluğun ana gövdesini, dışardan sömürge olarak, içerden etnik kimliklerine göre parsellenerek paylaşılmakta olan anayurdu, işgalden ve paylaşılmaktan kurtarma savaşıdır. İmparatorluğu kurtarma, yeniden onama ve diriltme savaşı değil. Bu, şu bakımdan önemlidir ki, devrime götüren savaş, Sarayı doğrudan hedefine almamıştır. Saray, devrimin hedefine, dolaylı olarak girmiştir. Savaş, ulusal savaştır, İmparatorluğun saray olarak İstanbul'da korunması

karşılığı, ulusal savaşın önünün "şeriat" adına kesilmek istenmesi bizi yanıltmamalıdır.

Şu bir gerçek ki, Türkiye Cumhuriyeti, İmparatorluğun, yalnızca "feodal" niteliğini dışlayan değil, dinsel-feodal kurum olan "teokratik" niteliğini de dışlayan bir siyasal yapılanmadır. Savaşı başarmasının sırrını, gene imparatorluğun "askeri" yapılanmasından kaynaklanan, merkezi olarak silahlı örgütlenme geleneğine sahip olmasında aramak gerekir. Ama bu, ne timar sisteminden kaynaklanan sipahi ve reayadan oluşan feodal niteliğiyle bir ordudur, ne de teokratik niteliğinden kaynaklanan dinsel (islami) bir ordu, yani cihad ordusudur. Ulus olma, uluslaşma ve ulus temelinde bağımsızlaşma ve bütünleşme bilinciyle, din-dışı, yani laik kimlikli komutanların önderliğinde bir ordudur. Saidi Nursi'nin saptırmak istediği gibi, islamı kurtarmak için savaşmamış, halkın çoğunluğu islam olan ulusu, tutsak olmak ve yokolmaktan kurtarmak için savaşmıştır.

Şu da eklenmeli ki, Anadolu köylüsü, müslüman halk, asker olarak Balkanlar'da, Yemen'de, Kafkaslar'da tüketilirken, müslüman olmayan ve bu nedenle askere alınmayan Ermeniler, Rumlar, Museviler, hem yaşamda kalmış, hem kendi alanlarında okumuş ve hem de zanaat, ticaret ve tefecilikle servetlerine servet katmış, Galata Sarrafları olarak, Saraya faizle borç vermiş, İstanbul'da olanlar vergi ödememiş, İmparatorluğun ekonomisini çökertmekte ön sırada rol oynamışlardı.

Marx, Nuh Nebi'den kalma sermayeler arasında saydığı tefeci sermayesinin birbirine karşıt iki özelliğini açıklarken, tefeci faiziyle biriken para-servetin sanayi sermayesine dönüşmesinin olumlu etkisine karşı, içinden beslendiği kurumları ve toplumsal yapıyı güçsüz düşüren yozlaştırıp zayıflatan tefeciliği birbirinden ayırır. Rum, Ermeni ve Yahudilerin oluşturduğu Galata Sarrafları, biriken para-serveti üretime, yani sınai üretime yatırmak yerine, devleti, devlet bürokrasisini ve toplumu içinden tüketip çürütmenin aracı ve aleti yapmışlardır. Bunlar, bir sanayi burjuvazisi olarak değil, sistemi

çürüten tefeci bankerler olarak tarihteki yerlerini almışlardır.

Galata sarraflarından bir "burjuva" katman oluşmuş olsa da, tarihsel gerçekler açısından değerlendirirsek, bunlar, burjuva sistemin öncüleri, burjuva sistemin burjuvaları değil, feodal sistemi, "faiz" yoluyla sömüren ve bu nedenle de üzerine kene gibi yapıştıkları feodal devlet hazinesini emerek sistemi yozlaştıran tefecilerdi. Tefecilik kurumlaşmış ve "banker" adını almıştı, üretimden yalıtık bir kurumlaşmaydı, üretime dönük de olmadı. Dolaylı da olsa üretime girmeyen ve "faiz" olarak emilen "değer", kapitalist üretimde üretilmemişti. Bu olanağı, özelliği, ayrıcalığı, Galata Sarrafları olarak, etnik ve inanç farklılığı nedeniyle askerlikten olduğu gibi vergiden bağışık sayılmalarıyla edinmişti, bu nedenle de, "ulusal" amaçlarla, ulusal bağımsızlık için savaşan, ulusal bir savaşa katılan katmanlar değillerdi, olmadılar da. Müslüman ve müslüman-olmayan yapımevi düzeyindeki sanayilerin sahibi "orta burjuva" denebilecek kesim, ülke ekonomisini belirleyecek nitelik ve büyüklükte değildi ve dolayısıyla, ulusal savaşın sınıfsal yapısında ağırlıklı bir yer almaları sözkonusu olmazdı.

Bu nedenle, ulusal savaş, kır ve kent küçük-burjuvazisinin ve onun çıkarlarıyla kaynaşan siyasal, ideolojik ve askersel temsilcilerin, yani asker ve sivil aydın bürokrasisinin, kendi toprağıyla ve yaşam koşullarıyla özleştirdiği yurdunu kurtarma, kendi özgürlüğüyle özdeşleşen ulusal bağımsızlığını kazanma, bir bütün olarak, ulusal kurtuluşun utkusunu çerçeveleyen Türkiye Büyük Millet Meclisinde ve onun lider kadrosunda somutlaşır.

"İmparator", askeri-merkezi-feodal-teokratik devletin soysal başıdır. İmparatorluğun yenilgisinin değil, yokedilişinin belgesini imzalatanların tutsağı olarak, teokratik gücü ve halife kimliğiyle, Sarayı, "yapı" olarak kurtarma karşılığında, "fetva"larla, ulusal savaş engellenmeye, sırtından hançerlenmeye çalışılır. Ülke, dış düşmanla iç düşman, dış düşmanlarla iç düşmanlar arasında, varolma savaşı vermektedir. Ana

hedef, yurdu içinden ve dışından kuşatan düşmanlardır. "Dini kurtarmak" kisvesi altında hilafeti ve halifeyi kurtarmaya kalkışanlar, ikincil hedeflerdir.

Tabloya böyle bakıldığında, Mustafa Kemal'in adıyla özdeşleştirilen "Kemalizm", "Kemalist" terimi, Kurtuluş Savaşıyla, bir başka deyişle, 19 Mayıs 1919'da Samsun'dan başlayan ve 29 Ekim 1923'te Ankara'da "Türkiye Cumhuriyeti"ne dönüşecek olan Kongreler dönemi, Heyeti Temsiliye dönemi ile Türkiye Büyük Millet Meclisi dönemini simgeler. 29 Ekim 1923'te başlayacak olan "Modern Türkiye"nin kurulması, iç devrimler dönemi, Kemal Atatürk'ten türetilecek olan "Atatürkçülük" terimiyle açıklanabilir.

Birinci dönem ile ikinci dönem, biri ulusal devrim, ikincisi demokratik devrim olarak nitelenmek gerekir. Ben, ikisini birbirinden ayırmanın, anneyi çocuğundan ve çocuğu babasından ayırmak gibi devrimlerin doğasına aykırı olduğunu düşünürüm. Dolayısıyla, tartışmasız, iki devrimi birlikte "ulusal demokratik devrim" olarak tanımlamanın doğru olacağı kanısındayım.

Şu da eklenmeli: Devrim devrimdir. Devrimci devrimcidir. Ulusal demokratik devrim, kuşku yok ki, sosyalist devrim değildir. Ama birbirlerinin yadsınması da değillerdir. Denebilirse, demokratik devrim sosyalist devrimin anası, sosyalist devrim demokratik devrimin çocuğudur. Unutulmasın ki, emperyalist sisteme bağlı ve bağımlı bir ulus / ülke, sosyalist devrimin önünü ve yolunu açamaz.

Bugün, Mustafa Kemal Atatürk'ün önderliğinde gerçekleştirilen ulusal devrim ve demokratik devrim, hem ulusal kimliği açısından, hem de laik ve demokratik niteliğiyle yara alıyor. Bir gemiye benzetilirse, kaptan köşkünde bay beyaz saray, dümende nato, güvertede pentagon, salonda imf, serviste cia ve gemi, toprağından, suyundan, sanayisinden, bankasından, sermayesinden, emeğinden su alıyor ve karanlıkta bilinen kara deliğe doğru akıyor.

Sorunuz, unutmadıysam, "Ne dersiniz, yaşadıklarımız feodalizmin intikamı mı?" diye bitiyordu.

Yanıtı kısadır: Feodalizmin intikamı olsa, ne gam! Çünkü, o şimdi yalnızca bir hayalet. Üstelik çocuklar onunla çember çeviriyor.

4. İnsan Hakları

Dördüncü ve beşinci sorularınız, "İnsan Hakları" ve insan hakları kuruluşlarıyla ilgili. Birlikte yanıtlayayım:

Geçenlerde, kısa bir yazım yayınlandı *Cumhuriyet*'te. İnsan hakları savunuru olarak, insan hakları kuruluşlarıyla ilgimi ve ilişiğimi şöyle güncelleştirmiştim:

- İHD'den (İnsan Hakları Derneğinden) gönüllü tard;
- TİHV'dan (Türkiye İnsan Hakları Vakfından) gönülsüz terk;
- TİHAK'ta (Türkiye İnsan Hakları Kurumunda) zoraki kalebendi.

"Nasıl bir kale-bentlik?" diye sorabilirsiniz.

10 Aralık 2007'de, yani İnsan Hakları Evrensel Bildirgesinin yıldönümünde. TİHAK tarafından düzenlenen "İnsan Hakları Günü"nü açış konuşmamda, birbirini tamamlayan değil, birbirine bir bakıma karşıt iki insan hakları anlayışı olduğunu ve TİHAK'ın, insan haklarını kucaklayış biçimini açıklamıştım.

Kan ile Kardeş'te de yayınlanan "İnsan Haklarında Yeni sorunlar Yeni Hedefler" başlıklı konumamın ilk bölümüyle sorunuzu yanıtlamış olayım. Şöyle:

> **İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, 10 Aralık 1948'de, Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda kabul edildi.**
>
> **Kurul, 1950'de, 10 Aralık'ın, tüm dünyada, "İnsan Hakları Günü" olarak kutlanmasını kararlaştırmıştı.**
>
> **İnsan hakları açısından, Türkiye'de, ilk bağımsız kuruluş olan İnsan Hakları Derneği, 12 Eylül askeri yönetiminin, ülkeyi, bir yanıyla işkence-evine, bir yanıyla cezaevi**

hücresine dönüştürdüğü dönemde kuruldu. Bir yanının darağacı, bir yanının "faili meçhul" mezbahası olduğu, insan çürütme birimlerinden insan yok etme kurumlarına değin ülkenin içten içe kanadığı, kan kaybettiği günlerde kurulmuştu İnsan Hakları Derneği.

Nazi faşizminin binlerce demokrat ve devrimciyi, Yahudi ve Çingeneyi, fırınlarda zehirleyerek öldürmüş olması, insan haklarına uluslararası bir statü kazandırılmasının belirleyici nedeni olması gibi, 12 Eylül askeri yönetiminin faşist uygulamaları da, insan haklarının sivil kuruluşlar tarafından savunulmaya başlamasının nedeni oldu.

İki yıl önce, 10 Aralık İnsan Hakları Günü dolayısıyla, Türkiye İnsan Hakları Kurumu olarak sunduğumuz bildiride, "Giderek farklı ve birbirine karşıt iki 'insan hakları' kümelenmesi oluştuğu"nu belirtmiş ve bu iki farklı, birbirine karşıt yaklaşımları şöyle açıklamıştık:

"Biri, uluslararası sermayeye kumanda eden ve küresel egemenliğin kendi tarihsel mirası olduğunu savlayan küresel faşizmin belirlediği insan hakları. Öteki, 23 Nisan 1920 ve 29 Ekim 1923'ün ulusal bağımsızlık temelinde yükselen laik Cumhuriyetin, devrimci demokratikleşme perspektifine uyarlanmış insan hakları. Yani varolma ve ulus olarak varolma, bağımsız olma, özgür olma, demokratikleşme ve devrimcileşme yolunda insan hakları.

"TİHAK, insan haklarını, ulus olma ve ulus olarak varlığını koruma temeli üzerine inşa ediyor ve insan haklarına, küresel sermayenin küresel perspektifinden bakan anlayışa karşı, insan haklarını, ulusal bağımsızlık temeli üzerinde savunuyor.

"TİHAK, ülkenin varlığını, bağımsızlığını, Cumhuriyetin temel ilkelerini koruyarak demokratikleşmeyi ve devrimcileşmeyi esas alan insan haklarını gündeme taşımanın kavgasını veriyor."

O günden bugüne iki yıl geçmiş bulunuyor. İnsanların yaşamında ve özellikle ulusların yaşamında iki yıl kısa bir zaman dilimi sayılmak gerekir. Ama bu iki yıl içersinde, kuşaktan kuşağa, kendisi olduğumuz yurdumuzun yabancısı olmaya zorlandığımız, kendimize olduğu kadar, yurdumuza yabancılaştırıldığımız bir sürece çekilmeye koşullandık.

5. Ulusların Geleceklerini Belirlemesi

Altıncı sorunuz, *Kan ile Kardeş*'te yayınlanan 12 Eylülün eleştiri / yorumumdan yola çıkıyor, ve:

1) 12 Eylülle birlikte, sınıfsal siyasallaşmanın önünün etnik ve dinsel siyasallaşma ile kesildiğini,

2) 12 Eylülün Türkiye devrimini ve devrimcisini kanserleştirdiğini,

3) Marx'ın "Din afyondur!" sözünü bütünselliğinden koparıp anlamını anlamsızlaştırdığımı,

4) "Ulusların kaderlerini tayin hakkı"nın yanlış yorumlandığını söylediğimi, soru olarak soruyorsunuz.

Tam da "kanserleştirici" bir dizi soru. Çünkü:

12 Eylülün, sınıfsal siyasallaşma önüne etnik ve dinsel siyasallamayı koyması ile ulusların geleceklerini belirleme hakkı arasına bir eşitlik ya da karşıtlık konulabilir mi? Çünkü, biri ulus, ötekiler etnik ya da dinsel topluluk.

12 Eylülün Türkiye devrimini kanserleştirmesiyle, "din afyondur"u birbiriyle özdeşleştirmek olanaklı mı?

Marx, dinin halkın afyonu olduğunu ne zaman ve ne için söyler?

Afyon, ağrı ve sızı dindiricidir. Bu söz, bilisiz halk yığınlarının afyonla uyutulması anlamında yorumlanmıştır. Marx'ın amacı ise, halkın acı ve ağrılarını, dine sığınarak dindirmesidir.

Şeyh Bedrettin soruları sorandır. Köylüler ayaklanması çağıdır. Avrupa'da ve Balkanlar'da, köylülerin ayaklanmasına karşı hıristiyan aristokratlar, yani beylikler, Sultan ile, köylü ayaklanmasına karşı bağlaşmışlardır. Yarin yanağından gayri bütün zenginliklerin ortak olduğunu söyler Bedrettin, Serez Çarşısı elleriyle yüzünü kapayacaktır. Afyon, burada, Serez Çarşısının yüzünü kapatan "eller"dir. Paul Wittek, Bedrettin ayaklanmasının ardından, Hacı Bayram Veli'nin yoksullara yardım çağrısıyla, Anadolu'da da köylülüğün "devrimci" direncini, ayaklanma dürtüsünü pörsüttüğünü ve sön-

dürdüğünü vurgular. Afyon, burada, yoksullara yapılan yardımdır. Günümüzde kömür ve makarna ile gecekonduların devrimci kabarışının pörsütülerek oyların dinsel partilere kaydırılması gibi. Burada, afyon, kömür ve makarnadır.

Etnik ve dinsel ayrımcılığın, ulusların yazgılarının belirlenmesiyle ne ilgisi var? Ulus, etnik, dinsel toplulukların bir birliği değil ki. Ulus, aşiretlerin, cemaatların, tarikatların koalisyonu da değil. Bunlar, ulus birimlerinin altında, alt kimliklerdir, uluslaşma ağır bastığı, yani demokratikleşme egemen düzeye geldiğinde, alt kimlikler, özellikle etnik kimlik, etnik kimlik olarak uluslaşmış olmaz ki, etnik kimlik, giderek yaşamın doğal özelliği olarak kalır. Etnik kimlikten bir ulus çıkarmak, sığırcıktan kısrak doğurmak gibi bir şeydir.

Ulus, kapitalistleşme ile başlar. Nasıl ki, kapitalistleşme, emek sahibi ve sermaye sahibi sınıf ve katmanların oluşumuyla örtüşürse, yani geleneksel ilişkilerden yeni ilişkilere geçiş aynı zamanda mülkiyetin, üretimin ve sınıfların niteliğinin değişmesiyle karakterize edilirse, ulus da bu değişim ve dönüşümlere koşut olarak oluşur. Burdan, dinin, tarikatın, cemaatin ve özellikle de etnik toplulukların, dinsel ya da etnik kimlikleriyle ulusu oluşturduğu anlamını çıkarmak olanaklı olabilir mi? Ulus, dinsel ve etnik kimliklerin üstünde, bu kimliklerden farklı bir birimdir. Ulusları birbirinden ayıran tek özellik, dillerin farklılığıdır, ama bu, her farklı dilin ayrılma, ayrı ulus olmasının nedeni olamaz. Etnik topluluklar arasından birinin, ulusun oluşumunda, geçmişten gelen tarihsel kazanımları dolayısıyla, belirleyici rol oynamış olması, bu öncü rol oynayan etnik topluluğa, ulus içinde, öteki etnik toplulukları ezme, baskılama hakkı vermez, veremez. Bizim sorunumuz budur. İnsan hakları olarak konumuz bu ayrımcılıktır, etnik baskıdır.

Ama emperyalist saldırının hedefinde ya da kendi eğilimleri doğrultusunda, yani dışardan ve içerden, ulusu, etnik ya da dinsel topluluklara bölmek sözkonusu olduğunda, ulusun oluşumunda öncü rol oynamış olan etnik kimliğin (diyelim Türk kimliğin), öteki kimliklerden çok, ulusun bölünmesini,

emperyalizme, dinsel gerciliğe yem olmasını önlemek gibi daha büyük bir sorumluluk üstlenmesi doğası gereğidir. Ama etnik ayrımcığı önlemek için etnik baskıya yönelindiği zaman, burada, demokrasiden değil, faşizmden sözetmek doğru olur. Türkiye'de geçmişten günümüze varolan ayrılma yanlılarının, demokratik olmayan yöntemlerle baskılanarak, bu ayrımcılığı tetiklemiş oldukları gözardı edilmemek gerekir. Sorun ayrılma değil, demokratikleşme sorunudur, siyasal açıdan olduğu kadar ekonomik açıdan da tam eşitlik ve özgürlük sorunudur. Özgürlüklerin, ayrılma özgürlüğü olarak kullanılması, bir oyunda hile yapmaya benzer. Demokratikleşmenin anahtarı, etnik ya da dinsellikte değil, sınıfların kendisindedir. Ve demokratikleşmeyi sağlayacak sınıflar, demokratik toplumun sınıflarıdır, bu da, günümüzde, emekçi sınıf ve katmanların birliğiyle sağlanabilir. Emekçi sınıf ve katmanları, etnik ve dinsel konumlarına göre bölerek demokratikleşilemeyeceği gibi, modern anlamda sınıfsallaşmamış, aşiret yapılanmasına yargılı emekçilerin işi de değildir demokratikleşme.

Sınıfların (burjuva toplumun modern sınıflarının) siyasallaşmasıyla, ideolojik anlamda sınıf siyasetiyle gerçekleşir demokratikleşme. Etnik siyasallaşma, etnik özelliklere ve gruplara göre ulusu bölme, aşiretleri egemen duruma getirme; dinsel siyasallaşma, tarikatların siyasal yaşama egemen olması, yani ulema ve şeyhler tarafından yönetilme, bunlar, çağdışı, gerici, ilkel siyasalardır.

Bunu, ulusların geleceklerini belirleme hakkının yadsınması olarak nitelemek doğru değil. Etnik toplulukları ve aşiret birliklerini ulus olarak nitelemek ne denli yanlışsa, etnik ayrımcılığı, ulusların geleceklerini belirleme hakkı olarak nitelemek de o denli yanlıştır, çağ karşıtlığıdır. PKK bunun dışında değil.

6. İkinci Yeni / Şiir

Yedinci sorunuz "İkinci Yeni" ile ilgili.

İkinci Yeni benim belalım. Bir başka deyişle, benim bir yazımın adı. Masum mu masum, mazlum mu mazlum bir yazı. Demişler ki, artık A'nın, B'nin, C'nin yazdıkları şiirler gibi "büyük" şiirler yazılmıyor, şiirimiz gün gün kötüleşiyor. Yıl 1956. Ağustos. Ben de demişim ki, bazı şairler A gibi, B gibi, C gibi şiir yazmak istemiyorlar. x şair x gibi, y şair y gibi, z şair z gibi, yani başkaları gibi değil kendileri gibi yazmak istiyor. Yani geçmişten gelen anonimleşen sesi, sözü, estetiği aşmak, kendilerinin sesi, sözü, estetiği olan şiiri yazmak istiyorlar. Şu da var: x de, y de, z de kendi şiirini yazmak paydasında birleşiyorlar, ama x y'ye, y z'ye, z x'e benzemiyor. Doğal olarak, bunu yaparken, şiirin yapısında, dokusunda, dolayısıyla konusunda ve anlamında bir değişim, dönüşüm döneminden geçiyorlar.

Bayanlar, baylar, lütfen söyler misiniz şimdi, Cemal Süreya'yı okudunuz, Turgut Uyar'ı, İlhan Berk'i, Ece Ayhan'ı, Edip Cansever'i okudunuz, okuyorsunuz, kötü bir şey mi yapılmış, gerici, halktan uzak, devrimi savsaklamış bir şey mi yapılmış.

Tartışma bir yıl bile sürmemiş, kapanmış, herkes yolunda ilerliyor, şiirimiz zenginleşip daha bir güzelleşiyor, yeni tadlar, yeni estetik doyumlar kazanıyor. 1974'te, komünist parti kurmaktan Dev-Genç sanığı, 8-10 kez komünizm propagandası yapmaktan sanık, ve komünist propagandasından hükümlü, içerdeyim. Bezirci kardeşimiz, *İkinci Yeni Olayı*'nı yayınlıyor. Attila İlhan, *İkinci Yeni Savaşları*'nı. Hedef: Muzaffer, Muzaffer'in üstünden Cemal, Turgut, Berk, Ece, ateş altında. Halk düşmanı, devrim düşmanı, vb.

Öyleyse başlayalım:

"İkinci Yeni", benim bir yazımın adı. 19 Ağustos 1956 günlü *Son Havadis* gazetesinde yayınlanmış. Gazetenin sahibi, yazı müdürlüğünü yaptığım *Pazar Postası* dergisinin sa-

hibi: Cemil Sait Barlas. Yazı müdürü: İlhami Soysal. Yazımın bir de genel başlığı var: "Pazardan Pazara". Bu başlık benim değil ama, her hafta bu sayfada bir yazımın yayınlandığını duyuruyor. O gün adım da "Musaffer" yazılı basılmış.

"İkinci Yeni" yazısını, öteki yazılarım gibi, kağıdı daktiloya takıp yazmışım. Yani sıradan bir yazı.

Niçin "İkinci Yeni"? *Akis* dergisinde yayınlanan imzasız bir yazıda, Orhan Veli'den, Külebi'den, Tarancı'dan, Cumalı'dan, Attila İlhan'dan, Dağlarca'dan, bilinen bazı şiirlerinin bir dökümü yapılarak, "Nerde o büyük şiirler?" diye soruluyor, şimdi böyle büyük şiirler yazılmadığından yakınılıyor. "Şiirimiz, diyor, gün gün kötüye gidiyor!"

Ben de, günümüz şiirinde, bir gerileme değil, bir değişme olduğunu yazmış, sonunda da "yeni gelen bu şiiri bir önceki şiirin beğenisiyle değerlendirmeyelim" demişim. Orhan Veli'yi, Oktay Rifat'ı, Cahit Külebi'yi, Cahit Sıtkı'yı anımsatarak, şunu yazmışım: "Büyük başarısını daha çok devrimci çıkıştan alan yeni dediğimiz şiirin kolay olan bir yanı, kolay olan bir söyleyişi vardır. Şimdi kolay şiirden zor şiire doğru bir geçiş var."

"Kolay şiirden zor şiire geçişin kendini, birincisi, mısra yapısında, ikincisi şiiri düşünüşte" belli ettiğini yazarak, "bugün yeni diye gösterebileceğimiz şiir dilinde, daha doğrusu mısra kuruluşunda, geriye dönüş değil, ileriye bir atılış olduğunu, bunun bilinçli, istemli bir arama olduğunu, yeni bir şiir dili kurma çabasından kaynaklandığını" yazmışım.

"Kolay şiirden zor şiire geçiş", "mısra yapısı", "şiiri düşünüş farklılığı", "bu şiiri bir önceki şiir beğenisiyle değerlendirmemek" - "İkinci Yeni" yazısında geçen bazı anahtar tümcecikler.

Son Havadis pek okunmazdı. Yazmış, unutmuştum. Nice zaman sonra İlhan Berk anımsatmıştı, "adını koydun" diye. Ama İkinci Yeni dolayısıyla bana atılan taşlar, "İkinci Yeni" yazısına atılan taşlar değildi. Bu yazımdan dört ay kadar sonra (23 Aralık 1956'da) *Pazar Postası*'nda yayınlanan "Bir şey söylemeyen şiir" adlı yazıma atılmıştı. "İkinci Yeni" yazısını

bilmiyorlardı, ama, damlayı taşıran "Bir Şey Söylemeyen Şiir" bir çeşit İkinci Yeni'nin manifestosu gibi taşa tutulmuştu.

"Bir şey söylemeyen şiir" sözü ise benim değildi. Genel anlamda İkinci Yeni şairleri kucaklamıyordu, Ece Ayhan'ın *PP*'de yayınlanan şiirini nasıl bulduğunu Orhan Duru'ya sormuştum, o da, "Bu şiir bana bir şey söylemiyor" demişti. Ben de Orhan Duru'nun bu sözünü yazıma başlık yapmıştım.

Kısaca belirtmek isterim:

İkinci Yeni, değişen toplumun, değiştirdiği insanın, değişen şiiridir.

İkinci Yeni anlamsızlığı savunmadı. Anlamsıza kadar şiirin özgürlüğünü savundu. Ama anlamsızın da bir anlamı olacağını vurgulayarak.

İkinci Yeni, yazınsal ile sanatsal arasında, kolay şiirden zor şiire, şiir olan şiire bir geçiş, bir sıçrayıştı.

İkinci Yeni, bir grup şairin bir araya gelerek ilkelerini, kurallarını belirlediği, bir akım değildir. İkinci Yeni şairlerinin ortak özelliği, kendilerinden önceki şiiri değil kendi şiirlerini yazan, dolayısıyla birbirlerinden farklı olan, kendilerinin olan şiirleri yazan şairlerin oluşturduğu bir şiir olması açısından bir akımdır.

İkinci Yeni öncesi şairler de kendi şiirlerini yazdılar. Kendilerinden önceki şiirle ortak ve ayrılan yanları oldu. Birbirlerinden kendi kişilikleri ölçüsünde ayrı / farklı şiirler yazdılar. Benim vurgulamak istediğim, birincisi, İkinci Yeni farklılığının nicel değil nitel bir farklılık olmasıydı. İkincisi, ses, söz ve estetik olarak, yeni bir şiir olmasıydı.

İkinci Yeni için çok sonra yazdığım yazıların birinde, "Anlamsıza kadar özgürsün dedim. O da kendini anlamsıza yargıladı!" diye yazdım. "Anlamsız" diye karalandığı için. Oysa "anlamsız" anlamında anlamsızı savunmadım. Anlamın rastlansal da olabileceğini, rastlansal anlamın, anlam kaygısıyla yazılamayacağını, onun için bir fikradan, bir olaydan, bir öyküden hareket etmeyen bir şiirin gelmekte olduğunu belirtmek istemiştim. Anlam kaygısı taşımadan da şiir

yazılabileceğini savundum. Kimi uç örnekler verdim, ama bu örnekler, bir şiirin, dahası bir şairin bütün şiirlerinin aynı uç örnekle yazılmasını önermişim gibi saçmalıklar sergilendi. Şiir boncuk dizer gibi, sözcük dizerek yazılmaz ki. Sözcüklerle kurulan ve yeni bir estetik doyum sağlayacağımız yapıda bir şiirdir aradığımız. İlk okuduğumuzda bize estetik tad veren bir şiir giderek aynı tadı vermez. Bu şiirin verdiği estetik tadı, bu şiire benzer bir başka şiirde bulabiliriz. Bir başka benzer şiirde, yeni bir tad bulabiliriz. Ama bütün olarak birbirine benzer şiirlerden yeni bir şiir tadı almamaya başlarız. Veteriner Fakültesi Öğrenci Derneğinin çıkardığı *Evrim* dergisinde, sanırım 1953 ya da 1954'te yayınlanan bir yazımın başlığı: "Şiirde Eskimek". Eskimek, iletişim ve ulaşımın hiç denecek kadar az olduğu dönemlerde, Karacaoğlan'ın sazıyla dolaşarak söylediği yüzyıllarca eskimeyen türküler, iletişim ve ulaşımın yaygınlaştığı, yoğunlaştığı, hızlandığı bir çağda, Barış Manço'nun sesinde, birkaç dakika içinde, birkaç kez dünyayı dolaşmaya başladığı zaman, kısa zamanda eskiyebilir, yani bize başlangıçta verdiği tadı vermemeye başlar. Giderek, yalnızca Karacaoğlan'dan değil, genel olarak halk şiirinden aldığımız tad da azalır. Biz de durmayız durduğumuz yerde, bizim de beğenimiz, estetiği algılayışımız sürekli değişir. Bize yeni tadlar verecek yeni estetikler ararız. İşte o zaman İkinci Yeniler uç verecek demektir. Sürdüreyim:

Şiirin alanının daraldığı bir süreçte doğuyordu İkinci Yeni. Ne ölçüde daraldıysa, iç yoğunluğu o denli arttı şiirin. Toplumsal alandaki işlevi azaldı. Çünkü bireysel ve toplumsal konular, ideolojilerin, bilimlerin, felsefelerin, ekonomilerin, siyasetlerin daha ağırlıklı olarak paylaştığı konular oldular.

Şiirin bu nedenle ideoloji üretmeyeceği, üretemeyeceği, ideolojinin de şiirle üretilemeyeceği yazıldı, yazdım. Ama şiirin ideolojiden arındırıldığı, arındırılmış olduğu gibi yanlış bir soyutlamaya gidilmedi, gitmedim. Bu, şairi şiirinden şiiri şairinden soyutlamak gibi bir şeydi. Şairin ideolojisinin, dün-

ya anlayışının şiirine sızacağını, kimi zaman harç olarak, kimi zaman, başka bir etken olarak şiirine yansıyacağını söyledim. İlkin "Fayton" şiiri ile buluştuğumuz Ece'nin "Meçhul Öğrenci Anıtı" şiirini anımsayınız.

Değişen toplumun, değişen insanın, değişen şiiri, soyut bir "değişme" halkaları olarak algılanmamalı. Cumhuriyet, bağımlı bireyin özgür bireye dönüşünün kilometre taşıdır. Cumhuriyetle başlayan bireyin özgürleşme süreci, özgür bireye erginleşme, bireyin kendi kişiliğini oluşturma, kendi şiirinin, çoğunlukla ve yoğunlukla kendi şiirinin altlığını oluşturur. İkinci Yeni tam da bu eşiğin aşıldığı süreçte uç verir. Şiire tam da bu eşikte başlayanlar ile bu eşikten önce başlamış ve eşiği aşarak sürdürmüş olanlar arasındaki fark, geçmiş ve anonimleşmiş değerlerin şairin kendi değerlerine oranında yansır.

Elli yıl önce belediye tarafından kaldırılmış (!) bir cenazenin mumyasını çözer bir konumda olduğumu okurun duyumsamasını isterim.

Şöyle demiştim: İkinci Yeni, benim yelek cebimi doldurmaz. Ben de İkinci Yeni'ye sığmam. Çünkü ben köylü bir ademim! Çünkü İkinci Yeni uzamsal kentli. İkinci Yeni, kimine göre kalkan-kılıç, kimine göre zifaf odası, kimine göre sinekle sevişen fil, kimileri için şimdilerdeki adıyla "domuz gribi".

İkinci Yeni: 1956'dan, bilemedin, 1957'ye bir yıl. Ben 1948'den bugüne 60 yıldır yazıyorum. Altmış yılın bir yıla hapsedilmesi, biraz acı, biraz hüzün, biraz oyun değil mi? Altmış yılda ben başka bir şey yapmadım, yazmadım mı ki, bana hep 19 Ağustos 1956'yı soruyor ve o günü sorguluyorlar!

"Üçgen" şiirimi siz yayınlamıştınız. Bir köşesi Ankara'ydı: **"ziftsin sen / kentsin çünkü"**. – Bir köşesi Şemdinli: **"ama orda da vururlar / kırmızı bakırın tınlayan sesini / inince / dağkeçileri / su içmeye"**. – Bir köşesi de Artova: **"kimliğimi sorma candarma / çünkü ben / söğütlerle seviştim / çocukluğumda"**:

onun için
koş

karşı tepeye
ancak ordan görünür
eski tren yolu
marşandiz
ve yersikenler

Haziran 2009, Susanoğlu
Patika, Temmuz-Eylül 2009, Sayı: 66

12 EYLÜL DARBESİ VE NEDENLERİ

1. Sizce, 12 Eylül Askeri Darbesi ve nedenleri üzerine ne diyebiliriz?

Erdost: 12 Eylül Askeri Darbesi, NATO'nun Türkiye'de bir askeri darbe planına dayanır. Bir askeri darbe olabilmesi için toplumsal ortamın bir kaosa dönüşmesi ve toplumun bir askeri darbeye gereksinim duyması gerekir. Bu, öncelikle ülke içersinde bir kargaşa, bir iç savaş ortamının olması, bir istikrarsızlık ortamının yaratılması ile olanaklı. Bunun için de ne gerekiyordu — sokak çatışmaları. Sokak çatışmaları ilk olarak 1974 Aralık ayında dört işçi ve öğrencinin, bunlar devrimci, sağ görüşlüler tarafından öldürülmesi ile başladı.

11 Eylül 1980 akşamına kadar gazete taramaları sonucunda elde edilen bilgilere göre 5388 kişi yaşamını yitirdi. Bunun beşte-üçü sol görüşlü, beşte-ikisi sağ görüşlüdür. 1974 Aralık ayından 12 Eylül 1980'e kadar siyasal iktidar altı kez el değiştirir. Bu el değiştirmeyi soldan sağa, sağdan sola yani Demirel başkanlığındaki bir iktidardan Ecevit başkanlığın-

daki bir iktidara geçiş olarak nitelersek, iktidar, Ecevit'ten Demirel'e, Demirel'den Ecevit'e altı kez el değiştirmiştir. Bu arada bir de ırmak hükümeti vardır. Azınlık hükümeti olarak kurulmuştur, ancak güvenoyu alamamıştır, onu saymıyorum. Bu süreç içersinde sokakta kan giderek artmıştır. Bu artışı öldürülen insan sayısı ile açıklamaya çalışalım: 1974'te 5 kişi, 1975'te 27 kişi, 1976'da 87 kişi, 1977'de 265 kişi, 1978'de 760 kişi, 1979'da 993 kişi, 11 Eylül 1980 akşamına kadar 1980'de 1.766 kişi yaşamını yitirdi. Kısacası ülke, programlı bir biçimde bir iç savaşa, askerin müdahalesine toplumsal ortam hazırlamaya götürüldü.

Şimdi bu sürecin içinde bir de sıkıyönetim var. Aralık 1978 Kahramanmaraş olayları yaşandı ve arkasından sıkıyönetim ilan edildi. Sıkıyönetimin ilan edilmesine koşut olarak kanın azalması gerekirdi. Ancak kan azalmadı. Sıkıyönetim ilan edildiği zaman Ecevit iktidardaydı. Sokaktaki kan giderek arttı. Ecevit'ten sonra Demirel aldı iktidarı. Süleyman Demirel döneminde daha da arttı ölü sayısı. 12 Eylül askeri darbesine kadar sokaktaki kan sağdan sola, soldan sağa tüm iktidarlarda azalmadı ve sürekli arttı. Bu yükselişin bir başka ölçüsünü vermek gerekirse, öldürülenlerin ay ortalaması 1974 Ecevit döneminde 0.5, 1974 Irmak hükümetinde ay ortalaması 2, 1975 l.MC hükümetinde ay ortalaması 14.3 kişi, 1977 Ecevit hükümetinde 21, 1977-1978 Demirel hükümetinde ayda 303 kişi yaşamını yitiriyor. Yani sokakta sağ ve sol çatışmıyor, bir plan yapılmış, bu plana uygun olarak Türkiye askeri darbe ortamına götürülüyor, ve bu askeri darbe ortamını hazırlamak için biliyorsunuz ki, NATO'nun bir misyonu var: NATO ile kurulan sistemi korumak.

NATO ile korunan sistemi korumak için iki yöntem var. Biri dışardan gelecek sosyalist sistemin saldırısına karşı, NATO kendi sistemini koruyacaktır. NATO'nun içerde koruduğu sistem kapitalist sistemdir. İçerde ilerici, cumhuriyetçi, reformist, sosyalist herhangi bir demokratik hareket, NATO'nun tanımına göre dünya komünist hareketinin dolaylı saldırısıdır. Bu saldırı açık, doğrudan saldırıdan farklıdır. Silahsız

olan bu tür saldırılar dolaylı saldırı olarak nitelendirilmiştir ve dolaylı saldırılara karşı da özel savaş yöntemleri geliştirilmiştir. 1959'da Türkiye Dışişleri Bakanı Zorlu ile ABD Dışişleri Bakanı Dulles arasında Dolaylı Saldırı Anlaşması imzalanmıştır. Sovyetler Birliği'nden bir saldırı doğrudan saldırıdır, NATO bu saldırıya karşı kendi savunduğu sistemi koruyacaktır; içerde ise ilerici hareketler dünya komünist hareketinin dolaylı saldırısı olarak nitelenmekte ve bu hareketler özel savaş yöntemleriyle önlenmek istenmektedir.

Türkiye, 1974'te başlatılan ve 12 Eylül 1980 gecesi askeri darbe ile sonlandırılan bir iç savaş yaşadı. İlkin, söylediğim gibi yalın kişiler öldürülecek, giderek saldırıların niteliği ve niceliği değişerek iç savaş tırmandırılacaktı. Önce sade kişilerden başlandı öldürülmeye. Ama 1 Mayıs 1977'de doğrudan devrimci işçi hareketine, işçi sınıfına yöneldi. Daha sonra üniversiteye yöneldi. Çünkü devrimci hareketi götüren devrimci işçi sendikalarıydı, üniversite gençliğiydi, onlara yöneldi. İstanbul Üniversitesi katliamlarını anımsayalım. Nitel açıdan, demokratik basının temsilcisi Abdi İpekçi öldürüldü. Demokrat kimliği ile yasaları uygulayacak olan Cumhuriyet Savcısı Doğan Öz öldürüldü. Aynı şekilde Adana Emniyet Müdürü Doğan Yurdakul öldürüldü. Çünkü demokratlardı. Daha sonra öldürümler kitleselleştirildi. Aynı zamanda ateist, sosyalist, komünist, devrimci düşüncenin bir basamağı saydıkları aleviler, daha doğrusu solun oy aldığı yerler, sola oy verenler üzerinde saldırı planlandı. Malatya, Sivas, Kahramanmaraş, Çorum olayları bu bakımdan önemlidir ve Çorum'da 44 ölü vardır.

Tabloya baktığımız zaman 12 Eylüle gelene kadar içerde bir askeri darbeye ortam hazır hale getirilmiştir. Bu askeri darbenin ortamının hazırlanmasında NATO'nun desteği vardır. Bir Yunanlı diplomat New York'lu bir bankere diyor ki: Süleyman Demirel IMF'nin isteklerine uymadığı için, NATO, Türkiye'de bir darbe planladı. Ama Demirel, 24 Ocak Kararları ile İMF'nin taleplerine uydu. Süleyman Demirel diyor ki, ben 6-7 yıl sonra Evren ile karşılaştım, Evren'e dedim ki, 11

Eylül akşamına kadar kan sel gibi aktı, 13 Eylülde bir gecede kanı durdurdunuz, nasıl oldu bu iş dediğimde cevap veremedi. Kanın üzerinde oturuyorsunuz dediğimde cevap veremedi diyor. 12 Eylül yönetimi bu kanın üzerinde oturuyor. Özel amaçla dökülmüştür kan.

Burada Süleyman Demirel'in anlayamadığı 24 Ocak Kararları sorunudur. Süleyman Demirel'in *Cumhuriyet* gazetesinde yaptığı açıklamaya göre, biz diyor ihtiyacımız vardı, İskenderun Demir Çelik gibi on'a yakın ağır sanayi kuruluşunun finansmanı sözkonusu. "Para" arıyor Demirel. ABD'den istedik diyor, bize yardım yapmadılar, siz bu borcu ödeyemezsiniz diyorlar. AB ülkelereri o parayı vermedi diyor. Sovyetlerle anlaştık diyor. Mal karşılığı %2 faizli bir anlaşma yaptık. Sovyetler Birliği ile bu ekonomik ilişkiyi geliştirmiş olması dolayısıyla bunu engellemek için askeri darbe Süleyman Demirel iktidarına gerçekleştirildi. Askeri darbe gerçekleştirildikten sonra ise Türkiye'de U2 casus uçaklarına izin veriliyor. U2 casus uçakları, İran'da darbe olduktan sonra İran'dan çıkartıldı. ABD, casus uçaklarını İran üzerinden Sovyetler Birliğine gönderiyordu. Bu kapı kapanınca Türkiye'den talep edildi. Ecevit ve Süleyman Demirel razı olmadı. Ama 12 Eylülün hemen arkasından U2 casus uçaklarının uçurulmasına Evren izin veriyor. Bunun arkasından da 20 Ekim 1980'de ABD, Türkiye'nin 350 bin dolar tutarındaki borcunu bir yıl süreyle erteliyor. 29 Ocak 1981'de Londra'da toplanan 16 bankanın temsilcilerinden oluşan komisyon Türkiye'nin 3 milyar tutar borcunu 8-10 yıl süreyle ertelemeye karar veriyor. 31 Mart 1982'de Dünya Bankası, Türkiye'ye 304,5 milyon dolar borç verilmesine karar veriyor.

Sonuç olarak özetlemek gerekirse, 12 Eylül öncesi sokaktaki kanın amacı, Türkiye'yi ileriye, sosyalizme götürecek demokratik ve devrimci hareketi bastırmak için bir askeri darbeye toplumsal ortam sağlamaktı. Ama bu yetmedi. Bu kez 12 Eylül askeri yönetimi altında ilerici hareketi temsil eden kişi ve kurumlar aynı şekilde devletin kendi kadroları içinde işkence gördü, cezaevinde taşa gömüldü, darağacına gönde-

rildi ve dolayısıyla 12 Eylülde sokak cinayetleri, devletin kendi mekanlarında işlendi. 12 Eylül askeri darbesi, ABD'nin küreselleşme politikası doğrultusunda, Sovyetler Birliği'nin merkezi otoritesini dağıtma, Sovyetler Birliği'nin emperyalist amaçlarla Türkiye'de işbirliğini geliştirmesini ve ilerici hareketleri engellemek için yapılmış bir harekettir.

2. **Askeri Darbe, Türkiye'nin toplumsal ve siyasal yaşamını nasıl etkilemiştir ve nasıl sonuçlar doğurmuştur?**

Bir kere kısaca söylemek gerekirse, 12 Eylül, emeği ve emekçiyi toplumsal, siyasal ve ekonomik anlamda prangaladı, zincire gerdi, boğazına ilmikli ipi geçirdi. Rant, faiz ve kar için ise, tam bir özgürlük tanıdı. Kısacası faşizmi sistemin temeline oturttu.

Unutulmasın ki, emeğin ulusal gelirden aldığı pay, o ülkenin demokratikleşme açısından göstergesidir. 12 Eylül yönetiminde, sermayenin ulusal gelirden aldığı pay, %74'lerden %84'lere çıktığı, yani on birim arttığı on yıllık dönemde, Fransa'da, emeğin ulusal gelirden aldığı pay on birim artmıştı. Emeğin ulusal gelirden aldığı pay, demokratikleşmenin göstergesidir. Emeğin payını aşağı çekmek, ancak baskı ile olanaklıdır. Türkiye'de, 12 Eylül yönetimi döneminde ve anayasasıyla birlikte oluşturulan baskıcı yasaların kıskacında, işçi sınıfı sendikalaşma, grev ve toplu sözleşme açısından, köylülük tarımsal ürünlerin taban fiyatlarının belirlenmesi açısından tam bir baskı altına alındı ve bu baskıcı sistem yapısallaştı. Dolayısıyla, emeğin ulusal gelirden aldığı pay aşağı çekilerek faşistleşme süreci yoğunlaşıyor. 12 Eylülde "iyi güldüğünü" söyleyen sermaye, her gün biraz daha gülüyor. Ama o "ulusal" diyebileceğimiz sermaye, yabancı sermaye karşısında kaybettiğinin farkına varmıyor.

Bir kere toplumun ilerici kesimi ile demokratik devrimci kesimi sokakta yaşadığı baskıyı, istikrarsızlıktan duyduğu kaygıyı, bu defa devletin kendisinden duymaya başladı. Çün-

kü bunları, devletin kendisi, kendi eliyle gerçekleştirdi. Düzeni sağlıyorum, istikrarı sağlıyorum, cumhuriyeti kurtarıyorum diye aslında yapmak istedikleri şey ABD emperyalizmine ve ABD emperyalizminin askeri kuruluşu olan NATO'nun buyruklarına hizmet etmekti. Şimdi burada birkaç şey var. Bir defa ideolojik olarak Türk-İslam sentezini getirdiler. Türk-İslam sentezi ABD patentlidir. Dolayısıyla laik-demokratik bir Türkiye yerine, islam devleti kurma amacını güder. Türkiye, Evren'in kürsülerde ayetler okuduğu bir döneme girdi ve din siyasallaştırılmaya başlandı. Bugün siyasallaştırılmış dinin Türkiye'de parlamentoya egemen olması, devletin bürokratik kadrolarına egemen olması ve giderek eğitim sisteminde egemen olarak demokratik-laik yapıyı değiştirmesi sözkonusu olmuştur. Bu aynı zamanda neyi getiriyor? Geçen gün Tayyip diyor ki, Türkiye, Osmanlı eyalet sistemine dönmelidir. 1966'da Kissinger İstanbul'a davet ediliyor, yine 1996'da Fuller davet ediliyor ve önerdikleri şey Osmanlı eyalet sistemi. Osmanlı eyalet sistemi, ulus-devlet sistemi değil. Osmanlı millet modelidir ve bu statüye Türkiye'yi sokmak, Türkiye Cumhuriyetini parçalamak demektir. Parçalanmayı bugün başbakan önerebilecek duruma gelmiştir. 12 Eylülün tahribatıdır bunlar.

Tayyip'in bir başka açıklaması da yabancı ve yerli sermaye arasında fark kalmadığını belirtmesidir. Bu, ulusal sınırların silindiği bir devlet olduğumuz anlamına gelir. Bunlar 12 Eylülü gerçekleştirenlerin özgün iradeleri değildir. Bunlar ABD'nin küreselleşmeyi kendi tarihsel mirası olarak kabul eden Türkiye'de yaptığı ve uyguladığı bir baskının sonucudur.

3. Ordunun son zamanlarda AKP hükümetine yönelik yapmış olduğu açıklamalar hakkında ne düşünüyorsunuz?

Şimdi AKP, Türkiye'nin laik kimliğini, bağımsız kimliğini değiştiriyor. Türkiye Cumhuriyeti, kendi sınırları içersinde

ulusal bir devlettir. AKP, Türkiye'yi ulus olmaktan, ulus-devlet olmaktan başka yerlere taşıyor. Tarikatların egemen olduğu, dolayısıyla siyasal yaşamı, toplumsal yaşamı tarikatların belirlemeye başladığı bir sürece sürükleniyoruz. Aynı zamanda da ABD emperyalizminin Türkiye'ye yüklediği bazı misyonlar var. Hedefler var. Bunları gerçekleştirmenin aracı durumuna gelmiştir AKP hükümeti. Türk Silahlı Kuvvetlerinin bu açıklamaları bence geç kalmış açıklamalardır. Doğal ki, her komutan kendine göre ifade ediyor ama Silahlı Kuvvetlerin kendi yasası var. Türk Silahlı Kuvvetlerinin görevi, ülkenin varlığını ve ulusun bütünlüğünü korumaktır. Bu görev çerçevesinde de Türk Silahlı Kuvvetleri bu açıklamaları yapma noktasına getirilmiştir. Bence geç kalmış açıklamalardır ve onların böyle bir açıklama yapma zorunda bırakılması kaygı vericidir.

DİSK Genel-İş Sendikası
Bülten, Kasım-Aralık 2006

BARIŞ

***Işık Kansu*:**

- Herkes barıştan sözediyor. Ama bir türlü barışla barışamıyoruz. Neden?

Muzaffer İlhan Erdost / TİHAK Başkanı:

- Cemal Süreya, "Önce öp, sonra doğur beni!" diyor ya, onun gibi bir şey işte. Çünkü "barış" uğruna, daha çok insan, daha acımasız bir biçimde yok ediliyor.

İlk ve ilkel toplulukların pişmiş topraktan, yontma taştan, oyma ağaçtan yarattıkları putlara insanların binlerce yıl kendilerini kurban etmeleri gibi, insanlığın birikmiş ve gaspedilmiş emeğinden ürettikleri/yarattıkları dolar da, yalnızca kendini yaratanları buyruğu altına almakla kalmıyor, onları, insanlığı kendisine kurban etmeye hazır robotlara dönüştürüyor.

Yer ve dil değiştiren çağdaş ve o denli acımasız bu savaşların arkasında, doların ve onun emperyalizme dönüşen büyük ailesi sermayenin yeryüzünün tek ve mutlak tanrısı olma tutkusu yatıyor.

Bu savaş tanrısına insanlık boyun eğdiği/önünde dizçöktüğü zaman yeryüzü büyük bir ahır, insanlık sığır sürüsü olacak. Barış diye bir şey kalmayacak çünkü. Ya da bu kağıttan "tanrı" tarihin logarında yıkandığı zaman bitecek savaş.

O güne değin, barış, bizimle tanışmayacak ki barışsın.

Cumhuriyet, 1 Eylül 200

***Işık Kansu*:**
Böyle bir dünyada insan hakları nerede?

Muzaffer İlhan Erdost: Sanırım İsa Mesih gibi göğe çıktı. Küresel egemenlik stratejisinin içini dolduruyor. Abu Garip'te, Guantanoma'da, işkenceevleri okyanusta yüzer gemilerde, insan, hakları için yok ediliyor. Eskilerin deyişiyle, "darısı", bizim üstümüze yağıyor. Dolar ve Avro, insanı yemek için islamı, islamı yemek için birbirini yiyor.

Şu da var ki, insan hakları, gökten zembille inmedi yeryüzüne. Uluslaşma sürecinde ve ulus olarak tanıdı insan, haklarını. Ulus-devletlerin birleşmiş sözleşmelerinde evrenselleşti. Ama evrenselleşti mi?

Dün işkencenin, hücrenin, darağacının üstünde dolaşan hayalet, bugün bir yanıyla Ergenekon'da dolaşıyor. Dün yargının elinde tuttuğu kılıç, bugün yargıcın göğsüne saplanmış kanıyor.

Dün yeşil kuşakla, ılımlı islamla yelkenleri şişirenler, bugün Yeni Dünya Düzeni, Üçüncü Amerikan İmparatorluğu cangılında kan döküyor.

Dün Çekiç Güç bugün Kandil, dün Sevr bugün soykırım. Avrasya'dan Büyük Ortadoğu Projesine ve tezkeresiz Tezkereye programlanmış Türkiye paftasında, "insan hakları" biçiliyor.

Biz de Ezop gibi "Deniz Feneri"ni yakmış, kandilde mum, türbede insan arıyoruz ve üstüne üstlük soruyoruz: "İnsan hakları nerede?"diye.

Cumhuriyet, 10 Aralık 2008

***Işık Kansu*:**
- Osmanlı millet modeline mi gidiyoruz?

Muzaffer İlhan Erdost
- Evet...

Ben de okudum. Davos fatihi Başbakan Erdoğan, İstanbul'da, "Son Osmanlı Padişahı 1. Recep Erdoğan" pankartıyla karşılanmış. (*Birgün*, 4 Mart 2009.)

Vatan'da da, Pentagon'a strateji üreten Stratfor'un kurucusu George Friedman, "Müslüman dünyanın gücünün odağı olan Türkiye"nin, "Osmanlı toprakları üzerinde yeniden hakimiyet sağladığını" döktürmüş. (*Vatan*, 1.3.2009.)

Malezya'dan Türkiye'ye geçen Başkan Clinton'ın, tüm islam dünyası adına seçilmiş bir "halife"yi Türkiye'de aradığı belleklerde olmalı. Halifeliğe namzet olan, İstanbul Belediye Başkanı Tayip Erdoğan, ünlü Bitlis konuşmasında, bu istemi farklı biçimde dile getirmiş, "Kardeşler, demişti, biz, altı asır nasıl üç kıta yedi iklime hükmettiysek, Allah'ın izniyle yeniden üç kıta yedi iklime hükmedeceğiz." (12 Aralık 1997.)

Erdoğan'ı, ılımlı islamın halifeliğine isteklendirdiği yazılıp söylenen CIA analisti Graham Fuller ise, Friedman'ın şimdi çizdiği "yol haritası"nı, Ekim 1996'da, İstanbul'da Kafkaslar Konferasında dile getirmiş, "Türkiye'nin Osmanlı millet modelini" denemesini önermişti. Model iki aşamalıydı. Türkiye etnik ve dinsel temele göre federal bir yapıya ayrışacak, Osmanlı İmparatorluğunun yönetmiş olduğu

ülkeler bu federasyonun parçası olmak isteyecekti. (*Yeni Yüzyıl*, 5 Ekim 1996.)

İsteyecekti, olacaktı ama, Friedman'ın önerdiği gibi, bu, Türkiye'nin, Osmanlı toprakları üzerinde hakimiyet sağlaması anlamında bir konfederasyon olmayacaktı. "Üçüncü Amerikan İmparatorluğu" yazısında (*New York Times*, 2 Ocak 1996), Lind ve Heilburn, Bosna'nın müslüman kalmasını isteyen Başkan Clinton'ın, Bosna'ya 20 bin Amerikan askeri göndermiş olmasını, ABD'nin, (Kafkasları ve Orta Asyayı da kapsayacak olan) Adriyatik'ten İran (Basra) Körfezine değin müslüman ulusların resmi olmayan birliğinin liderliğine soyunmuş olmasıyla açıklamışlardı. Bir bayka deyişle, "hükümranlık" ve "hükmetmek" hakkı ABD'de olacak, Türkiye, "dublörlük" üstlenecekti.

Doğumuzda "Büyük Ermenistan" projesine endeksli "soykırım" yaygarası, güneyimizde pankürdist vizyona endeksli PKK koçbaşlı "Kürdistan" haritası, Egemizde Yunan talepleri, Kilikya'da "Küçük Ermenistan" tırtıklamaları, Doğu Karadenizde "Pontus" vızıldamaları, 1996'da Virginia'da eski ve yeni on CIA analistinin Türkiye üzerine kurguladıkları 225 milyon nüfuslu Türk İmparatorluğu'nun değil, Lozan'da tarihin arşivine kaldırılmış bulunan Sevr modeline uyarlanmış ve ufalanmış bir Türkiye'nin amaçlandığını açıklamaya yetiyor.

"Ortadoğu için" "ulusal kimliğin" değil, yani ulus-devletlerin değil, "etnik-dinsel cemaatlerin doğal örgütlenme biçimlerinin belirleyici olduğunu", "Osmanlı millet sisteminin mümkün bir model oluşturduğunu", Ortadoğu ülkelerinin "dinsel ve etnik küçük federatif parçalara" ayrışmasını savunan Elazar ve Yinon'u eleştiren Chomsky, *Kader Üçgeni* kitabında, "sömürgeci güçlerin Ortadoğu'ya dayattıkları bu planın, yani güçlü bir merkez (bugün ABD destekli İsrail, yarın Türkiye) ve büyük bölümüyle birbirlerine hasım olan etnik-dinsel cemaatlere bölünmüş bir bölge" planının, İsrail'in modern anlamda "devlet anlayışı"ndan ayrılarak ulusal temelini parçalayacağını, devletin giderek daha çok

etnik-dinsel bir duruş almakta olduğunu yazmıştı.

Türkiye'ye dayatılan, azınlık, federasyon ve imparatorluk modellerinin, genellikle CIA analistleri tarafından üretilmiş modeller olduğunu, ABD'nin şiddete ve entrikaya dayalı küresel egemenlik projesine endeksli tasarımlarından kaynaklandığını da bilelim. Çağdaş, modern ve bu anlamda laik Türkiye Cumhuriyetinin başına, feodal ve teokratik sarık sarmakta olanların, ülkeyi yalnızca geriye götürmekle kalmayacaklarını, hilafet ve halifelik uğruna yurdu ve ulusu parçalayarak köleleştireceklerini de bilelim.

Cumhuriyet, 14 Mart 2009

Adına "Ergenekom" derler, yediyüzyetmişyedi başlı, kırkiki gözeli, piyano bacaklı, Telekom kıllı, bindallı ve fistanlı canavarı teşhis, tespit ve tedip edememekten musdarip; İHD'den gönlüyle tard, TİHV'den gönülsüz terk, TİHAK zoraki kalebendi, yani onulmaz ve ondurmaz insan hakları savunuru olarak çaresiz kalmış bir beni-ademin, karışık, şaşırık, aşırık bir bilmece-bulmacaya çözüm ararken, telekulağın kaydıyla ve Erzurumlu dededen ve babadan "hemşeri" Fethullah Efendinin "Gata-gulli"si ile örtüşen Saidi Nursi Hazretlerinin "Gıll u gışı", tenvir ve tasvir olarak umuma sunulmak istenmiştir.

Asarı Bediyye'nin 378'inci sayfasında şöyle buyurmuş idi Nursi Hazretleri:

"Zahiren hariçten cereyan eden (gelen) adalet-i cedidenin bir mecrası da, bir kısım ehl-i medrese olmalı. Ta gıll u gışdan tasaffi etsin (durulsun). Zira bulanıklığıyla başka mecradan taaffün ile gelmiş. Ve atalet bataklığından neşet ve istib-

dat sümûmu ile teneffüs eden zumlu tazyiki ile ezilen efkara bu müteaffin (çürümüş, kokuşmuş) su, bazı aksülamel yaptığından misfat-ı şeriat (şeriat süzgeci) ile süzdürmek zaruridir. Bu da ehl-i medresenin duş-u himmetine muhavveldir."

Not: "maarif-i cedide", yeni-maarif olarak "adalet-i cedide", yeni-adalet olarak değiştirildi. Devellioğlu'nun *Osmanlıca-Türkçe Lügat*'ında, "gıll u gışş"ın karşılığında "kin ve hile" yazılır.

Cumhuriyet, 28 Mart 2009

Ek: Saidi Nursi'nin metni günümüz Türkçesiyle şöyle:

"Dışardan (yabancı ülkelerden) gelen yeni eğitimin/bilimlerin bir giriş yolu da medrese alimlerinden olmalı. Böylece hile ve kinden arınmalı. Çünkü çürüyüp kokuşmuş bir başka yoldan / yataktan bulanık olarak gelmiştir. Ve tembellik / hareketsizlik bataklığından kaynayan bir baskı altında solunan, zulmün zoruyla ezilen halkın tepkisine neden olan bu kokuşmuş suyu, şeriat süzgeci ile süzdürmek (şeriat süzgecinden süzmek) zorunludur/gereklidir. Bu da medrese alimlerinin verecekleri çabaya bağlıdır."

DEMOKRASİ TERÖRÜ MÜ?
DARBE DEMOKRASİSİ Mİ?

Kapılarımız daha bir derinden tekmeleniyor. Ermenistan, Türkiye-Ermenistan sınırını, sınırla birlikte altında imzası bulunan Kars Antlaşmasını tanımıyor. Yani, "soykırım" şablonu altında, Sevr, Sevr'deki Ermenistan, Karadağ'ın işgalinin ardında "gizli" işliyor. Ermenistan Cumhurbaşkanı Serj Sarkisyan, "benim büyük vatanım, benim yeni vatanım" diyebilecekleri günü yaklaştırmaya çalıştığını, "Büyük Ermenistan'ı kurma uğruna çalıştığını" söylüyor. (*Yeni Şafak*, 21. 02.2009.)

ABD, hem Ermenistan'ın ve işgal ettiği Karabağ'ın arkasında duruyor, hem yeni Kürdistan haritasıyla, Ermenilerin "Büyük Ermenistan" olarak talep ettikleri toprakları, Kürtler eliyle ve Kürtler adına Türkiye'den koparmanın planını yapıyor.

Kısacası, dışarıda ülkemizin yeniden yeni haritaları çiziliyor ve Türkiye'ye yeni "model"ler biçiliyor. İçerde ise, yeniden, bilmem kaçıncı dalga, "Lale Devri" yaşanıyor. Yani rektörleri, bilim adamlarını, komutanları, gazetecileri, yazarları, siyasi parti liderlerini "darbe" öcüsüyle tutuklamanın "keyfi" yaşanıyor.

Padişahların oğullarına, ilkin "Başin keserim!" diye yazmayı öğretirlermiş. Çok şükür, şimdi baş olanlar, baş kesmiyor ama, "Halk ne derse o olur!" diyenler ve halkın oylarını alanlar, şimdi, "Ben ne dersem o olur!" diyebiliyor ve buna "sonuna kadar demokrasi" deniyor.

Hukuk devletini korumak, hukuk devletini tahribe yöneliyor. Bir başka deyişle, devleti hukukla korumak yerine, devlet adına hukuk yok ediliyor.

Sormak gerekiyor:

Bu, terör demokrasisi mi, demokrasi terörü mü?

Bu, darbe fobisi mi, fobi darbesi mi?

Bu, darbe demokrasisi mi, demokrasi darbesi mi?

Kuşkusuz, beşi-birarada, yani, hepsi.

Ne var ki, biz, çoook darbe gördük, ama böyle darbe görmedik, duymadık, bilmedik.

Darbe yapanların iktidar olduğunu gördük, kimi darbecilerin ölümden kurtulamadığının da tanığıyız. Yani yıllar yılı darbe konuşmamışlar, darbe dedikodusu yapmamışlar, darbe yapmışlardı. Şu var ki, hiçbiri, bu "Ergenekon" darbesine hiçbir biçimde benzemiyordu. Sanırım dünyada da böyle bir darbe, "senaryo" olarak olsun bulunamazdı.

27 Mayıs 1960'ı, 12 Mart 1971'i, 12 Eylül 1980'i yaşadık, etimizle, kanımızla, canımızla. 21 Şubatı ve 22 Mayısı, yürüyen tankları izleyerek izledik.

Anımsatmak isterim:

14 Mayıs 1960 günü, yani Demokrat Partinin kuruluş yıldönümünde, Kızılay'da gençlerin, Menderes ve Bayar ikilisine tepkisel gösterisini izlemeye gitmiştik. Sis bombası arasından kaçanların içinde kalmış, yaka-paça, tekme-tokat, Hazır Kuvvet'e getirilmiştim. Yüzon kişi kadardı gözetim altına alınanlar. Bizi, Mamak'a, 28'inci Tümene götürmüşler, ilk kez "cezaevi olarak" iki er koğuşuna bizi tıkmışlardı. Yüzon kişiden üç kişi tutuklanmıştı. Biri, CHP yayın organı Ulus gazetesinde çalışan bendim. Biri, Polatlı CHP İlçe Başkanının oğlu. Biri de Bahçelievler CHP Gençlik Kolu başkanıydı.

Tutuklanmış, Soğukkuyu Askeri Cezaevine konmuştuk.

İçerde bir kurmay binbaşı vardı, Himmetdede istasyonunda, Kayseri'ye gitmekte olan CHP Genel Başkanı İsmet İnönü'nün içinde bulunduğu treni durdurmak emrini almış, emri uygulamayı askerlik onuruyla bağdaştıramamış, istifa etmişti, onun için tutuklanmıştı. Bir piyade yarbay vardı, Kayseri'nin ilçesi İncesu'da İnönü'nün aracının önünün kesilmesi emrini almış, ama tabur, İnönü'yü selamlamış, İnönü'yü korumaya almıştı, onun için tutuklanmıştı. Bir kurmay albay vardı. Cumhurbaşkanı Celal Bayar'ın, İnönü'nün yolunun kesilmesi emrini, Himmetdede'deki kurmay binbaşıya yönelten Kara Kuvvetleri Komutanını, yasa dışı emir verdiği için protesto amacıyla istifa etmiş ve bu nedenle tutuklanmıştı. Tutuklular arasında bir de, Prof. Dr. Muammer Aksoy vardı, bazı subaylar ve üniversite gençliği de.

27 Mayıs sabahı, güneş doğmadan hepimiz dışarıdaydık.

Sonuç biliniyor.

Bugün, o günün koşullarından çok uzakta bir yerde duruyoruz.

Kaygılıyım, ülkem adına, insanlık için!

14 Nisan 2009, Ankara

Cumhuriyet, 15 Nisan 2009

BURADA BULUŞUYORSAK UZAT ELİNİ OBAMA

Küresel bunalımın başkenti Washington.

Küresel egemenliğin başkenti de Washington.

Washington, şu günlerde gömlek değiştiriyor.

Gömlek değiştiren "küresel bunalım" mı olacak, küresel egemenlik stratejisi mi değişecek!

Bizim için daha önemli olan, Türkiye, Washington'un gündemine hangi yüzüyle alınacak? Laik, sosyal bir hukuk devleti, bağımsız bir ulus kimliğiyle mi? Sevr haritalarına yansıyan, Ermenileri, Rumları, Kürtleri kesmiş barbarlar kimliğiyle mi?

"Ulusal irademiz"in ve ulus olarak varlığımızın yol haritasını biz mi belirleyecek ve çizeceğiz, yoksa Washington çizmeye devam mı edecek?

Masamıza ve önümüze, 12 Mart yarı-askeri darbesi, 12 Eylül cuntası ve bunların çizmeleri altında Kızılırmak olup akmış kandan kotarılmış menü mü konacak, yoksa ayaklarımızın altına Çekiç Güç ile açılan Kandil ve Ararat ile açımlanabilen "Yeni-Sevr" haritaları mı serilecek?

Walt Whitman'ın "*Oy Reis Koca Reis*" şiirinde öldürülüşü çığlıklanan Abraham Lincoln'ün yol haritasında, insanlık, insanlığın demokrasi ülkülerini ve doğal özgürlük susuzluğunu mu soluyacak? Yoksa bu canımız, özümüz, varlığımız, tutsaklığımız ve özgürlüğümüz ülkemiz, yeniden, Aksoy'un başına sıkılan ve Mumcu'nun gövdesini ikiye biçen kurşun ve bombaların karanlığına mı gömülecek?

Cumhuriyet'te (*22 Ocak 2009*) "*Yeni ABD Başkan'ının isteği üzerine Guantanamo tutsaklarını 'yargılayan' askeri mahkemeler 120 gün süreyle durduruldu.*" haberinin yayınlandığı gün, *Evrensel*'de, *Barack Obama'yı, ABD ve Asya borsasının sert düşüşle karşıladı*"ğı haberi yer alıyordu.

Clinton, seçildiği zaman, ilk olarak, ABD dolarını "dünya altını" yapacağını söylemişti. Belki o zaman dolar dünya altını olmadığı için "para"ydı. Ama Sovyetler Birliğinin çözülmesiyle birlikte, ABD, Adriyatik'ten Çin Seddine, Yeşil Kuşaktan ılımlı islama değin bir dizi senaryonun kalbine Türkiye'yi yerleştiriyor, ve ABD, dolar ile petro-doları çiftleştirerek, kan dökerek, can alarak, yakarak ve yıkarak, yeryüzünün yeni altınına yani altın-dolara ulaşmaya çalışıyordu.

Simyacılık eski bir meslektir. Dolar bir kağıt olarak altın ile değişilse de, doğal ki altın olmayacaktı. Ama bir sabah uyandığı zaman, kendisini böcek olarak bulmuş olan Kafka gibi, dolar da kendini "Tanrı" olarak bulmaya başlamıştı. "Barış"ı özleyenlere, insanlığın birikmiş ve gaspedilmiş emeğinden ürettikleri/yarattıkları doların, yalnızca kendini yaratanları buyruğu altına almakla kalmadığını, onları, insanlığı kendisine kurban etmeye hazır robotlara dönüştürdüğünü yazmıştım.

Obama Hüseyin'i borsanın negatif selamlamış olmasından şu sonuca varabiliriz ki, sanal tanrı dolar, düşten uyanabilir; Guantonama'da 120 gün duruşmaların ertelenmesi, bize, altın olmak için binlerce insanın kanını döken dolar, bir kağıt parçasından başka bir şey olmadığının bilincine varabilir.

Soru şu: Dolar, Okyanuslardan, Akdeniz'den ve Basra

Körfezinden, üstümüze doğrulttuğu namluların gölgesinde, halkları olduğu kadar emeği ve emekçiyi dize getirmeye, kolları uzuyorsa kırmaya, kafası dikleşiyorsa boynundan koparmaya devam mı edecek, yoksa Abraham Lincon ile kucaklaşan insanlığın "demokratikleşme ülküsü"nü yeşerterek "doğal özgürlük susuzluğu"nu gidermeye mi yönelecek? Binlerce kilometre katederek Washington'a gelmiş kara, boz, sarı, ak tenleri ve giysileriyle rengarenk coşkulu yığınların, söylenen sözlerin ve çığrılan türkülerin ezgisinde duyulan doğal özgürlük susuzluğu yaşama geçebilecek mi?

Çünkü, ve hiç unutmayalım ki, Amerika, emperyalizmin kanlı ve kirli kimliğinin çelik kafesi içinde solumaya çalışan kocaman bir halkla birlikte Amerika'dır. Lincoln'ün, o Koca Reisin, o özgürlüğün Büyük Babasının dalgın, derin ve kaygılı bakışlarının altında, emperyalizmin ezdiği, çiğnediği yeryüzünün halklarının özlemiyle kucaklaşmayı özleyen kocaman bir Amerikan halkı var.

1974 Helsinki Yurttaşlık Bildirgesiyle, etnik, dinsel, mezhepsel ayrımcılığı, Sovyetler Birliğinin, ardından Yugoslavya'nın önüne koyan ve bu ülkeleri etnik ve dinsel kökenlerine göre ayrıştırmış bulunanların, Türkiye'yi hedefe aldıklarını, bir zamanların ABD Ankara Büyükelçisi olan Abramowitz'in sözleriyle, "Türkiye'nin ikiye-üçe bölüneceğini sanıyordum, beşe altıya bölüneceği için gecikti bölünmesi" diyenleri anımsayalım. Türkiye, beşe altıya bölünememişti ama, ABD, yani Birleşmiş Devletler, "'birleş*me*miş" devletler olarak, etnik, dinsel, ırksal ayrılmanın eşiğine gelmişti. Ayrılmanın eşiğine gelmiş, Huntington'ın sözleriyle, "küreselleşme, çok kültürlülük, kozmopolitiklik, göçler, alt-milliyetçilik ve karşı milliyetçilik, Amerikan bilincini yıpratmış, etnik kimlik, ırk kimliği ve cinsiyet kimliği ön plana geçmiş, ulusal bütünlük ve ulusal kimlik duygusu erozyona uğramış, 2000 yılından önce Amerikan bayrağı yarıya indirilmişti. Diğer bayraklar (yani etnik, dinsel, ırksal bayraklar) Amerikan bayrağının çekildiği gönderde daha yükseklerde dalgalanıyordu."

Yazar, "Ciddi tehditlerle karşı karşıya kalan toplumlar

ulusal kimlik duygularını, ulusal hedeflerini, ortak kültürel değerlerini canlandırarak çöküşlerini erteleyebilir, parçalanmalarını sona erdirebilirler. Amerika 11 Eylülden sonra bunu yaptı." diyor.

Bir başka deyişle, 11 Eylül baskını, Amerika'nın ulusal kimlik duygularını, ulusal hedeflerini, ortak küresel değerlerini canlandırarak çöküşlerini erteleyebilmiş, ve kendi içindeki parçalanmaları sona erdirebilmişti. Aması vardı. Ama, aynı zamanda, 11 Eylülden (2001) aldığı güçle, ABD, küresel egemenlik yolunda, küresel egemenlik amacının karşısına çıkanları bertaraf ederek, ve bunun için de, hedefteki ülkeleri etnik, dinsel, mezhepsel anlamda paramparça edip lime lime doğruyarak yol almış, kan tazelemişti.

Gladyo örgütünü ortaya çıkartan isim olarak bilinen İtalya eski Cumhurbaşkanı Francesco Cossiga'ya göre, "İtalyan merkez solu olmak üzere, Amerika ve Avrupa'nın bütün demokratik unsurları gayet iyi biliyorlar ki, 11 EYLÜL SALDIRILARI, CIA ve MOSSAD tarafından, Arap dünyasını suçlamak ve Batılı güçleri Irak ve Afganistan'a müdahaleye tahrik etmek için planlanmıştı." (*Evrensel*, 14 Ocak 2008.)

NATO ise, New-York ve Washington'da gerçekleştirilen saldırıları, NATO'yu oluşturan devletlere ve NATO ile korunan sisteme bir saldırı olarak nitelemiş ve bu saldırının terörist bir örgüt ya da örgütler tarafından değil, devlet ya da devletler tarafından yapıldığı görüşünü benimsemiş, NATO-dışı alanlara askeri müdahalenin, NATO ile korunan sistemi korumak olacağı kararına varmıştı.

Afganistan'da NATO, Irak'ta ABD, 11 Eylülün çocuklarıydı. ABD, "Çekiç Güç" ile Irak'ta amaçladığı sonuca, 11 Eylülün açtığı kulvardan varmıştı. Guantanamo, 11 Eylülün çocuğunun çocuğu, yani Bush'un gayri-meşru çocuğuydu. Obama Hüseyin, bu "veledi zina"yı, Beyaz Sarayda kundağa yatıracak mı, yoksa bu mirası reddedecek mi? Çünkü Aksoy da, Mumcu da, katillerini tanımamızı istiyor bizden...

Obama, "Biz bir ulusuz, bir halkız, biriz!" diyor.

Unutulmasın biz de bir ulusuz, daha doğrusu, ABD'den de önce, biz bir ulusuz, bir halkız, biriz.

Burada buluşuyorsak, uzat elini Obama?..

Bizim elimiz, demokratik ülküler elidir, doğal özgürlük tutkusuyla tutuşan insanlığın elidir.

24-25 Ocak 2008, Ankara
Cumhuriyet, 5 Şubat 2009

GÜL VE FUTBOL KEYFİ

Aralarında işadamı, öğretim üyesi, yazar ve Ermeni sivil toplum örgütleri başkanlarının bulunduğu "Irkçılığa ve milliyetçiliğe dur de!" girişimi üyeleri, Gül'ün, Ermenistan Cumhurbaşkanı Serj Sarkisyan'ın Ermenistan-Türkiye futbol maçına davetini kabul etmesini istemişler. İstemekle kalmamışlar, "Kafkasya'daki acil durum nedeniyle Türk-Ermeni sınırının hiç olmazsa 10-15 gün için açılmasını acilen rica" etmişler. (*Birgün*, 2 Eylül 2008.)

"Irkçılığa ve milliyetçiliğe dur de!" girişimi, "Türk-Ermeni" (yani "Türkiye Ermenistan") sınırının, "hiç olmazsa 10-15 gün açılmasını", Çankaya'nın yeni "konuğu"ndan "rica" ederken, Türkiye ile Ermenistan arasında karşılıklı kabul edilmiş bir sınır olduğunu ve bu sınırın Türkiye tarafından "ırkçı ve milliyetçi" amaçlarla kapatılmış bulunduğunu da duyumsatmış oldular.

Türkiye-Ermenistan "sınırı"nın, Sovyetler Birliğinin dağılması ve Kafkas ülkelerinin birbiri ardına bağımsızlıklarını ilan etmeleri sürecinde, Ermenilerin, Azerbaycan'ın özerk bölgesi olan Dağlık Karabağ'ı ve Ermenistan ile Karabağ ara-

sındaki Azeri topraklarını, "ırkçı ve milliyetçi" amaçlarla işgal etmesi üzerine, Türkiye tarafından Karabağ'ın işgaline endeksli olarak kapalı tutulduğu biliniyor. Ama, aynı zamanda, 1991'de bağımsızlığını ilan eden Ermenistan Parlamentosunun, Türkiye-Ermenistan sınırının Türkiye ile Moskova arasında belirlendiğini ileri sürerek tanımadığı da biliniyor.

Bağımsızlığını ilan ettiği zaman, Ermenistan'ı ilk tanıyan ülke, Türkiye olmuştu. Ama Ermeni Parlamentosunun, Türkiye-Ermenistan sınırını tanımadığını, biz, CIA yan kuruluşu RAND'ın yayını olan ve 1993'te yayınlanan *Turkeys's New Geopolitics*'te (s. 66) yer alan CIA analisti Graham Fuller'in yazısından okuyacaktık.

Halk ise, Ermeni Parlamentosunun bu kararını, İngiliz Dışişleri Bakanı Robin Cooke'un, "zaman zaman Türk hükümetine bile belirsiz görünen Doğu sınırları" söyleminden öğrenecekti. Robin Cooke'un, "Türk hükümetine bile bile belirsiz görünen Doğu sınırı" sözlerini NTV'de (17 Ocak 1998) eleştiren Cumhurbaşkanı Demirel ve bu eleştiriye katılan bazı yazarlar, (örneğin *Yeni Yüzyıl*'da (2-3 Şubat 1998) Coşkun Kırca, *Sabah*'ta (19-23 Ocak 1998) Sedat Sertoğlu, "Doğu sınırı" ile, sıcak çatışmanın odağı olması dolayısıyla, "Güneydoğu sınırı"nı, yani Türkiye-Irak sınırını algılamışlardı. Oysa Türkiye-Irak sınırı, İngilizlerin binbir entrikasıyla, Türkiye'nin üyesi olmadığı Cemiyeti Akvam kararıyla saptanmış bir sınırdı. Cooke, "Doğu sınırı" ile doğrudan Türkiye-Ermenistan sınırının belirsizliğinden sözediyor, üstelik bu belirsizliğin "Türk hükümeti" tarafından da benimsendiğini söylüyordu.

Mustafa Balbay, *Cumhuriyet*'te (30 Mayıs 1998'de) yayınlanan "Ermeni 'Soykırımı'... Sevr... Kars ... Lozan..." yazısında, Cooke'un sözlerini anımsatarak, 1991'de bağımsızlığını ilan eden Ermenistan'ın "Büyük Ermenistan" tanımının, Lozan ve Kars andlaşmalarını tanımamak anlamına geldiğinin altını çizmişti. Balbay, Milli Güvenlik Kurulu'nun öngörüsünü şöyle özetleyecekti. "Ermenistan kendisini çok güçlü hissettiği anda Kars Andlaşmasını

tanımadığını açıklar. Ardından Türkiye-Ermenistan sınırı tartışmaya açılır."

Kars Andlaşması, Ermenistan ile Türkiye arasında imzalanan Gümrü (2/3 Haziran 1920) ve Moskova (16 Mart 1920) andlaşmalarının ardından Kars'ta 13 Ekim 1921'de imzalanmıştı. Başlık adı, "Türkiye ile Ermenistan, Azerbaycan ve Gürcistan Arasında Dostluk Andlaşması"ydı. Azerbeycan ve Gürcistan delegeleri yanında, andlaşmayı, "Ermenistan Sosyalist Sovyet Cumhuriyeti" adına, "Dışişleri Komiseri İskinaz Maradya ve İçişleri Komiseri Boğuz Makizyan" imzalamışlardı. Rusya Sovyetleri Sosyalist Federal Cumhuriyetini ise, Jak Halski temsil etmişti. (İsmail Sosyal, *Türkiye'nin Siyasal Andlaşmaları*, 1. Cilt, s. 39 vd.) Bir başka deyişle, Türkiye-Ermenistan sınırı, Ermenistan Sosyalist Sovyet Cumhuriyeti adına içişleri ve dışişleri bakanları tarafından imzalanmıştı. Sovyetler Birliğinden ayrılma ve sistem değiştirme, Ermenistan ile Türkiye arasında imzalanan bu sınırın tek taraflı olarak değiştirilmesi için bir gerekçe olamazdı. Ama Türkiye-Ermenistan sınırının tanınmamasının arkasında, "Büyük Ermenistan" projesi vardı ve bunun ilk somut aşaması, Sevr ve Türkiye ile sınırları ABD Başkanı Wilson tarafından çizilen Sevr'deki Ermenistan'dı.

"Büyük Ermenistan" neydi, ya da ne kadar büyüktü?

Sevr Andlaşmasının hazırlık konferanslarından ilki (1919 yılı başlarında) Paris'te gerçekleştirilmişti ve Ermenistan'ı temsil eden Boğus Nubar Paşa, bu konferanstan, "Kilikya ile 'Ermeni Vilayetleri' adı verilen altı Doğu ilini ve iki milyon soydaşının yaşadığını söylediği Rusya'nın bir kısmını içersine alan 'mütevazi' bir Ermenistan" istemişti. Ermeni Askeri misyon şefi General Torcom, *Pall Mall Gazette*'de (Şubat 1919) yayınlanan yazısında, "Akdeniz kıyısında Antalya'dan İskenderun'a, Karadeniz kıyısında Sinop'tan Batum'a kadar uzanan ve Hazar Denizinde bir limanı bulunan" bir "Ermeni devleti" haritası çizmişti, "Kilikya"yı ise, Ermenistan'ın hay-

ati önem taşıyan ayrılmaz bir parçası olarak" nitelemişti. (Bkz: Prof. Dr. Yahya Akyüz, *Türk Kurtuluş Savaşı ve Fransız Kamuoyu 1919-1922*, s. 120.)

Paris Konferansında, görüşmelerin odağında ise hemen her zaman Erzurum vardı, İngiliz Başbakanı Lloyd George'un sorusunu yanıtlayan Boğus Nubar Paşa, Yeni Ermenistan Cumhuriyeti içine alınması zorunlu olan Erzurum'u ele geçirmek için savaşmaya hazır olduklarını söylüyordu. Erzurum, Ermenistan'ın başkentiydi ve Erzurum olmadan bir Ermenistan düşünemediklerini yineliyorlardı. (Osman Olcay, *Sevr Andlaşmasına Doğru*, s. 516-531.)

Rusya, İngiltere ve Fransa dışişleri bakanları arasında imzalanan Sykes-Picot anlaşmasında (13/26 Nisan 1916) Rusya'ya bağlanması kararlaştırılan Erzurum, Trabzon, Van ve Bitlis, Sevr Andlaşmasında (10 Ağustos 1920), bu kez Ermenistan olarak belirlenecektir.

"Büyük Ermenistan"ın "büyük"lüğü "amaç" olarak korunmakla birlikte, Sevr Andlaşmasında (10 Ağustos 1920), çekirdek olarak küçüldüğünü görüyoruz . Bir kez daha *Nutuk/Söylev*'den aktaralım: "Sevr'de Türk-Ermeni sınırının belirlenmesi, Amerikan Cumhurbaşkanı Vilson'a bırakılmıştır. O da sınır olarak Karadeniz kıyısında Giresun'un doğusundan başlayıp Erzincan'ın batı ve güneyinden, Elmalı, Bitlis ve Vangölünün güneyinden geçen bir sınır belirlemişti." (c. II, s. 1003.)

Ne gam!.. Sevr Andlaşması ile aynı gün yürürlüğe konmasını kararlaştırdıkları ve (Sevr Andlaşmasını hazırlayan İngiltere, Fransa ve İtalya başbakanlarının gizli olarak oluşturdukları) Üçlü Anlaşma ile, Sevr Andlaşmasında Türkiye'ye bağlı özerk Kürdistan olarak belirlenen coğrafik alanın, Dicle'nin akış çizgisinin batısından Sivas'a ve güneyde Çukurova'yı içersine alan ve Silifke'ye uzanan Klikya'yı içeren bölge, sömürge olarak Fransa'ya veriliyor, böylece Ermenistan'ı İskenderun Körfezine ulaştıracak Büyük Ermenistan projesinin ikinci aşamasının altyapısı oluşturulmuş bulunuyordu.

NATO ile korunan sistemi korumak

NATO'nun amacı NATO ile korunan sistemi korumaktı. İçerden dolaylı saldırı biçiminde, dışardan (Sovyetler Birliğinden) doğrudan saldırı halinde, NATO, koruduğu sistemi, içerde gizli savaş yöntemleriyle (Gladyo), dışa karşı açıkça savaşarak, sosyalist dünya sistemine karşı kendi kapitalist-emperyalist sistemini koruduğu savındaydı. Sovyetler Birliği yalnız dağılmadı, aynı zamanda, Sosyalist sistem çökertildi. Şu anda Rusya, NATO'nun sosyalizme karşı koruduğu kapitalist sisteme dönüş yapmış bulunuyor. NATO'nun amacı kapitalist sistemi korumaksa, Rusya'yı, yeniden sosyalist sisteme dönmemesi için koruması gerekirdi. Ama süreç tersine işleyecekti. Sovyetler dağıldığı zaman, ABD'li analistlerin açıkladığı gibi, Sovyetlerden ayrılan ve bağımsızlaşan ülkelerin yeniden Rusya'nın egemenlik alanına girmemesi, ve ikincisi, Sibirya'dan başlayarak Rusya'nın etnik, dinsel ve bölgesel farklılıklara göre bölünerek ABD'nin yörüngesine çekilmesi amaçlanmıştı.

Şu anda, "NATO ile korunan sistemi korumak" adına, Karadenizi dolduran Amerikan ve bazı NATO ülkesinden savaş gemilerinin baskısı altında bocalayan Erdoğan, bir yanda kendi varlığını korumaya çalışan Rusya'yı "komşu" olarak terazinin bir kefesine, öte yanda Rusya'yı küresel egemenliğinin tarihsel mirasında yiyip yutmak isteyen ABD'yi "müttefik" olarak terazinin öbür kefesine koyarak denge sağlamaya,. Karadenizin ortasından Türkiye'yi Rusya'ya bağlayan enerji boru hattını kurtarmaya çalışıyor.

Bir başka denge arayışı, Ermenistan odağında aranıyor. Bakü-Ceyhan boru yolunun topraklarından geçmesine izin vermemiş ve "soykırım" savlarını reddettiği için Türkiye-Ermenistan sınırını tanımamış olan Ermenistan'a karşın, Karabağ'ın işgaline endeksli olarak Türkiye tarafından kapatılmış bulunan Türkiye-Ermenistan sınırının, gene Türkiye tarafından açılmasının senaryosu sahneye ya da sahaya taşınmış bulunuyor. ABD'nin güdümünde tek taraflı

olarak bu sınırı açacak olan Türkiye, 2001'de Fransa'nın, bu yıl ABD'nin kendi ulusal meclislerinde tanınan "Ermeni soykırımı"nı da tanıyacak mı? Soykırımın tanınmasıyla birlikte gündeme gelecek tazminat ve toprak talebini Türkiye karşılayacak mı? Ermenistan, Türkiye'den geçecek petrol ve doğalgaz yolu karşılığında, soykırım, tazminat, toprak ve "Büyük Ermenistan" talebinde bulunmayacak mı? Ermenistan, petrol ve doğalgaz yollarının topraklarından geçmesine izin verse bile Dağlık Karabağ'ı ve Ermenistan ile Karabağ arasındaki Azeri topraklarını işgal etmiş bulunan Ermeniler, doğalgaz ve petrol boru yolunun işgal altında tuttukları topraklardan geçmesine, karşılıksız izin verecek mi?

Şunları da anımsatmak gerekiyor:

ABD'nin küresel egemenliğiyle örtüşen stratejik işbirliğine Türkiye'yi kilitleyen Bakü-Ceyhan Petrol Boru yolu gündeme geldiğinde, ASALA, Beyrut'ta, "Pantürkçü boru hattının Batı Ermenistan'dan (yani Doğu Anadolu'dan) geçmesine izin vermeyeceklerini" açıklamış. (*Cumhuriyet*, 24 Ağustos 1993); Alman ARD televizyonuna konuşan Öcalan, "Açık söylüyorum, petrol meselesinin tek taraflı olarak halkımızın çıkarları aleyhine kullanılmasına izin vermeyeceğiz" (*Özgür Halk*, 27 Haziran 1995) demişti. Bir yandan Ermenistan, Bakü-Ceyhan petrol boru yolunun toprağından geçmesine izin vermemiş, ve ASALA, Türkiye topraklarından geçmesine izin vermeyeceğini dünyaya duyurmuştu. Öte yandan PKK, Sovyetler Birliği dağılmadan Sovyet sınırından İskenderun Körfezine değin, birkaç yıl sonra "aleniyete" dökülecek olan petrol boru yolu boyunca "gerilla"larını konuşlandırdığını gazeteler aracılığıyla duyurmuş, tasarlanan petrol boru yolunda, boru yolunun yapımını üstlenen konsorsiyum üyelerinin bir keşif gezisine çıkacakları günün öncesinde, Bingöl-Bitlis yolunda birliğine gitmekte olan 33 silahsız eri kurşuna dizmişti. O zaman Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin'in Mecliste konuşmasında vurguladığı gibi, sıcak çatışma alanı olması nedeniyle Bakü-Ceyhan boru yolunun yapımına başlanamamıştı.

Gül'ü Çankaya'ya taşıyan "irade"nin arkasında nasıl ki ABD'nin küresel egemenlik projesi varsa, onun "Ermenistan" ziyaretinin arkasında, yalnızca Rusya ile ABD arasında yeğinleşen petropolitik savaşı değil, aynı zamanda ABD soykırım tasarısı, ABD tasarımı olan ve Doğu ve Güneydoğuyu sıcak savaş alanına dönüştürme planının bir parçası olarak gündeme getirilmiş bulunan Bakü-Ceyhan petrol boru yoluna endeksli Ermenistan ve Kürdistan projeleri var.

Bütün bunların karşılığında ise bir "futbol maçı" izlemenin keyfi var.

Ne keyif ama!..

3 Eylül 208, Ankara

Cumhuriyet, 5 Eylül 2008

Gazi M. Kemal, Nutuk'ta şöyle sürdürür konuşmasını:

"Baylar, Doğu Ordumuz, 28 Ekim 1920 günü Kars üzerine yürümeye başladı. Düşman, karşı koymaksızın Kars'ı bıraktı. 30 Ekimde ordumuz Kars'a girdi. 7 Kasım günü birliklerimiz Gümrü'yü ele geçirdi. "Ermeniler, 6 Kasımda barış yapmak için bize başvurmuşlardı. 2/3 Aralık gecesi Gümrü Andlaşması imzalandı.

"Gümrü Andlaşması, Ulusal Hükümetin yaptığı ilk andlaşmadır. Doğuda, önemli durum değişiklikleri olması nedeniyle, bu andlaşma yerine, daha sonra yapılan 16 Mart 1921 günlü Moskova Andlaşması ile 13 Kasım 1921 günlü Kars Andlaşması geçmiştir." (*Nutuk/Söylev*, c. II, s. 655.)

Moskova Andlaşması, Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti ile Rusya Sovyetleri Sosyalist Federal Cumhuriyeti arasında; Kars Andlaşması ise, Türkiye ile Ermenistan, Azerbaycan ve Gürcistan arasında imzalanan, biri "Dostluk ve Kardeşlik", ikincisi "Dostluk" andlaşmalarıydı.

Sovyetler Birliği'nin dağılması sürecinde (1991), Ermenistan'ın bağımsızlığına kavuşmasından sonra, Ermeniler,

Azerbaycan özerk bölgesi Dağlık Karabağı ve Ermenistan ile Karabağ arasında kalan Azerbaycan yerleşim yerlerini (yedi ili) işgal etmiş, Hocalı'da 630 Azeri en vahşi yöntemlerle yokedilmiş, bir milyon Azeri topraklarından kovulmuştu. Aynı zamanda, Ermenistan, Türkiye Ermenistan sınırını, bu sınırın Moskova Andlaşmasıyla belirlendiğini ileri sürerek tanımadığını açıklamıştı.

Tarihsel özet şöyle:

3 Mart 1918 – 1877-78 Berlin Andlaşmasıyla Rusya'ya bırakılan Batum, Kars, Ardahan, halk oylaması (plebisit) ile, Birinci Dünya Savaşında Rusya'nın işgal ettiği Erzurum, Erzincan, Van, Muş ve Bitlis ise, doğrudan, Sovyet Rusya ile Osmanlı Devleti arasında 3 Mart 1918'de imzalanan Brest-Litovsk Barış Andlaşmasıyla Türkiye'ye geri veriliyor;

28 Mayıs 1918 – Batum'a İngilizler asker çıkarıyor, İngilizlerin desteğinde, Erivan başkent olmak üzere Ermenistan Cumhuriyeti kuruluyor;

30 Ekim 1918 – Mondros Ateşkes Sözleşmesi kararıyla, Türk Ordusu, 1914 sınırına, Birinci Dünya Savaşı öncesi sınırına çekiliyor. "Mondros Askeri Andlaşmasından beri Ermeniler, gerek Ermenistan içinde, gerek sınıra yakın yerlerde Türkleri toptan öldürmekten vazgeçmiyorlardı. 1920 yılı sonbaharında Ermeni kıyımı dayanılmaz bir kerteye gelmiş, Ermeniler üzerine yürümeye karar verilmişti." (*Nutuk/Söylev*, s. 652/653.)

28 Ekim 1920 – Doğu Ordumuz, 1918 Mondros Ateşkes Sözleşmesi doğrultusunda çekildiği Birinci Dünya Savaşı sınırlarından saldırıya geçerek, Brest-Litovsk Andlaşmasıyla Türkiye'ye bırakılmış olan ve Sarıkamış, Kars, Iğdır ve Gümrü'yü, "Elviye-i Selasiye" olarak anılan üç ili, yani Ardahan, Artvin ve Batum'u alacak ve 2 Aralık 1920'de, Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti ile Ermenistan arasında Gümrü Andlaşması imzalanacaktır.

Gümrü Andlaşması, bağımsız cumhuriyet olan Ermenistan'ın Bolşeviklerin egemenliği altına girmesiyle onaylanmayacak, Ermenistan-Türkiye sınırı, Moskova Andlaşmasıyla

(16 Mart 1921), Sovyetler Birliği ve Türkiye sınırı olarak belirlenecek, ayrıca, Moskova Andlaşmasının 15. maddesi doğrultusunda, "Güney Kafkasya Cumhuriyetlerine ilişkin hükümlere, Türkiye ile bu cumhuriyetler arasında yapılacak andlaşmalarda uyulmasını zorunlu kılmak için", Kafkas Cumhuriyetleri Ermenistan, Azerbaycan ve Gürcistan ile Türkiye arasında gerçekleştirilecek olan Kars Andlaşmasıyla da (13 Ekim 1921), Türkiye-Ermenistan sınırı olarak belirlenecekti.

Moskova Andlaşmasında benimsenen Türkiye'nin sınırları, İstanbul'da son Millet Meclisinde (Meclis-i Mebusan'da) kabul edilen Misak-ı Milli (Ulusal And) sınırlarıydı. Misak-ı Milli, Mondros Ateşkes Sözleşmesi yürürlüğe konduğu zaman, düşman ordularının işgali altında olan kesimler ile Türklerin elinde bulunan işgal edilmemiş/edilememiş toprakları arasındaki sınırdı. Türkiye'nin, Güney Kafkasya sınırı ise, Mondros Sözleşmesinden önce, 3 Mart 1918'de Brest Litovsk Andlaşmasıyla kararlaştırılan 1877 (93 harbi) öncesi sınırdı. Moskova Andlaşması'nda, Türkiye, Batum'u Gürcistan'a bırakarak Misak-ı Milli'den ödün vermek durumunda kalmış, Gümrü Andlaşmasında belirlenen Türkiye-Ermenistan sınırı, Moskova Andlaşmasında Misak-ı Milli sınırı olarak korunmuş, Kars ve Ardahan Türkiye'de kalmıştı. 13 Ekim 1921'de gerçekleştirilen Kars Andlaşmasında da, Misak-ı Milli'nin kapsadığı topraklar Türkiye toprakları olarak kabul edilmişti.

Moskova Andlaşmasında, Türkiye, "28 Kasım 1920 günü İstanbul'da toplanan Meclis-i Mebusan tarafından düzenlenip tüm devletlere ve basına bildirilen Misak-ı Milli'nin kapsadığı topraklar" olarak (m.1); "Türkiye toprakları" ise, "doğrudan doğruya Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümetinin sivil ve askersel yönetimi altında bulunan topraklar" olarak (m.8) tanımlanır.

Kars Andlaşmasında da, "Türkiye" (m.2) ve "Türkiye Toprakları" (m.10) aynı sözcüklerle tanımlanmıştır.

Moskova Andlaşmasının ilk maddesinde, taraflar, "her-

hangi birine zorla kabul ettirilmek istenilen bir barış andlaşması ya da başka bir uluslararası sözleşmeyi tanımamayı ilke olarak benimsemiş"ler, "Rusya Sovyetleri Sosyalist Federal Cumhuriyeti Hükümeti, bugün Büyük Millet Meclisince temsil edilmekte olan Türkiye ulusal Hükümeti tarafından tanınmamış Türkiye'ye ilişkin hiçbir uluslararası sözleşmeyi tanımamayı kabul etmiş"tir. (m. 1.)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti ile Ermenistan, Azerbaycan ve Gürcistan arasında gerçekleştirilen Kars Andlaşmasında, "Moskova'da 16 Mart 1921 günü imza edilen Türk-Rus Andlaşması dışında" tarafların ülkelerinin parçalarından bulunan topraklara ilişkin anlaşmaları geçersiz saymışlar (m.1), Ermenistan, Azerbaycan ve Gürcistan Sovyetler Cumhuriyetleri Hükümetleri, "bugün Büyük Millet Meclisince temsil edilen Türkiye Hükümetinin tanımadığı Türkiye'ye ilişkin hiçbir uluslararası sözleşmeyi (bağıtı) tanımamayı kabul etmişler"di (m. 2).

Bunun anlamı şuydu:

Sovyet Rusya ve Sovyet Cumhuriyetleri olan Azerbaycan, Gürcistan ve Ermenistan,

1. 10 Ağustos 1920 günlü Sevr Andlaşmasını,
2. Sevr Andlaşmasıyla aynı gün yürürlüğe konacak olan Üçlü Andlaşmayı,
3. 30 Ekim 1918 günlü Mondros Ateşkes Sözleşmesini,
4. 15 Mayıs 1916 tarihli Sykes-Picot Anlaşmasını tanımama kararı almışlardı.

Daha sonra "Sevr Barış Andlaşması" adını alacak olan andlaşmanın maddelerinin hazırlandığı Paris Konferansına sunduğu andırıda, Ermenistan temsilcisi Boğos Nubar Paşa, "Kilikya"yı, "Ermeni Vilayetleri" adıyla da anılan (Erzincan dahil) Erzurum, Bitlis, Van, Diyarbakır, Elazığ ve Sivas'tan oluşan "Vilayat-ı Sitte"yi ve iki milyon Ermeni'nin yaşadığı Kafkasya'nın bir kısmını içeren "mütevazı" bir "Ermenistan" istemişti. Ermeni Askeri Şefi Torcom ise, "Akdeniz kıyısında Antalya'dan İskenderun'a, Karadeniz kıyısında Sinop'tan Batum'a kadar uzanan ve Hazar Denizinde bir limanı bulunan"

bir "Ermeni Devleti" talep ediyordu.

Mondros Ateşkes Sözleşmesinin ardından, 11 Aralık 1918'de Fransız subayları yönetiminde 400 yerli Ermeniden oluşan bir Fransız taburu Dörtyol'a gelmiş, 17 Aralık 1918'de çoğu Ermeni olmak üzere 1.500 Fransız askeri Mersin'e çıkarılmış, bu kuvvetten ayrılan müfrezeler, Tarsus , Adana ve Misis'i, yani Kilikya'yı işgal etmişti.

İngilizler ise, hiçbir gerekçe göstermeksizin, "Kilikya"nın parçaları olan Antep'i 1 Ocak 1919'da, Maraş'ı 22 Şubat 1919'da, Urfa'yı 24 Mart 1919'da işgal edecek, 15 Eylül 1919'da, Sykes-Picot Antlaşmasıyla Fransızlara bırakılan Musul karşılığınd bu üç ili Fransızlara devredecek ve Fransızlar, Üçlü Anlaşmayla, kendisine verilen "Kilikya"yı, Sevr Andlaşmasının yürürlüğe girmesinden önce işgal etmiş olacaktı. Bütün bu işgaller, ateşkes sözleşmesine aykırı olarak ve sarayın talimatına uyularak tek kurşun atılmadan gerçekleşmişti! Çatışma olmadan işgaller yapıldığı için, ateşkes hükümlerine aykırı bir işgal olmadığı ileri sürülecekti.

Moskova ve Kars andlaşmalarıyla, Büyük Millet Meclisince temsil edilen Türkiye hükümetinin tanımadığı Türkiye'ye ilişkin hiçbir sözleşmeyi (bağıtı) tanımamayı kabul etmiş bulunan Ermenistan, Sovyetler Birliği'nin dağılması sürecinde, bağımsızlığını ilan ettikten sonra, Türkiye-Ermenistan sınırını tanımadığını açıkladı. Bu, yalnızca bir sınır tanımama olayı mıydı, yoksa, Moskova ve Kars andlaşmalarında, tanımayacaklarını imzalarıyla yükümlendikleri Türkiye'nin kabul etmediği andlaşmalara ve uluslar arası sözleşmelere geri dönebilmek için mi sınır tanınmak istenmemişti.

21 Şubat 2009 günlü *Yeni Şafak*'ta yayınlanan Novasti Armeniya Ajansının haberine göre, "Benim büyük vatanım, benim yeni vatanım" diyebilecekleri günü yakınlaştırmaya çalıştığını söyleyen Ermenistan Cumhurbaşkanı Serj Sarkisyan, "Büyük Ermenistan'ı kurma uğrunda çalışmayı, devlet imkanlarının yanında kendi imkanlarını da bu uğurda kullanmaya kendisini borçlu hissettiğini" söylerken, Sevr'deki

Ermenistan'ı, Üçlü Anlaşmada ve Mondros Sözleşmesinde yer alan Kilikya'yı değil de, yeryüzünde bulunmayan bulutlar arasında dolaşan bir başka Ermenistan'ı mı düşlüyordu?

17 Mayıs 2009, Ankara
Cumhuriyet, 30 Haziran 2009

SEVR'İN ÜÇ AYAĞI VE ÜÇ BACANAĞI

Sevr'in birinci ayağı, Mayıs 1916'da, Rusya, Fransa ve İngiltere dışişleri bakanları arasında, yazışarak gerçekleştirilen Sykes-Picot Andlaşmasıdır.

Rusya, İmparatorluk toprakları olan Suriye, Kilikya ve Mezopotamya'nın İngiltere ve Fransa arasındaki paylaşılmayla ilgili anlaşmayı onamak için, (1) Erzurum, Trabzon, Van ve Bitlis'in kendisine bağlanmasını, (2) Muş, Siirt, Dicle'nin akım yolu doğusunda kalan Cizre ve İmadiye'yi içersine alan bölgenin Rusya'ya bırakılması karşılığında, Aladağ, Kayseri, Akdaş, Yıldız Dağı, Zara, Eğin ve Harput arasında kalan bölgenin mülkiyetinin Fransa'ya bırakılmasını kabul ediyordu.

Sevr'in ikinci ayağını, "Wilson İlkeleri" oluşturur. ABD Başkanı Wilson, 8 Ocak 1918'de, yani Ekim Devriminden sonra, ABD Kongresinde 14 nokta'dan oluşan, ABD'nin emperyalist çıkarlarını gözeten bir paket program sunmuştu. 12'nci noktasında, Osmanlı İmparatorluğunun Türk kısımlarının tam bağımsız olmasını, Türk yönetimi altında "öteki

uluslar"ın otonom olarak gelişmesini öneriyordu. (Türklerin Avrupa'dan kovulması, Amerikan mandası altında Büyük Ermenistan kurulması, Wilson'ın fısıldadığı görüşlerdi.)

Sevr'in üçüncü ayağı, 30 Ekim 1918 Mondros Ateşkes sözleşmesidir. İmparatorluğun talan edilmesinin sözleşmesi de denebilecek bu sözleşme, Sevr Andlaşmasında yer alacak Ermenistan ile, Kilikya'nın "Özerk Ermenistan" olarak tasarlandığının habercisi olması açısından, bir paylaşım sözleşmesi olarak da adlandırılabilirdi.

0

Sevr'in üç adamı'nın ilki, İngiltere Başbakanı Lloyd George (Dışişleri Bakanı Lord Curzon'la birlikte), Fransa Başbakanı Berthelot, İtalya Başbakanı Nitti'ydi. "Barış andlaşmalarının açık ve şeffaf olması, gizli andlaşmalar yapılmaması" koşulunu ileri süren, Wilson'ın 1. noktasına karşın, Sevr'in bu üç adamı, Sevr Andlaşması metnini kendi aralarında yazıp, Saraya dayatmışlar, aynı zamanda, üçü, gizlice, ayrı ayrı Anadolu, Kilikya, Suriye ve Irak'ı (Mezopotamya'yı), Sevr Andlaşmasıyla aynı gün yürürlüğe girmesini kararlaştırdıkları Üçlü Anlaşma ile paylaşmışlardı.

Paylaşmakla kalmamışlar, Sevr'in üç bacanağına da paylaştırmışlardı. Birinci bacanak Yunanistan Başbakanı Veniselos'tu. Kendisine, Trakya, İzmir ve Manisa bağışlanmıştı. İkinci bacanak, Ermenistan temsilcisi Boğos Nubar Paşaydı. (Cumhurbaşkanı Oharianon ile birlikte), kendilerine, "Ermenistan" adı altında, Trabzon, Erzincan, Erzurum, Kars, Muş ve Van bağışlanacaktı. Üçüncü bacanağın apoleti biraz fazlaydı: "Barış Konferansı Kürt Heyeti Başkanı General Şerif Paşa". Şerif Paşaya "Fırat'ın doğusunda, ileride saptanacak Ermenistan'ın güney sınırının güneyinde, Suriye ve Irak sınırının kuzeyinde, Türkiye sınırının (güney-doğusunda), Kürtlerin sayıca üstün olduğu bölgelerin yerel özerkliği" bağışlanıyordu. Ayrıca, "bu plan, Asur ve Geldanileri, bu bölgelerin içindeki öteki etnik ve dinsel azınlıkların korunmasına ilişkin

tam güvenceleri" kapsayacaktı.

Anadolu paylaşılır ve paylaştırılırken, Kürtler ile Ermenilerin aynı topraklar üzerinde hak iddia etmesi, Ermeniler ile Kürtler arasında kavgaya neden olmuştu. Bu arada Erzurum ve Sivas Kongreleri yapılmış, yani ulusal derleniş Büyük Meclise doğru yol alıyordu. Tam da bu süreçte, Ermeni ve Kürt uluslarının temsilcileri olarak, Boğos Nubar ile Şerif Paşa, "Büyük Barış Konferansına", "Kürt-Ermeni Anlaşması"nı sunmuşlardı. Bu anlaşmada, Kürtlerin ve Ermenilerin "iki ulusun da aynı ari kavimden geldiklerini belirtmekten şeref duyduklarını", "hem Ermeniler ve hem de Kürtler"in, "insafsız Osmanlı idaresinden kurtulmak istediklerini" belirterek, Konferanstan, "Birleşik Bağımsız Ermenistan" ve "Bağımsız bir Kürdistan" yaratılmasını istiyorlar, aralarındaki anlaşmazlık konusu olan toprakların çözümünü Barış Konferansının kararına bırakıyorlardı. "Çünkü, verilecek kararın adaletli bir karar" olacağından emindiler.

Sevr'in üç babası için "adaletli" çözüm, Sykes-Picot Anlaşmasında yer alan çözümdü. Her ne kadar, Kürtlerin 13. yüzyıldan beri ana-ata yurtları olduğunu savladıkları Kars, Erzurum, Erzincan, Van, Ermenilere bırakılıyorsa da, Kürtlere, kurulacak Ermenistan'ın güneyinden Sivas'a kadar uzanacak ve Fırat'ın akış yolunu izleyecek kocaman bir "Kürdistan" sunulmuştu. Ne var ki, Dicle'nin akış çizgisinin batısında kalan Kürdistan, bu kez, Sevr'in üç babası tarafından, Sykes-Picot Anlaşmasına uygun olarak, Sevr ile aynı gün yürürlüğe girecek Üçlü Anlaşma ile Fransızlara verilecekti.

Üçlü Anlaşma ile Fransızlara verilen bölge, Mersin'den Sivas'a, Sivas'tan Muş'a, Muş'tan Dicle'ye ulanan büyük bölümü eski Ermeni yerleşim yeri olan Kilikya'ydı. Fransızlar, Mondros Sözleşmesinden sonra, bölgeden götürüp eğittikleri Ermenilerle Mersin ve Adana'yı işgal etmişlerdi. İngilizler, işgal ettikleri Urfa, Maraş, ve Antep'i, Sykes-Picot anlaşmasıyla Fransızlara verilmiş olan Musul'u İngilizlere bırakması karşılığında, Fransızlara satmış, Fransızlar bu illeri, Mondros sözleşmesinden sonra, Sevr Andlaşması yürürlüğe girme-

den önce işgal etmişti. Ama bölge, Sevr'in üç babası tarafından "Kürdistan" olarak gösterilmiş, yani Kürtlere nanik yapılmıştı.

Üçlü Anlaşmayla Fransa'ya bırakılan bölge, "Özerk Ermenistan" olarak, Sevr'deki Ermenistan'a katılacaktı. Böylece, Mondros Sözleşmesinde, ilk işaretleri bulunan Akdenizden Karadenize uzanan hattın doğusunda kalan büyük Ermenistan gerçekleşme yolundaydı, Kürtler, özgür yaşadıkları ana-ata topraklarından hemen hemen büyük ölçüde yoksun bırakılıyordu.

Kendisiyle görüşen yabancı gazete ve televizyon muhabirlerine söylediği gibi, Sevr'i, Öcalan, "Halkların kimlik hakları"olarak niteleyecek, "ikidebir Sevr'i karalamanın bu halkların kimliğine saygısızlık" olduğunu söyleyecekti.

0

Sovyetler Birliğinin dağılmasının ardından yeni-Sevr modellerinin ordan burdan piyasaya döküldüğü belleklerdedir. Merkezi New-York'ta bulunan "Anavatanları Kurtarma Dünya Komitesi", "Türk baskısına karşı savaş, anavatanı kurtar!" sloganı altında bir harita yayınlamış, bir toplantısını, 1996'da Atina'da yapmıştı. Anavatanları kurtarma haritasına göre, Ege ve Trakya Yunanistan olarak, Fransızlara Üçlü Anlaşmayla bırakılan Kilikya, bu kez Suriye toprağı olarak, Dicle'nin doğusunda kalan Güneydoğu Anadolu Kürdistan, (Trabzon hariç) Doğu Anadolu Ermenistan, Kuzeydoğu Karadeniz bölgesi Yunan-Pontus toprağı olarak çizilmişti.

Biliyorsunuz, bazı "sözde" bilim adamı yazarlar Ulusal Kurtuluş Savaşımızı, Türk-Ermeni Savaşı, Türk-Yunan Savaşı, Türk-Kürt Savaşı olarak niteler. Onlara göre, Kemalistler, Ermenilerin, Kürtlerin, Rumların yurtlarını işgal etmek için savaşmışlar ve işgal etmişlerdir. Ulusal Kurtuluş Savaşı, ulusal savaş değil, işgal savaşıdır.

Bu bakışı, Öcalan, kendisiyle görüşen yabancı gazetecilere, "Türkler, haritadan üç halkı sildi, Ermeniler, Grekler,

Kürtler!" diye ifade eder. Roma'da, kendisiyle görüşen bir gazeteciye de yineleyecektir: "Lozan Andlaşmasında dört halk haritadan silinmiştir. Grekler, Ermeniler, Asurlar ve şimdi Kürtleri silmek / temizlemek istiyorlar!".

Lütfen, Sykes-Picot Anlaşması, Sevr Andlaşması ve Üçlü Anlaşma haritalarını önümüze koyalım ve bakalım, orada görmediğimiz, göremediğimiz bir şey görecek miyiz! Trakya dahil Anadolu'yu, Suriye'yi ve Irak'ı, önce Rusya, Fransa ve İngiltere kendi aralarında, sonra İngiltere, Fransa ve İtalya arasında ve kendi aralarında paylaştıklarını göreceğiz. Sevr'de, bu paylaşıma Yunanistan katılacak, İtalyanlara verilmiş olan İzmir ve Manisa Yunanistan'a verilecek. Rusya'nın kendisine ayırdığı Trabzon dahil Doğu Anadolu Ermenilere sunulacak. Sivas'a kadar uzattıkları Kürdistan'ı, Dicle boyunca kesip, Kürtlere Kürdistan'ın kuyruğunu bırakacaklar, onun da bir kısmını Nesturi ve Keldanilere ayırmak koşuluyla.

Haritaya bir kez daha bakınız. Ege kıyıları Yunan ve İtalyan; Akdeniz kıyıları İtalyan ve Fransız, Doğu Akdeniz kıyısı Fransız. Gene o bir şeyi göremiyor musunuz? Ege Denizi ve Akdeniz, Batı Akdenizin sahilleri, Fransa, İtalya ve Yunanistan arasında paylaşılmış. Bir başka şey, Akdeniz, Müslümanların egemenliğinden Hıristiyanların kuşatması altına alınmış. Bu, bir haçlı paylaşımı, din savaşı, harita ise din haritası. Mersin'den Sivas'a, Trabzon'dan Erzincan'a inen çizgiyle buluşan zigzaglı bir hattın doğusu Hıristiyan egemenliği altında.

0

Zavallı Kürtler, bugünkü haritaya göre (ve PKK'nın ikidebir kurtarmak için sınırdan savaş açıp saldırdığı) Eruh ve Şemdinli'den (yani Şırnak ve Hakkari'den) oluşan "kocaman" bir Kürdistan'a kavuşmuş olmanın çanını çalıyorlar. Sevr'i halkların kimlik kartı, Lozan'ı faşizm olarak niteliyor ve Batının, Lozan'ı, Kürtler için revize etmesini istiyorlar.

Sevr'in Kürtleri yurtsuz bıraktığının, Lozan'da Türkiye Cumhuriyeti'nin eşit, özgür ve bağımsız üyeleri olarak kocaman bir vatanın ortaklaşa sahibi olduklarının Kürtler bilincine varmıyor. Bilmem gördünüz mü, İmralı açıklamasını: Türk ordusu kendisine o kadar güvenmesin demiş, 40 milyon Kürt ayaklandığında... Aparda bekleyen Ermenilere ve Greklere afiyet olur. Ama olur mu?

Bugün, emperyalist amaçlarla ve küresel egemenlik hedefiyle sarmaş dolaş olmuş Beyaz Saray, Hıristiyanlığın küresel egemenliği ile sermayenin küresel egemenliğini kaynaştırmış ABD, yedeğine aldığı Avrupa Birliği ülkeleriyle birlikte, Sevr'in ikinci versiyonunu, islamı kullanarak, sahneye koymuş bulunuyor.

Bu uğurda el kesenlere, kol kesenlere, dil kesenlere, elleri, kolları, dilleri tutulmasın diye Silivri'yi kalebent yapan dini bütün Müslümanlara da afiyet olur. İçtikleri petrol-metrol, yedikleri dolar-molar olsun!

27 Ağustos 2009, Ankara

(Işık Kansu'nun sorusuna yanıt olarak yazıldı).

Son bölüm "Sahneye Konan Sevr" başlığı altında yayınlandı:

Cumhuriyet, 29 Ağustos 2009

Birinci Konu: *Etnik Ayrılıkçılığın Şiddet Çizelgesi*

14/15 Ağustos 1984 gecesi, Türkiye-Irak sınırına yakın konuşlanmış bulunan Şemdinli ve Eruh seyyar jandarma taburları birlik binalarına, PKK'nın gerçekleştirdiği saldırı, bugün de belleklerde ve güncelliğini koruyor. Otomatik silahlarla başlatılan saldırı, Türkiye Cumhuriyetine karşı bir "savaş ilanı"ydı ve bu savaş, gene PKK'nın "Program Taslağı"nda (27 Kasım 1978) yazıldığı gibi, "Sömürgeciliği yıkarak, bağımsız, demokratik ve birleşik bir Kürdistan kurmak" amacıyla başlatılmıştı.

PKK, aynı yıl, yani 1984'te Türkiye genelinde 47 eylem gerçekleştirecek, Körfez Savaşına (17 Ocak 1991'e) değin, eylem sayısını giderek arttıracaktı: 1985'te 127 eylem, 1986'da 129 eylem, 1987'de 245 eylem, 1988'de 297 eylem, 1989'da 602 eylem, 1990'da 1.111 eylem olmak üzere, altı yıl içinde 2.490 eylem gerçekleştirmişti.

1991 Körfez Savaşını izleyen süreçte, Kuzey Irak (36. en-

lemin kuzeyi), Saddam'ın saldırısından yöre Kürtlerini korumak amacı altında, ABD, İngiltere, Fransa ve Türkiye tarafından kurulan Çekiç Gücün koruması altına alınacaktı. Çekiç Gücün koruması altında, PKK, Kuzey Irak'ta yirmi kadar kamp kuracak, Türkiye'de gerçekleştirdiği eylem sayısı 1991'de 1,912'ye çıkacaktı.

1992 yılında, PKK, "ayaklanma" başlatacağını duyurmuş, Öcalan, 1992 yılını "ayaklanma yılı" olarak ilan etmiş ve amacın, (1) kurtarılmış bölgeler, (2) ulusal meclis, (3) savaş hükümeti kurmak olduğunu açıklamıştı.

21 Mart (1992) Nevruz kutlamaları sırasında, Diyarbakır, Mardin, Nusaybin, Kızıltepe, Derik, Mazdağı, Cizre, Şırnak, Silopi, Gercüş, Kurtalan, Pervari, Kulp, Lice, Ergani, Hazzo, Bismil, Siverek, Viranşehir ve Adana'da olaylar olmuş, 31 kişi ölmüştü. Başbakan Süleyman Demirel, "Zehir ettiler, kan bulaştırdılar. Ama topyekun ayaklanmayı başaramadılar!" diyecekti.

Demirel'in deyişiyle, Kürtlerin yaygın ve yoğun olduğu Güneydoğu'da genel bir ayaklanma başarıya ulaştırılamamıştı. Gene de, amaçlanan "ulusal meclis" oluşturulabilir ve "savaş hükümeti" kurulabilirdi.

14/15 Ağustos saldırılarına hedef olan Şemdinli ve Şırnak, bu kez yeniden "kurtarılacak bölgeler" olarak hedefteydi: 19 Ağustos 1992'de Şırnak'ı ele geçirme girişimi; 30 Ağustos 1992'de Alan (Şemdinli) karakoluna baskın; 13 Eylül 1992'de Aktütün (Şemdinli) karakoluna baskın, 29 Eylül 1992'de Derecik (Şemdinli) karakoluna baskın, Şırnak ve Şemdinli'yi "kurtarmak" ve burada "ulusal meclis"i kurarak, "savaş hükümeti"ni oluşturmak amacıyla gerçekleştirilmişti. Başarı sağlayamamıştı PKK ama, 1991 yılında 1.912 olan eylem sayısını, Çekiç Gücün desteğinde 1993'te 4.113'e çıkarmıştı. Başarısızlık, ABD Büyükelçisinin "bizim için çok önemli" dediği Çekiç Gücün de başarısızlığı olarak nitelendirebilirdi. Çünkü PKK, silah ve lojistik açıdan desteklenmişti, bu nedenle Çekiç Gücün varlığından rahatsız olanlar vardı ve giderek artıyordu; rahatsız olanlardan rahatsız olanlar ise gide-

rek azgınlaşıyordu.

1993 yılı ise, (1) yayılan, artan, yoğunlaşan PKK şiddet eylemleri ile (2) Çekiç Güce ve Çekiç Gücün süresinin uzatılmasına karşı olanların "bertaraf edilmesi" açısından, Türkiye'nin, içten ve dıştan saldırıların ortasında kan kaybedeceği bir yıl olacaktı.

ABD'nin eski Ankara Büyükelçisi Abramowitz, ABD'nin 1993 Nevruzunda kan görmek istemediğini basına yansıtmıştı. Öcalan 17 Mart 1993'te "süresiz ateşkes" ilan edecek, Nevruz kansız geçecekti. Ne var ki, PKK, 25 Mayıs 1993'te, Bingöl-Elazığ karayolunda, dağıtıldığı birliklerine gitmekte olan erlerin bulunduğu otobüsü silah zoruyla durduracak, 50 erden 33'ünü kurşuna dizecekti.

Bingöl-Elazığ karayolunda 33 askerin kurşuna dizilmesinin basına yansımasıyla eşzamanlı olarak Şırnak Milletvekili Orhan Doğan, Başbakan tarafından yanıtlanması için Meclise soru önergesi vermişti, "PKK Lideri Öcalan tarafından ilan edilen "tek yanlı süresiz ateşkes kararına rağmen" bölgede devam eden arama ve operasyonlar ile, eylemlilik durumunda olmayan PKK militanlarının imhası"nın iki taraflı çatışmayı başlatacağından devletin sorumlu olacağını savlayan bir soru önergesiydi bu.

Yanıt, tam da, 2 Temmuz 1993 Sıvas kıyını için Meclis Araştırma Komisyonu kurulması amacıyla verilen önergelerin görüşüldüğü 6 Temmuz 1993 günü, yeni İçişleri Bakanı Mehmet Gazioğlu tarafından yanıtlanacak "bölücü terör örgütü liderinin ateşkes ilan ediyorum diye açıklama yapmasından sonra 17 Mart 1993-23 Haziran 1993 tarihleri arasında Türkiye genelinde örgütün yapmış olduğu eylemler" şöyle sıralanacaktı: 135 sivil yurttaşımız yaşamını kaybetmiş; 65 asker, 4 polis, 13 geçici köy korucusu yaralanmıştı. Yapılan aramalarda 861 uzun numlulu silah, 304 tabanca, 251 bomba, 142.330 adet mermi ele geçirildiği açıklanmıştı. (*TBMM Tutanak Dergisi*, 6.7.1993, s. 104-105.)

İşte son iki gazete haberi: PKK'nin 15 Ağustos 1984'te savaşı ilk başlattığı yerde, 15 Ağustos 2009'da Öcalan'ın "Kürt

sorununa ilişkin Yol Haritası"nın açıklanacağı, "kazanmış olanlar"ın barış çığlığının atılacağı yazılıyor, 30 Ağustosta PKK'nin 1992'de kurtarmak için karakollara baskın üstüne baskın düzenlediği Şemdinli'de, "işgalci asker" anlamında, dört er şehit ediliyordu. (*Evrensel*, 15 Ağustos 2009 / *Cumhuriyet*, 31 Ağustos 2009.)

İkinci Konu: ***Petro-politikten Politik-petrole***

Sovyetler Birliği dağılmadan ama dağılmasının öngününde, Öcalan, Nezih Tavlaş ve iki arkadaşına, Sovyet sınırından İskenderun'a kadar olan hat'ta "gerillaları"nı yerleştirdiğini söylemişti. Bir şey yapmayacaklardı, bilgi için söylüyordu bunu Öcalan. Nedeni, Sovyetlerin dağılmasıyla birlikte, Bakü-Ceyhan petrol yolu projesi gündeme geldiğinde anlaşılacaktı.

Bingöl-Elazığ karayolunda, Bakü-İskenderun petrol boru hattının geçmesi tasarlanan bu yolda, 33 er, boru hattını yapacak konsorsiyum temsilcilerinin yapacakları keşif gezisinden iki gün önce kurşuna dizilmişlerdi ve konsorsiyum temsilcileri. siyasal güvenlikten yoksun silahlı çatışma alanı olduğu için, gezilerini o gün erteleyeceklerdi. Ertelemelerinin iki nedeni vardı.

Birincisi, Alman ARD televizyonu muhabirinin, "Petrol boru hattının Güneydoğudan geçmesi sözkonusu. Planlamalar, projeler, görüşmeler buna yönelik. Bu konuda herhangi bir tavrınız olacak mı?" sorusuna, Öcalan, "Açık söylüyorum, ne su meselesinin, ne petrol meselesinin tek taraflı olarak halkımızın çıkarları aleyhine kullanılmasına izin vermeyeceğiz. Hatta engelleyeceğiz." yanıtını vermiş, "en az diğer devletler kadar" PKK'nın da muhatap kabul edilmesini, "bu yolların güvenliğinin nasıl sağlanacağına anlaşmalarda yer verilmesinin gerektiği" yanıtını vermişti. (*Özgür Halk*, 27 Haziran 1995.)

İkincisi: ASALA (Ermenistan'ın Kurtuluşu İçin Ermenistan Gizli Ordusu), Beyrut'ta, İngilizce yaptığı açıklamada "oluşturulacak pan-Türkçü boru hattının Batı Ermenis-

tan'dan (Doğu Anadolu bölgesinden) geçmesine izin vermeyeceklerini ileri sürmüştü. (*Cumhuriyet*, 24 Ağustos 1993).

Asya ve Ortadoğu petrol ve doğalgazının Avrupa'ya taşınmasında Türkiye, "kilit ülke" konumunda bulunmakla birlikte, hatlar projesinin gerçekleşmesinin başlıca koşullarından biri, siyasal güvenlikti ve ikincisi "sıcak çatışma" alanında olmamasına bağlıydı. Ne var ki, özellikle Bakü-Ceyhan hattının gündeme gelmesinden önce, hatların geçeceği bölgeler, PKK'nın adamları tarafından tutulmuş, bu nedenle de petrol ve doğalgaz için yeni yollar tasarlanmıştı.

"Petrole yeni körfez: Ceyhan!.." (*Cumhuriyet*, 27 Mart 1993), "Türkiye, boru hattı köprüsü" (*Cumhuriyet*, 15 Eylül 1993) başlıklı yazı-haberlerde açıklandığı gibi alternatif yollar tasarlanmıştı. Bunlar arasında, Karadenizde Supsa (Gürcistan) ya da Novorossisk (Rusya) limanlarından tankerle alınan petrolün, biri Samsun-Kırıkkale-Yumurtalık yolundan Akdenize, öteki Trakya'da İğneada Saros Körfezi üzerinden Ege denizine ulaşması gibi iki ayrı seçeneğe yer veriliyordu. Yunanistan, Ege'de fır hattını on mile çıkaracağı savını yineleyecek, PKK ise Samsun-Ceyhan yolunu tutmak için coğrafi alanını Sivas üzerinden Karadenize uzatmak kararı alacaktı.

Özellikle de "Petrole yeni körfez Ceyhan!.." haberiyle eşzamanlı olarak, PKK, Sivas'a yerleşmek ve Sivas-Samsun yolunu tutmak için, Sivas'ın doğusunda, Divriği, Zara ve İmralı'ya yerleşmeye, Kurtuluş Savaşında Ankara'ya yaklaşan Yunan ordusuyla birlikte Ankara'yı doğudan sıkıştırmak için ayaklandırılmış bulunan Koçgiri aşiretini etkisi altına almaya, ve bunun için bir dizi eylem koymaya başlayacaktı. Sivas'ın doğusunda, henüz tasarı olan Samsun-Ceyhan Körfezi güzergahını tutmak için bir dizi eylem koyanların, Bingöl-Elazığ karayolunda 33 askeri kurşuna dizenler olduğunu, yani bu katliamın petropolitiğe endeksli olarak gerçekleştirildiğini belirtelim.

Petrol sorununun yalnızca Ortadoğunun sorunu değil, dünyanın başlıca sorunu olduğunu söyleyen Öcalan, bu sorunun kilit noktasını Kürt sorununun oluşturduğu görüşündey-

di. Ortadoğunun kördüğümü olan Kürdistan düğümünün çözülmesiyle birçok soru günışığına çıkacak, bir başka deyişle, bir dünya sorunu olan petrol sorununun çözümünü, Ortadoğu kördüğümünün çözümüne, Ortadoğu kördüğümünün çözümünü Kürdistan düğümünün çözümüne, Kürdistan düğümünün çözümünü, Kürt sorununun çözümüne indirgeyecek, dolayısıyla Kürt sorununu çözecek PKK'nın, dünya sorununu çözmeye soyunduğu savlanacaktı.

İlhan Selçuk, "Petrol Coğrafyasında Türkiye'nin Yeri" başlıklı yazısında, bir gün önceki Cumhuriyet'in "Petrole Yeni Körfez: Ceyhan!.." manşet haberini anımsatarak, "gezegenimizde petrol coğrafyası"nın yeniden oluştuğunu, "ulusal sınırlardan daha önemli bir harita çizildiğini" belirtiyordu.

Petropolitiğe endeksli "dünya sorunu"nu, "Kürdistan"a düğümleyen ve "Kürt sorununa indirgeyen" Öcalan'ın görüşlerine tamı tamına karşıt şu tümcelerle bitiriyordu İlhan Selçuk yazısını: "Kürt sorunu yeni ufukların açılımı içinde ancak 'parantez' oluşturabilir. Anadolu insanı, dünya dengelerini hesaba katmadan Kürt sorununu bir kan davasının ya da mikro-milliyetçiliğin bağnazlığında ele alırsa, kendisine yazık eder; bu durumda 21'inci yüzyıl uygarlığının dışına düşebiliriz." (*Cumhuriyet*, 28 Mart 1993.)

İlhan Selçuk, iki soruyu getiriyordu gündeme: Biri, "petrol" kaidesi üzerinde dünyanın denge arayışları içinde Kürt sorununun yeri ve öteki, bozulan dünya dengesinin yeniden kurulmasında, Kürt sorunun yönü ve ağırlığı.

Çünkü, Ceyhan'ın "petrole yeni körfez" olması tasarısı yalnızca PKK ile ASALA'nın tepkisine neden olmamış, aynı zamanda, Rusya ile ABD merkezleri ve bu merkezlerin yörüngelerindeki devletler arasında da tartışma başlatmıştı.

Üçüncü Konu: *Çekiç Güç'ün Gölgesinde "Kürt Oyunu"*

Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel, 2 Temmuz 1993 Sivas kıyınını, Aziz Nesin'in sırtına yüklemiş, "ağır tahrik olduğunu" söylemişti. Demirel'le dilbirliği içinde Refah Partisi

Başkanı Erbakan da, baş sorumlu olarak Aziz Nesin'i ve Sivas Valisini gösterecekti. Emniyet Genel Müdürlüğü, Bakanlar Kurulu için hazırladığı raporda ise, Sivas kıyınının, "Batının stratejik uygulamalarından biri" ve "yabancı ajanların provokasyonu olduğu" yazılıyor, "Yeni Dünya Düzeni içersinde, Türkiye'nin, Balkanlar, Ortadoğu ve Kafkaslarda etkin görev almasının istendiği, burada amacın, Japon ve Alman sermayesinin, bu bölgelerdeki etkinliğini kırmak olduğu" belirtiliyordu.

Doğru ya da yanlış, ama 2 Temmuz Sivas kıyınının, "yabancı ajanların provokasyonu olduğu" sugötürmez bir gerçekti. Emniyet Genel Müdürlüğünün raporunun adresinde duranlar, kendilerini ve mevkilerini "tahrik" ile yıkayacaklardı. Oysa olayın petropolitiğe, dolayısıyla Çekiç Güç'e endeksli bir provokasyon olduğu açıktı.

Çekiç Güç'ün amacını, misyonunu, Uğur Mumcu, sona yaklaşan yazılarında (23 Aralık 1992'de) özetlemişti. Mumcu, birinci amacın Saddam'ın devrilmesi ve yok edilmesi, ikinci amacın Kuzey Irak'ta bir "Kürt federe devleti" kurulması ve üçüncüsü, Sevr Andlaşmasında yer alan, kuzey-batı sınırı Sivas'a kadar uzanan, önce yerel-özerk ve daha sonra bağımsız olması kararlaştırılan "Kürdistan"ın kurulması olduğunu yazmıştı. İlk iki amaç gerçekleştirilmişti, üçüncüsü "senaryo" olarak sahnedeydi. Çekiç Güç'ün koruması ve kanatları altında, ABD hedefine ve PKK amacına ulaşmaktadır ve bu "senaryo"nun sahnesinde, Muavenat muhribi şehitlerinin ve Uğur Mumcu'nun Türkiye'ye sığmayacak tabutunun, Eşref Bitlis'in ve Kürt sorununu Eşref Bitlis ile birlikte çözmeye kalkışan Özal'ın tabutlarının üstünde Çekiç Güç'ün gölgesi vardır. 2 Temmuz 1993 Sivas kıyını, bu şemsiyenin dışında değildir. Başlangıçta Aziz Nesin'i suçlayan Erbakan'ın, daha sonra, oteli provokatörlerin yaktığını belirterek, "Bunları yapanlar gene bulunmaz. Çünkü arkasından CIA çıkar. Tıpkı Uğur Mumcu cinayetinde olduğu gibi, katilleri bulamazlar." diyecekti. (Sivas Kitabı, s. 510).

Çekiç Güç ile PKK'nın amaç birliğini ve birlikteliğini bi-

zim için de somutlaştıran olay ise, 12 Mart 1995 Gazi kıyınıydı.

ABD Dışişleri Bakanlığı ve CIA denetiminde yayın yapan Mediterranean Affaire'in yayın organı Mediterranean Quarterly'nin 1995 Kış sayısında yayınlanan "Yol Ayrımındaki ABD-Türkiye İlişkileri " adlı yazıda, "Türkiye, ABD'nin Ortadoğu'da, Türk cumhuriyetlerinde ve Balkanlar'da beklentilerine yanıt vermemiş", "Kuzey Irak'ta özerk bir Kürdistan'ın kurulmasına razı olmadığı gibi, Kürtlere karşı sınırdaki önlemleri sıklaştırmıştı." "Türkiye" haddini aşmış, ABD'nin sabrı taşmış, "Türkiye'nin istikrarsızlık durumunun daha da arttırılacağı" tehdit olarak duyurulmuştu. Yazı, 21 Mart nevruzunu içersine alacak ve 19/20 Martta gerçekleştirilmek amacıyla Irak sınırına yığılmakta olan askeri durdurmak, olabilirse İran'a yönlendirmek amacıyla yazılmıştı.

Yoksa, ABD, Türkiye'ye haddini bildirecekti ve bunun için de Gazi'de başlatacağı alevi-sünni çatışmasını bütün ülkeye yayacaktı.

12 Mart 1995 Gazi olayları, ertesi gün Ümraniye'de sonuçlanacak, ABD basınının vurgulamasına karşın, Türkiye'de "alevi-sünni" "savaşı" başlamayacaktı. Gazi olayının Çekiç Güç ile bağlantılı olduğunu Cumhurbaşkanı Demirel de, Genelkurmay Başkanı Güreş de, Başbakan Çiller de biliyor olmalıydı, ama hepsi başka yeri, başka bir merkezi gösterecekti. Tek doğru tanı, Erbakan'dan gelecekti: "Olay tamamen dış güçlerin etkisiyle yapılan bir operasyondur. Ne zaman Çekiç Gücün süresi uzatılacak olsa, Türkiye bu tür olaylarla karşılaşır." diyecekti. (Türkiye, 14 Mart 1995.)

Gazi kıyını, ilerici laik halkın, alevilerin, özel polis timinin hedef gözeterek öldürdüğü 21 gençle "sınırlı kalacak", 19/20 Mart 1995'te, 50 bin kişilik Çelik 1 adı verlen kara askeri operasyonu başlayacak, savaş uçakları, süper kobra helikopterler eşliğinde, sınırdan 219 kilometre derinlere 40 kilometrelik dev bir operasyon gerçekleştirilecekti. Cumhurbaşkanı Demirel, "bir yıl" orada kalacağımızı söyleyecek, ABD ise "Derhal çekil!" diyecek, Almanya Türkiye'ye silah

akışını durduracaktı.

Uğur Mumcu'nun öldürülmesinden beş gün önce, "Çekiç Gücü" bir çıbana benzeten, "Kökünü kazımaya kalkışırsanız ertesi gün başınıza ne gelir bilinmez!" diyen başbakan Demirel, bu kez cumhurbaşkanı olarak, Türkiye'ye silah akışını durduran Kohl'a, "Çekiç Güç'ün altından yılanlar çıktı" diye yazacaktı ve ekliyecekti: "Biz ellerinden alıyoruz, daha modern silahlarla çıkıyorlar karşımıza!"

"Stratejik müttefikimiz" ABD'nin, Çekiç Güç eliyle, PKK'yı modern silahlarla donattığı duyumsatılıyordu. Demirel, "bir yıl kalırız" demişti, ABD dayatmış, 43 günün sonunda birlikler, kendi sınırlarına çekilmişti.

TSK'nın Ocak 1977'de gerçekleştirdiği "sıcak takip"i, 14 Mayıs 1997'de "Çekiç Harekat" izleyecek, 7 Temmuz 1997'ye kadar süren harekata, 50.000 kara askeri, kobra helikopterler, savaş uçakları katılacak, 185 ton yiyecek, 626 hafif silah, 20 havan topu, 27 RGP roketatar, 29 Daçka uçaksavar, 25 BKG makineli tüfek, 200 bin hafif silah, mühimmat, 1.750 havan mermisi, 2.225 roket mermisi, 17 jenaratör ele geçirilecekti.

25 Eylül-15 Ekim 1997'de, 25 bin asker, 150 tank, uçaklar, helikopterler ile Şafak Harekatı yapılmış, Aralık 1997'de 20 bin askerle kısa süreli bir operasyon daha gerçekleştirilmişti. İki operasyon arasında, 5 Kasım 1997'de, Kıbrıs'ta, S300 füze rampalarının imha manevraları sırasında, Kara Kuvvetleri Komutanı Hüseyin Kıvrıkoğlu'nun kulağının dibinden geçen kurşun, hemen arkasında bulunan Albay Vural Berkay'ın ölümüne neden olacaktı. Amerikan yapısı M-5 silahıyla ateş edilmişti. Türkiye'de yalnız özel kuvvetlerde vardı, olay kapatılacaktı. Ertesi gün, 6 Kasımda (1997), Girit'ten İtalya'ya gitmekte olan Başbakan Mesut Yılmaz'a, gazeteciler, ABD'nin Irak'a saldırmak için İncirlik'i kullanmak istediğini soru olarak sormuşlar, Mesut Yılmaz, soruyu, ABD'nin, Şafak operasyonu sırasında Çekiç Güç uçuşlarının durdurulmamasını, ikincisi Çekiç Güç'ün uçak sayısının 175'e çıkarılmasını istediğini söyleyerek yanıtlamıştı.

Öcalan'ın Suriye'den çıkartılarak, Kenya'da CIA eliyle Türk istihbaratına teslim edilmesiyle, PKK'nın eylemleri sönmeye başlayacak, Öcalan'ın Suriye'den çıkartılması Türkiye tarafından dayatılmakla birlikte, buradaki esas amacın, Helsinki İzleme Komitesinin daha önce ısrarla "işgal altında" olduğu vurgulanan Güneydoğu Anadolu'yu işgalden kurtarmak değil, bölgeyi silahlı çatışma alanı olmaktan arındırmak olduğu açıktı. Tezkere için hazırlanan mutabakat belgesinde kararlaştırılacağı gibi, önce 100 bin, daha sonra 65 bin olarak belirlenen Amerikan askerinin konuşlandırılacağı Güneydoğu'yu sıcak çatışma alanı olmaktan çıkarmaktı amaç. "Tezkere", Meclis'ten geçmiş olsaydı, Güneydoğu Anadolu'ya konuşlandırılmış olacak olan Amerikan askeri, bugün Irak'tan çekilme planına endeksli olarak aynı coğrafyaya "oturmak" için, AKP yönetimi, olasıdır ki, "açılım"a gitmek zorunda bırakılmayacaktı.

Çekiç Güçün ve Çekiç Güç odağında özellikle ABD'nin baskı ve entrikalarının yoğunlaştığı dönemde Genelkurmay Başkanı olan Doğan Güreş, emekli olduktan sonra, Fikret Bila'nın sorusunu şöyle yanıtlayacaktı: "Uluslararası açıdan baktığımızda, acaba büyük Kürdistan'a gidiliyor mu? Evet gidiliyor. Emareleri belli. ABD Başkan Yardımcısı Dick Chaney bunu söylüyor. Amerikalıların askeri mecmuasında bu çıkıyor. Yunanistan sevincinden ne yapacağını bilmiyor. Chaney, orada Haşimi krallığı kurulsun demiş. Türk devletlerinin yanısıra, Suriye ve İran'dan da alın demiş. Bunlar resmi belgeli." (Fikret Bila, *Komutanlar Cephesi*, s. 80.)

Dördüncü Konu: ***ABD'nin Türkiye'yi Yeniden Yapılandırma Çabaları***

Amerikan yöntemi, ilk kez, 1988'de, Türkiye'deki Kürtlere "ulusal azınlık" hakları verilmesinden yana olduğunu açıklamıştı. Açıklama, ABD Dışişleri Bakanı George Shutz'un insan haklarından sorumlu yardımcısı Richard Schifter tarafından, İnsan Hakları Raporu'yla (Country Reports on Human

Rights Practıces for 1988) ilgili olarak düzenlenen basın toplantısında yapılmış, "ABD yönetiminin, uluslararası ölçütlere göre, Türkiye'deki Kürtlere "ulusal azınlık" hakları verilmesinden yana olduğu" dile getirilmişti. (Sedat Ergin, "ABD'den Kürt Küstahlığı", *Hürriyet*, 12 Şubat 1988.)

Bakan yardımcısı Schifter'in "ulusal azınlık", "ulus" ve "ulusallık" kavramlarından yoksun olduğu açıktı. Kültür, dil farklılığı ve nüfus, "ulusal"lığın gerekçesi olarak gösterilmişti. Şöyle: "Kürtlerin, Türkiye'de, nüfusun diğer bölümünden çok açık ve kesin bir şekilde kültürel ve dilsel (linguistik) farklılıklar gösteren bir grup oluşturduklarına inanıyoruz. İnancımız odur ki, Lozan Andlaşmasında yer almamakla birlikte, uluslararası alanda kabul gören standartlara göre, Kürtler, ulusal bir azınlık olarak, bu hakların tanınmasına ve bunlara saygı gösterilmesine hak kazanacaklardır."

Schifter, Türk hükümetiyle bu konuyu görüştüklerini, kaygılarını, Türk hükümetine ilettiklerini söyleyecek, "Hiçbir şekilde, uzaktan bile olsa, bir devlet olarak, Türkiye'nin bütünlüğünü ve sınırlarını karşılarına almadıklarını, bir başka deyişle, Kürtlere ulusal bir azınlık olarak haklarının tanınmasını isterken, bu tutumlarının ayrılıkçı bir harekete destek niteliği taşımadığını" sözlerine ekleyecekti.

Doğal ki, "azınlık" değil, "ulusal azınlık" söyleminin, doğrudan ayrılmayı olmasa da, şöyle ya da böyle, ayrılmanın ve ayrı devlet olmanın ikiz çekirdeği olduğu gözardı edilemezdi, ve Schifter'in "ulusal azınlık" şifresinde, "ayrılma" projesinin kamufle edildiği bir gerçekti.

ABD Dışişleri Bakanlığının, Türkiye de Kürtlere ulusal azınlık statüsü verilmesinin gerekçesi, aynı yıl, Jery Laber'in başkanlığında hazırlanan Helsinki İzleme Komitesinin raporunda okunabilirdi. Bu raporda, "Kürdistan'ın işgal altında olduğu", "Doğu ve Güneydoğu Anadolu'daki Kürtlerin isyan halinde bulunduğu" savlanıyor, Türk Hükümetinin "isyan halinde olan sivillere, 1949 Cenevre Sözleşmesi uyarınca muamele etmesi gerektiği" ileri sürülüyordu. (Turan Yavuz, *ABD'nin Kürt Kartı*, s. 109.)

Konumuz: Türkiye'deki "Kürtler" ve "ulusal azınlık". "Kürdistan işgal altında"dır, "Doğu ve Güneydoğu Anadolu'daki Kürtler isyan halindedir", "Türk hükümeti, isyan halinde olan sivillere savaş hukukuyla ilgili 1949 Cenevre sözleşmesini uygulamalıdır". Eğri yazılanı doğru okumak gerekir. Şöyle: Türk hükümeti, PKK'nın savaşan taraf olarak ulusal kurtuluş savaşı verdiğini kabul etmeli, bir başka deyişle, "işgalci" TSK, beyaz bayrak kaldırıp teslim olmalıdır!..

1949 Cenevre Sözleşmesiyle konmuş bulunan uluslararası savaş kurallarına/hukukuna göre (1) soykırım ve (2) savaşdışı unsurlara kötü muamele insanlık suçu sayılıyor. Yani, savaş-dışı olmuş askere, asker tutsaklara, savaş-dışı sivillere, kadın, çocuk, yaşlı, sakat ve hastalara kötü muamele, 1949 Cenevre uluslararası savaş hukukuna göre, savaş suçu ve insanlık suçu sayılıyor. Bu suçların, işgal edenler tarafından isyan halinde olanlara karşı işlendiği savlanırken, aynı zamanda, isyan edenlerin (Kürtlerin), yurtlarını işgal edenlere (Kemalistlere, Türklere) karşı "ulus" ya da "ulusal azınlık" olarak "ulusal kurtuluş savaşı" verdiğinin Türk hükümeti tarafından dolaylı da olsa kabul edilmesi isteniyordu. Ulusal Kurtuluş Savaşı veren örgütlerin, savaşan unsurlara (askere) karşı gerçekleştirdiği tek tek öldürümlerden toplu kıyınlara değin, eylemleri de "terör" sayılmıyordu.

Cenevre Sözleşmesine uyulmasıyla, PKK'nın Ulusal Kurtuluş Savaşı veren örgüt olarak Birleşmiş Milletler tarafından tescili açısından şu notu da aktaralım:

1995 yılında, Helsinki İzleme Komitesi Kurulu Başkanı Holly Cartner, "PKK lideri Öcalan'a yolladığı mektupta, "Cenevre Sözleşmesine uyulacağına ve sivillere karşı kesinlikle saldırılamayacağına sözvermiş bulunan" "PKK'nın "köylere saldırdığını, sivilleri katlettiğini" yazıyor ve "bu saldırılara derhal son verilmesi" isteniyordu. ("ABD'den PKK'ya kınama", *Cumhuriyet*, 11 Kasım 1995.)

ABD yönetiminin Güneydoğu olaylarını ve PKK ile ilişkilerini Helsinki İzleme Komitesi aracılığıyla ve "insan hakları" şemsiyesi altında sürdürdüğünü burada belirtelim. Bu

mektubun, Helsinki İzleme Komitesi aracılığıyla, ABD hükümeti adına Öcalan ile görüşme yapılmış olduğunu duyumsatan bir mektup olduğunu da belirtelim.

ABD yönetiminin Türkiye'deki Kürtlere yönelik açılımı, Sovyetler Birliğinin dağılmasının ardından, CIA analistleri tarafından farklı yönlerden zenginleştirilecekti.

Paul Henze, 1993'te yayınlanan, "Türkiye: Yirmibirinci Yüzyıla Doğru" yazısında, Türkiye'nin, "Belki de 1990'larda yüzyüze gelmek zorunda kalacağı en büyük tek zorluğun, Kürt halkına yönelik siyasetini başarılı bir biçimde ayarlayabileceği yöntemleri bulmak olacaktır." diye yazıyor, bu zorluğun, müslümanların da azınlık sayılmasıyla aşılabileceğini ekliyordu: "Yalnızca hıristiyanların azınlık sayılamayacağı ve bu kimlikte barınamayacağı klasik Atatürkçü yaklaşım artık yolun sonuna gelmiştir." (Turkey: *Turkey's New Geopolitics*, 1993, s. 25.)

Türk Hükümetlerinden, "isyan eden" Kürtlere, uluslararası savaş hukukuyla ilgili 1949 Cenevre Sözleşmesinin uygulanmasını istemek demek, Güneydoğu Anadolu'nun işgal altında olduğunu, PKK'nın işgale karşı savaştığını; yani "ulusal kurtuluş savaşı" verdiğini, Türk hükümetinin kabul etmesi demekti. Bir başka deyişle, "demokratikleşme" boyası ve "Stratejik Müttefik" şemsiyesi altında bu "maskeli" savaş, operasyon-moperasyon, sabotaj-mabotaj, iktidar-miktidar oyunlarıyla, Gül'ün başbakanlığında kaplumbağa olmuş olan "Tezkere"ye değin sürdürülmüştü. Şimdi Gül'ün cumhurbaşkanlığında "üniter devlet" bayrağı altında, "Tezkere"nin öteki yüzü sahne alıyordu. Genelkurmay Başkanı Hilmi Özkök'ün kılıkırk yararak hazırlandığını söylediği Mutakabat Belgesine göre, Irak'a saldırmak amacıyla Güneydoğu Anadolu'ya konuşlanamayan 65 bin ABD askerinin, bu kez Irak Kürtlerini korumak amacıyla Güneydoğu Anadolu'ya konuşlanması mı sahnedeydi? ABD askerinin Güneydoğu Anadolu'ya konuşlanması için, Öcalan İmralı'ya konmuş ve Güneydoğu çatışma alanı olmaktan çıkmıştı. Şimdi ise ABD askerini Güneydoğuda konuşlandırmak için mi PKK'nın talepleri

gündeme geliyordu?

Beşinci Konu: ***Kürt Devleti Taslağı ve ABD***

Sovyet Birliklerinin Afganistan'dan çekilmesini (16 Şubat 1989) Berlin Duvarının yıkılması izlemiş, Sovyetler Birliği çözülme sürecine girmişti. Bu süreç, Türkiye'de, "laiklik"i simgeleyen Atatürkçü kimliklere silahlı, bombalı saldırılar ile örtüşüyor, aynı zamanda, CIA analistleri Paul Henze, Graham Fuller vb, Türkiye'nin yeni jeopolitiğini belirliyor, yayınladıkları yazılarında, verdikleri konferanslarda, (1) laikliğin eskidiğini, "ılımlı islam" anlamında dinin siyasallaşmasını, (2) Atatürkçü "azınlık" anlayışının eskidiğini, yalnızca müslüman olmayan toplulukların değil, müslüman olan ama anadilleri farklı olan toplulukların da "azınlık" statüsüne alınması gerektiğini, (3) Atatürkçü yalıtık (izole) dış politikanın eskidiğini, pantürkist ve panislamist politikalara dönülmesi gerektiğini, (4) ulus-devletlerin, 70 yıllık da olsa, Ortadoğuda temel sorunların çözümünde başarılı olamadığını, etnik, dinsel ve mezhepsel yapılanmaya dayalı federal bir sisteme, özellikle de Osmanlı "millet" modeline dönülmesini, birbiri ardına yineliyorlardı.

Körfez savaşının sıcak günlerinde, ANK Ajansının sorularını yanıtlayan Talabani, "Türkiye'nin, Kürt halkının varlığını resmen kabul etmesi ve bir federasyon gerçekleştirmesi halinde, İran, Irak ve Suriye Kürdistan halkının Türkiye'ye sempati ile bakacağını, Özal güçlü ve istikrarlı bir Türkiye yaratmak istiyorsa, demokratik ve federal bir Türkiye yönünde adımlar atması gerektiğini" söylüyor (Cumhuriyet, 2 Şubat 1991.); ABD Senatosu Dışişlerine bağlı İnsan Hakları Komitesinin toplantısında da, "Kürt sorununun bölgedeki mevcut ülkelerin sınırları içinde konfederasyon ya da federasyon yoluyla hakkaniyete dayalı bir çözüme kavuşturulmasını" öneriyordu. (Ufuk Güldemir, Kürt Cephesi ABD Kongresinde", *Cumhuriyet*, 28 Şubat 1991.)

Mumcu, "Kürt Oyunu" adlı yazısında, Washsington

Post'un deneyimli muhabiri Con Randal'ın, ocak (1991) ayının son günlerinde Talabani'yle, ardından da Özal ile görüştüğünü, bu görüşmelerin ardından Özal'ın Güneş gazetesinden Cengiz Çandar'ı, Londra'ya, Talabani ile görüşmeye gönderdiğini yazacaktı. (*Cumhuriyet*, 12 Mart 1991.) Ardından da Talabani Ankara'ya çağrılmıştı.

Bu görüşmeden bir yıl kadar sonra, Uğur Mumcu; "Talabani ve Barzani"nin "Washington'da Amerikan yetkililere "Türkiye ile Anadolu Federasyonu Cumhuriyeti" adıyla yeni bir devlet kurmak istediklerini bildirdiklerini" yazıyor ve "Doğrusunu söylemek gerekirse, ABD'nin, Kürtler üzerindeki planını büyük bir başarıyla yürüttüğünü" söylüyordu. (*Cumhuriyet*, 31 Temmuz 1992 / 6 Ekim 1992.)

Yalçın Doğan, başbakan olarak Mesut Yılmaz'ın gezisi sırasında, konuştuğu her Amerikan yetkilisinin, Yılmaz'a, "Türkiye'de Kürt sorununun çözümünde bir federasyon düşünmek mümkün mü?" diye sormuş olmalarını anımsatarak, "Kuzey Irak ve Güneydoğu'da siyasal çözümden" ısrarla sözetmiş olan John Deutch'un, CIA Başkanı olarak Türkiye'yi ziyaret ettiği zaman, Çiller'e, "tek başına iktidar karşılığında" "Güneydoğuda siyasal çözüm" önerdiğini yazmıştı. Hasır altında bekleyen "federatif çözüm"e yatkın görünen "TOBB raporu işte bu sırada patlamış" ve "raporun gürültüsü yatışmadan", Amerika, iki lideri (Berzani ve Talabani'yi) Dublin'de buluşturmuştu. Yalçın Doğan, "CIA... TOBB... Dublin... Ve yeni devlet" yazısını şöyle bitiriyordu: "Kürt sorunu ve Güneydoğu'yu Türkiye değil, Amerika çözmeye karar veriyor!" (*Milliyet*, 12 Ağustos 1995.)

Her Amerikan yetkilisinin Kürt sorununun çözümünde federasyon önerileri Yalçın Doğan'ın gözlemiydi, ama yeni CIA Başkanı Deutch'un Çiller'le görüşmesini, Posta gazetesinde yayınlanan Fatih Yılmaz'ın haberinden aktarmıştı. Fatih Yılmaz'ın haberi ise, örtük olarak. Tuncay Güney'in Akşam'da yayınlanan haberini "düzelten" bir haberdi.

CIA Başkanı Deutch'un Çiller'e önerdiği "siyasal çözüm", Tuncay Güney'in haberine göre, daha önce Turgut Özal'a ve-

rilen plan ve haritalardan oluşuyordu. Bu plana göre, "Türkiye, Musul-Kerkük'e inecek ve karşılığında bir Kürdistan devleti ve bir Türk özerk bölgesi kurulacak. Bu devletçikler federasyon'la Türkiye'ye bağlı olacaktı." (Akşam, 28 Temmuz 1995.)

Özal'ın ölümünden (17 Nisan 1993) iki yıl sonra, ABD'nin Özal'a sunduğu planı, yeni CIA başkanının Tansu Çiller'e sunmak için gizlice (evet "gizlice") Türkiye'ye gelmesinin anlamı olabilir miydi?

Tuncay Güney'in Akşam'da yayınlanan haberinden kısa bir süre sonra, 10 Ağustos 1995'te. Posta gazetesinde, "Çiller, CIA patronu ile neler konuştu?" başlığı altında, manşetten yayınlanan haberde, "sır toplantıda", CIA Başkanı Deutch'un, Çiller'in "Tek başına iktidar olabilmesi" karşılığında Amerika'nın "tam desteği"ni garanti ettiği yazılıyordu. Deutch, Ankara'da, Başbakan Çiller, TOBB Başkanı Yalım Erez ve MİT Müsteşarı Sönmez Köksal'la bir araya gelmişti.

Ertesi gün, yani 11 Ağustosta, Akşam'da, "Büyük Tuzak" başlığı altında yayınlanan haberde, CIA aracılığıyla Özal'a verildiği söylenen plandan farklı olarak, ABD'nin, "Türkiye, Irak, İran ve Suriye topraklarında oluşturulacak bir diktörtgende, Kürt devleti kurulmasını ve bu devletin federasyonla Türkiye'ye bağlanmasını önerdiği" yazılıyordu. Haberin yazarı, 28 Temmuz 1996 günlü Akşam'da yayınlanan Tuncay Güney'di. Posta'da kendisini yalanlayan haberi, bu kez kendi haberiymiş gibi "Büyük Tuzak" başlığı altında yayınlamıştı.

Gülen, 28 Şubat (1997) "muhtıra"sından iki yıl önce, bir yerlerden muhtıra sinyali almış (*Hürriyet*, 10 Ekim 1995), muhtıranın, kendisiyle birebir ilişkisi olduğunu öğrenmekte geç kalmamıştı. İki gün sonra da Tuncay Güney "Muhtıra Olayının Perde Arkası" başlığı altında "Fettullah Gülen"in, devletin raporlarında, "Yeni Dünya Düzeni çerçevesinde Türkiye'ye dayatılan ve laikliği hedef alan Ilımlı İslam Projesinin "uygulayıcısı olarak" nitelendirildiğini yazacaktı. Ilımlı İslam Projesinin ana hatları ise "Balkanlar, Kafkaslar, Önasya (Batı Türkiye) ve Ortadoğu'da oluşturulacak dört federasyonun,

ABD güdümünde bir konfederasyon çatısı altında ve milli kimliklerin yok edileceği yeni bir birlik" olarak özetleniyordu. (*Akşam*, 12 Ekim 1995.)

"Türkiye" yerine "Önasya"nın kullanılmış olması, "Ortadoğu" tanımına Türkiye'nin öteki yarısını katmak anlayışından kaynaklanıyordu. Ortadoğu ile ilgili olarak, CIA'nın bavul içinde Türkiye'ye getirdiği haritaların, basında, birbiriyle karıştırılmış olması, "açılım"ın giz'ini sergilemesi bakımından önemli olabilirdi.

Türkiye'nin Avrupa'da ve Ortadoğu'da yeni yerini belirleyen, gizli olmayan senaryolar da vardı:

Yazarlar Lind ve Heilburn, "Üçüncü Amerikan İmparatorluğu" başlıklı yazılarında, ABD'nin, "İran Körfezinden Balkanlara kadar müslüman ulusların resmi olmayan birliğinin liderliğini üstlendiği" yeni rolünü açıklamışlardı. (*New York Time*s, 2 Ocak 1996.) Daniel Vernet, İran Körfezinden Balkanlara kadar "müslüman ulusların" sınırını, ya da bu "müslüman ekseni", "Saraybosna'dan Ortaasya'ya kadar" genişletiyor, "bunun gerçekleşmesi için Ankara'nın 'bölge gücü' olmasının kaçınılmaz olduğu" yazılıyordu. (*Le Monde*, 4 Ocak 1996.)

Avrasya'nın dünya enerji kaynaklarının yüzde-yetmişbeşini (%75'ini) coğrafyasında bulundurduğunu belirten Zbigniew Brzezinski, Avrasya'nın merkezine, yani dar anlamda Avrasya'ya egemen olan gücün, Batı Avrupa ve Doğu Asya üzerinde muazzam bir nüfuz kurabileceğini, Ortadoğu'yu ve Avrupa'yı otomatik olarak kontrol edebileceğini bu dönemde gündeme taşımıştı. (*Büyük Satranç Tahtası*, s. 21-22.)

Brzezinski'ye göre, Balkanlar, Kafkaslar ve Ortadoğu etnik ve dinsel açıdan birer "kara delik" ve her biri kanayan birer "cadı kazanı"ydı. Bu bölgelerde istikrarsızlık, ancak otoriter bir gücün (küresel egemenliğin tarihsel mirası olduğunu savlayan ABD'nin) liderliğinde sona erdirilebilirdi. Gene Brzezinski'ye göre, Amerika'nın, kısa, orta ve uzun vadelerde sürdürülebilir stratejisini engellemeye, Amerika'nın küresel üstünlüğüne meydan okunmasına engel olunmalı, kesinlikle

izin verilmemeli, engel olanlar ve olacaklar bertaraf edilmeliydi.

Brzezinski'nin "kesinlikle izin verilmemeli" "bertaraf edilmeli" sözlerini, Cengiz Çandar, "Türkiye olmadan" değil, "Amerika ile uyumlu bir Türkiye olmadan Üçüncü Amerikan İmparatorluğunun mümkün olamayacağını" ileri sürmüş ve eklemişti: "Amerika, Üçüncü İmparatorluğu için Türkiye'ye ne kadar muhtaç durumdaysa, bu stratejik ufkunu karartacak Türkiye'deki herhangi bir oluşumu bertaraf etmeye de kararlıdır demektir." (*Sabah*, 6 Ocak 1996.)

Çandar, aynı yazısında, Türkiye'de daha önce (Ocak 1996'dan önce) yaşanan olayların nedenlerini, bu "stratejik ufuk" şemsiyesi altında anlamanın olanaklı olduğunu da duyurmayı ihmal etmemişti. Bir başka deyişle Çandar, Çekiç Güç'ün sürecinin uzatılmasına ve Çekiç Güç'ün varlığına karşı çıkan askere, yazara, halka yönelik suikast ve sabotajları, ABD'nin stratejik ufkunu karartanların bertaraf edildiği operasyonlar olarak duyumsatıyordu.

Altıncı Konu: ***Federasyon ve Konfederasyon***

Program taslağında yazıldığı gibi PKK, "Sömürgeciliği yıkarak, bağımsız, demokratik ve birleşik bir Kürdistan kurmayı" asgari hedef olarak belirlemiş, bu hedefe ulaşmak için de "siyasal çözüm yolunu değil, silahlı çözümü seçmişti." (İsmet G. İmset, PKK-Ayrılıkçı Şiddetin 20 Yılı: 1973-1992, s. 51-52.)

Graham Fuller, bir bakıma bu program taslağını açımlayan "Kürtlerin Kaderi" yazısında, "Kürtçü hareketler arasında ayrılıkçı tam bağımsızlık hedefini benimseyen tek örgütün PKK olduğunu" belirtiyor, "Tam bağımsızlığı" benimseyen PKK'nın, aynı zamanda, "büyük birleşik Kürdistan yaratmaya çalışan pan-kürdist vizyona sahip tek örgüt" olduğunun altını çiziyordu. ("Fate of the pan-kurds", *Foreign Affaire*, Spring, 1993, s. 115.)

Fuller, aynı yerde, "tam bağımsızlık", "büyük birleşik

Kürdistan", "pan-kürdist vizyon" kavramlarıyla örtüşmeyen "Kürtlerin üç ulusu bölmeden kendi etnik ve kültürel istemlerini gerçekleştirmelerinin yeğlendiğini", "ama bu devletler (yani Türkiye, İran, Irak) yeterli siyasal değişiklikler yapmadıkları takdirde, kaçınılmaz olarak sınırların değişmesiyle yüzyüze geleceklerini" yazacaktı.

Öcalan ise, federasyondan pankürdist vizyonla örtüşen Ortadoğu konfederasyonuna değin, değişen duruma göre, değişen nitelikte bir dizi federasyon ve konfederasyon koleksiyonuna sahipti.

ABD Dışişleri Bakanlığı "İnsan Hakları ve Kıbrıs Raporu"nda, PKK'nın, "Güneydoğu'daki nüfusu terörize ettiği", "bölgeyi istikrarsızlaştırdığı ve ülkenin toprak bütünlüğünü tehdit ettiği" saptamasına yer verilirken ("Türkiye'nin Bütünlüğü Tehlikede", Cumhuriyet, 3 Haziran 1995), Öcalan, ABD'li emekli diplomat David Adolph Korn'a, "tek ulustan oluşan Amerika kadar bir federalizm istediğini" (Cumhuriyet, 10 Ağustos 1995) yazıyor; Londra'da yayınlanan el Hayat'a verdiği demeçte, "ABD'nin arabuluculuğunda Türkiye'de federatif bir yapı kurulması karşılığında silah bırakmayı" öneriyordu. (Cumhuriyet, 21 Kasım 1995.) Federasyon kurulması durumunda Türkiye'nin sınırlarının bozulmayacağını, "Türkiye'nin toprak bütünlüğüne saygı gösterdiğini"de eklemeyi ihmal etmeyecekti. (Hürriyet, 22 Kasım 1995.)

Öcalan, Alman televizyonu ARD muhabirine, "üniter devletin çözümsüz olduğunu" (Özgür Halk, Haziran 1995); Rus Gazetesi Novore Vremya muhabirine, "TC'nin çöküşünün Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesine (yani PKK'nın verdiği "ulusal kurtuluş savaşına") bağlı olduğunu" (Özgür Halk, Kasım 1995) söyleyecek, aynı ARD muhabirine, "Türkiye ile geliştirilebilecek federatif bir yapılanmanın olanaklı olduğunu"; aynı Novore Vremya muhabirine, "otonomiye de, bağımsız devlete de karşı olmadığını", "Kürtlerin devlet kurmalarına kolay kolay izin vermeyeceklerini, tam devlet olmasa da yarı-devlet kurmanın federasyon biçimiyle gerçekleştirebileceğini, federasyon demokratik olursa devlet rolünü oynayaca-

ğını", "yakın hedeflerinin demokratik federasyon" olduğunu söyleyecek, bir başka deyişle federasyonun sonal değil, ayrılmaya, ayrı devlet olmaya giden yolda bir uğrak, bir basamak, bir aşama, olduğunu duyumsatacaktı.

Öcalan'ın federasyonla yetindiği de pek söylenemezdi. Program taslağında amaçlar arasında yer alan "birleşik Kürdistan"ın, Fuller'in nitelediği gibi, "pankürdist vizyonla" eşdeğer bir Kürdistan olduğu, yani Türkiye, Suriye, Irak ve İran Kürtlerinin birliğini amaçladığı açıktı. Ama Öcalan, pankürdist bir konfederasyondan ayrı ve farklı bir "Ortadoğu Konfederasyonu"nu da kurgulayacaktır.

Lozan'ı "faşizm", Sevr'i "halkların kimlik hakkı" olarak nitelediği yerde, Öcalan, hem "Ortadoğu'da federasyon"dan, hem de "Türkiye'nin sınırları dahilinde her türlü birlikteliğinden yana olduğunu" söyleyecek (Ülkede Gündem, 27 Ağustos 1997), ama "her türlü birliktelik" ile "federasyon"u birbirleriyle tokalaştırmakta bir mantık eksikliği olduğunu düşünmeyecekti. Bir adım daha ileriye çıkacak, ARD muhabirine, "Irak somutunda olduğu gibi, Araplarla, İran'la ve esas olarak da Türkiye ile bir federatif yapı geliştirerek, Ortadoğuyu bir halklar federasyonuna dönüştürebileceğini" savlayacaktı. (Özgür Halk, Haziran 1995.)

PKK'nın yayın organı olduğu bilinen Özgür Halk'ta yayınlanan (Haziran 1993) bir başka yazıda, "federasyonlaşmaya gelen bir TC'nin, 'artık gerçek TC' olmayacağı" görüşüne yer veriliyor, Öcalan'ın "halklar federasyonu"nun, yani "Kürdistan-Türkiye, Kürdistan-Irak, Kürdistan-İran ve Kürdistan-Suriye federasyonlarının, Ermeniler, Azeriler ve Gürcülerle birlikte oluşturulacak Ortadoğu-Kafkas Konfederasyonu olduğunun ya da olacağının muştusu veriliyordu.

Mahir Sayın, Erkeği Öldürmek kitabında (1998), Öcalan'ın "bir Ortadoğu federasyonu" önerdiğini yazacak (s. 38), doğrudan ya da dolaylı ilişkide olduğunu söylediği birçok devletin, bir yandan kendisini daha "fazla kullanmaya çalıştığını", ama bu devletlerin "Ortadoğu çapında" bir federasyondan kaçınmış olmalarından yakındığını aktaracaktır.

İmralı'da savunmasında ise, bir başka Öcalan konuşacak, "Kimsenin daha fazla acı çekmeye tahammülü olmadığı"nı, "vatanı parçalama ya da küçültme değil, özgür vatanda birlikte", "özgür barış ve kardeşlik" önerecekti: (*Cumhuriyet*, 24 Haziran 1999.)

Benim kanım şöyle: Kenya'dan Türkiye'ye getirilen ve Türkiye'ye hizmet etmeye hazır olduğunu zaman zaman mırıldanan Öcalan, Türkiye Cumhuriyetinin başına oturtulması gerekirken, yanlışlıkla İmralı'ya kondu. Şimdi bu yanlış süreç, kendini onarıyor. Doğal ki taktik ve strateji olarak.

Yedinci Konu: *Lozan'ın Revizyonu ve Sevr*

Roma'da gazeteci Chris Kutschera'nın, "Savaşıma politik olarak mı devam edeceksiniz, silahlı savaşı sürdürecek misiniz?" sorusuna, Öcalan, Avrupa'nın, "Türkiye'ye savaşı durdurun, politik çözüm bulun!" demesi gerektiği yanıtını vermişti. "Politik çözüm" ise, Lozan'ın Kürtler açısından revizyonuyla ifade edilmişti. Şöyle diyecekti: "Avrupa'nın Lozan Andlaşmasında (1923) sorumluluğu vardır. Kürtlere bu andlaşmanın revizyonunu borçludur. Bu andlaşmayla dört halk haritadan silinmiştir. Grekler, Ermeniler, Asurlar ve şimdi Kürtleri silmek (eliminate) istiyorlar." (The Middle East, April 1999, s. 10.)

Batının Kürtlere borçlu olduğu "Lozan'ın revizyonu" ise, Sevr Andlaşmasında yer alan "Kürdistan"dır. Öcalan, "Sevr'in Lozan'a bin kere değer" olduğunu, "Sevr'de halkların kimlik hakları, Lozan'da faşizm" bulunduğunu, "ikide-bir Sevr'i karalamanın bu halkların kimliğine saygısızlık olduğunu" yineliyor (Ülkede Gündem, 27 Ağustos 1997), Hollanda'ya gitmek amacıyla bekletildiği Roma'da siyasi çözüm bulması için, Batının Türkiye'yi sıkıştırmasını istiyordu.

Rus gazeteci Vadim'le görüşmesinde, Öcalan, "Ekim Devriminden önce Rusya ordularının Kürdistan'a kadar geldiğini, hatta Dersim, Bitlis, Ermenistan'a kadar gittiklerini, Rus-

ya çekilmeseydi, Ermenilerin ve Kürtlerin devlet olacağını" söyleyecek ve Rus orduları, Brest-Litovsk Andlaşmasıyla, 1878 (93) harbi sınırlarına çekildiği için Lenin ve Stalin'i eleştirecekti.

Öcalan'ın hayıflandığı gibi, Lozan Andlaşması gerçekleşmemiş, Sevr Andlaşması uygulanmış olsaydı, Trabzon, (Erzincan dahil) Erzurum, Sivas, Bitlis, Elazığ, Van ve Diyarbakır, bugün Ermenistan olacaktı; Sevr haritasında, Ermenistan'la kuzeyde sınır olan ve Sivas'a kadar uzanan Kürdistan'ın, Sevr Andlaşmasını hazırlayan İngiltere, Fransa ve İtalya başbakanlarının, Sevr Andlaşmasıyla aynı gün yürürlüğe girmesini kararlaştırdıkları "Üçlü Anlaşma" ile, Dicle'nin akış çizgisinin batısında kalan "Kürdistan", bu kez Fransız sömürgesi olarak Fransızlara bırakılmıştı. Kürdistan ise, Dicle'nin akış yolunun doğusunda kalan Şırnak ve Hakkari'yle sınırlanmıştı. Sevr Andlaşmasında (Madde: 64), ayrıca, Hakkari'de Nesturi ve Keldaniler için özerk bir bölge oluşturulacaktı. Bu bölge, PKK'nın, 1984'te ilk saldırısını başlattığı, 1992'de "kurtarılmış bölge" olarak işgal etmek istediği Şemdinli'ydi. Şu da belirtilmeli: Ermenistan'a ve Kürdistan'a kadar giden Çarlık orduları, Ermenistan'ı ve Kürdistan'ı devlet yapmak için değil, kendileri için işgal etmişlerdi, kuzeyde Ermenilere, güneyde Nasturi ve Keldanilere, yani hıristiyan topluluklara dayalı, müslümanların, dolayısıyla müslüman olan Kürtlerin tasfiye edildiği, Çarlık Rusyası toprağı olacaktı.

Çarlık Rusyasının önerisiyle Rusya, İngiltere, Fransa dışişleri bakanları arasında kararlaştırılan Sykes-Picot Anlaşmasına (Mayıs 1916) göre, Diclenin akış çizgisinin doğusundaki bölgenin Rusya'ya bırakılması karşılığında, batısındaki bölge Fransızlara bırakılmıştı. Sevr Andlaşması imzalanmadan önce Fransızlar tarafından hileyle işgal edilecek olan, Klikya adıyla bilinen eski Ermeni yerleşim yeri olan bu bölgenin, Ermeni özerk bölgesi olarak, Büyük Ermenistan'a katılması Ermeni liderler tarafından Sevr haritaları belirlenirken ifade edilmekteydi.

Kısacası, Lozan'ın revizyonundan Kürtlerin kazanacağı Şırnak ile Hakkari'nin yarısıydı, Sevr Andlaşması yürürlüğe konmuş olsaydı, Kürtlerin, Türkiye Cumhuriyetinin özgür ve eşit yurttaşları olarak sahip olduğu topraklarından kovulmuş ya da Büyük Ermenistan'ın ve Kilikya'ya oturmuş olan Fransızların vergilendirdiği alt-kastları olacakları açıktı.

Şu da belirtilmeli. Sevr haritasını hazırlayan Batı, Kürtlere bir devlet kazandırmak için değil, Türkiye Cumhuriyeti adını alacak olan ulus-devleti kurdurmamak için haritaya bir de Kürdistan eklemiş, ve onu öyle ikiye bölmüştü ki, değil devlet olmak, hindi çiftliği bile olamazdı. Bunun için olsa gerek ki, Öcalan, Rus gazeteciye, "Rus orduları gitmeseydi Ermenistan da, Kürdistan da kurulmuş olacaktı" dediği yerde "TC'nin (yani Türkiye Cumhuriyetinin) çöküşünün", PKK'nın "Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesine bağlı olduğunu" söyleyecekti.

TC'nin çöküşünü, Öcalan, doğal ki, Ermenistan ile Kürdistan'ın kuruluşuna endekslemişti. Kürdistan'ın kurulması için Türkiye Cumhuriyetinin çökertilmesi, "egemen Türklüğün" Anadolu'dan sökülüp atılması, ayrılıkçı Kürtlerin coşkuyla dillendirdiği konulardı. "Çağımızın Bizansı TC'yi Anadolu'dan sökmek", "Kemalizmi parçalamak ve bu coğrafyadan süpürmek", "Türk ordusunun merkezi yapısını", dolayısıyla "Türk devletinin merkezini dağıtmak" (Sosyalist Alternatif, Ağustos 1995) isteğiyle yanıp tutuşmaları, Kürtlerin Türkiye'den ayrılmak, ayrı devlet kurmak isteğiyle sınırlı olmamak gerekirdi.

Bu, başlıbaşına bir "Kürt oyunu"ydu; Kürtlerin oynadığı oyun değil, Kürtlere oynatılmış oyundu.

Tarihin derinlerine gitmenin gereği yoktur.

Kürt aydınları, Kürtlere, uluslararası konferans ve sözleşmeler arasında ilk kez Sevr Andlaşmasında yer verilmiş olması dolayısıyla, bugünkü Türkiye Cumhuriyetini batısından, güneyinden, doğusundan, kuzeyinden parsel parsel parçalayan ve paylaştıran Sevr'e bir bütün olarak önem verirler.

Sevr Barış Andlaşması metni, İngiltere, Fransa ve İtalya

(ve arada Yunan) başbakanlarının, bu üç ülkenin başkentlerinde gerçekleştirilmiş bir dizi konferans sonucu hazırlanıp, bir bütün olarak Saraya dayatılmış bir metindir. Yani andlaşma metni karşılıklı görüşülerek, tartışılarak oluşturulmamış, İmparatorluğu paylaşanlar, paylaştırdıklarıyla birlikte metni oluşturmuşlar, konferanslarda kararlaştırılan her bölüm, her madde, Batı basınında günlük haber olmuş, Türkiye, politikacısıyla, askeriyle, gazetecisiyle, halkıyla, bu paylaşımı söylentilerden öğrenmişlerdi.

Sevr'in temelinin Mondros Ateşkes Sözleşmesiyle atıldığını, bu ateşkes sözleşmesinde, İngilizce orijinal metinde Ermeni illerinde, (Osmanlı çeviri metninde Vilayat-ı Sitte'de yani altı-il olan Erzurum, Sivas, Elazığ, Van, Bitlis ve Diyarbakır'da), herhangi bir karışıklık çıkması durumunda, Müttefikler herhangi bir stratejik noktayı işgal edebilecekler (madde: 7), "Bütün Birlikler Kilikya'dan çekilecekler" (madde:16) ve "gözaltındaki ya da tutsak Ermenilerin tümü İstanbul'da toplanarak hiçbir koşula bağlı olmaksızın müttefiklere teslim edilecektler"di (madde: 4). Anlaşılacağı gibi, Vilayat-ı Sitte ile Mersin, Adana, Antep, Maraş ve Urfa'yı içersine alan eski Ermeni yerleşim bölgesi Kilikya, Sevr'i hazırlayan devletler tarafından Ermenistan olarak kararlaştırılmış, Sevr, Mondros Ateşkes Sözleşmesinde ana hatları çizilen esasa göre hazırlanmıştı. Mondros Sözleşmesinde Kürtler yoktu, Sevr'in hazırlıkları da bu doğrultuda olmuştu.

Paris Konferansında, Doğu Anadolu'da altı ilde Ermenistan kurulması, Kilikya 'nın, Doğu Anadolu'nun altı ilini içeren Ermenistan'a özerk Ermenistan olarak bağlanması, Kürtleri harekete geçirecek, Kürt Teali Cemiyetinin "Barış Konferansı Kürt Heyeti Başkanı" olarak görevlendirdiği Şerif Paşa, Konferansa sunduğu, "Kürt Halkının İstemleri Üzerine Nota"da, Türkiye Kürdistanının sınırlarının, Kuzey'de Ziven'de Kafkas sınırları üzerinden başladığını, Batıda Erzurum ve Erzincan'dan Divrik'e, güneyde Erbil, Kerkük, Süleymaniye'ye, Doğuda Revandız'dan Ararat dağına uzandığını savlayarak, "Ermenilerin, Kürtlerin ülkesi üzerinde haksız

istekler ileri sürdükleri" görüşünü savunmuştu. (İsmail Göldaş, Kürdistan Teali Cemiyeti, s. 257-262.)

Sevr Andlaşmasında ise, "Vilayat-ı Sitte" (altı Ermeni ili) ile Trabzon, Ermenistan olarak belirlenmiş, bu "Ermenistan"ın güney sınırıyla komşu olan Hakkari'den Sivas'a uzanan "Kürdistan" ise, Sevr ile aynı gün yürürlüğe konan Üçlü Anlaşmayla, Dicle'nin akış çizgisiyle ikiye bölünmüş, Dicle'nin akış yolunun batısında kalan Kilikya, daha sonra Ermenistan'a katılmak üzere, Fransız sömürge bölgesi olarak Fransızlara bırakılmıştı. Sevr Andlaşması imzalanmadan önce, bu bölge, yerli Ermenilerin desteğinde Fransızlar tarafından işgal edilecekti.

Kendisiyle görüşmeye gelen Ermenistan Dışişleri Bakanlığından bir kurulun, ilerde gerçekleştirecekleri Ermenistan ile Kürdistan'ın sınırlarını belirlemek istemini, Öcalan, "düşmanı yendikten sonra"ya erteleyecekti: Düşman, Türkiye'ydi.

PKK'nın yayın organı Serxvebun'un Kasım 1990 tarihli sayısında yayınlanan "TC'nin 67. Yıl Gerçeği" yazısında, Öcalan, 1920'lerde kurulan Cumhuriyetin tepeden inme olduğunu, bir gecede kurulduğunu, çirkin, kaba ve ağır sözlerle ve eleştirel bir söylemle dile getirirken, PKK'nın, "Kürdistan'da bir halk cumhuriyeti" kurmayı amaçladığını da bu arada açıklıyordu. Okuyalım Öcalan'ı: "M. Kemal bir gün açıklıyor, ertesi gün ise yirmibir pare top atışı ile cumhuriyet ilan ediliyor. Biz Kürdistan'da kurulacak sisteme şimdiden halk cumhuriyeti diyorsak, bunun partisini, programını oluşturduğumuz içindir. Savaşını çok yoğun biçimde, çok uzun süredir verdiğimiz içindir. Halen de çok uzağımızdadır diyoruz. Bunlar ise bir günde ilan ediyorlar. Sahtekarlığa bakın. Böylesine büyük bir ülke içinde, bir kişinin bir günde cumhuriyeti ilan etmesi, üçkağıtçılık değil de nedir? Hani partisi, hani programı, hani mücadelesi, hani temel değer yargıları, hani ilkeleri?" (Abdullah Öcalan, 12 Eylül Faşizmi ve PKK Direnişi, Yurt Yayınları, Kasım 1992, s. 497.)

Kimi okurun pes dediğini duyar gibiyim, ama benim pes etmeye niyetim yok, üstelik Erdoğan'ı keyiflendirmek gibi bir

keyfi de kaçırmak istemem. Şöyle:

"M. Kemal"in Anadolu'daki gücünü nereden aldığı sorusunu Öcalan, kendisi yanıtlıyor: "Ayrılırken Vahdettin'in yanına gidiyor. (...) İşte yetkiyi, daha sonradan kovduğu Vahdettin'den alıyor. Yani güç kaynağı Vahdettin'dir; partisi, Vahdettin'in partisidir; ve kendisi de Vahdettin'in paşasıdır. Korkunç ikiyüzlülük etmiştir." (s. 497.) "Anti-sosyalist ve anti-islamcıdır." "Adam insanlığa dayanmıyor; tarihe düşman; insanlığa düşman; dine düşmandır" (s. 499.) Bir zamanlar Özal'dan işittiğimiz, şimdilerde "Son Osmanlı"nın ve "Osmanlıların" söylediği gibi, "Evet Osmanlı sultanları olsaydı, bugün Türkiye'de cumhuriyetten daha iyi bir rejim rahatlıkla sürdürülebilirdi. Belki de Türkiye, daha çok gelişebilirdi." (s. 498.)

Hiç kuşku yok ki doğrudur! Türkiye'nin Yeni-Sevr'e Zorlanması Odağında Üç Sivas'ı yayına hazırlarken, merkezi New York'ta bulunan "Anavatanları Kurtarma Dünya Komitesi" tarafından hazırlanmış ve bu komitenin toplantısını yaptığı Yunanistan'da dağıtılan bir harita yayınlanmıştı Meydan (9 Ocak 1996) gazetesinde.

"Halkların kimlik hakları" haritasının yeni versiyonunu içeren ve üzerinde "Türk Baskısına Karşı Savaş, Anavatanı Kurtar" yazılı rengarenk bir haritada Ege ve Trakya (İstanbul batı yakası dahil) "Yunanistan"; Doğu Karadeniz "Pontus Yunan Devleti"; Doğu Anadolu "Ermenistan"; Mersin'den Maraş'a Kilikya "Suriye toprakları"; Güneydoğu Anadolu "Kürdistan" olarak kapatılıyordu. Üçlü anlaşma ile Fransızlara ve İtalyanlara bırakılan sömürge bölgeleri, Fransız ve İtalyanların anavatanları olmadığı için bu haritada yer almıyordu. Ama soru şuydu: Öcalan, "Evet Osmanlı sultanları olsaydı, bugün Türkiye'de cumhuriyetten daha iyi bir rejim sürdürülebilir, belki Türkiye daha çok gelişebilirdi!" diyordu ama, bir şeyi, küçük bir ayrıntıyı unutmuş görünüyordu. Öyle ya, hangi "Türkiye'de" ve hangi "Türkiye" olacaktı daha özgür olan ve daha çok gelişecek olan? Türkiye olacak mıydı ki.

1991'de yayınlanan Ulus, Uluslaşma, Demokratikleşme kitapçığımda yeralan bir paragrafı burada yinelemek isterim:

"Bugün 'ulus birliği içinde, ırk gibi, dil, din, mezhep gibi farklılıkları geriye doğru derinleştirerek karşıtlığa ve dolayısıyla düşmanlığa dönüştürmek de, bu farklılıkları, geçmişten gelen özellikler ve zenginlikler olarak algılayarak insanlığın gelişmesinin dinamiğine dönüştürmek de olanaklı."

Ne var ki ve ne acıdır ki, kültürel zenginlikler olarak nitelediğimiz etnik gibi doğal zenginlikler ve din gibi geleneksel olarak oluşmuş farklılıklar, Türkiye'nin "stratejik ortakları"nın güdümünde derinleştirilerek karşıtlığa ve düşmanlığa dönüştürüldü. Kuşku yok ki, PKK, bu oyunun tek aleti değildi. Nasıl ki, NATO'nun Türkiye'de bir askeri darbe planına uyarlı olarak, 1974'ten 12 Eylüle (1980) değin ülke, giderek bir yandan gençleri, emekçileri ve genel olarak halkı etnik ve mezhepsel konumlarına göre birbirine düşmanlaştırarak, yaygınlaşan, yoğunlaşan, yeğinleşen bir iç savaşa sahne olduysa, 12 Eylül yönetimi, ABD'nin güdülediği doğrultuda planlı ve programlı olarak birbirine düşmanlaştırdığı ve böldüğü emeği ve emekçiyi, pusuda, işkencede, hücrede, darağacında yok etti. Sağ-sol bölünmesi ideolojik olmaktan çok, alevi-sünni gibi mezhepsel, Türk-Kürt gibi etnik bir plan üzerinde geliştirildi. Aleviler yalnız laik oldukları ya da laik parti olan sosyal-demokrat partilere oy verdikleri için, kent kent yok edildiler; Kürtler, sosyalist ya da komünist yakıştırması altında salt Kürt oldukları için ezildiler.

Öyle ki, Kürtçe, konuşma dili olarak yasaklanarak, Kürt ananın cezaevindeki oğluyla konuşmasının dipçikle engellenmesinden, mırıldandığı Kürtçe bir ezginin bedelini ya polis kurşunuyla, ya işkencede, ya cezaevinde ödemeye değin, Kürtler üzerinde yoğunlaştırılan dilsel ve kültürel baskılar, ayrılıkçı siyasal hareketleri tetikledi, şiddete dönüştürmekle kalmadı, şiddeti yaygınlaştırdı ve yeğinleştirdi. Baskı o denli dayanılmaz yoğunluktaydı ki, Diyarbakır Cezaevinde Kürt

gençler topluca kendilerini yakarak yaşamlarıyla bir halkın çiğnenen onurunu kurtarmaya çalıştılar. 12 Eylül askeri yönetimi, NATO planı çerçevesinde kirli savaşla kirletilen ülkeyi, bir halkı ayaklanacak boyutta ve derinlikte daha çok kirletmiş, ulusu ve ülkeyi lime lime bölmesi için programlanan PKK'nin, birkaç yıl içinde Türkiye'ye karşı savaş açacak denli güçlenmesinin toplumsal ortamını yaratmış, önünü ve yolunu açmıştı.

Ama şunları da bilmek gerekir: Ulus, dinsel ve etnik kimliklerin üstünde, bu kimliklerden nitel olarak farklı bir birliktir, birimdir. Etnik topluluklar arasından birinin (yani Türklerin) ulusun oluşumunda, geçmişten gelen ve devlet geleneğinde odaklaşan kazanımları dolayısıyla belirleyici rol oynamış olması, bu öncü rolü oynamış olan etnik topluluğa (yani Türk etnisitesine) aynı ulus içinde yer alan öteki etnik topluluğu (Kürtleri) ezme, baskılama hakkı vermez, veremezdi.

Eşitlik ve özgürlük isteyen Kürtler üzerinde yoğunlaştırılan 12 Eylül döneminin baskılarını, Ulusal Kurtuluş Savaşı sürecinde Koçgiri isyanlarıyla (1921), Cumhuriyetin teri kurumadan yeni devleti tehdit eden Şeyh Sait İsyanıyla (1925), Ağrı isyanlarıyla (1931) köklenen ayrılıkçı hareketlerin neden olduğu, Kürtler üzerindeki sınırlamalarla açıklamamak gerekir. Özellikle de, ekonomik ve siyasal bütünleşmeye karşı dirençli bir yapı oluşturan aşiret ve kabile gibi geleneksel yapıların korunduğu, feodal toprak mülkiyet biçimlerinin ağır bastığı, gerici teokratik kurumların toplumsal yaşamı derinden etkilediği, yani uluslaşma süreciyle tam ve uyumlu bir bütünleşme içersine çekilememiş toplum birimleri üzerinde böyle bir baskı, ayrılıkçı eğilimleri isteklendirdi ve tetikledi. Bu, şöyle de güncelleştirilebilir:

Emperyalist saldırının hedefinde ya da kendi eğilimleri doğrultusunda, dışardan ve içerden, ulusu, etnik ya da dinsel topluluklara bölmek sözkonusu olduğunda, ulusun oluşumunda öncü rol oynamış olan etnik kimliğin (diyelim Türk kimliğin), öteki kimliklerden çok ve onlardan önce ve kimi zaman onlara karşı, ulusun bölünmesini, emperyalist-küresel

egemenliğe ve onun bir aleti haline getirilmiş bulunan dinsel gericiliğe karşı, daha duyarlı olması, daha derinden sorumluluk üstlenmesi doğası gereğidir. Ama etnik ayrımcılığı etnik baskıyla önlemek ve bunu sistemleştirmek, etnik ayrımcılığa karşı etnik baskı uygulamak, etnik ayrılıkçı şiddete karşı etnik şiddet uygulamak, sürekli faşizm üretir ve faşizmi sistemleştirir. 12 Eylül sürecinde yapıldığı gibi.

Türkiye'de geçmişten günümüze, varolan ayrılma ve ayrı devlet kurma yanlılarının, demokratik olmayan yöntemlerle baskılanarak bu ayrımcılığın canlı tutulduğu ve yığınsallaştırıldığı gözardı edilmemek gerekir. Sorun ayrılma değil, ayrışma değil, demokratikleşme sorunudur. Demokratikleşmenin yöntemi demokratik olmak gerekir. Siyasal açıdan olduğu kadar ekonomik açıdan da sorun, etnik sorun değil, ulusun üyelerinin tam eşitleşmesi ve özgürleşmesi sorunudur. Özgürlüklerin, ayrılma özgürlüğü olarak kullanılmasını, bireysel düşünceler olarak anlayışla karşılamak gerekir, ama ayrılma özgürlüğünün olması ayrı şey, ayrılmak istemek ayrı şey, ve bunu silah yoluyla gerçekleştirmeye çalışmak çok daha ayrı şeylerdir. Biri nasıl ki faşizm ise, öteki de negatif faşizmdir.

Demokratikleşmenin anahtarı, etnik ya da dinsel ayrışmada değil, demokratikleşmenin devindiricisi modern emekçi sınıf ve katmanlardadır. Modern anlamda sınıflaşmamış, aşiret yapısına yargılı, kast ya da yarı-kast konumunda, serf durumunda emekçilerin işi de değildir demokratikleşme.

Etnik siyasallaşma, etnik özelliklere ve topluluklara göre emekçi sınıfı bölme, ulusu bölme, aşiretleri egemen duruma getirme; dinsel siyasallaşma, tarikat ve cemaatlerin siyasal yaşama egemen olması, aklın ve bilimin, inançların baskısı altına alınması, yani ulema ve şeyhler tarafından yönlenme ve yönetilme, çağdışı, gerici siyasalardır.

Etnik toplulukları ve aşiret birliklerini ulus olarak nitelemek ne denli yanlışsa, etnik ayrımcılığı, ulusların geleceklerini belirleme hakkı olarak nitelemek de o denli yanlıştır, çağ karşıtlığıdır, PKK bunun dışında değildir.

"Sovyetler Birliği"nin çöküşüyle birlikte, "Türkiye Cumhuriyetinde Kürt siyasetinin gözden geçirilmesine gerek olduğu kanısının giderek yaygınlaştığını" belirten Paul Henze, "Yüksek derecede merkezileşmiş bir devlet olarak Türkiye Cumhuriyetinde, federalizmin, olası alternatif bir devlet örgütlenme modeli olarak" düşünülmesini yazıyordu. Etnik, dinsel ve benzeri federasyonlar yanında, bölgesel federalizmin de düşünülmesi gerektiğini öneriyor ve durumun "hem fırsatlarla, hem tehlikelerle dolu olduğunu" belirtiyordu. (Turkey's New Geopolitics, s. 25-27.)

Bir başka "fırsat"ı da Çandar sunmuştu.

Özal'ın ölümünden iki yıl kadar sonra, "Tarihi Fırsat ya da Tarihi Risk" yazısında, "Türkiye ya büyür, ya küçülür. Böyle kalamaz. Bir tek böyle kalması imkansız." diye yazmış ve eklemişti: "Türkiye, ya beşeri sınırlarına kadar büyür, ya beşeri sınırlarına kadar çekilir, bu küçülmedir." "Beşeri sınır, birincisi, Kuzey Irak'tır. Kuzey Irak, Kürtler ve daha az sayıda Türkmenlerden oluşuyor. Her iki beşeri unsur, Türkiye nüfusunun iki ana beşeri nüfusunun soydaşlarıdır." Türkiye-Irak sınırının yapay olarak Türkiye'ye dayatılmış bir sınır olduğunu anımsatan Çandar, bu yapay sınırın, Türkiye'nin kaçınılmaz olarak büyümesinin, kaçınılmaz olarak küçülmesinin tek alternatifi olduğunu ileri sürecek ve noktayı koyacaktı: "Bundan sonra Kuzey Irak Türkiye'den sorulur, Türkiye büyür, ya da Türkiye, Kürtler olmadan yalnızca Türk beşeri sınırlarına çekilir, bu küçülmedir." (Sabah, 25 Mart 1995.)

Çandar, bu yazıyı, 20 Mart 1995'te Türk Silahlı Kuvvetlerinin Kuzey Irak'a düzenlediği ve Irak'ın derinine girdiği zaman yazmıştı. Amaç açıktı. Ne var ki, burada, ABD'nin hedefiyle doğrudan bir örtüşme olsa da, ABD'nin karşı çıkacağı bilinmek gerekirdi. "Bu sorunu ben çözeceğim ve millete hediye edeceğim" diyen Özal da, Eşref Bitlis'le birlikte Kürt sorununu Türkiye açısından çözmeye soyunmuştu. Ama, ABD, Kürt sorununu şunun bunun çözmesini değil, kendisinin kul-

lanacağı biçimde, bizzat kendisinin belirlediği biçimde çözmeyi istiyordu. Nasıl ki, "Kürt sorunu" diye bir sorun ürettiyse, böyle bir sorun üretilmesindeki amaç neyse, çözüm de bu amaca uygun olmalıydı!

Burada bir kez daha, Uğur Mumcu'nun bize duyurduğu Amerikan gazeteci Randal'ın Talabani ve ardından Özal ile görüştüğünü, Özal'ın, Çandar'ı, gazeteci olarak Talabani'yle görüşmek için Londra'ya gönderdiğini anımsayalım. Talabani ve Berzani'nin Özal'ın davetlisi olarak Türkiye'ye çağrıldığını, Talabani ile Berzani adına Dizai'nin Ankara'da resmi görevlilerle görüştürüldüğünü de anımsayalım. ABD'de, Talabani ile Barzani'nin, "Anadolu Federasyon"nu dile getirdiklerini de ... Uğur Mumcu'nun çırpınırcasına, önce Kuzey Irak Kürtleriyle Türkiye'deki Kürtlerin bir yarısını, Türkiye'deki Türkler ile Kuzey Irak'taki Türkmenlerin öbür yarısını oluşturacağı Anadolu Federasyonu'nun, Kürtlerin, Türkiye'den ayrılarak, Türkiye'yi bölmelerinin bir basamağını oluşturacağını, yani Cengiz Çandar'ın büyüme dediği şeyin bölünmenin basamağı olduğunu üst üste vurguladığını da burada anımsayalım.

Başlangıçta 100 bin, görüşmelerden sonra 65 bin askerinin Güneydoğu Anadolu'da konuşlanması için mutabakat belgesi hazırlanmış, ama Meclis'te, "yeterli sayıya ulaşılamadığı için" tezkere geçmemiş. "Evet. Geldiler, hazırlık yaptılar. Tesisler, araziler kiraladılar. Adamlar geldiler rüzgarda dalgalarda sallanıyorlar." Böyle diyor o günlerin Genelkurmay Başkanı Özkök, "Ben Anayasal kaza diyorum" diyor, "çoğunluk evet dedi, ama yeterlilik sayısına ulaşılamadığı için...." Fikret Bila'nın sorusunu yanıtlıyor Özkök: "Tezkereyi nasıl çıkarırsanız öyledir. Uygulaması öyle yapılır. Geldim, gitmem diyen, bu gücü kendinde bulan da zorla gelir girer oraya..."

Türkiye'ye davul-zurna çalarak gelen, ama "Anadolu Federasyonu" mucidi Talabani'yi gizlice ziyaret edecek olan Obama'nın, bir kolu omzunda Erdoğan, Çandar'ın "Risk"ini bir eliyle kapatmış öteki eliyle "Fırsat"ını açıyor ve Hakkari

ve Yozgat'ta ağlayan annelerin gözyaşlarını siliyor; Obama'nın bir kolu belinde Gül, Henze'nin "Tehlike"sini bir eliyle kapatmış, öteki eliyle "Fırsat"ı kucaklıyor. Gül, nasıl ki, "Tezkere" öncesi, ABD, kendi askerini konuşlandıracağı Güneydoğu Anadolu'yu, sıcak çatışma alanı olmaktan çıkarmak için Öcalan'ı Ecevit eliyle İmralı'ya kapattırdıysa, şimdi Irak'tan çekilecek askerini Güneydoğu Anadolu'ya yerleştirmek için, Öcalan'ı, Tezkere gazileri Gül ve Erdoğan'ın eliyle sahneye çıkarmaya çalışıyor.

Yıl 2009, PKK'nın Türkiye Cumhuriyetine karşı savaş başlattığı 14/15 Ağustosunun yirmibeşinci yılına bir hafta, ABD'nin Irak'tan askerini çekmek için belirlediği takvime göre birkaç ay var.

Başbakan Recep Tayip Erdoğan'ın dilinde PKK'nın bombası, "Milletimiz, birlik, beraberlik, dayanışma istiyor. Anneler, gözyaşları dinsin, kan, ölüm olmasın istiyor. Hepimiz bunu istiyoruz." diyor (Radikal, 6 Ağustos 2009), ardından "Hakkari'deki anne ile Yozgat'taki annenin oğlunun başında aynı duayı okumuş" olmasıyla, "yanlış" olanı bulguluyor. Yani "öldüren" ile "öldürten"i aynı dua ile "eşitliyor". Kısacası, Türkiye Cumhuriyetine saldıran PKK ile, PKK'nın saldırısına karşı varlığını koruyan Türkiye Cumhuriyetini, bakkal terazisinde aynı kefeye koyuyor.

Anneleri ağlatanların anneleri de anneydi kuşkusuz. Ağlayan anne ile ağlatan anne de denebilirdi onlara. Ama anneydi ikisi de. Anne olarak ikisi de acı çekiyordu. Ne var ki, onların gözyaşlarını anne oldukları için değil, öldürenin annesi ile öldürülenin annesi oldukları için silmek, öldüren ile öldürtüleni özdeşleştirmek, eşitleştirmek, aynı yere koymak değil miydi?

İki annenin de anne diye aynı eller tarafından gözyaşlarının silinmesi, açık söyleyelim, bir oyun değil miydi?

Ya "öteki" anneler! Yani anne-olmayan anneler! Anneler oğullarının tabutları başında ağıt yakıp gözyaşı dökerken, "anne" olarak programlanmış, programlanan gün ve yerde, "öteki" annelerin, "Barış, hemen şimdi!" çağrısının, bir oyun

olması gibi, bir oyun değil miydi bu iki annenin de gözyaşını bir elin silmesi. Biz bu filmi, yani annelerin gözyaşları filmini otuz yıldır izlememiş miydik!

"Savaş, hemen şimdi!" diyenlerin, "Barış, hemen şimdi!" diyenler olduğu unutuldu mu? Savaşanlar için barış isteyenler, savaş açanların isteklerinin kabul edilmesini, "barış" istemleriyle dayatmıyorlar mıydı?

"Barış" isteğinin arkasında ve altında, PKK'nın istekleri sıralanıyordu. Türkiye'nin yarısını istiyordu PKK. Toprak olarak istiyordu. Olmazsa ilk elden "azınlık" olarak, "ulusal azınlık" olarak, "federasyon" olarak, "demokratik federasyon" olarak. "Ayrılma", "ayrı devlet olma", "birleşik Kürdistan'ı kurma". Bunun için istediği iki "minnacık" şey vardı: "Savaşan taraf" olarak kabul edilmesi, ikincisi "ulusal kurtuluş savaşı veren örgüt" olarak Birleşmiş Milletlerce tescili.

Toprağı vermek, yönetimi vermek, ulusal kurtuluş savaşı veren örgüt olarak kabul edilmek!

Kısacası "barış", gerçek bir barış için değil, PKK'nın taleplerinin kabul edilmesi için dayatılıyor, ülke, hemen her ilinde, her kasabasında, adına ve adresine "barış" istenen PKK'nın pusuya düşürdüğü, sırtından kurşunlandığı, hile ile tuzağa düşürdüğü askerini ağıtlarla uğurluyordu.

Barış için mi savaşılıyordu, savaş için mi barış isteniyordu? Geçtiğimiz süreçte, savaşla istenenleri almak için barış istendiği açıktı. Ve aynı süreçte, istenilen barış, "daha çok ağlatın analarını" diyenlerin istediği barış değil miydi?

"Kürt açılımı" çerçevesinde, Gül'ün "Fırsat" olarak başlattığı, "yanlışlar sona ermeli" başlıklı "birlik mesajında" dillendirilen "yanlışlar", etnik ayrılıkçılığı tetikleyen etnik baskılar mıydı, yoksa etnik ayrılıkçıların ulus-devletten ayrılma ve ayrı devlet olma amacıyla koyduğu eylemlere karşı, ulusun/ülkenin varlığının korunmuş olması mıydı?

Şöyle de açıklanabilir: Tartışmanın odağında örtük (saklı) duran yanlışlar, Kürtlere özerklik statüsü tanınmamış olması mıydı, federasyona karşı çıkılması mıydı, yoksa "ayrılma" ve ayrı devlet olmak isteyen silahlı şiddet örgütünün

ulusal kurtuluş savaşı veren örgüt olarak tanınmamış olması mıydı? Şunu da ekleyelim: yurdun savunmasını bir görev olarak sınırlara taşımış Mehmet'i, "işgalci" faşistler nitelemesiyle ve bombalı baskınlarıyla, pusuya düşürerek, tabuta koyanların taleplerini kabul etmemek miydi yanlış olan?

"Açılım"ın açılmayan örtüsü altında hangi yanlışlardı sona erdirilmek istenen. Dilsel, kültürel, ekonomik ve yaşamsal baskılar mıydı düzeltilecek olan yanlışlar, yoksa ayrılma, ayrı devlet olma amacıyla azınlık statüsünden federasyona, federasyondan ayrılmaya ve ayrı devlet kurmaya aşamalı geçişin, siyasal gösterilerden teröre ve terörden iç savaşa tırmandırılan eylemlerin önlenmeye çalışılması mıydı?

"Açılım" ile açılacak neydi, kapanacak olan neydi? Gül'ün, başbakanlığında yana-yakıla anlatmaktan kendini alamadığı "üç oy" eksikli Tezkere miydi kapanmış olan ve açılacak olan "üç eksikli" Tezkere mi olacaktı! Yoksa, Pandora'nın öteki kutusu mu açılacaktı.

Daha açık bir söyleyişle, Irak'ı işgale hazırlandığı süreçte Güneydoğu Anadolu'ya konuşlandırılamamış olan 65 bin Amerikan askerini, bu kez, Irak'tan çekilmek adı altında, Güneydoğu Anadolu'da konuşlandırarak, Türkiye'den şu ya da bu ad altında ayıracağı yöre halkını, Türk Silahlı Kuvvetlerinden koruyacağı, PKK'nın hem yöre halkını, hem yöre halkını koruyacak Amerikan askerini, Türk Silahlı Kuvvetlerinden koruyacağı bir Tezkere mi olacaktı "açılım"?

Sorularımızın yanıtı "tezkere" değil de, dilsel ve kültürel baskılar olacaksa, hemen belirtelim ki, NATO patentli 12 Eylül yönetiminin, Evren'in özel ve özgül çabasıyla Anayasaya konmuş olduğu Kürtçeyi yasaklayan yasa, (19.10.1983 günlü "Türkçeden başka Dillerle Yapılacak Yayınlar Hakkında Kanun), Özal'ın çabasıyla, Terörle Mücadele Yasasının geçici (23/c) maddesiyle, 12.4.1991'de yürürlükten kaldırılmış; Türkçeden başka anadillerde "düşüncelerin açıklanmasını ve yayılmasını", "yayın yapılmasını" yasaklayan Anayasanın 26 ve 28'inci maddeleri, Ecevit'in son başbakanlığı döneminde, 3

Ekim 2001'de, anadille ilgili yasaklamalardan arındırılarak değiştirilmiş, Anayasa'nın "eğitim ve öğretimle" ilgili 42. maddesi dışında, 12 Eylül yönetimi tarafından Anayasaya konan ve yasayla sınırlanan yasak dil ve yasayla yasaklanan dil kavramları aşılmıştı. AKP iktidarı (iktidarları) dönemlerinde, yasak dil, yasayla yasaklanmış dil tüzel anlamda aşılmış olmakla birlikte, uygulamada, Kürtçe, farklı yerlerde, farklı biçimlerde, farklı baskıların nedeni olmaya devam edecekti. İktidar AKP'deydi, uzun yıllar. AKP'nin iktidarında, 12 Eylül yasakları, kirli savaşın aleti olarak sürdürülmeye devam edildi.

Bir dilin, özellikle ülkesinin bir parçası olan bir anadilin devlet tarafından, üstelik bir dizi yasayla yasaklanmış olması, ulus çağında olabilir bir şey değildi. Kürtleri, halk olarak, birlikte, iç içe, yan yana kardeşçe yaşadığı halkla düşmanlaştırmak amacıyla –bilinçli olarak bu amaçla– Kürtçe, konuşma dili olarak da yasaklandı ve bu, kendi köyünde konuşulan dilden başka dil bilmeyen, kendi köyünden başka köy bilmeyen ananın yüreğine, cezaevi kapısında, bir yumruk oldu, indirildi.

Ama yasayla yasaklanmış dil kalmadığı zaman, "yasasız yasak" dönemine dönüldü, yasasız yasaklandı Kürtçe. Kürtçe, özellikle türküleriyle, ezgileriyle insanlığı zenginleştiren kimi sanatçının yaşamına bedel olacak denli ağır sorunlar yaşanmasının nedeni oldu.

AKP, iktidar olduğu zaman, Kürtçenin eğitim ve öğretimle ilgili sınırlaması dışında, yasalar açısından yasaksız Kürtçeyi kucağında hazır bulmuştu. Ama Kürtçe türkü çığırılmasını, ezgiler mırıldanılmasını, PKK ile özdeşleyen ilkel anlayışı sürdürmekte duraksamamıştı.

Gül'ün "yanlışlar"ı, dilsel ve kültürel baskılar değil de, halk içinde, yerel yöneticilerden çocuklara değin, güvenlik birimlerinin, öldürmekten kaybetmeye değin uygulamalarıysa, bunlar, güvenlik güçlerinin maksatlı ve kasıtlı eylemlerini örterek değil, yasaların içtenlikle tam ve doğru uygulanmasını sağlayarak giderilmiş olmak gerekirdi. Sekiz yıldır

tek başına iktidar olan bir partinin kucağında büyüyen, güvenlik birimlerinde kimi öldürümle sonuçlanan işkencelere değin bir dizi fiziksel ve pisikolojik baskıyı önlemek için, Obama'nın üflediği "fırsat"ı, ya da Irak'ı işgal eden Amerikan askerinin Irak'tan çekilmesine ve Tezkere'nin terkiyle ABD askerine kapalı Güneydoğu'da, ABD askerinin konuşlandırılmasına endeksli "açılım"ı beklemenin gereği olabilir miydi?

Televizyon kanallarında, radyolarda, Kürtçe hariç, bilinen bütün dillerde, türküler söyleniyor, ezgiler seslendiriliyorsa, yasayla yasaklanmış dil kalmayınca, devletin televizyon ve radyoları başta olmak üzere bütün kanallarda, çığıran herkes Kürtçe de çığırabilmeliydi. Ama öyle olmadı, yasasız yasak devam etti. Ta ki yalnızca Kürtçe türkü çığırmak için, yalnızca Kürtçe yayın yapmak için ayrı bir kanal oluşturana değin. Kürtçe çığırmak için ayrı bir televizyon kanalı kurmanın, Türkiye içinde de olsa ayrı bir bölge oluşturulmak istendiğini bize düşündürmeyecek miydi? Bugün, "fırsat" ve "açılım" ile gündeme getirilen, ne olduğu ve ne olacağı "sır" olan yeni yapılanmanın nice zaman önce planlandığını, Kürtçe televizyonun, bu programın ilk adımlarından biri olduğunu bugün olsun düşünmeyecek miydik? Bunun, ayrımcı ve ayrılıkçı bir girişimi somutlaştırdığını, kendimize olsun açıklamayacak mıydık?

Gece sınır karakollarını basan, yürüyüş halindeki birlikleri köprü üstünde pusuya düşüren, asker kanı döken ve can yakanların sıcak takibini, uluslararası hukukun tanıdığı "meşruiyet" sınırları içinde gerçekleştirmekten özenle kaçınarak, ancak Türk askerinin başına çuval geçiren Amerikan komutanının belirleyeceği olay yerinden birkaç yüz kilometre uzaktaki kodlara, ancak belirlenen günde, ancak belirlenen saatte, ancak havadan, ancak açılan ateş ve vurulan beden soğuduktan, kefenler çürüyüp dağıldıktan, yani Beyaz Saray'dan izin çıktıktan sonra, askere "sıcak takip" emri verilmiş olmasının, "risk" ya da "tehlike"den başka bir şey olmayan "fırsat"ı yakalamaya ve açılıp saçılmaya gerekçe oluşturduğunu söyleyemeyecek miydik?

Bütün bunların plan ise plan, tertip ise tertip, oyun ise oyun, satış ise satış, bağış ise bağış, azınlık ise azınlık, federasyon ise federasyon, ayrılmak ise ayrılmak, bölünmek ise bölünmek olduğunu söyleyemeyecek, yazamayacak mıyız?

Söyleyenleri ve söyleyecekleri, yazanları ve yazacakları, engelleyenleri ve engelleyecekleri, dün Pentagon ayarlı ve Beyaz Saray planlı füzelerle, sabotaj, suikast ve provokasyonlarla, bugün Türkiye kadar büyük Silivri bombasıyla bertaraf edilmiş olduğunu, bertaraf edilmekte olduğunu, bertaraf edileceğini söyleyemeyecek, yazamayacak mıyız?

24 Ağustos, 2009, Ankara
Cumhuriyet, 3,4,5,6,7 Eylül 2009

BAŞÖĞRETMEN*

"Geçmiş tahta başına
Atatürk'üm ders verir..."

İlhan Demirarslan'ın şiirinde bir dize, dizede bir fotoğraf. Fotoğrafta bir bahçe, bahçede kara tahta. Tahtada a, b, c ...

Tahta başında Kemal Atatürk. Giyimiyle zarif, duruşuyla uygar, anlatımıyla engin.

Elinde tebeşir, ders veriyor.

Uluslaşma yolunda yürüyen ulusa.

Bu, aynı zamanda, tekke ve medreseden mektebe / okula devrimsel evrimleşmenin de fotoğrafıdır.

Aklın ve bilimin özgürleşmesinin, insanın insanlaşmasının fotoğrafı.

Koca bir ulusu oluşturan bireylerin, tarikat, mezhep, din gibi inanç birliğine kölece bağımlılıktan kendini arındırmaya

* 24 Kasım (2007) Öğretmenler Gününde, Ankara'da, Anadolu Eğitimciler Derneğinin Vecihi Timuroğlu'na "Başöğretmen Ödülü"nün verildiği toplantıda yapılan konuşma.

ve özgür bireylere dönüşmeye başlamasının da fotoğrafıdır.

Köleci ve feodal sistemin kölesi ve serfi olmaktan ulusun bireyi olmaya başlamasının da fotoğrafıdır bu fotoğraf.

Boy gibi, soy gibi bağlarla aşiretine, kabilesine bağlılıktan, toprak sahibine ve toprağa bağımlılıktan ve bağlardan kurtuluşa doğru yürüyüşe başladığının da fotoğrafıdır bu fotoğraf.

Kısacası, insan olarak insanlaşmasının, birey olarak özgürleşmesinin, ulus olmanın ve ulusun özgür bireyleri olmanın fotoğrafıdır bu fotoğraf.

Bugünün özel anlamında, "Eğitim Birliği Yasasıyla" yaşama geçecek olan Cumhuriyet Türkiyesinin de fotoğrafıdır.

Sormak gerekir:

Neyin birliğidir, eğitim birliği?

Aklın birliğidir.

Bilimin birliğidir.

Bilimsel dünya görüşünün, maddi dünya anlayışının birliğidir.

Yani, "Eğitim Birliği", din ve aklın birliği anlamında bir birlik değil, kendini dinsel inançtan ve dogmalardan yalıtmış, özgürleşmiş aklın birliğidir.

Dinin ve vahyin zincirlerinden kendini yalıtmış, özgürleşmiş aklın, bilimin ve bilimselliğin, eğitim ve öğretimin tek yolu ve yöntemi olduğu bir birliktir. Dinsel dogmalardan arındığı için laik, bilimsellikle donanımlı, maddi dünya anlayışının, eğitim ve öğretimin tek belirleyici yöntemi olması anlamında bir birliktir.

o

İlk ve karanlık çağları aydınlatan din, aklın özgürleşmesinin, bilimin ve teknikbilimin açılımının engeli olduğu ölçüde, ortaçağ karanlığının, aklın karartılmasının, bilimin ve bilimselliğin kuşatılıp tutsaklaştırılmasının siyasal gücü de olacaktır.

Ulusal kurtuluş devrimi, nasıl ki Kongreler dönemi, He-

yeti Temsiliye dönemi, Meclis dönemi gibi başlıca üç aşama içerirse, Meclis dönemi de, ulusal savaş dönemi, andlaşma dönemi, cumhuriyeti kurma dönemi olarak üç aşama içerir.

Savaş döneminden andlaşmalar dönemine geçileceği uğrakta, Ankara'ya gelen Saidi Kürdi, milletvekilleri arasında namaz kılanların azlığından yakınarak kaleme alacağı Arapça bildiride, Şark'ı aklın ve fennin değil, dinin ve vahyin kurtaracağı görüşünü yineleyerek, gerçek kurtuluşun ve ilerlemenin bilimle değil, dinle, akılla değil vahiyle, olanaklı olduğunu yazar ve söyler. Sürekli yinelediği şarka enbiyanın, garba feylesofların ve bilim adamlarının gönderilmesinin nedeninin, şarkı dinin ve vahyin, garbı aklın ve bilimin kalkındıracağı görüşünü yineleyerek, Ankara hükümetinin, aklı ve bilimi değil, dini ve vahyi esas almasını önerecektir. Gazi Mustafa Kemal ise, Cumhuriyetin 10. yılında, "az zamanda çok işler başarmış" olmalarının nedeninin, gelişme ve uygarlık yolunda yürüyen ulusun elinde ve kafasında tuttuğu müspet ilim meşalesi olduğunu vurgulayacaktır.

Cumhuriyet Bilim ve Teknikbilim'in hemen her sayısına aldığı gibi, Mustafa Kemal'in manevi mirası bilim ve akıl olmuştur. Laikliğe, akla ve bilime, dolayısıyla Başöğretmen Kemal Atatürk'ün öğretisine karşıt görüşler geliştiren Saidi Nursi, Cumhuriyetin başarıya ulaşmış olmasından kaygıya kapılarak, aklın ve bilimin, anarşizme, siyonizme, ateizme, komünizme götürdüğü görüşünü öğretisinin temeline oturtmuş ve her biri bir cehalet anıtı olan Risalei Nur'ları "telif" etmeye başlamış, fizik ve kimya gibi yabancı bilimlerin sömürge bilimleri oldukları için şeriat süzgecinden süzülerek alınması gerektiğini ileri sürmüştü. Başöğretmen Atatürk'e karşı açtığı savaşı, akla ve bilime karşı açtığı savaşı, ateizme, anarşizme, siyonizme karşı savaş şemsiyesi altında sürdürmüştür. Saidi Nursi'nin savaşı, aslında uluslaşmaya, ulusdevlete, bağımsızlığa karşı bir savaştır.

1950'lerde "Yeşil Kuşak", günümüzde Büyük Ortadoğu Projesi ve ılımlı İslam, Saidi Nursi'nin görüşlerinden yararlanılarak geliştirilmiştir. Saidi Nursi, Müslümanlarla İsevile-

rin, anarşizme, ateizme ve komünizme karşı, dinin, siyasal silah olarak kullanılmasını önermiş, Arapların ve Türklerin İslam kimlikleriyle birleşmelerini istemiş, Amerika Birleşik Devletlerinin İslam ülkelerini desteklemesinden ve bunlara yakınlaşmasından İslam birliği için olumlu sonuçlar türetmiş, bugünkü Vatikan-Gülen yakınlaşmasının ve Büyük Ortadoğu Projesinin ilk görüşleri Saidi Nursi tarafından ortaya konmuştu.

Saidi Nursi/Kürdi, 1890'larda, Tanzimatla kurulan ve din-dışı eğitim kurumları olan "mektep"lere din dersi, medreselere de fen dersi konmasını istemiş, tekkelerin de ehil kişilerin elinde olmasını istemişti.

1950'li yıllar, Yeşil Kuşak politikası, yani CENTO üyesi Türkiye, İran ve Pakistan'da dinin canlandırılması adı altında dinin siyasallaşması, yani tarikat ve cemaatlerin etkinleşmesi sağlanmış, mekteplere/okullara din dersi, yeni açılan imam-hatip okullarına fen dersi konmuş, Kuran kursları ehil hocaların elinde, küçük dimağlar, akıl ve bilimden yalıtılarak taassubun tutsağı haline getirilmiştir. Bir başka deyişle, Eğitim Birliği Yasası, 1950'li yıllardan günümüze tağşiş edilerek, akıl ve bilim, din ve vahyin egemenliği altına alınmıştır.

Bugün kutladığımız ve Başöğretmenle özdeşleştirdiğimiz akıl ve bilim meşalesinin yerini, aklı ve bilimi cehennem ateşinde yakmakta olan Saidi Nursi öğretisi almıştır.

Laikliği din ve inanç özgürlüğü olarak algılayarak, laiklik, siyasallaşan dinin tutsağı haline getirilmiştir. Teokratikleşen demokrasi ve küresel egemenliğe endeksli parlamento-içi darbe, bugün laik cumhuriyetin yerine, fiilen teokratik cumhuriyeti / Saidi Nursi'nin deyişiyle "dindar cumhuriyeti" geçirmiş bulunuyor. Biz ise, bir hayali yaşatıyor, bir hayal adına, Başöğretmen adına ödül verebiliyoruz.

o

Bunları, bugün burada vereceğimiz ödülü yadsımak için söylediğim sanılmasın. Bugün, burada, Kemal Atatürk'ün

gerçekten Başöğretmen olarak ulusal bağımsızlıktan uluslaşmaya giden çetin yolda, Türk ulusunun yürüdüğü gelişme ve uygarlık yolunda elinde ve kafasında tuttuğu meşaleyi yurdun dört bucağına taşımış, o meşalenin alevinde kuşakları özveriyle aydınlatmış birine Başöğretmen ödülünü vermiş olmamızın, benim açımdan, Başöğretmen olmaktan daha büyük bir anlamı var: Yazarı, çizeri, tüm aydınıyla, bilim adamıyla, sanatı ve sanatçısıyla, bugün yere atılmış ve çiğnenmiş Türkiye Büyük Millet Meclisinden Çankaya'ya paspas yapılmış Mustafa Kemal Atatürk öğretisini, o artık kendisi olduğumuz, "müspet ilim" meşalesini, bağımsızlık ve özgürlük meşalesini, düşürüldüğü yerden kaldırmak, laik ve gerçekten demokratik Türkiye'nin bağrında yeniden tutuşturmak için buradayız.

Çünkü, Vecihi Timuroğlu, a, b, c'nin ışığında, aklın ve bilimin aydınlığında Başöğretmenin öğretmenidir ve binlerce öğrencinin başöğretmenidir.

Vecihi Timuroğlu, ulusal bağımsızlıktan ulus olma çetin sürecinde, saraya ve halifeye bağlılıktan, tarikatına ve şeyhine bağımlılıktan, toprağa ve toprak sahibine kölece bağlılıktan ve bağımlılıktan, ulusun özgür bireyleri olma yolunda, demokratikleşmenin ve uluslaşmanın en çetin yolunda, öğretmenlerin öğretmeni olarak özgürlük savaşçısı başöğretmenlerimizden biridir de.

Vecihi Timuroğlu, gericiliğin faşizmle elele, okulları kuşattığı günlerin özgürlük kavgacısı, adı yazılmamış kahramanıdır da.

Vecihi Timuroğlu, Başöğretmenin öğretmeni olarak, öğrencilerin başöğretmeni olarak Türkiye coğrafyasının, kentlerinin, ovalarının, dağlarının, ırmaklarının kişisel adıdır da. Nereye gittimse orada, nerede durdumsa orada, bir ya da birkaç öğrencisini Vecihi Timuroğlu'na soru sorarken, kimi zaman da sorgularken gördüm çünkü.

Vecihi Timuroğlu, felsefenin tarihiyle değil, tarihin felsefesiyle yoğrulmuş, dinin kendisini olduğu kadar dinin felsefesiyle donanımlı öğretmenimizdir de.

o

Devrim devrimdir, devrimciler devrimcidir. Ulusal demokratik devrim, sosyalist devrim değildir kuşkusuz. Ama biri ötekinin yadsınması değil, önceki sonrakinin anası, sonraki öncekinin ebesidir. Marx'ı ve marksizmi iyi özümsemiş, Türkiye gerçeğiyle iyi yoğurmuş kararlı bir sosyalist olarak belirteyim ki, Kemal Atatürk'ü ve onun devrimini, ulusal demokratik devrimi devrimimiz olarak ne kadar kucaklıyorsak, bu devrimle özdeşleşmiş Kemal Atatürk'ü aynı sevgi, aynı duyarlık ve coşkuyla kucaklıyoruz.

Biz onu bugün çok arıyor, çok özlüyoruz.

Başöğretmen Kemal Atatürk'ün adında, Vecihi Timuroğlu'na verilen "Başöğretmen Ödülü" dolayısıyla, Timuroğlu'nu, aynı sıcak duygularla kucaklıyor kutluyoruz.

24 Kasım 2007, Ankara.
Patika, Ekim-Aralık 2008, Sayı: 63

İngiliz Kilisesi, doğumunun 200'üncü yılında, Galileo ile düştüğü hata anımsatılarak, "yanlış anladığı, yanlış tepki verdiği, yanlış anlaşılmasına neden olduğu için", Darwin'den özür diledi. Darwin'in saygınlığı için verilen savaşımın henüz bitmediği de ayrıca belirtilecekti.

Kavganın odağındaki kitap, *Türlerin Kökeni*, ilk kez 24 Kasım 1859'da yayınlanmış, 1876'ya değin yedi baskı yapmıştı. Son baskısı, ilk baskıdan 150 sayfa fazlaydı.

Darwin, 1844'te, kuramını geliştirdiği 200 sayfalık metnini tamamladığı zaman, botanikçi dostu Joseph Hooker'e, "(İlk baştaki görüşümün tam tersine) hemen hemen türlerin değişmez olmadığı kanısına vardım." diye yazmış, "Bu, bir cinayeti itiraf etmek gibi bir şey!" diye de eklemişti.

Darwin, *Türlerin Kökeni*'nde, şu sonuçlara ulaşır: (1) Bir sınıfın bütün üyeleri, bir hısımlık/akrabalık zinciriyle birbirlerine bağlıdır; (2) sınıfların bütününde çok çeşitli yapılar aynı plana göre oluşturulmuştur; (3) bütün hayvanların ve bütün bitkilerin embriyonları birbirine benzer. (*Türlerin Kökeni*, s. 654.)

Çokhücreli canlıların döllenmiş (zigot) hücrelerinin embriyonal gelişmelerinin hemen hemen aynı olması da, Darwin'i, "bütün hayvanların ve bütün bitkilerin bir tek prototip-

ten türediklerine inanmaya" ve "canlılar aleminin bütün üyelerinin tamamının bir tek atadan türedikleri" vargısına götürmüştü. (s. 655.)

Evrim kuramının, yaradılış öğretisiyle çatışıklığı, Tanrının yadsınması olarak algılanmıştır ama, Darwin, *Köken*'de, "Bu kitapta geliştirilen görüşlerin bir dindarın duygularını incitmesi için hiç bir neden göremiyorum." (s. 653) diye yazmış, ardından da, bir Kilise adamının, kendisine, "sonunda kendi kendilerine gelişme yeteneği olan biçimlerin yaratıldığına inandığını, bunun kendisini daha yüksek bir tanrı anlayışına götürdüğünü" söylediğini eklemişti. (s. 650.)

Darwin, evrim kuramında, bir "yaradan"ın varlığını/yokluğunu değil, bitki ve hayvan tüm canlıların "bugünkü görünümleriyle yaratıldıkları" dinsel öğretisinin, doğasal gerçeklikle bağdaşmadığını kanıtlamıştı.

1909'da, Louvain Katolik Üniversitesi, Darwin'in doğumunun yüzüncü yıl kutlamalarına katılmış; buna karşılık, 1925'te, Birleşik Devletler'de, Protestan köktendinciler, öğrencilerine evrimi öğretmekle suçlanan Tennesse'li genç bir öğretmenin yargılanması için girişimde bulunmakla kalmamışlar, "Yaradışcılık"ın, bilimsel bir kuram olarak doğabilimleri derslerine konmasını da istemişlerdi.

Benzer bir soruşturma da, Ankara/Mamak Uluönder İlköğretim okulu öğretmeni Zeliha Avcı hakkında, evrim kuramından ve maymun ile insanın "akrabalığından" sözettiği için açılmıştı. (*Cumhuriyet*, 3 Temmuz 2004.)

Soruşturmayı haber yapan Fırat Kozok, Darwin'in temel kitaplarının (*Türlerin Kökeni*, *İnsanın Türeyişi* ve *Seksüel Seçme*'nin), Türkçede ilk ve tek yayıncısı olduğum için benim de görüşümü almıştı. Orada, Darwin'in, "iki yabanıl ırktan biri olan insanın, uygarlıkta, öteki yabanıl ırk olan maymundan daha yüksek bir aşamaya ulaşmış olmasının nedeninin, beyin güçlerinin farklılığıyla" açıkladığını aktarmıştım. (s. 312-313.)

Darwin'in, "bir sınıfın bütün üyelerinin bir hısımlık/akrabalık zinciriyle birbirlerine bağlı oldukları" (s. 654) vargısın-

dan, insanın maymundan türediğinin değil, insan ile maymunun atalarının aynı olduğunun savlandığı açıktı.

Evrim kuramından ve maymun ile insanın akrabalığından bir öğretmenin "sözetmiş" olmasının soruşturma konusu olması ne demekti, anlamı neydi? Birincisi, Bakanlığın, okullar için belirlediği ders programından evrim kuramının çıkartılmış olmasıyla, ya da evrim kuramının ders programlarına konmamış olmasıyla açıklanabilirdi. İkinci anlamı, okullarda zorunlu olan din derslerinde, insanın Adem ile Havva'dan üredığini okuyan öğrencinin, evrimleşerek bugünkü görünümünü aldığını öğrenmesi, Bakanlığın söylemiyle, çocuğun "kafasını karıştırabilir"di.

TÜBİTAK yöneticilerinin, Darwin'i yadsımış olmalarının nedeni ise farklıydı. Birincisi, Saidi Nursi öğretilisi nurcu Meryem Weld'in söylemiyle, aklın, bilimin, felsefenin, din ve vahyin emrine ve hizmetine alınmak istenmesiyle açıklanabilirdi.

İkinci neden, "M. Fethullah" imzasıyla Fethullah Gülen'in "Takriz" ("Sunuş") yazdığı *Bediüzzaman'dan Çözümler* kitabında, Prof. Dr. İbrahim Canan'ın, Saidi Nursi'den aktardığı gibi, "ulum-u cedide"nin, yani fizik, kimya gibi, sosyoloji, antropoloji ve etnoloji gibi yeni bilimlerin, sömürge ilmi olmaları nedeniyle, şeriat süzgecinden süzülerek alınmak istenmiş olmasıyla açıklanabilirdi.

"Medrese ehli" ve "ulema", Kuran'ı hıfzetmekle yetinmeyip, yaradılışla ilgili sure ve ayetleri irdelemiş olsalardı, islami yaradılış öğretisi ile evrim kuramı arasında, Kutsal Kitap'ta olduğundan çok daha fazla örtüşen ayetler bulunduğunu görürlerdi. Şöyle ki:

Kutsal Kitap'ta: Tanrı dünyayı altı günde yaratmıştır. Kuran'a göre de, Allah, gökleri, yeri ve ikisi arasındakileri altı günde yaratmıştı. (Secde,4; Huda, 7; Yunus, 3.)

Kutsal Kitap'ta, RAB Tanrı, Adem'i (erkeği) topraktan, Havva'yı (kadını), Adem'in kaburga kemiğinden yaratır. Kuran'da, Allah, Adem'i topraktan yaratır (Ali İmran, 59), ondan eşini vücuda getirir (Nisa, 1).

Kutsal Kitap'ta, Tanrı, insanları kendi suretinde "erkek ve dişi olarak" bugünkü görünümleriyle yaratmıştır. Kuran'da, Allah insanı topraktan yaratmıştır (Rum, 20). Ama, Kutsal Kitap'ta olduğu gibi "bir günde" değil, bugünkü görünümüyle olduğu gibi değil, "halden hale geçirerek" (İnsan, 2) yaratır.

"İnsanları topraktan yaratan" Allah, "insanın yaratılışına çamurdan başlamış", "topraktan oluşan bir özden", sonra bir spermden yaratmış, sonra çiftler haline getirmişti. (Fatır, 11; Nahr, 4; Rum, 20; Secde, 7; Muminun, 12.)

Bir başka deyişle, yeniden kuruluşta, "bel ile kaburgalar arasından çıkan bir sudan" (Tarık, 7) onun neslini usareden, spermden, yani tek hücreden başlatır, embriyodan doğuma, evrim sürecine koşut bir süreç ayetlerde yer alır.

Evrim kuramı ile Kuran'ın yaratılış öğretisinin örtüştüğünü savlamak, ya da evrimi, Kuran'ın bilgileriyle açıklamak gibi bir düşüncemiz yok doğal ki... Ama, esas olarak, insanı, topraktan, sonra topraktan oluşan bir özden yaratan, sonra onu bir "damlacık" yapan, o damlacığı embriyoya dönüştüren, sonra o embriyoyu bir et parçası haline getiren, kemiğe et giydiren, sonra onu bir başka yaratışta yeniden kuran, kısacası, "insanı halden hale geçiren" "yaratıcıların en güzeli Allah'ın yüce kudret ve sanatı"nı (Muminun, 12-14), medrese ehli ve ulema görmekten malul olduğu gibi, spermden (zigota) ve (zigottan) embriyoya, ana karnında geçirilen tüm süreçlerin, bir tek prototipten insana değin geçirdiği aşamaların, bir başka anlatımla, milyonlarca yılların dakikalara dönüştürüldüğü bir evrim sürecinin, tek hücreliden evrimleşerek insana ulaştığı milyarlarca değişimin kaba bir "özeti"nin Kuran'da günlük dilde somutlaştığını, ehl-i medrese ve ulema görmekten uzak bulunuyor.

"Her resulü, halkına açık seçik beyanda bulunması için kendi toplumunun diliyle gönderen" (İbrahim, 4) ve "akılları çalıştırmak için Kuran'ın Arapça indirildiğini" (Yusuf, 1) belirten ayetler gözardı edilerek, zihinsel gelişmelerini tamamlamamış çocuklara, özellikle de kız çocuklara, tek bir

ayetini bile anlayamadıkları Kuran'ı ezberleterek, onların akıllarının karartılmasına, bilinçlerinin köreltilmesine siyasetin sahne yapılması, bilimi islamlaştırma politikası olarak gündemde bulunuyor.

Bu nedenle, "ulum-u cedide" yani yeni bilimler olan fizik, kimya gibi, sosyoloji, antropoloji, etnoloji gibi "sömürge ilmi olmaları nedeniyle millileştirilemeyen", bu nedenle "kokuşmuş" olan bilimlerin, şeriat süzgecinden süzülerek, hile ve kinden arındırılması, bir başka deyişle dine aykırı unsurlardan ayıklanması öneriliyor. Darwin'in evrim kuramı, tam olarak hile ve kin, çürümüş, kokuşmuş bir bilim olarak okullarda çöpe atılıyor, bilimsel kurumlarda hayvan kadavrasının yakıldığı ocaklarda yokedilebiliyor.

29 Mart 2009, Ankara
Cumhuriyet, 5 Nisan 2009

SUNUM

Türkiye İnsan Hakları Kurumu / TİHAK, İnsan Hakları Evrensel Bildirisinin yıldönümünde, 10 Aralıkta gerçekleştirmeyi tasarladığı "*İnsan Hakları, Yeni-Liberalizm ve Kriz*" konulu Açık Oturumu, "*Demokrasi ve Adalet Haftası*"na taşıdı. İki nedenden dolayı:

10 Aralık, bayram tatiliyle örtüşüyordu, izleyen günlerde, bu salon daha önceden değişik programlar için ayrılmıştı. İkincisi, "İnsan Hakları, Yeni Liberalizm ve Kriz", konusu bakımından, bu yıl "*Demokrasi ve Adalet Haftası*" için belirlenen ve Uğur Mumcu'nun yazılarından taşınan "*Sömürenler Demokrasisi, Hırsızlar Düzeni*" ile örtüştüğü için.

Demokrasi ve Adalet Haftası, Uğur Mumcu'nun bombalı saldırıyla yaşamdan koparıldığı 24 Ocak ile başlıyor, Muammer Aksoy'un bir akşam karanlığında, arkadan, sırtından da denebilir, kurşunlarla yaşamdan ayrıldığı günün akşamıyla kapanıyor. Muammer Aksoy 31 Ocak 1990'da öldürülmüştü, Uğur Mumcu'nun ellerinden toprağa verilmişti. Ben oraday-

dım. Uğur ise, 1993'te yani Aksoy'dan üç yıl sonra öldürülecekti. Öldürülmelerinin nedenleri, temelde aynı, ayrıntıda ayrıydı.

Temelde aynıydı, Aksoy da, Mumcu da uluslararası sermayenin küresel egemenliğinin engeliydiler. *Ayrıntıda ayrıydı*, Aksoy, "ulus-devlet" engelini "bertaraf etmek" için öldürülmüştü; Mumcu, Çekiç Güç'ün açtığı kulvarda ulus-devleti etnik temelde ayrıştıracak sömürge bir Kürdistan'a karşı olduğu için öldürülecekti.

31 Ocak 1990 — Muammer Aksoy
6 Ekim 1990— Bahriye Üçok
24 Ocak 1993— Uğur Mumcu

(3 Mart 1990'da öldürülen Çetin Emeç'i, 4 Eylül 1990'da (yani Sivas Kongresinin yıldönümünde) öldürülen eski Sivas müftüsü Turan Dursun'u unutmadığımızı anımsatarak belirtelim ki:)

Aksoy, Üçok ve Mumcu, üçü de Ankara'da öldürüldü, üçü de Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğretim üyesiydi ve üçü de, laikliğin yorulmaz, yılmaz savunucularıydı. Özellikle laik kimlikleri nedeniyle, her öldürümün arkasından, yığınlar, "Türkiye İran olmayacak", "Türkiye laiktir laik kalacak, "Mollalar İran'a" sloganlarıyla uğurlanmışlardı.

Bir başka anlatımla, bir el, sürekli olarak İran'ı göstermişti. Her üç öldürümün nedeninin "laik" kimlik olduğu vurgusu yapılmaktaydı. 1950'lerden bu yana "Yeşil Kuşak" projesiyle yeşillenen, "ılımlı islam"la kana bulanan bu coğrafyada, laiklik karşıtlarının, özellikle de aktif karşıtlarının, müslümanlardan önce müslüman-olmayanlar arasında bulunduğunu ve rotanın küresel egemenliğe kilitlendiğini görmek gerekirdi.

Aksoy'un ve Üçok'un öldürülmeleri ne kadar Sovyetler Birliği'nin dağılması süreciyle örtüşüyorsa, bu süreçle örtüşen bir başka şey de vardı; o da, ulus-devletin çökertilmesi, etnik ve dinsel kimliğin, ulus kimliğinin üstüne taşınmasıydı.

Türkiye'nin yeni yüzyıl stratejisini belirleyen CIA analist-

lerinin, Atatürkçü laikliğin, Atatürkçü dış politikanın, ulus-devlet yapılanmasının eskidiğini, etnik, dinsel, mezhepsel, olmazsa bölgesel federasyonlara geçilmesi gerektiğini ileri süren görüşler stratejik ufkumuzu karartmaya başlarken, Atatürkçü Düşünce Derneğinin ilk başkanı Aksoy, öldürülecekti.

Sosyalist literatürde, burjuvazi tarafından geminin bordasından atıldığı söylenen ulusal bayrak ve ulusal bayrakla özdeşleşen ulusal kimlik, kirletilme podyumuna çıkarılmıştı, ve Türkiye Cumhuriyetinin önüne ve geleceğine, Adriyatikten Çinseddine, Büyük Türk Konfederasyonu konmuştu.

Sovyetler Birliğinin dağılmasının ardından, Türkiye'ye çeşitli federasyon modelleri öneren CIA analistleri, etnik, dinsel ve mezhepsel ayrılmayı ne kadar büyük iştahla önümüze sürüyorlarsa, Samuel Huntington başta, ABD'nin psöydö sosyologları, islamın laik olmadan da demokrat olabileceğini ve laik olmayan, olmayacak olan Suud Kralları gibi krallıkları da kucaklayacak "modern" islam modelleri üretiyordular.

1. ÖNCESİ: 12 EYLÜL

12 Eylül (1980) Askeri yönetimin ilk ayını doldurduğu günlerde, ben ve kardeşim İlhan, evlerimizde, Engels'in *Doğanın Diyalektiği* adlı kitabını bulundurduğumuz için Emniyette "gözetim altına", sahibi bulunduğumuz İlkyaz Basımevinde "yasak yayın bulundurduğumuz" savıyla Mamak Askeri Cezaevinde gözaltına alınmıştık. Gözaltına alındığımız A-Blok "Merdivenli Oda"dan, 28. Tümen içersinde bulunan er koğuşlarından bozma C-Bloka naklimiz süresinde ve C-Blok F-Koğuşa alınana değin, "*Var mı lan 'Sol Yayın'?*" diye dövülmüş, ve koğuşa alındıktan dakikalarla sayılabilecek bir süreçte, İlhan, koğuştaki iki tutuklunun kolları arasında sağ dizi üstüne çömelmiş, başı öne düşmüş, yani ölmüştü. Ölmüş değil öldürülmüştü İlhan. Kurşun yarasıyla değil dövülerek öldürülmüştü. Sokakta değil, askeri garnizon içinde, garnizon içinde bir cezaevinde ve öteki cezaevinde, iki cezaevi arasında askeri cezaevi aracı içersinde, üçü görevli biri özel

amaçla bindirilmiş dört er tarafından dövülerek öldürülmüştü. Şoför mahallinde bizi A-Bloktan C-Bloka taşımakla görevlendirilen muhafız birliğinin komutanı assubaydı ve şoför de askerdi.

Kerelerce yazdım, belgeleriyle açıkladım. Ne evlerimizden aldıkları ve bizim yayınımız olan Engels'in *Doğanın Diyalektiği* hakkında bir kısıtlılık vardı, ne de yayınlarımızın basıldığı basımevimizde tek bir yasak yayın. Ama biz evimizde yasak yayın bulundurduğumuz için Emniyette gözetim altına, basımevinde yasak yayın bulundurduğumuz savıyla Mamak'ta gözaltına alınmıştık.

Emniyette, bana, bir komser yardımcısı, Sıkıyönetimden gönderilen bizim yakalanmamız emrini önüme koyarak, formun altında el ile yazılmış, "*Hiç bir delil bulunmadığı takdirde derin uygulama yapılması*" talimatını göstermişti. Bir bakıma "*Derin Araştırma Laboratuvarı*" ile, yani "DAL" ile içiçe aynı mekandaydık. "*Derin uygulama*"nın "*ağır işkence*" olduğu bana orada açıkça söylenmişti. Emniyet'te, bana ve İlhan'a yapılması istenen derin uygulama, Emniyette yapılmadığı için, cezaevinde yapılacaktı, 12 Eylül askeri darbesinin, demek doğru olursa, ilk kurbanları olacaktık. Hiç bir delil bulunmadığı takdirde derin uygulama yapılması öneriliyordu, ikincisi, derin uygulamayla "delil" toplanması buyuruluyordu.

Kısacası, bizim gözaltına alınmamızı buyuranlar, gözaltına alınmamız için hiç bir neden olmadığını biliyorlar, derin uygulama yapılarak delil üretilmesini "emrediyor"lardı. Delil bulunamayınca, delil bizim varlığımız olacaktı. Soluk alıp veren bedenimizdi delil.

12 Eylülde askeri darbe gerçekleştirilmiş, biz, 7 Kasımda Mamak Askeri cezaevinde, öldürülmek amacıyla dövdürülmüştük. Döven erler ve dövdüren assubay biliniyordu, ama dövdüren ve öldürten irade belli değildi, bugün de "bilinmiyor". Aksoy, Üçok, Mumcu gibi. Öldürenler bilinse de, öldürten irade bilinemeyecek. Öldürten ortak iradeyi duyumsatmak için anımsattım İlhan'ı.

12 Eylül darbesinden hemen sonra, "*Belki ipe bile gidebilirdik*!" diyenler de olmuştu. "*Biz o zaman da Süleyman Demirel'e söyledik, 'bu parlamentoyla, 24 Ocak Kararlarını uygulayamazsınız!' dedik.*" diyenler oldu. Çünkü Parlamento varken, siyasal partileri kapatamaz, genel seçimleri askıya alamazsınız. Çünkü, Parlamento varken, sendikal hakları, grev ve toplu sözleşme haklarını askıya alamaz, devrimci işçi sendikalarını kapatamaz, yöneticileri içeri alamazsınız. Tarımsal ürünlerin taban fiyatlarını sabitleştiremez, ya da enflasyonun altında, dahası enflasyona karşın, tarımsal ürünlerin taban fiyatlarını aşağı çekemezsiniz. İşçi sınıfının, köylülüğün ve bunlarla aynı yaşam koşullarını paylaşan öğretmeninden esnafına, memurundan zanaatçısına tüm emekçilerin ulusal gelirden aldığı payı aşağı çekemezsiniz.

Çünkü, 24 Ocak Kararları, emeğin ve emekçinin ulusal gelirden aldığı payı aşağı çekmek, sermayenin payını arttırmak kaidesi üzerine oturtulmuştu, 12 Eylül cuntasının başı Evren'in anılarında yazdığı gibi, askeri darbe olmasaydı, yani parlamento ve siyasi partiler feshedilmeseydi, genel seçimler askıya alınmasaydı, 24 Ocak Kararları uygulanamazdı. 24 Ocak kararlarına endeksli baskıcı bir Anayasa halk oyuna sunulamaz, siyasi partiler yasasından toplantı ve gösteri yasalarına, sendikalar yasasından yüksek öğretim kurumları yasasına, dernekler yasasına değin bir dizi yasayla, baskıcı bir sistemi oturtamazdınız, 12 Eylül-öncesi sokakta dökülen kan ile amaçlanan Türk-İslam sentezine uyarlı ve ılımlı islam için, demokratik, devrimci kişi ve kuruluşların işkencede, cezaevi hücrelerinde, darağaçlarında kanı ve canı alınamazdı.

24 Ocak Kararları neydi?

12 Eylül askeri darbesinin tank sesleri arasında, kitabevlerinden kitap soranlar arasında "Friedman" adı da duyulmaya başlanmıştı. Yalnız adı ile değil, modeliyle anılıyordu: Friedman Modeli.

Friedman Modeli, Friedman'ın değil, daha sonra, Dünya

Ticaret Örgütü adını alacak olan Tokyo Raundunda kararlaştırılmış ve 24 Ocak Kararlarıyla tahkim edilmiş modelin kötü bir kopyasıydı. 12 Eylülden sonra, bir kişi adıyla, yani kamufle edilerek sunuluyordu. Özü ve özeti, metropol ülkelerin bunalımını çevre ülkelere yayarak, metropol ülkeleri bunalımdan çıkarmak olarak açıklanabilirdi Friedman modeli. Bunun özü ve açılımı 1974-1978 Tokyo Raundundaydı. Tokyo Raundunda, Dünya bankasına ve IMF'ye bağlı ve bağımlı ülkelerde emeğin ulusal gelirden aldığı payın aşağı çekilmesinin temel çizgileri belirleniyordu ve bu temel çizgileriyle hazırlanan anlaşmayı, Süleyman Demirel, başlangıçta imzalamadığı için, yani IMF'nin buyruklarına boyun eğmediği için, NATO, Türkiye'de bir askeri darbe planlamıştı. Ekonomik neden yalnızca IMF kararlarına uymamak değildi ama, askeri darbe gerekçesinin ekonomik bunalıma dayandırıldığı bir gerçekti.

Dünya Bankası adına konuşan Charney, Aralık 1978'de, yani 12 Eylül 1980'den önce, Kahramanmaraş katliamı devam ederken, "*Bugünkü Türk hükümeti, ekonomik darboğazı geçecek önlem alamıyor. Askeri yönetim gelirse bu güçlükleri önleyebilir.*" diyor; 12 Eylülden sonra, *Cumhuriyet* gazetesi muhabiri Ufuk Güldemir'in sorusunu yanıtlayan ABD Başkanı Jimmy Carter, "*12 Eylül harekatından önce Türkiye'nin durumu savunma açısından tehlike arzediyordu. Afganistan'ın işgal edilmesi ve İran monarşisinin devrilmesinden sonra Türkiye'deki bu istikrar hareketi (yani 12 Eylül Askeri darbesi) içimizi ferahlattı.*" diyordu. (*Cumhuriyet*, 21 Ocak 1995.)

Bugün Amerikancı palyaçoların, bir yanıyla ne kadar doğrudur bilemeyeceğimiz, bir yanıyla vehimsel "darbe senaryoları" üzerine kurgulanan "korku imparatorluğu" üstüne kalem çatmış nöbet tutanları keyflendirecek alıntılar bunlar. Ama konumuz bugün başka.

Başka, çünkü, NATO, Demirel, IMF'nin buyruklarına uymadığı için mi bir askeri darbe planlamıştı, ve Dünya Bankası yetkilisi, Ecevit'in başbakanlığı döneminde ve tam da Kah-

ramanmaraş katliamının yapılmakta olduğu günlerde, bir askeri darbeyle Türkiye'nin ekonomik sorunlarını kim nasıl çözecekti! Dahası var: darbe, Demirel'in başbakanlığı döneminde gerçekleştirilmişti ama, aynı Demirel, IMF'nin buyruğu olarak beklenen 24 Ocak Kararlarını imzalamıştı. İmzalamış, ama çevresi, bu parlamentoyla bu kararları uygulayamazsınız diye Demirel'i uyarmıştı. Evren, darbe yapılmamış, yani parlamento feshedilmemiş, siyasal partiler kapatılmamış olsaydı, "*24 Ocak Kararları uygulanamazdı*" diyecekti.

Ne var ki, 24 Ocak Kararlarından sonra da 13 ilde Sıkıyönetimin varlığına karşın sokaktaki kan Kızılırmak olup akacak, 1 Temmuzda Evren komutanlarla yaptığı toplantıda 11/12 Temmuzu (1980) darbe günü olarak belirleyecek, Çorum'da, MHP binasında, CIA Kıbrıs istasyonunda görevli Alexandr Peck'in güdümünde, 4 Temmuzdan darbe gününe kadar askeri bir müdahaleye toplumsal ortamın tam olgunlaşmış olması için, Çorum entrikanın, tertibin, hilenin ve katliamın karanlığında soluyacaktı.

Çorum'da ve çevresinde insanlar öldürülür, kolları bacakları kesilir, başına çivi çakılır, diri diri toprağa gömülürken, MHP Ülkü Ocakları Oba Başkanı, ÜYD başkanına, "*alevilere ait 30'u aşkın ev ve işyerini tahrip ettirdiğini*", "*sekiz rehineleri olduğunu*" söyleyecek, ÜYD Başkanı da, "*Yapılan her hareketin Türk milletinin bölünmezliği ve parçalanmaması için yapıldığını*" söyleyerek, rehinelerin öldürülmesinin işaretini verecekti. Bir inşaatın bodrumunda elleri bağlı tutulan rehineler, hava karardıktan sonra, bir tarlaya götürülerek öldürüleceklerdi.

Ecevit-Erbakan koalisyonunun güvenoyu aldığı 26 Ocak 1974'ten MHP ve MSP'nin dışardan desteklediği Demirel azınlık hükümetinin darbeyle elinden alınacağı 12 Eylül 1980'e değin, sade yurttaşlardan simgesel adlara, tek tek olaylardan toplu katliamlara 5.388 kişi öldürülmüş, Evren'in özlediği ve NATO'nun amaçladığı toplumsal darbe ortamı olgunlaşmıştı.

Demirel'in, yasak kalktıktan sonra karşılaşacağı bir top-

lantıda Evren'e söyleyeceği gibi, 12 Eylül cuntası, kanın üzerinde oturuyordu. Kanın üzerinde oturuyordu ama, bu kez kendisi kan döküp can alacaktı. Bu insanlar, sokakta değil, işkencede, hücrede, cezaevinde, ip altında, devlet kurumlarında, ve üstüne üstlük yasalar çerçevesinde, dahası yargı kararıyla öldürülecekti. İlhan, tek bir yasak yayın bulundurmanın suç olmadığı bilinen bir yargı kuralıyken, yasak olmayan bir kitap yasak diye gözetim altına alınabiliyor, sahibi olduğumuz basımevinde yasak yayın bulunmadığı aynı sıkıyönetim komutanının imzasıyla verilmiş karar olmasına karşın, bu karardan on gün sonra, mühürlü, yani kapalı olan aynı mekanda yasak sol yayın bulundurduğu gerekçesiyle, aynı komutanın imzasıyla gözaltına alınıyor, cezaevinde, cezaevi aracı içersinde, taşındığı cezaevinin bir başka bloku önünde "*yasalara uygun olarak*", yani dövülerek öldürülüyordu. Kardeşim olduğu için değil, her saniyesini, her salisesini bildiğim için, değil her sözü, değil her sözcüğü, her harfi çivi gibi beynimde çakılı olduğu için söylüyorum. Ve 12 Eylüllerin yıldönümünde yürüyebilecek durumdaysam fotoğrafı elimde, Erdal Eren'in simgesel idam gömleği göğsümde yürüyorum. Atılı suçun kanıtlanmadığı, 17 yaşındaki çocuğu, kendi yasasının ve yargısının açtığı kulvarda, "*korkmadık, astık*" "*asmayacak da besleyecek miydik*" diyecek kadar arslan yürekli askerin açtığı kulvarda, Türkiye, derinden yeni suikastlere, katliamlara hazırlanacaktı. NATO, Gladyo, CIA'nın eşliğinde, ve dahası önderliğinde.

Korkmadan asanlar, bedelini de almada gecikmeyeceklerdi. Bedeli: Yunanistan'ın NATO'nun askeri kanadına, ağız sözleşmesiyle, ahbap hatırı olarak, dönüşüne onay, Sovyetler Birliği üzerinde ABD'nin uçuracağı U-2 casus uçaklarına izindi. 92 milyar tutarında kredi dilimini IMF serbest bırakıyor; ABD, Türkiye'nin 350 milyon dolarlık borcunu bir yıl erteliyor; Londra'da toplanan 16 bankanın temsilcileri Türkiye'nin 3.2 milyar dolar borcunu 8-10 yıl süreyle erteliyor, yani bedel ödenmekte gecikilmiyordu. O zaman şöyle yazmıştım: 12 Eylül askeri yönetiminin idam ettiği çoğu genç insan-

ların her birini Kemal Atatürk Bulvarındaki elektrik direklerine assalardı, Cumhuriyetin kurulduğu Meclis binasından bugünkü Meclis binasına değin her bir elektrik direğinde bir insanın sallanan gövdesi olurdu.

0

NATO Türkiye'de bir askeri darbe planlamış mıydı?

Exsecuvite Intelligence Review'in raporunda yer alan bilgilere göre, NATO, Türkiye'de bir askeri darbe planlamıştı. Tıpkı 1967 yılında Yunanistan'da yapıldığı gibi. ABD elçiliğinde görevli CIA uzmanları, askeri darbeye toplumsal bir ortam sağlamak konusunda planlayıcı, yönlendirici, güdüleyici yönetsel roller oynadılar. Daha önemlisi, 1970-öncesinde kurulan 28 Komando Kampında, Ecevit'in onlarca kez yinelediği sözlerle söylersek, *"gençler, cinayetler için, katliamlar için, soykırımlar için yetiştirilmiştiler ve ABD'den mali destek görüyorlardı"*. Başkan Jhonson, 1964'te Amerikan Harp Akademisinde yaptığı konuşmada, ABD'nin, *"Geri kalmış ülkelerde, yeni bir örgütlenme içinde olduğunu"* söylüyor ve *"Şu anda 344 uzman ekibin, 47 ülkede iç savaş taktikleri öğrettiğini"* açıklıyordu. Türkiye'de, ABD'li uzmanların iç savaş taktiklerini öğrettiği yerler, Türkeş'in 28 yerde kurduğu komando kamplarıydı. Burada cinayet, katliam ve soykırım için 250 bin komando yetiştirilmişti. Birleşik Amerika, yerli kuvvetleri, komandocu-partizan yöntemlere göre eğitiyor, gerekli silah ve malzemeyle donatıyordu. *"Devrimci, demokratik, reformcu hareketleri bastırmak için", gereksindiği lider, 1948'de CIA ile bağlantı kurmuş olan Türkeş'ti*; klavuz olarak gereksindiği siyasal parti ise, Türkeş'in MHP'siydi. Özellikle 12 Mart (1971) sonrasında, iç savaş taktikleri öğreten Amerikan ekiplerinin yetiştirdiği komandolar, mobil olarak planlanan yere, yöreye, kente götürülüyor, ABD elçiliğinde görevli CIA ajanlarının buyrultusunda ve Ülkü Ocaklarının kitlesel desteğinde cinayet işliyor, suikast gerçekleşiyor, ortalık tozdumanken, ordan alınıyor, başka yere taşınıyordu. 12 Eylüle

değin, Orhan Yavuz'dan Doğan Öz'e, Bedrettin Cömert'ten Necdet Bulut'a, Akın Özdemir'den Abdi İpekçi'ye, 1 Mayıstan (34 ölü) Bahçelievler katliamına (7 ölü), İstanbul Üniversitesi katliamından Malatya'ya, Sivas'a, K. Maraş'a, Çorum'a, sol ya da sağ 5.388 kişi yaşamdan koparılıyordu. Bunlar, "*uluslararası komünizmin, silah kullanmadan, dolaylı olarak saldırıya geçebileceği*" varsayımına ve dolaylı saldırıya uyarlanmış ve NATO'nun askeri darbe planına ortam hazırlamak için öldürülmüşlerdi. Çorum olaylarını önlemekle görevlendirilen bir tuğgeneralin sözleriyle, ülkede iç savaşa, bir askeri darbeye toplumsal ortam hazırlamak için öldürülmüşlerdi.

12 Eylül öncesi, sokakta gerçekleştirilen cinayet, suikast, sabotaj ve katliamlar, bu kez devlete ait mekanlarda, devlet görevlilerine işletilecekti. Amaç, yalnızca Türkiye'de "sol"un bir daha doğrulamayacak ölçülerde belini kırmakla sınırlı değildi. NATO, bir yandan Sovyetler Birliğini, bu Birliği çevreleyen ülkelerden sıkıştırırken, bir yandan da Sovyetler Birliğinin merkezi otoritesini çökertmeye çalışıyordu.

2. MİLAD: UĞUR MUMCU

24 Ocak 2003'te, TİHAK'ın düzenlediği etkinlikte sunduğum "Niçin Uğur? Niye Umut" başlıklı konuşmamdan alarak sürdürüyorum:

Uğur Mumcu için zamanın sustuğu dakikalarda, susturulduğu sokaktaydık. Dönerken, Seyhan, olay yerine önce gelmiş bir polisin yeni gelen polise, "Din aleyhine yazan biriymiş!" dediğini aktarmıştı bize.

Anımsatalım: *Turkish Daily News* (28 Ocak 1993), Uğur'un cenaze töreninde atılan sloganlardan, "*Turkey won't be a second Iran*"ı, yani "*Türkiye, ikinci bir İran olmayacak*" sloganını manşete çıkarmıştı.

İngiliz Reuter Ajansı, Uğur'un Maltepe Camisinden Cebeci Mezarlığına uğurlanışını, "*Ortadoğu'da aşırı islamcı akımlara karşı bugüne dek düzenlenen en büyük protesto yü-*

rüyüşü" olarak duyurmuştu. (*Cumhuriyet*, 28 Ocak 1993.)

İçişleri Bakanı İsmet Sezgin, "*cinayetin dış bağlantılı olduğunu*" söylerken (*Tercüman*, 27 Ocak 1993) ya da "*cinayette yabancı parmağı var*" derken (*Türkiye*, 27 Ocak 1993), "bir el" İran'ı gösteriyordu. MİT ise, CIA ve MOSSAD'dan yardım istemiş (*Cumhuriyet*, 26 Ocak 1993) ve "CIA *devreye girmiş*"ti (*Hürriyet*, 27 Ocak 1993).

Karşıtı görüşler de vardı: İstihbarat Dairesi eski başkanı Mustafa Yiğit, "*CIA ve MOSSAD'dan bilgi alınmasının yanlış olduğunu*" söyleyecekti. (Bkz: Erdost, *Pandora'nın Bir Başka Kutusu*, 2000, s. 167.) Bir başka aykırı ses ise Erbakan'dan gelecekti: "*Suikastın ardında CIA'yı arayın*!" (*Milli Gazete*, 28 Şubat 1993.) İran Büyükelçisi de, Mumcu'nun öldürülmesini "*Siyonizm ve ABD entrikası*" olarak niteleyecekti. (*Cumhuriyet*, 30 Ocak 1993.)

Dahası var:

Um:ag Başkanı Güldal Mumcu'nun açıklamasından öğrendiğimize göre, Mumcu soruşturmasını savsaklayan Devlet Güvenlik Mahkemesi askeri savcısına Adalet Bakanlığı tarafından verilen disiplin cezası uygulanmamış, Askeri İdari Mahkeme, cezanın uygulanmamasını, "devlet sırrı" olarak nitelemişti. (*Cumhuriyet*, Uğur Mumcu Özel Eki, s. 3, 24 Ocak 2003.)

Ama, bununla, "devlet", Mumcu'nun öldürülmesinin de "devlet sırrı" olduğunu, dolaylı da olsa açıklamış oluyordu.

Ne var ki, Uğur'un öldürülmesinin hemen ardından, Başbakan Demirel, "*Devlet kimin ne yaptığını biliyor*," diyecek ve ekleyecekti: "*Devlet hiçbir şeyi gizlemez.* Örtbas etmez." (*Cumhuriyet*, 28 Ocak 1993.)

"Devlet sırrı"nın sırrını ise, soruşturmayla ilgili haberlerin başlıklarından çıkarmak olanaklıydı. Şöyle:

26 Ocak 1993: Polis ipucu arıyor (*Cumhuriyet*). Çok önemli ipucu (*Hürriyet*). Suikastlar çözülüyor (*Milliyet*).

28 Ocak 1993: Başbakan Demirel: "Önemli ipuçları ele geçirdik". DGM Başsavcısı Demirel: "*Avunmayın, henüz ipucu yok*".

29 Ocak 1993: Özal'dan MİT eleştirisi: İran tehlikesi abartılıyor.

29 Ocak 1993: Sezgin: Olayın bugün ya da yarın sonuca kavuşturulacağı ümidindeyim.

30 Ocak 1993: Demirel: Delil olacak ipuçları var. Şimdi çok önemli ipuçları elde ettik.

1 Şubat 1993: Demirel: Cinayette ipucu yok.

2 Şubat 1993: Mumcu soruşturması kilitlendi.

5 Şubat 1993: Sezgin: Uğur Mumcu olayı ile ilgili elimizde somut bulgular var. Katiller İran'da eğitildi.

7 Şubat 1993: Sezgin: Cinayetin çözülmemesi için elinizden geleni yapıyorsunuz, yazınca ipuçları elden gidiyor.

8 Şubat 1993: Soruşturma skandalı. İçişleri Bakanı Sezgin'in "İran'da illegal örgüt" dediği MOD, Şah'ın İran Savunma Bakanlığı çıktı.

9 Şubat 1993: İstanbul DGM Başsavcısı: Soruşturma laçka.

10 Şubat 1993: RP Grup Başkanvekili Şevket Kazan, Mumcu cinayetini, CIA desteğinde İsrail ajanlarının işlediğini, böyle bir belgenin MİT kayıtlarında bulunduğunu öne sürdü. Başbakan Demirel: Öyle bir şey yok. Erbakan: Belgeyi MİT sızdırdı (11 Şubat).

10 Şubat 1993: Sezgin: Mumcu cinayetinde bazı bağlantılar saptandı. Faillerin en kısa sürede ortaya çıkarılacağına inanmaktayım.

13 Şubat 1993: Demirel: Devletin cinayet işleyen bir teşkilatı yoktur. Türkiye'de kontrgerilla yok.

16 Şubat 1993: Mumcu suikastında önemli ipuçları. Aranan militanlar: Kod adı Selim, kod adı Ali.

18 Şubat 1993: Mumcu soruşturması: Sorguda sonuç yok.

19 Şubat 1993: Deliller ayaklar altında. Kanıtlar süpürülüyor.

22 Şubat 1993: Mumcu soruşturması: Görgü tanıkları hala dinlenmedi. (*Milliyet.*)

23 Şubat 1993: Demirel: Mumcu cinayeti çözüldü. Mumcu olayında meçhul taraf kalmadı. İpuçları eldedir.

24 Şubat 1993: Demirel: Ben elimizde bazı delillerin ve ipuçlarının olduğunu söyledim. Bununla bir kararlılığı vurgulamak istedim. Türkiye'de hiç bir cinayet sonuçsuz kalmayacak. Hepsinin faili yakalanacak.

25 Şubat 1993: DGM Başsavcısı Demiral: İpucu var, insan yok.

24 Mayıs 1993: Mumcu cinayeti: İçişleri Bakanı Sezgin, İslami Hareket Örgütü'nün İran bağlantısına yeni bir boyut getirdi. Aracı, İran Kültür Merkezi.

23 Haziran 1993: Mumcu suikastı faili olarak gösterilen İslami Hareket Örgütü üyelerinin itirafı: Aracı İran Başkonsolosu.

18 Eylül 1994: Genelkurmay Başkanı Doğan Güreş(emekli olduktan sonra): "Uğur Mumcu'yu çok severdim. Onun ölümü benim için gerçekten onarılmaz bir yaradır. Ama katilleri neden bulunamıyor, o konuya hiç girmek istemiyorum."

24 Aralık 1994: Demirel (Cumhurbaşkanı): Uğur Mumcu gibi bir kişiyi niye devlet ortadan kaldırsın? Uğur Mumcu, devletin şikayetçi olduğu bir adam değildi ki. Evvela benim şahsi dostumdu.

Cumhurbaşkanıyla, Başbakanıyla, İçişleri Bakanıyla, DGM Başsavcısıyla, Uğur'un katillerinin izini süren ve hemen her gün yeni kanıtlar "üreten" ve yeni katiller "yakalayan", yeni örgütler "açıklayan" devlet ile Uğur'un öldürülmesini "devlet sırrı" olduğu için duyumsatan devlet arasında, kendimi, "Fareli Köyün Kavalcısı" masalındaki yetmiş milyon fareden biriymişim gibi duyumsamaktan kurtaramadım. Çünkü, Uğur'un öldürülmesi bir "devlet sırrı" olarak açıklanamıyorsa, bu yetmiş milyonu, aranmayan, aranmayacak olan, bulunmayan, bulunmayacak olan, bir kendir parçasından da başka bir anlam taşımayan bir "ipucu"nun arkasında sürüklemeyi bir başka biçimde açımlamak bana olanaksız geliyor. "Devlet sırrı" olması dolayısıyla da, Uğur'un katillerini, devletin açıkladıkları arasında değil, kendi pisliğini örten kedi örneği, örttüğü yerlerde aramanın daha doğru bir yöntem olacağını sanıyorum.

o

Bir başka deyişle, Uğur'un öldürülmesinin nedenini, güncel yazılarında ve yakından ilgilendiği ve yazdığı güncel olaylarda aramak ise, bana daha doğru geliyor. Örneğin, CNN'in, Mumcu'ya "karşıt" olanları sayarken, "*Kürt devletine ve Çekiç Güç'e karşı olduğunu*" duyurmuş olmasının da (*Cumhuriyet*, 28 Ocak 1993) ayırdına varmak gerekecekti. Uzun zaman Uğur Mumcu'nun savunmanlığını yapmış olan M. Emin Değer'in, öldürülmesinin hemen ardından Uğur'un "*Çekiç Güç'e karşı olduğu*"nu (*Cumhuriyet*, 30 Ocak 1993.) yazdığı yazı da, bizim iz sürmemize yardımcı olabilirdi.

TBMM Faili Meçhul Cinayetleri Araştırma Komisyonu Üyesi Hüsamettin Korkutata, Mumcu'nun öldürülmesinden yedi yıl sonra, bu cinayetin aydınlatılmasının istenmediğini, gereken bilgilere ulaşmalarının da engellendiğini ve "*bu suikastın büyük bir örgüt işi ve çok planlı bir organizasyon olduğunu*" belirtecekti. (*Akit*, 12 Mayıs 2000.)

TBMM Faili Meçhul Cinayetleri Araştırma Komisyonu Başkanı Sadık Avundukoğlu da, Mumcu, Aksoy ve Üçok cinayetlerinin Türkiye'ye gönderilen "*ajanların işi*" olduğunu söyleyecek, Türkiye'de bilinen örgütlerin işi olmadığını vurgulayacaktı. (*Cumhuriyet*, 14 Şubat 1995.)

o

Yanıtlara soru bulunmuş, ama sorular yanıtsız kalmıştı.

Çünkü, Uğur'un gövdesini ikiye ayıran bomba, Çekiç Güç'ü manşetlerden indirmekle ve gündemden yatılmakla kalmamış, Uğur'un bedeni, bu "Güç"ün önündeki engellerden biri olarak "ortadan kaldırılmış", kimi dışardan kumandalı köşe yazarlarının söylemiyle, engel "bertaraf" edilmişti.

Öncesini ve sonrasını da anımsatmak gerekir: Uğur'dan önce, 2 Ekim 1992'de, Ege'de, NATO tatbikatına katılan Muavenat muhribimiz, 6. Filoya bağlı Saratoga gemisinden ar-

darda atılan iki Sea-Sparrow füzesiyle Türk bayrağının çekili olduğu kaptan köşkünden vurulduğu ve gemi komutanı binbaşı ile dört er öldürüldüğü zaman, biri NASA'da uzun yıllar görev yapmış bazı emekli subaylar, bunun bir kaza olmadığını yazmışlar, hemen her Milli Güvenlik Kurulu toplantısında Çekiç Güç'e karşı çıkan komutanlara ve devletin başına bir "mesaj" olduğunu ısrarla yinelemişlerdi.

Gene anımsatmak gerekir: Uğur'dan sonra, 17 Şubat 1993'te, Diyarbakır'a gitmekte olan Jandarma Genel Komutanı Eşref Bitlis'in uçağı, havalandıktan kısa bir süre sonra Ankara içine düştüğü zaman, Genelkurmayın "buzlanma"yı neden göstermesine karşın, bilirkişiler, bunun bir sabotaj olduğu doğrultusunda kanıtlı görüş bildirmişler; konuyla yakından ilgilenenler, Irak'ta Kürt devletinin kurulmasına karşı olan Bitlis'in 17 Aralık 1992'de, Kuzey Irak'ta seyreden helikopterinin Çekiç Güç'e bağlı iki F-15 uçağı tarafından taciz edildiğini anımsatarak, bu sabotaj ile Çekiç Güç arasındaki bağlantıya dikkat çekmişlerdi.

Anımsatılması gereken bir başka açıklama da "üst düzey bir komutan"dan gelecekti. Türk Silahlı Kuvvetlerinden bir komutan, "Çekiç Güç'ün görev süresinin her uzatılışının Kuzey Irak'ta bir Kürdistan kurulması tehlikesini artırdığını" belirttiği yerde, "bu sürenin uzatılması ile ilgili karar önerisinde, ABD'nin sürekli olarak bazı sorunlar çıkardığını" söyleyecekti. (*Cumhuriyet*, 30 Mayıs 1994.)

0

Peki ama, Çekiç Güç neydi?

Uğur Mumcu, öldürülmeden bir ay önce, "Taşeron" yazısında, "Çekiç Güç ne anlama geliyor?" diye soruyor ve sorusunu şöyle yanıtlıyordu:

"Çekiç Güç, ülke savunmasının bir kısmını 'taşerona' vermek anlamına geliyor. Hem bu anlama geliyor, hem de Irak'ın iç işlerine karışma anlamına. İşlev bunlarla da bitmiyor. Çekiç Güç, Kuzey Irak'ta oluşan 'Kürt Federe Devleti"nin

kurulup gelişmesini sağlıyor. Bu gelişme, Kürtler açısından, 'Sevr Andlaşması'nın yetmiş iki yıl sonra uygulanması anlamına da geliyor."

Sevr Andlaşmasının, Kürtlere yerel özerklik veren 62-64'üncü maddelerini anımsatarak şunları ekliyordu Mumcu: "Aynı oyun yine sahnededir: Önce 'Çevik Güç', sonra 'Çekiç Güç'. ABD, Ortadoğu'yu gün geçtikçe egemenliği altına alıyor." (*Cumhuriyet*, 23 Aralık 1992.)

Mumcu'ya göre, birincisi, Çekiç Güç, ülke savunmasının bir kısmını üstlenmiş taşeron'dur, yani Irak'tan gelmesi olası saldırıya karşı, Türkiye, ABD, İngiliz ve Fransız askerleri tarafından korunacaktır. İkincisi, "Irak'ın iç işlerine karışmak" için kurulmuştur, yani her şeyden önce Saddam'ın devrilmesi ya da yokedilmesi amacını taşımaktadır. Üçüncü amacı, Kuzey Irak'ta bir "Kürt federe devleti" kurulmasını ve gelişmesini sağlamaktır. Dördüncüsü, Sevr Andlaşmasında yer alan, kuzey-batı sınırı Sivas'a kadar uzanan, önce yerel özerk ve daha sonra bağımsız olması kararlaştırılan "Kürdistan"ın kurulmasıdır.

Çekiç Güç'ün derin misyonunu bilenler, ABD'nin komutasında gerçekleştirilecek Irak savaşının değiştireceği haritanın, yeni bir Sevr haritası olacağını, yani kendi gövdemizin Uğur gibi ikiye biçileceğini göremiyorlar.

Mumcu'nun, ABD'nin Ortadoğu'yu gün geçtikçe egemenliği altına almasının "aleti" olarak nitelediği ve ABD'de (baba) Buch ile Dışişleri Bakanı Baker'in, Özal'a, "kendileri için çok büyük bir önem taşıdığını" söyledikleri Çekiç Güç, Körfez Savaşının (17 Ocak 1991) ardından, (baba) Bush'un ayaklanmalarını istediği için ayaklanan Kuzey Irak Kürtlerini, Saddam'ın hışmından korumak amacıyla konuşlandırılan Çevik Güç'ün yerine kurulmuştu. Adı "Huzur Operasyonu-2"ydi, ama Çekiç Güç olarak anıldı.

Çekiç Güç, 36. enlemin kuzeyinde Irak silahlı kuvvetlerinin faaliyetlerini hava keşfiyle saptamak, keşif sonuçlarını Pirinçlik ve Zaho'da kurulmuş bulunan Askeri Eşgüdüm

Merkezine bildirmek ve verilecek kararı yerine getirmekle görevliydi. Ayrıca, Diyarbakır ve Zaho arasındaki helikopter ulaşımını sağlayacaktı. (*Çekiç Güç ve Geleceği*, SİSAV, 1992, s. 40.)

Ne var ki, "Huzur Operasyonu", Ecevit'in söylemiyle, huzursuzluk getirmiş, bölge Kürtlerini Saddam'ın saldırısından (ve Halepçe'de olduğu gibi kimyasal silahtan) korumak yerine, Türkiye'yi Kuzey Irak'tan yalıtmaya, komşusu Ortadoğu ülkelerini bölerek kendi yörüngesine bağlamanın bir üssüne dönüştürmeye başlayacak, varlığı, Türkiye'de genel bir kaygıya neden olacaktı. Altı ay süreyle kurulmuştu. Her altı ay sonunda Çekiç Güç'ün kaldırılması için kopartılan fırtına, ya da yükselen siyasal ve askersel gerilim, toplumu derinden sarsan bir suikastle, bir sabotajla, bir provokasyonla diniyor ya da gerilim olmaktan çıkıyordu.

o

Uğur'un öldürülmesinden birkaç gün sonra, "Canilerin kim olduğu, maksat ve hedefleri tarafımızdan biliniyor!" (*Bugün*, 28 Ocak 1993) diyen Başbakan Demirel, Uğur öldürülmeden birkaç gün önce, 19 Ocakta, "Çekiç Güç köklü bir çıban gibi!" demiş ve eklemişti: "Çıbanın başını keskin bir bıçakla kesebilirsiniz, ama kökü çıkaramazsınız. Çıkarmaya kalktığınızda nelerle karşılaşacağınız bilinmez!" (M. Emin Değer, *Oltadaki Balık Türkiye*, 1994 s. 19; "Çekiç Güç çıban başı", *Cumhuriyet*, 23 Ocak 1993.)

Demirel, bu sözleri, İncirlik'ten kalkan Çekiç Güç'e bağlı Amerikan uçaklarının, Türk hükümetinden izin alınmadan, 36'ncı enlemin güneyinde, Irak'ın konuşlandırdığı SAM füzelerini imha etmesi nedeniyle, bu Güç'ü oluşturan ABD, İngiltere ve Fransa büyükelçilerinin kendisiyle olağandışı görüşmesinin ardından söylemişti. M. Emin Değer, Demirel'in büyükelçilerle yaptığı toplantıdan çıkışını şöyle betimliyordu: "... zıpkın yemiş gibiydi. Ve hırslıydı.. Soruları yanıtlarken söyledikleri, geçmişte yapılan bir yanlışa işaret ediyordu." (s.

19.)

Demirel, sonra da, 20 Mart 1995'te, Türk Silahlı Kuvvetlerinin, Kuzey Irak'a 35 bin kişilik bir operasyon düzenlemesi üzerine, Türkiye'ye silah akışını durduran Almanya Başbakanı Kohl'e, bu kez "Cumhurbaşkanı" olarak yazacağı mektupta da, "Bizim izin verdiğimiz şemsiye altından", "Çekiç Güç'ün altından yılanlar çıktı!" diye yazacaktı. (*Cumhuriyet*, 31 Mart 1995.)

Demirel'in "Çekiç Güç köklü bir çıban gibi" sözlerini, Uğur'un "İncirlik..." yazısına dolaylı bir yanıt olarak söylediğini düşünmek de pek yanlış olmazdı. Çünkü, bunu ilk kez, akşama doğru söylemişti, aynı günün sabahında 19 Ocak'ta, Mumcu'nun "İncirlik..." yazısı yayınlanmıştı. Uğur, bu yazısında Demirel'i şöyle sorgulamıştı:

" 'Çekiç Güç' Türkiye'de konuşlandırılırken muhalefet liderleri olarak yeri göğü inleten Demirel ve İnönü, bugün hükümette neden susuyorlar? Ve neden Çekiç Güç'ün bu oldu bittilerine ses çıkarmıyorlar. Ve neden Bush ve Özal'ın, o kadar eleştirip karşı çıktıkları Körfez siyasetini birer noter gibi onaylıyorlar." (*Cumhuriyet*, 19 Ocak 1993.)

Mumcu'nun ertesi gün, yani 20 Ocakta "Saddam Olmasa...", 21 Ocakta "İslam Birliği...", 22 Ocakta "İmam-Subay!", 23 Ocakta "Irak Füzeleri" adlı (Çekiç Güç, Kürt Devleti, Saddam ve İncirlik eksenindeki) yazıları yayınlanacak ve 24 Ocakta da Uğur öldürülecekti.

0

Uğur, altı ay kadar önce de "Çekiç Güç'ün koruması altında bir Kürt devletinin oluşacağını" vurguladığı "Pax-Am!" yazısını şöyle bitiriyordu: "Sovyetlerin dağılması ve Körfez Savaşından sonra, dünya yeni bir sürece girdi. Bu süreç, Amerika'nın tek süper güç olarak egemenliğine yol açtı. (...) Bunun adı Pax-Am'dır."

"Pax-Am" ya da "Pax-Amerikana"nın, ABD'nin "barış" dayatması altında, küresel egemenliğine giden yolu "savaş" ile

açması anlamına geldiği de bugün hemen herkes tarafından biliniyor. Küresel egemenliğin odağını ise Avrasya, Avrasya'nın kalbini de Türkiye oluşturuyor.

Avrasya'yı kucaklamak için, Türkiye'yi avuçlamak gerekiyor. Brzezinski'nin sözleriyle, Avrasya'ya egemen olan güç ise, dünyanın öteki iki zengin bölgesi olan Batı Avrupa ve Doğu Asya üzerinde "muazzam bir nüfuz kurabilecek", "Ortadoğu'yu ve Avrupa'yı otomatik olarak kontrol edebilecek"tir. (Zbigniew Brzezinski, Büyük Satranç Tahtası, s. 21-22; "Bir Avrupa Stratejisi", *Türkiye Günlüğü*, sayı 47, Eylül-Ekim 1997, 35 ve devamı.) Kısaca söylemek gerekirse, ABD'nin küresel üstünlüğünün yolu, Türkiye'den geçmek zorundadır ve geçerse, Türkiye'yi parçalayarak geçecektir.

Bir başka deyişle, Washington, Pax-Am'ın, yani ABD'nin küresel egemenliğinin hareket noktasını, payandasını, atlama tahtasını, Türkiye coğrafyasının oluşturduğu görüşünde.

Bir zamanlar ABD'nin Ulusal Güvenlik Kurulu Başkanlığını da yapmış olan Brzezinski, "sürdürülebilir bir Avrasya stratejisi"nin, "manevralar ve diplomatik manipülasyonları kullanarak, Amerika'nın küresel üstünlüğüne meydan okuyacak herhangi bir düşman koalisyonun ortaya çıkmasının engellenmesini" ve "uzak bir olasılık da olsa tek bir gücün böyle bir olaya kalkışmasına kesinlikle izin verilmemesini" yazar. (*Türkiye Günlüğü*, s. 36.)

"Bertaraf edilen" ile, kaldırılan "engeller" ile, "kesinlikle izin verilmeyen oluşumlar" ile, Çekiç Güç'e, Çekiç Güç'ün gizli misyonuna, yani Saddam'ın, demokratik olmayan yollardan, şiddet ve terör yöntemleriyle iktidarına son verilmesine, Kuzey Irak'ta bir Kürt devleti kurulmasına, Irak'ın bölünmesine, Sevr'in uygulanmasına karşı olanların vurulması (*Muavenat*, 2 Ekim 1992), öldürülmesi (Mumcu, 24 Ocak 1993), uçağının düşürülmesi (*Bitlis*, 17 Şubat 1993) arasında, bir neden-sonuç ilişkisi olduğunu düşünmek ve ortak bir neden aramadan önyargılarla karara varmak, bana doğru gelmiyor.

Bu üç olayı, (bu üç olaydan sonra ABD Büyükelçisinden habersiz, Kürt liderleri Ankara'ya görüşmeye çağırmış olan

Özal'ın ölümünü (17 Nisan 1993) geçerken anımsatmakla yetinelim), Sivas kıyını (2 Temmuz 1993) izliyor. "Şeriatçı ayaklanma"nın arka planında, PKK'nın Sivas'a yerleşme ve Karadenize ulaşma olgusu olduğu gibi, bu kıyının arkasında, Sivas odağından alevilerin yoğun olduğu doğuya, batıya ve güneye doğru, PKK'nın alevileri ayaklandırmak istemesine koşut alevi-sünni çatışması başlatmak, Güneydoğu'da operasyona hazırlanan birlikleri Molla İranına yönlendirmek amacının bulunduğunu düşünmek de pek yanlış olmazdı. Bir başka deyişle, Sivas olayları, Türkiye'de istikrarsızlığı artırma ve onu, iç kavgalara ve dış çatışmalara sürükleme amacıyla da başlatılmış olabilirdi.

Sivas olaylarını Gazi olayları izleyecekti.

12 Mart 1995'te, alevilerin yoğun olduğu Gazi'de, alevilere yönelik "terör"ün, 12 Eylül öncesi yöntemlerini anımsatan biçimiyle karşılaşıyoruz. Akşamın geç saatlerinde, gasp edilen ve şoförü öldürülen bir ticari taksiden, kahvelerde ve pastanelerde televizyondan maç izleyenlere açılan ateşle başlatılan olaylar, çoğu alevi ve ilerici olan 21 gencin ölümüyle sonuçlanmış olmakla birlikte, bu olayları çıkartanların amaçlarına tam olarak ulaştıkları söylenemezdi. Gazi olaylarını, CNN ve ABD basını, "Türkiye'de alevi-sünni savaşı başladı" diye vermiş, olayları çıkartanların ve sürdürenlerin beklentileri de bir bakıma açıklanmış, ama bu saldırılar, alevi-sünni savaşına dönüştürülememişti.

Gazi olaylarının öncesi ise, daha da ilginçti. ABD Dışişleri Bakanlığı ve CIA'nın denetiminde yayın yapan Meditarranean Affaire şirketinin mevsimlik yayın organı olan *Mediterranean Quarterly* dergisinin 1995 kış sayısında Obrad Kesic imzasıyla yayınlanan "Yol Ayrımındaki ABD-Türkiye İlişkileri" başlıklı yazıda, "ABD Dışişleri Bakanı Warren Christopher'in 30 Eylül 1994 tarihinde Kürt politikası"na ilişkin uyarısının dikkate alınmamış olmasının, Amerikan-Türk ilişkilerini yolayrımına getirdiği görüşüne yer verilmişti. "Çünkü, deniyordu, Türkiye, ABD'nin Ortadoğu'da, Türk cumhuriyetlerinde ve Balkanlar'daki beklentilerine yanıt vermemiş",

"Kuzey Irak'ta özerk bir Kürdistan'ın kurulmasına razı olmadığı gibi, Kürtlere karşı sınırdaki önlemleri sıklaştırmış"tı. Yazar, Türkiye'nin "haddini aştığını", "ABD'nin sabrının taştığını", "Türkiye'nin istikrarsızlık durumunun daha da ağırlaşabileceğini" yazıyordu. (*Aydınlık*, 18 Mart 1995 / *Cumhuriyet*, 19 Temmuz 1997.)

Erbakan ise, "Olay bizim inancımıza göre tamamen dış güçlerin etkisiyle yapılan bir operasyondur. Ne zaman *Çekiç Güç'ün süresi uzatılacak olsa*, ne zaman olağanüstü hal süresi görüşülecek olsa, *Türkiye, bu tür olaylarla* karşılaşır." (*Türkiye*, 14 Mart 1995) diyecekti.

TSK, daha önce planladığı tarihte, 20 Mart 1995'te Kuzey Irak'a operasyonu gerçekleştirecek, ardından ABD, "Derhal çekil!" diyecek, Almanya Türkiye'ye silah satışını durduracaktı. Cumhurbaşkanı Demirel, Kohl'a yazdığı mektupta, "Çekiç Güç'ün altından yılanlar çıktı!" sözünü, bu nedenle söyleyecekti. "Yılanlar" ile, ABD'nin Kürtleri korumak amacıyla değil, Kürtleri kullanarak Irak'ı ve ardından Türkiye'yi bölmek amacıyla hareket ettiği duyumsatılmış ve Çekiç Güç'ün, pankürdist vizyona sahip (Fuller) PKK'ya taşıdığı savlanan modern silahlar imlenmişti.

Gazi olaylarının ardındaki bir başka nedenin de, İstanbul'a ve oradan ülkeye yayılacak "alevi-sünni savaşı"nın, Kuzey Irak'a yapılacak operasyon için konuşlanan birlikleri, molla İran'ına yönlendireceği gibi amaçlar taşıdığı da ileri sürülecekti.

20 Martta operasyona katılan birliklerin büyük bir kısmının 43 gün sonra, yani mayıs başlarında Türkiye sınırına çekildiği günlerde, Başbakan Çiller'in, İran'a ABD'nin bilgilendirdiği İran'daki PKK kamplarına yönelik kara harekatı tasarımı gündeme gelecek, Dışişleri Bakanı Hikmet Çetin'in uyarısıyla, Demirel tarafından bu harekat önlenecekti.

3. SONRASI: TEZKERE

Anımsayalım: PKK'nın Türk Silahlı Kuvvetlerini hedef

alan Dağlıca (Oramar) ve Aktütün (Besusin) karakollarına yaptığı baskınlara, asker yanıt veremedi. Yani, uluslararası hukukun kendisine tanıdığı "sıcak takip"i gerçekleştiremedi.

Başbakan Erdoğan, bölgede düzenlenen toplantılarda gürledi, PKK'yı bir kaşık suda boğarmış gibi. Ama, asker, Bush'un izin verdiği tarihte, izin verdiği biçimde, izin verdiği saatte, yani baskından günlerce sonra müdahale edebildi. Daha gerçekçi bir söylemle, müdahale, bir "hak" olarak değil, bir "sadaka" olarak verilmiş gibiydi, Çekiç Güç'ün misyonunda somutlaşan ABD'nin amacına uyarlanan hava harekatıyla sınırlıydı. Kandil Dağı PKK'nın üssüydü ve Amerikan askerinin işgali ve koruması altındaydı. Müdahaleye havadan izin verildiği zaman, kimler, neyi vurdu, bizim sorularımız soru olarak kalmıştı.

Türk Silahlı Kuvvetlerinin, Kuzey Irak'a, PKK'ya karşı girişeceği operasyonlar, PKK'nın Türkiye'de gerçekleştirdiği ve ulusu sarsan olaylar üzerine gerçekleştiriliyordu, şimdi konum değişmiş, yurtiçine ve silahlı kuvvetlere yönelik PKK saldırılarına yanıt verebilmek için, "stratejik" müttefiki olan Türkiye'ye, Beyaz Sarayın müdahale için izin vermesi gerekiyordu. Verilecek izin de, Temmuz 1997'de Hakkari'nin güneyinden Irak'a giren Çekiç Harekatı komutanlarından Büyükanıt, şimdi, Genelkurmay Başkanı olarak o gece uykusunu uyuyabileceği bir izindi. Ama sorun "zevahiri kurtarma sorunu" muydu? Askeri öldürenleri korumak mıydı? Soru yanıtını bulamamıştı.

Öncesi böyle miydi? 12 Mart 1995'te başlatılan Gazi olayları bazı yorumlara göre, 20 Martta (1995), TSK'nın Kuzey Irak'a gerçekleştirmeyi planladığı operasyonu önlemek amacıyla yapılmıştı. İstanbul'a yayılacak alevi-sünni çatışması, bir iç savaşın başlangıcı olacaktı. İç savaş tasarımı başarısız kalmış, TSK, planladığı Çelik 1 harekatını planladığı tarihte, 19/20 Martta (1995), savaş uçakları, süper kobra helikopterler eşliğinde 50 bin kişilik kara askeri ile gerçekleştirmişti. Bu, sınırdan 219 kilometre derinlere inen 40 kilometrelik dev operasyondu.

ABD, "çekil!" diyecek. Almanya, Türkiye'ye silah sevkini durduracak. Demirel, Almanya Başbakanı Kohl'a, "Çekiç Güç"'ün altından yılanlar çıktı." diye yazacak, "Biz ellerinden alıyoruz, daha modern silahlarla çıkıyorlar karşımıza!" diyecekti.

TSK, Kuzey Irak'ta, planlandığı gibi uzun süre kalamayacak, 43 gün sonra, Mayıs 1993'te çekilecekti. TBMM, Çekiç Güç'ün süresini altı ayda bir uzatıyordu.

PKK'ya yönelik olarak, Ocak 1997'de gerçekleştirilen "sıcak takip"i, *14 Mayıs 1997'de Çekiç Harekat* izleyecek. 7 Temmuz 1997'ye kadar süren harekata, 50.000 kara askeri, Kobra helikopterler, savaş uçakları katılacak ve PKK kamplarını bombalayacaktı. 1.445'i ölü, 184'ü yaralı, 1.750 PKK'lı savaş-dışı kalacaktı. Çekiç Harekatında, 135 ton yiyecek, 626 hafif silah, 20 havan topu, 27 RGP roketatar, 29 Daçka uçaksavar, 25 BKG makinalı tüfek, 200 bin hafif silah, mühimmat, 1.750 havan mermisi, 2.225 roket mermisi, 17 jeneratör ele geçirilecekti.

25 Eylül-15 Ekim 1997'de, 25 bin asker, 150 tank, uçaklar, helikopterler ile Şafak Harekatı gerçekleştirilecek, ve Aralık 1997'de, 20 bin askerle kısa süreli bir operasyon daha yapılacaktı.

İki operasyon arasında, 5 Kasım 1997'de, Kıbrıs'ta, S300 füzelerini imha manevraları sırasında, Kara Kuvvetleri Komutanı Hüseyin Kıvrıkoğlu'nun kulağının dibinden geçen kurşun, arkasında bulunan Albay Vural Berkay'ın ölümüne neden olacaktı.

Amerikan yapısı M-5 silahıyla ateş edilmişti, Türkiye'de, yalnız Özel Kuvvetlerde olduğu açıklanmış, ama olay kapatılmıştı.

Berkay öldürülmüş, ertesi gün, 6 Kasımda (1997), Girit'ten İtalya'ya gitmekte olan Başbakan Mesut Yılmaz'a, gazeteciler, ABD'nin Irak'a saldırmak için İncirlik'i istediğini anımsatarak, doğru olup olmadığını sormuşlardı. Yılmaz, soruyu, farklı bir biçimde yanıtlayacaktı: ABD, Şafak Operasyonu sırasında Çekiç Güç uçuşlarının durdurulmamasını,

ikincisi, Çekiç Güç'ün uçak sayısının 175'e çıkarılmasını istiyordu.

İncirlik'in NATO hizmetlerine tahsis edildiği, Kuveyt'in işgaline karşı, ABD'nin komutasında "koalisyon güçleri"nin savaştığı, Çekiç Güç'ün, bu savaşın çocuğu olduğu gözönüne alınırsa, ve kurucularının, yani ABD'nin, İngiltere'nin, Fransa'nın ve Türkiye'nin NATO üyesi olduğu düşünülürse, Çekiç Güç'ün faaliyetlerinin de NATO faaliyetlerinin bir parçası olduğu düşünülebilirdi. Uçak sayısını artırmasının, Türkiye'nin Kuzey Irak'a gerçekleştirdiği operasyonlar sırasında Çekiç Güç'ün uçuşlarının durdurulmamasının istenmiş olması, bir "NATO hizmeti" olarak savunulabilirdi. Ama ABD, yalnızca, Irak'ta tek taraflı savaş açmakla kalmamış, NATO hizmeti doğrultusunda oluşturulmuş Çekiç Güç uçaklarını, bu kez "NATO hizmeti görüntüsü" altında, NATO gücü gibi kullanabilmişti. Kısacası, ABD, Irak'ın işgali için gerekli gördüğü hazırlığı yapıyordu.

Bu hazırlıklardan biri de, ABD'nin konuşlanmayı tasarladığı Güneydoğu Anadolu'nun sıcak çatışma alanı olmaktan çıkarılmasıydı.

o

16 Eylül 1998'de Kara Kuvvetleri Komutanı Atila Ateş, Suriye sınırında, Öcalan'ın Suriye'den çıkarılmasının mesajını veriyor, aksi halde, TSK'nın Suriye'ye gireceğini duyuruyordu. Öcalan'ı, Moskova yolunda uçakta bulacaktık. Uçakta, Suriye'den ayrılmakla "Ortadoğuda savaşı önlediğini" söyleyecekti. Ne var ki Öcalan, Rusya'dan İtalya'ya, Yunanistan'a, ve Ordan Kenya'ya "taşınacak", Kenya'da Yunanistan Büyükelçiliği'nde tutulacak, ABD/CIA görevlileri, Öcalan'ı Türk görevlilerine, MİT'e teslim edecekti.

Ama, Öcalan'ın Suriye'den çıkartılması (9 Ekim 1998), tek başına bu, soruları yanıtsız bırakabilirdi. Çünkü, sorun, PKK ya da Öcalan sorunu değildi. PKK'nın sıcak savaş alanı durumuna getirdiği Güneydoğu bölgesi, Irak'ı işgale hazırlanan Amerikan askerlerinin konuşlandırılacağı bölgesiydi;

bölgenin sıcak çatışma alanı olmaktan çıkarılmış olması gerekiyordu.

Anımsayalım: Başa güreşen partilerin en alt sırasına itilmiş olan Ecevit'in partisi, en ön sıradaki parti olarak siyasal erkin başına oturtulduğu süreçte, ABD, Öcalan'ı koruyup saklaması koşuluyla Ecevit'e teslim etmiş, karşılığında, dolaylı da olsa PKK teröründen arındırdığı Güneydoğu'ya, üs olarak konuşlanmak istemişti.

Öcalan'ın Suriye'den çıkarılmasıyla taşları yerinden oynatmış bulunan ABD, Öcalan'ı, Ecevit'in sırtına sararak, Merkezi New-York'ta bulunan Helsinki İzleme Komitesi'nin sözleriyle "Kürt halkının isyan halinde olduğu", "sıcak çatışma alanı" Güneydoğu, sıcak çatışma alanı olmaktan çıkartılacaktı. Yetmeyecek, Batman-Diyarbakır-Mardin üçgeni içersinde 1993-1999 yılları arasında faaliyet gösteren, bölgeyi cinayet ve suikast bölgesine dönüştüren Hizbullah da Mart 1999'da Batıya doğru "Hicret"e zorlanacaktı. Hizbullah'ın lideri Hüseyin Velioğlu'nun İstanbul'da, 19 Ocak 2000'de öldürülmesiyle, Güneydoğu, ABD askerinin konuşlanması için "temizlenmiş" olacaktı.

Faaliyetlerinin ve kadrolaşmalarının bilgisayarda arşivlendiği "ana karargahı" Mardin'de bulunan Hizbullah, Batman'da yaşayan bir yerel siyasetçinin anlatımıyla, son altı yılda (1993-1999), 360 faili meçhul cinayet işlemiş; Diyarbakır Emniyet Müdürü Gaffar Okkan, son iki yılda (1998 ve 1999'da) 1.350 Hizbullahçının gözaltına alındığını, geçmiş dönemlere ait cinayetlerden 1999 yılında ancak 74'ünün aydınlatıldığını söylemişti: Okkan'ın verdiği bilgiye göre 74 olaydan 45'ini Hizbullah, 29'unu PKK gerçekleştirmişti. (*Cumhuriyet*, 15 Ocak 2001)

ABD'nin yıllardır geliştirdiği Irak'ı işgal politikasına, Ecevit, başbakan olarak sırtını çevirdiği zaman, partisi ikiye bölünecek, sayıca ilk sıraya yerleşen partinin başkanının siyasal erkin başına geçmesine ise, ABD izin vermeyecekti. Bahçeli, Ecevit'ten sonra ikinci "kahraman" olarak 3 Kasımı erken seçim için dayatacak, yani ABD'ye karşı, ABD'nin pla-

nını uygulamaya koymuş olacaktı.

Yineleyelim:

16 Eylül 1998: Kara Kuvvetleri Komutanı Attila Ateş, Türkiye-Suriye sınırında, Reyhanlı'da Milli Güvenlik Kurulu kararına dayanarak, yaptığı konuşmada, Öcalan'ın Suriye'den çıkartalmasını, aksi halde, Öcalan'ı almak için Suriye'ye askerin gireceğini söyledi.

1 Ekim 1998: TBMM'ini açış konuşmasında, Cumhurbaşkanı Demirel, Suriye'yi, savaşla tehdit etti. Clinton, Demirel'i ve Hafız Esad'ı aradı. 6 Ekimde Mübarek Ankara'da.

9 Ekim 1998: Öcalan Suriye'den çıkartıldı;

16 Şubat 1999: Moskova, Roma, Atina'dan Kenya'ya, Yunanistan Büyükelçiliğine götürülen Öcalan'ı Kenya'da, ABD/CIA görevlileri, MİT'e teslim etti. Öcalan Türkiye'ye getirildi ve İmralı'ya kondu.

Mart 1999: Hizbullah'ın faaliyetlerinin ve kadrosunun bilgisayara arşivlendiği Mardin'deki "ana karargah"a ulaşıldı.

11 Şubat 2000: Dört bini silahlı militan tetikçi, 20 bin Hizbullahçının bölgeden ayrıldığı ve ülkeye yayıldığı açıklandı. Hizbullah'ın "Hicret" yol haritası şöyleydi:

Güneydoğu cihat bölgesi merkezi Diyarbakır'dan geçiş yolu Şanlı Urfa'ya, ileri karakol Gaziantep'e, kadrolaşma uğrakları Adana'ya, Mersin'e, oradan sığınak ve hücrelerin bulunduğu, gizlenme, sorgulama ve infaz eylemlerinin gerçekleştirildiği Konya'ya, Konya'dan merkez yapılanmanın gerçekleştirileceği Ankara'ya, Ankara'dan çıkış yolu Bolu'ya, Bolu'dan "barınma bölgesi" Bursa'ya, Bursa'dan "Cihat bölgesi" İstanbul'a ulaşıyordu.

15 Ocak 2000: Diyarbakır Emniyet Müdürü Gaffar Okkan "Hizbullah'ın 20 bin sayfalık dökümanının ele geçirildiğini" açıkladı. İçişleri Bakanı Tantan, ele geçirilen dökümanın 100 bin sayfa olduğunu söyledi.

19 Ocak 2000: Hizbullah (İlim Grubu) lideri Hüseyin Velioğlu İstanbul'da öldürüldü.

24 Ocak 2001: Diyarbakır Emniyet Müdürü Gaffar Ok-

kan, Diyarbakır'da öldürüldü.

31 Ocak 2001: William Safire (*New York Times*): Türk tankları Bağdat'a girecek — Bülent Ecevit: Kesinlikle böyle bir anlaşma yok. Tam aksine, biz, Irak'a müdahalenin yanlışlığı üzerinde duruyoruz. Bunu Washington'da defalarca dile getirdik. (Fikret Bila, *Irak Savaşları*, s. 15.)

20 Mart 2001: Başbakan Ecevit ve ABD Başkan Yardımcısı Cheney görüştü. Ecevit, Irak'a müdahaleye sıcak bakmıyor. Cumhurbaşkanı Sezer, Ecevit ile aynı paralelde açıklamalar yaptı. Genelkurmay Başkanı Kıvrıkoğlu Türkiye'nin çekincelerini anlattı.

16 Mayıs 2001: Dışişleri Bakanlığının açıklaması: Irak'ta Kürt devleti kurulması *casus belli*'dir.

16 Mayıs 2001: Başbakan Ecevit: Fiili bir Kürt devleti kuruldu.

16 Mayıs 2001: Genelkurmay Başkanlığı Özel Kuvvetler Komutanlığına bağlı personeli taşıyan CASA uçağı, Güneydoğu'daki görevinden dönerken, Malatya'da kırsal alana döştü, subay, assubay, er, 34 kişi öldü. Uçağın düşüş nedeni açıklanmadı.

11 Eylül 2001: New-York'ta Dünya Ticaret Örgütü ikiz kuleleri vuruldu.

29 Ekim 2001: **Murat Yetkin** (*Radikal*, **E-mektup / arşiv**): Çankaya Köşkü. Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer tarafından verilen 29 Ekim 2001 Cumhuriyet Bayramı daveti. Ecevit'in sağlığı eleştiriliyordu. Türkiye'deki 15 aktif orgeneralden ikisiyle sohbete başladık. Orgenerallerden birisi, "Komutanım bunu siz de dinleseniz" diyerek bir orgenerali daha getirdi. Onu bir dört yıldız daha izledi. Genelkurmay Başkanı Kıvrıkoğlu 20 metre ilerde gazetecilerle kuşatılmış durumdayken, ben de aralarında kuvvet komutanlarının da bulunduğu dörtyıldızlı dört generalin arasındaydım. Müdahale söylentileri askeri rahatsız ediyordu. Çözümü Ecevit bulacaktı. Ecevit neden kendinden sonra DSP'yi devredecek bir ismi işaret edip yönetimin ve ülkenin önünü açmıyordu? O dönem Genelkurmay İkinci Başkanı Orgeneral Yaşar Büyükanıt'tı.

(Ecevit'in, "Bunu söyleyenlerin rütbesi ne, kor ya da ikinci başkan düzeyinde mi?" sorusuna) Ben, "Kuvvet komutanı düzeyinde, orgeneral!" dedim.

31 Ekim 2001 (*Radikal*): *Genelkurmay Başkanı Hüseyin Kıvrıkoğlu*: Irak'a müdahale yanlış. Avrupa'nın tavrı yanlış. Irak'a müdahale çok tehlikeli olur. Çünkü Afganistan'a yönelik suçlamalar Irak'ta yok.

19 Mart 2002: ABD'nin ilk nabız yoklaması. ABD Başkan Yardımcısı Dick Cheney Ankara'da Genelkurmay Başkanı Hüseyin Kıvrıkoğlu ile görüştü. Türkiye'nin tam desteğini beklediklerini, savaştan sonra Türk tarafıyla "Ganimet"in paylaşılacağını dile getirdi. — Başbakan Ecevit, ihtiyatlı davrandı, uluslararası meşruiyeti ön plana çıkardı.

4 Mayıs 2002: Ecevit hastanede.

Temmuz 2002: DSP'de fırtına ve bölünme.

17 Temmuz 2002: ABD Savunma Bakan Yardımcısı Wolfowitz ve Dışişleri Bakan Yardımcısı Grossman, Ankara'da, ABD'nin Türkiye'den beklediği desteği somutlaştırdılar. Türkiye'nin desteğinin önemli olduğunu, ancak harekatın Türkiye olmadan da yapılabileceğini vurguladılar. — Başbakan Ecevit, Türkiye ile ABD arasında, siyasi-askeri danışma kanalı açılmasını kabul etti.

Ağustos 2002: Bahçeli erken seçim tarihini belirliyor: 3 Kasım 2002.

Ağustos 2002: Washington'da, ABD Savunma Bakan Yardımcısı Wolfowitz ile Müsteşar Ziyal başkanlığında danışmalar yapılıyor. — Genelkurmay Başkanı Kıvrıkoğlu, ABD ziyaretinde, ABD askeri planlarında (Irak) kuzey cephesinin yeri ve rolü hakkında bilgilendiriliyor.

13 Ocak 2003: "Türkiye-ABD hükümetleri arasında Irak harekatına ilişkin karşılıklı destek ve işbirliği hakkında Mutakabat Muhtırası" (ABD'nin hazırladığı ve Türkiye'nin önüne getirilen belge): ABD, askeri birlik, uçak ve savaş gemisi sayısı belirtmeden 12 havaalanı *(Afyon, Adana, Batman, Çorlu, Diyarbakır, Erhan-Malatya, Erzurum, İncirlik, Mardin, Muş, Oğuzeli-Gaziantep ve Sabiha Gökçen)* ile dört limanı

(*İskenderun, Mersin, Taşucu, İzmir*) askeri harekat amacıyla kullanmak istiyordu. Bunun yanısıra, Irak'ın kuzeyden işgaline katılacak ABD kara birliklerinin geri desteği amacıyla şu bölgeleri kullanacaktı:

—Mardin civarında lojistik destek bölgesi,

—Midyat civarında taktik toplanma bölgesi,

—Kolordu destek alanı olarak Silopi civarında bir bölge,

—Güneydoğu'da manevra alanı olarak kullanılacak bir bölge.

Taslak metin üzerinde Türk ve ABD heyetiyle çalışmalar 1 Şubat 2003'te başlamış ve 27 gün sürmüştü. Askeri Mutabakat görüşmeleri 10-27 Şubat 2003'te yapılmıştı. ABD'nin taslak metinde, telefon, elektrik ve su harcamalarının ödeme şekli yer alıyor, ama "*harekat esasları*" belirtilmiyordu. Güvenlik amacıyla Türk askeri birliklerinin Kuzey Irak'a geçişine değinilmiyordu. Başlangıçta 100 bin, sonra 65 bin askerin Güneydoğu Anadolu'da konuşlanması konusunda anlaşılan belge, bir MANDA anlayışıyla hazırlanmıştı. (Deniz Bölükbaşı: *1 Mart vakası / Irak tezkeresi ve sonrası*, İstanbul 2005.)

1 Mart 2003: Tezkere TBMM'nden geçmiyor.

Hilmi Özkök, Fikret Bila'ya anlatıyor:

Hilmi Özkök: Çok karmaşık bir sistem. Aslında çok güzel bir çalışmayla başladı. Zirveler yapıldı. Değerlendirmeler yapıldı. ... Ve sonunda da dendi ki karar Meclisindir.

Fikret Bila: ABD geçeceğini sanıyordu, liman ve havaalanları için *ilk tezkere geçmişti.*

Hilmi Özkök: Evet. Geldiler, hazırlık yaptılar. Tesisler, araziler kiraladılar. Adamlar geldiler gemilerle rüzgarda dalgalarda sallanıyorlar. ... "Bir anayasal kaza" diyorum ben, çoğunluk evet dedi, ama yeterlilik sayısına ulaşamadığı için...

Fikret Bila: ... ABD Türk topraklarına yerleşecek ve çıkmayacak. TSK'ya izin vermeyecek. Kuzey Irak'a girilse bile sembolik olacaktı. Doğru muydu?

Hilmi Özkök: ... Tezkereyi nasıl çıkarırsanız öyledir. Uygulama öyle yapılır. Geldim, gitmem diyen, bu gücü kendinde bulan da zorla gelir girer oraya. Gelip de gitmemeyi göze

alacak güç varsa. Hiç ilgisi yok. — Bunun karşılığında Irak'taki oluşumları kontrol etmekti. Bütün mesele Irak'taki oluşumları kontrol etmek. ... Ama yapmayarak bu şansı tamamen kaybettik.

Tezkere oylamasından birkaç gün sonra Genelkurmay Başkanı Özkök açıklama yapacak, askerin görüşünün Tezkere'nin çıkmasından yana olduğunu söyleyecekti.

4 Temmuz 2003: Süleymaniye'de, peşmergelerin muhafız birliği olarak korumasında, ABD'li albayın buyruğuyla, Türk İrtibat Timi komutanın başına, Tim karargahında çuval geçirilecek ve sorgulamaya götürülecektir.

Doğan Güreş: "Uluslararası açıdan baktığımızda, acaba büyük Kürdistan'a gidiliyor mu? Evet gidiliyor. Emareleri belli. ABD Başkan Yardımcısı Dick Cheney bunu söylüyor. Amerikalıların askeri mecmuasında bu çıkıyor. Yunanistan sevincinden ne yapacağını bilmiyor. Cheney, orada Haşimi krallığı kurulsun demiş. Türk devletlerinin yanısıra Suriye ve İran'dan da alın demiş. Bunlar resmi belgeli. (Fikret Bila, *Komutanlar Cephesi*, s. 80.)

Kenan Evren: "... 36. Paralel", Çekiç Güç olayı bir hataydı. ABD'ye o imkanı verdik. Onun neticesini aldık mı biz? ABD bizi kullandı. Neden hataydı? Adana-İncirlik üssünü bizim ABD'ye açmamız, ancak NATO hizmetleri için mümkün olabilir. ABD'nin Körfez harekatının NATO'yla bir ilgisi var mı? Yok. (*Komutanlar Cephesi*, s. 19-20.)

0

Çekiç Güç, mahşerin atlıları gibi...

"Çekiç Güç", adını, bir maske olarak, yüzünden atana değin, yani Irak'ın işgaline ABD uçakları olarak katılana değin, Türkiye Büyük Millet Meclisi, her altı ayda bir süresini uzatacak, ve sürenin her uzatılmasında, uzatılmasına karşı görüşlerin seslerini yükseltmesine uyarlı olarak, Türkiye, suikast, sabotaj, katliam, iç savaş biçiminde bir olayla sarsılacaktı. Uğur Mumcu, bu sürecin nirengi noktası olacaktır.

Çekiç Güç'ün amacını, misyonunu, Uğur Mumcu, sona yaklaşan yazılarında (23 Aralık 1992'de) özetlemişti. Mumcu,

birinci amacın, Saddam'ın devrilmesi ve yokedilmesi, ikinci amacın Kuzey Irak'ta bir "Kürt federe devleti" kurulması, ve üçüncüsü, Sevr Andlaşmasında yer alan, kuzey-batı sınırı Sivas'a kadar uzanan, önce yerel özerk ve daha sonra bağımsız olması kararlaştırılan "Kürdistan"ın kurulması olduğunu yazmıştı. İlk iki amaç gerçekleştirilmişti, üçüncüsü "senaryo" olarak sahnededir. Çekiç Güç'ün koruması ve kanatları altında, ABD hedefine ve PKK amacına yaklaşmaktadır ve bu sahnenin temelinde Uğur Mumcu'nun tabutu vardır. İşte sayılar:

PKK'nın, Türkiye'ye karşı, 14/15 Ağustos 1984 gecesi, eşzamanlı olarak, Şemdinli ve Eruh seyyar jandarma taburlarının konuşlandığı karakollara karşı silahlı saldırıyla savaşı başlattığı belleklerde olmalı. PKK, 1984'te 47 eylem, 1985'te 127 eylem, 1986'da 129 eylem, 1987'de 245 eylem, 1988'de 297 eylem, 1989'da 602 eylem, 1990'da 1.111 eylem gerçekleştirmişti.

17 Ocak 1991'de Körfez Savaşı başlamış, İncirlik kullanılmış, Bağdat vurulmuştu. 1991 Körfez savaşıyla, Kuzey Irak, Çekiç Güç'ün denetimi altına girecek, Kuzey Irak'ta PKK yirmiye yakın kamp kuracak, Türkiye'de, gerçekleştirdiği eylem sayısı 1991'de 1.912'ye, 1993'te 4.113'e çıkacaktı.

MİT müsteşarı Korgeneral Teoman Koman, PKK'nın Nevruz ayı olan Mart 1992'de ayaklanma başlatacağını söyleyecek, Öcalan, "Evet, doğru..." diyecektir. (*Milliyet*, 23.3.1992.) 1992 yılını "ayaklanma yılı" olarak ilan etmiş, ve amacını, (1) Kurtarılmış bölgeler, (2) Ulusal Meclis, (3) Savaş Hükümeti olarak çerçevelemişti.

21 Mart 1992: Türkiye genelinde Nevruz kutlamaları. Diyarbakır, Mardin, Nusaybin, Kızıltepe, Derik, Mazdağı, Cizre, Şırnak, Silopi, Gercüş, Kurtalan, Pervari, Kulp, Lice, Ergani, Hasso, Bismil, Siverek, Viranşehir ve Adana'da olaylar, 31 ölü.

Başbakan Süleyman Demirel: "*Zehir ettler, kan bulaştırdılar. Ama topyekun ayaklanmayı başaramadılar.*"

19 Ağustos 1992: Şırnak'ı ele geçirme girişimi.
30 Ağustos 1992: Alan (Şemdinli) Karakoluna baskın.
13 Eylül 1992: Aktütün (Şemdinli Karakoluna baskın.
29 Eylül 1992: Derecik (Şemdinli) Karakoluna baskın.
2 Ekim 1992: Muavenat Muhribinin vurulması.
24 Ocak 1993: Uğur Mumcu'nun öldürülmesi.
Mart 1993 : Abramowitz: ABD, Nevroz'da kan istemiyor.
Mart 1993 : PKK ateşkes ilan etti.
22 Mayıs 1993: PKK ("Parmaksız Zeki" kod adlı Şemdin Sakık) Bingöl yolunda, birliğine yeni gitmekte olan 33 er'i, otobüsten indirerek kurşuna dizdi.
2 Temmuz 1993: Sivas kıyını, 33 aydın-sanatçı ve 2 otel görevlisi toplam 35 kişi, yakılarak öldürüldü.
12 Mart 1995: Gazi olayları. 16 Gazi, 5 Ümraniye, 21 kişi öldürüldü.

0

"Umut Operasyonu"nun başladığı günlerde (Mayıs 2000), basında, "Mumcu soruşturmasında ulaşılan sonucun, ABD'de 4 yıl önce açıklandığı" haberi yeralacaktı. Bu habere göre, "İran rejimi muhaliflerince kurulan ve ABD'nin desteği ile yurtdışında çalışmalarını sürdüren İran İçin Demokrasi Vakfı (FDI), 6 Mayıs 1996 tarihinde yayınlanan raporunda, "Mumcu olayının arkasında İran'ın desteklediği İslami Hareket ve 3 İranlı diplomatın olduğundan şüphelenildiği" görüşüne yer veriliyordu. (*Cumhuriyet*, 17 Mayıs 2000.) Oysa, aynı yorumlar konuşmamızın girişinde *Cumhuriyet*'ten aktardığımız haber başlıklarından da anlaşılacağı gibi, Mumcu'nun öldürülmesinin hemen ardından yapılmış tahmine dayalı yorumlardı ve buradan herhangi bir sonuca varılamamıştı.

FDI'nın raporu ile ilgili haberin yayınlandığı gün yayınlanan bir başka haberde, ABD Dışişleri Bakanlığı sözcüsü Richard Boucher'in, FDI'nin raporuna koşut olarak yaptığı açıklama yineleniyordu. "Umut Operasyonu" duyumsatıla-

rak, Mumcu ve Kışlalı cinayetiyle ilgili çok sayıda kişinin Türk polisince yakalandığını belirten Boucher, "Türk Hükümeti"nin "Soruşturmanın tam sonuçları alınmadan İran bağlantısı iddialarıyla ilgili resmi yorum yapmaktan kaçındığını" söyleyecek ve "ABD'nin elinde de İran'ın bu cinayetlere karıştığına ilişkin bağımsız bilgi bulunmadığını" ekleyecekti. (*Cumhuriyet*, 17 Mayıs 2000.)

Hizbullah operasyonuyla ele geçirilen 100 bin sayfalık dokümana dayanılarak (Hizbullah'ın birçok bilgisayar hard-diskin çözülmesi için ABD'ye gönderildiğini geçerken anımsatalım) gerçekleştirilen "Umut Operasyonu" (Mayıs 2000) sonucu açılan "Umut Davası", Kasım 2002'de sonuçlanmış, ve haber, basında, "Yargıtaydan onama: Umut davasında İran desteği kanıtlandı" başlığı altında verilmişti (*Cumhuriyet*, 14 Kasım 2002).

"Umut Operasyonu"nun başlatıldığı tarih ile FDI'nin raporunun açıklanması arasında, biri zamanlama bakımından, öteki amaç bakımından örtüşen yönlerin gözden kaçırılmaması da gerekiyordu.

FDI'nin 1996'da yayınladığı raporda ileri sürülen, molla rejiminin Türkiye'de bulunan eski ve yeni muhaliflerini, İran'ın, 1982-1996 yılları arasında öldürttüğü biliniyor, ve bunun, İran'da CIA istasyonu baskınında ele geçirilmiş bazı raporların açıklanmaması karşılığında verilmiş "ödün"lere dayanılarak gerçekleştirildiği de dil altından dolaştırılıyor.

İsmet Berkan, "Umut Operasyonu" ile örtüşen günlerde yazdığı yazılarda bunu "fısıldayan"lardan biri. Bu yazılarından birinde, "20 yıl boyunca Türkiye'de 200'ün üstünde İranlının öldürüldüğünü" ve "bunların bir kısmını İran'dan gelen katillerin, bir kısmını da Türkiye'de nerdeyse serbestçe çalışan İran istihbaratından" kişilerin öldürdüğünü yazmış ve eklemişti: "Aslına bakarsanız 200'ün üstündeki cinayete gözyumuldu. Bunların failleri hiçbir zaman yakalanmadı. Doğru dürüst bir soruşturma bile yapılmadı." (*Radikal*, 29 Mayıs 2000.)

Yalnızca "Umut Operasyonu"ndan dört yıl önce ABD'de

değil, Uğur'un tabutu omuzlardayken Türkiye'de de üretilen haberlerde, "Mumcu'yu İran İstihbarat örgütü SAVAMA içindeki aşırı unsurlar ile bunların ilişkili olduğu Türk islamcılarının öldürmüş olabileceği" öne sürülmüştü. Bu "yorum"ların yer aldığı *Turkish Dail News*'in haberinde, ayrıca, polisin, "herhangi bir İran bağlantısının kurulması doğrultusunda siyasi baskı altında olduğu" görüşüne de yer verilmişti. (*Cumhuriyet*, 29 Ocak 1993, s. 19.)

Molla İranını ve özellikle Humeyni dönemini yıkamak gibi bir amacımız olmadığı açık. Ama, Uğur Mumcu'nun öldürülmesini, ABD'nin İran'a saldırmasının ve bunun için de Türkiye'yi İran'a saldırtmasının gerekçesi yapılması oyununa da gelmemiz gerekir. Özellikle de, Zeynep Oral'ın, bu ayın ilk günlerinde Bağdat'tan gönderdiği ve "İran da hedefte", "Sıradaki hedef İran" başlıkları altında yayınlanan *Cumhuriyet*'te ki (7 Ocak 2003) haberi okuduğumuz şu günlerde.

Bu satırları, Ocak 2003'te, TİHAK'ın düzenlediği panelde sunduğum konuşmamdan aktardım. Geçtiğimiz yıl, Ocak 2008'de, "Umut Operasyonu"nun hayali bir operasyon olduğunun yargı tarafından tescilini, basın "Umutlar boş çıktı" başlığı altında vermişti. Bu yıl, "Mumcu da yeni gelişme" başlığı altında, Uğur Mumcu, Ahmet Taner Kışlalı, Muammer Aksoy ve Bahriye Üçok cinayetlerinin de arasında bulunduğu 17 ayrı silahlı ve bombalı saldırıyı gerçekleştiren "Tevhid-i Selam Kudüs Ordusu" örgütünün 3 yöneticisi ve bir üyesi hakkında yeni dava açıldığı yazıldı. (*Cumhuriyet*, 28 Ocak 2009.)

0

Mumcu Miladı / sonrasını 24 Ocak 2003 günlü konuşmamın son paragraflarıyla bitireyim:

Birkaç kez yazdım. Yineleyeyim. Mumcu, Aksoy'un öldürülüşünün birinci yılında, "uçlarına susturucu takılmış cinayet işleyen çeteler" karşısında "devlet"in çaresizliğini sorgulayarak soruyordu: "Yoksa devlet dediğimiz bu büyük aygıta takılan başka susturucular var da, biz mi bu susturucuları bil-

mıyoruz." (*Cumhuriyet*, 31 Ocak 1991.)

Ben de, "devlet dediğimiz bu büyük aygıta takılmış" susturucuları susturacak irade, devlete egemen olmadıkça, cinayet çetelerinin bulunamayacağını vurgulayarak içine düştüğümüz acınası durumu imlemiş ve tabutların içinde olanların, bize, hepimize, hafifçe gülümsediklerini yazmıştım. (*Cumhuriyet*, 23 Ocak 1999.)

Çekiç Güç'ün önüne çıkan, genel amaç bakımından Pax-Am'ın yoluna dikilen engeli "bertaraf" etmek için havaya savrulan gövdesinin, şimdi aynı Pax-Am'ın İran'a çevireceği topun namlusuna mermi olarak sürülmekte olduğunu görmüş olsaydı Mumcu, bu kez gülümsemez, katıla katıla gülerdi!

24-25 Ocak 2008, Ankara
Memleket, 2009/9

Not: "*Demokrasi ve Adalet Haftası*"nda
TİHAK Başkanı M. İ. Erdost'un konuşma metni.

YABANCILARA TOPRAK SATIŞI VE YASALAŞMA SÜREÇLERİ
(1535-Şubat 2009)

"Ülkede yabancının arazi ve emlak edinmesi salt bir mülkiyet sorunu gibi değerlendirilemez. Toprak, devletin vazgeçilmesi olanaksız temel unsuru, egemenlik ve bağımsızlığın simgesidir."

Anayasa Mahkemesi Kararı, 1985.

İMPARATORLUK DÖNEMİ

Kapitülasyonlardan Sefer Yasasına

Fetihle büyümüş İmparatorluk topraklarının ana gövdesini, bir zamanlar topraklarını fethettikleri ya da fetihle tehdit ettikleri ülkelerin uyruklarının satın almalarına olanak sağlayan yasal düzenlemelere gidilmesine Sarayı zorlayan nedenlerin başında, gene bu ülkeler uyruklarına tanınmış olan ve imparatorluk ekonomisini içten içe çözüştürecek ve imparatorluğu çökertecek olan ayrıcalıklar olduğu bilinir. Bu ayrıcalıkların başlıcaları, Kapitülasyonlar ve 1838 Ticaret Anlaşmasıdır.

Kapitülasyonlar

Eskilerin deyişiyle İmparatorluğun "debdebeli" döneminde, 1535'te, Kanuni Sultan Süleyman, karşılıksız olarak

Fransa'ya tanıdığı kapitülasyon ile, Fransız mallarından alınan gümrük vergisi düşürülmüş, ayrıca İmparatorluk topraklarında ticaretle uğraşan Fransız tacirleri vergiden bağışık tutulmuştu. İlkin 10 yıllık sürelerle, 1740'tan sonra süresiz, Osmanlı ülkesinde ticaretle uğraşan Fransız tacirlerden vergi alınmamış, Fransız mallarının değeri üzerinden alınacak gümrük vergisi yüzde-üç (%3) olarak belirlenmişti. Vergiden bağışıklık ve yüzde-üç olarak belirlenen gümrük vergisi, dışalımla (ithalat ile) sınırlıydı.

Aynı ayrıcalıklar 1582'de İngiltere'ye, daha sonra Hollanda, Polonya ve Venedik'e, giderek bütün Avrupa ülkelerine tanınacaktı.

1838 Ticaret Anlaşması

İlkin İngiltere ile imzalanan 1838 Ticaret Anlaşması ile İngiliz tacirler dışsatım vergileri ile iç gümrük vergilerinden bağışık tutulmuş, daha sonra aynı anlaşmayla, bu ayrıcalıklar, (1841'de) Fransa'ya, (1840'ta) İsveç, Norveç, İspanya, Hollanda, Belçika ve Prusya'ya, (1841'de) Danimarka ve Toskana'ya tanınmıştı.

Karşılaştırmak için yineleyelim: Kapitülasyonlar ile dışalımdan alınan gümrük vergisi (malların değeri üzerinden) %3 olarak saptanmış, bu ülkelerin uyruklarından olan tacirler ülke içersinde yaptıkları ticaretten vergi ödememişlerdi.

1838 Ticaret Anlaşmasına değin, ipek, pamuk ve bakır gibi hammaddelerin, tahıl, zeytinyağı gibi ürünlerin gerektiğinde dışsatımı yasaklanıyor, izin verildiği zaman da talebe göre vergiler arttırılıyordu. Zeytinyağı ve tahıldan alınan gümrük vergisi %33'e değin yükseltiliyor, yapağı ve ipekten alınan vergi %5'ten %15'e çıkartılabiliyordu.

1838 Ticaret Anlaşmasıyla, anlaşma yapılan ülkelerin tacirlerinden, dışsatıma (ihracata) konu olan ürünlerden gümrük vergisi alınmamış; benzer biçimde, iç gümrükten alınan vergilerden de, Ticaret Anlaşması yapılan ülkelerin tacirleri bağışık tutulmuştu. Örneğin, Amasya'da üretilen hamipeğin,

Bursa'ya nakli sırasında, bir bölgeden bir öteki bölgeye geçerken alınan iç gümrük vergisi (ki birkaç bölge geçiliyordu) yerli tacirden alınıyor, yabancı tacirden alınmıyordu.

Kapitülasyonlar ve 1838 Ticaret Anlaşmasıyla devletin gümrüklerden aldığı vergiler büyük ölçüde azalmış, bunlar, içerde ticaret ve zanaatla uğraşan Osmanlı tebaasını olumsuz etkilemişti.

Duyunu Umumiye

Kırım Savaşı başlayacağı zaman, Saray, Tatlısu Frenki, Yahudi, Rum ve Ermenilerden oluşan Galata Sarraflarına ve bankerlerine olan borçlarını ödeyemeyecek durumdaydı. 1854'te, Kırım Savaşından kısa bir süre sonra, İngiltere'den, yüzde-altı faizli üçmilyonüçyüzbin Osmanlı altını borçlanacak, bunları yeni borçlar izleyecekti. Alınacak borçlara karşılık olarak, Mısır vergisi, Suriye, İzmir, İstanbul gümrükleri, tuz, tütün, damga ve temettü resimleri, ipek, zeytinyağı, tütün ve tuz aşarı, Ergani madeni, çeşitli vilayetler aşarı, Selanik, Edirne, Tuna vilayetleri gelirleri ile Anadolu ağnam (koyun) vergisi gösterilecekti.

İmparatorluğun 1874-75 bütçesinde, 25 milyon Osmanlı lirası gelir gösterilmişti, yıllık geliri ise 17 milyon liraydı. Saray, yılda 13 milyon lira borç ödemek durumundaydı.

Borçlarını ödeyemeyecek, alacaklı devletlerin baskısı altında, Galata sarrafları ve Osmanlı Bankası borçlarıyla birlikte bütün borçları tahsil edecek olan Düyunu Umumiye İdaresi (Duyunu Umumiye-i Osmaniye Varidatı. Muhasara İdaresi) kurulacaktı (21 Aralık 1881). İpotek konan gelirler, Düyunu Umumiye İdaresi tarafından doğrudan tahsil edilmeye başlanmıştı. Tahsil edilen vergilerin bir bölümünü Düyunu Umumiye kendisine ayırıyor, kalanı devlete bırakılıyordu.

İmparatorluğun genel savaşa katılacağı dönemde, 1914-1915 yılı bütçesinin %17.65'i (6 milyon altın) Harbiye Nezaretine verilmiş, %32.29'u (11,6 milyon altın) Düyunu Umumiye idaresi almıştı.

Tütün Rejisi

21 Aralık 1881'de kurulan Düyunu Umumiye İdaresine bırakılan devlet gelirleri arasına tütün tekeli de katılmıştı. Tütün tekeli, Fransızlar tarafından kurulan (22 Mayıs 1882) bir şirkete verildi. Şirketin adı "Memaliki Osmaniye Duhanları (Tütünleri) Müşterekolmenfaa Reji Şirketi"ydi. Halk kısaca "Reji İdaresi" olarak ifade edecekti. Tütünleri üreticiden almak ve tütün bayilerinden vergileri toplamakla görevlendirilen Reji idaresi, 30 yıl süreyle, her yıl Düyunu Umumiye'ye 750.000 lira ödeyecekti. Kalan kar, Düyunu Umumiye İdaresi, Osmanlı yönetimi ve Reji İdaresi arasında paylaşılacaktı. Ama hemen hiç kar etmeyecekti! Ülkeye yayılmış örgütü ve silahlı korucuları ile Anadolu'da devlet içinde devlet gibiydi.

Tütün üreticisi, Reji İdaresinin koyduğu tekel fiyatına karşı, tütününü kaçak olarak pazarlamayı yeğlemiş olan, reji idaresinin silahlı korucuları tarafından serbest piyasaya tütün taşıyan 20 binden fazla tütün üreticisi köylü vurularak öldürülmüştü.

Reji İdaresi, 30 yıl süreyle kurulmuştu ve 1912'de süresi doluyordu. İmparatorluğun Trablusgarp'ta İtalyanlarla savaştığı günlerdi. Devlet, savaş giderlerini karşılayacak mali kaynaktan yoksundu. Reji İdaresinden %6 faizle 10 milyon lira borç alınmış, Reji İdaresinin süresi de 15 yıl uzatılmıştı.

Sefer Yasası

İmparatorlukta, yabancı uyrukların (tebaayı ecnebiyenin) emlak/taşınmaz edinmelerine olanak sağlayan yasal düzenlemeye gidilmesi, İmparatorluğun ekonomik bunalıma girdiği dönemle örtüşür.

1860 yılı bütçesinin açığını kapatmak için Maliye Nazırı Fuat Paşa, İngiltere hükümetinden 250 milyon frank borç isteyecek, İngiltere, yeniden borç vermek için, "Yabancılara Osmanlı Devletine ait emlaki satın alma ve kiralama hakkının tanınması" koşulunu dayatacaktı. Bununla yetinilmemiş,

borç vermek için, "toprağın/emlakın, alınan borca karşılık gösterilmesi", "Osmanlı maliyesinin uluslararası bir komisyon tarafından denetlenmesi" koşul olarak ileri sürülmüştü.

15 Şubat 1862'de (15 Şaban 1278), İngiltere, Fransa, Rusya, Avusturya, Prusya, birleşik bir nota ile, Osmanlı ülkesinde değişik yollardan taşınmaz edinmiş olan yabancıların sorunlarının çözümünü istemiş, karşılıklı iletilerden sonra, 7 Sefer 1284 (18 Haziran 1868) günlü "İstimlak Nizamnamesi"yle yabancılara taşınmaz edinmeleri olanağı tanınmış ve "tebaaya temsil sistemi" getirilmişti.

"Tebaaya temsil sistemi"ne göre, İmparatorluk arazisinden toprak/taşınmaz edinecek yabancı gerçek kişiler, Osmanlı uyruklarıyla eşit olacak, sahip oldukları taşınmazlarla ilgili konularda Osmanlı yargı sistemine tabi tutulacaklardı.

Kapitülasyonlarda ve 1838 Ticaret Anlaşmasında olduğu gibi yabancılara tanınan ayrıcalıklar, Osmanlı toprağında taşınmaz sahibi olan yabancılara tanınmayacaktı.

"7 Sefer 1284 Tarihli Tebeayı Ecnebiyenin Emlake Mutasarrıf Olmaları Hakkında Kanun" ya da kısaca "Sefer Kanunu" olarak adlandırılan bu yasanın eki olan protokolü imzalayan yabancı devletlerin uyrukları, (Hicaz dışında) Osmanlı arazisinde taşınmaz edinebileceklerdi.

Ek protokolü, sırasıyla, 9 Haziran 1868'de Fransa, 13 Haziran 1868'de İsveç, Norveç, 20 Temmuz 1868'de İngiltere, 6 Kasım 1868'de Avusturya-Macaristan, 7 Haziran 1869'da Prusya ve Kuzey Alman Konfederasyonu, 24 Şubat 1873'te Yunanistan, 28 Mart 1873'te Rusya ve İtalya, 8 Ağustos 1873'te Hollanda, 11 Ağustos 1874'te Birleşik Amerika, 24 Ocak 1873'te Portekiz ve 30 Haziran 1883'te İran imzalamıştı. 1896'da Sırbistan uyruklarına taşınmaz edinme olanağı sağlanmıştı. Roman ve Bulgar uyrukları bu haktan yoksundu. Kendilerini Fransa ya da Almanya korumasında gösteren İsviçreliler taşınmaz edinebiliyordu.

Orhan Kurmuş, bu dönemde, İngiliz uyruklıların, Batı Anadolu'da satın aldığı toprakların alanının 2.400.000 ile 2.800.000 dönüm arasında olduğunu belirtiyor. Bunun, Rum,

Ermeni ve Yahudilerin eline geçen topraklarla birlikte 5 ile 6 milyon dönüm arazi olduğu sonucuna varıyordu. (*Emperyalizmin Türkiye'ye Girişi*, s. 79-81.)

Sefer Kanunu ile, taşınmaz edinme olanağı, yalnızca yabancı gerçek kişilere tanınmıştı. 3 Ağustos 1325 (1911) günlü "Cemiyetler Kanunu"nun ardından, 13 Şubat 1328 (1913) günlü "Eşhası Hükmiyenin Emvali Gayrimenkuleye Tasarruflarına Dair Kanun"la yabancı tüzel kişilere de taşınmaz edinme olanağı tanınacaktı.

Eski Anlaşmaların Feshedilmesi

İmparatorluğu sonuna götürecek savaştan hemen önce, 2 Teşrinisani 1330 (2 Kasım 1914) günlü yasayla, "bütün kanun ve nizamlarda Uhudu Atikaya (eski anlaşmalara) müstenit bulunan hükümler feshedlmiş", 27 Eylül 1914'te de Avrupa Devletler Hukukuna aykırı olan yabancılara verilmiş bulunan ayrıcalıkların, dolayısıyla kapitülasyonların kaldırılmasına karar verilmişti.

Devlet Denetleme Kurulunun (2006/1 sayılı ve 06.02.2006 günlü) raporundaki anlatımla, "Tebaa-i Ecnebiyenin Emlaka Mutasarrıf Olması Hakkında Geçici Yasa" ile, yabancıların edindikleri taşınmazlara ilişkin hakları, Birinci Dünya Savaşına kadar devam etmiş, 2.11.1914 günlü "Kavanin-i Mevcudede Uhudu Atikaya Müstenit Atikanın Lağvı Hakkında" yasa ile yabancılara tanınan akçalı, yönetsel ve yargısal nitelikteki tüm ayrıcalıklar kaldırılmış"tı.

Anayasa Mahkemesinin (K 1985/7, 13.6.1985 günlü) kararında yer alan tümcelerle, "Ne var ki, kapitülasyonlara sahip olan devletler tek taraflı olarak yapılan ilga işlemini kabul etmediler. Zaten bu tarihten çok kısa bir süre sonra ittifak devletleri safında savaşa katılan ve yenik düşerek Mondros Mütarekesini ve bunu izleyen Sevr Andlaşmasını imzalamak durumunda kalan Osmanlı devletinin, kapitülasyonlar konusundaki kararının da bir anlamı kalmamıştı."

BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DÖNEMİ

Lozan Andlaşması ve Oturma Sözleşmesi

Lozan Andlaşmasına (24 Temmuz 1923) ekli "Oturma ve Yargı Yetkisi Konusunda Sözleşme"nin 3. maddesiyle "Türkiye'de, öteki müttefik devletler uyruklarının, yerel (ulusal) yasalar ve yönetmeliklere uyarak, her çeşit taşınmaz mal edinme, bunları mülkiyetinde tutma ya da başkalarına geçirme hakkı" tanınmıştı. Aynı sözleşmenin 1. maddesiyle, müttefik devletler uyruklarının ve şirketlerinin Türkiye'de taşınmaz mal edinme hakkı, bu devletlerin ülkelerinde Türk uyruklulara ve şirketlerine taşınmaz mal edinme hakkını tanıması koşuluna bağlanmıştı.

Müttefik devletler, İngiltere, Fransa, İtalya, Japonya, Yunanistan, Romanya ve Sırplar-Hırvatlar-Slovenler'den oluşuyordu (Madde: 3). Sözleşme, "yürürlüğe girişinden başlayarak 7 yıllık bir süre için" yapılmıştı (Madde: 20). Türkiye, sözleşmeyi uzatmayacak, yedi yıl sonunda, 24 Temmuz 1930'da sözleşme kendiliğinden sona erecekti.

CUMHURİYET DÖNEMİ

1924 Köy Yasası - 87. Madde

Lozan Andlaşmasından (24 Temmuz 1923) yaklaşık yedi ay ve Cumhuriyetin ilanından (29 Ekim 1923) yaklaşık beş ay sonra, (18 Mayıs 1924 gün ve 442 sayılı) Köy Yasasıyla, yabancı gerçek ya da tüzel kişilerin köylerde arazi ve emlak edinmesi yasaklanıyordu. "Nüfusu, ikibinden aşağı yurt" olarak tanımlanan köyler ve köy arazileri, yabancıların taşınmaz edimine kapatılmıştı.

Köy Yasasının "Türkiye Cumhuriyeti tabiyetinde bulunmayan gerek şahıslar ve gerek şahıs hükmünde olan cemiyet ve şirketlerin (eşhası hususiye ve hükmiye) köylerde arazi ve emlak almaları memnudur." şeklindeki 87. maddesiyle, "ya-

bancılara, Lozan Barış Andlaşmasıyla verilmiş bu konudaki haklara oldukça kapsamlı bir sınırlama getirilmişti". (Anayasa Mahkemesi, K1985/7, 13.6.1985.)

İngiltere, Fransa ve İtalya, ortak bir notayla bu yasayı protesto etmiş, bunun üzerine, Hükümet, 26 Eylül 1926 günlü bir kararnameyle, sözkonusu devletler uyruklarından köylerde oturmak ve taşınmaz edinmek isteyen kişilere engel olunmaması önerisinde bulunmuştu.

Köy Yasasıyla (1924), yabancıların, 7 Sefer Yasasından (1868) yararlanarak satın aldıkları, bir başka anlatımla işgal edilmiş ülke topraklarının, para ile mülk edinilerek yeniden işgal edilmesine engel olunmuştu.

Somutlaştırmak için yineleyelim:

7 Sefer Yasasının yabancılara toprak edinme olanağı sağlaması sonucu, "1868 yılında İzmir yakınlarında tarıma elverişli bütün toprakların en az üçte biri İngilizlerin tapulu malı olmuş", "1877 Rus Savaşından sonra, İngilizlerin satın aldığı topraklar o kadar genişlemişti ki, 1878 yılında İzmir yakınlarındaki tarıma elverişli toprakların tümü 41 İngiliz tüccarının eline geçmişti." (Kurmuş, s. 79-81.)

Dökümü ise şöyleydi:

Kuşadasında A. Clarke 72.000 dönüm, Aydın'da G. Meredith 12.000 dönüm, W.G. Maltass 12.592 dönüm, Tire'de F. Whittall 18.868 dönüm, R. Wilkin 130.228 dönüm, D. Baltazzi 247.000 dönüm, Buca'da A. Edwards 80.000 dönüm, H. Abbot 75.472 dönüm, Nazilli'de Asia Minor Cotton Company 36.800 dönüm, J. B. Paterson 47.480 dönüm, J-Ress 30.000 dönüm, Bergama'da M. Baltazzi 82.000 dönüm toprak, İngilizlerin satın aldığı toprakların bir kısmıydı.

1924 Köy Yasasının 87. maddesiyle, "Türkiye Cumhuriyeti tabiyetinde bulunmayan gerek şahıslar ve gerek şahıs hükmünde olan cemiyet ve şirketlerin köylerde arazi ve emlak almaları"nın yasaklanmış olmasıyla, "müttefik devletler" olarak, İngiltere, Fransa, İtalya, Yunanistan vb. uyruklarının (yedi yıllık süreyle) köylerde ve köy kırsalında, yukardakilere benzer büyüklüklerde "arazi ve emlak" edinmeleri önlen-

miş bulunuyordu.

1934 / Tapu Yasası – 35. Madde

24 Temmuz 1930'da, Lozan Andlaşması ile "müttefik devletler" uyruklarının Türkiye'de taşınmaz edinmelerine olanak sağlayan Oturma Sözleşmesi sona ermişti.

(22.12.1934 gün ve 2644 sayılı) Tapu Yasasının 35. maddesiyle, "tahdidi mutazammın kanuni hükümler yerinde kalmak ve karşılıklı olmak şartıyla yabancı hakiki şahıslar Türkiye'de gayrimenkul mallara temellük veya tevarus edebilecekler"di. Yani yasa ile belirlenmiş kısıtlayıcı hükümlere uymak ve karşılıklı olmak koşuluyla, yabancı gerçek kişilere ülkede taşınmaz mal edinme olanağı tanınmıştı. Aynı yasanın 36. maddesiyle de, "yabancı gerçek kişilere, bir köye bağlı olmayan bağımsız (müstakil) çiftlikleri ve köy dışında kalan araziyi" edinme olanağı sağlanmıştı.

Köy arazisi dışında, otuz hektardan fazla toprağı ancak hükümetin izniyle edinebileceklerdi.

"Mukabele-i Bilmisil"

Yabancıların taşınmaz/toprak edinmelerinden nitelik bakımından farklı olan, ama ülke toprağını özenle korumayı amaçlayan bir başka yasa da "Mukabele-i Bilmisil" yasasıydı.

Cumhuriyetin ilk yıllarında 27 Mayıs 1927 günlü ve 1062 sayılı "Mukabeli-i Bilmisil" yasasıyla, "Türkiye tebaasının (uyruklarının) hukuki mülkiyetini kısmen ya da tamamen tahdit eden devletlerin Türkiye'deki tebaasının hukuki mülkiyeti (...) mukabele bilmisli olmak üzere kısmen veya tamamen tahdit" edilmişti.

Sevr Andlaşmasında İngiltere-Fransa-İtalya başbakanlarının belirlediği, Türkiye-Suriye sınırı, Türkiye ile Fransa arasında 20 Ekim 1921'de imzalanan Ankara Andlaşması ile (Hatay dışında) yeniden belirlenmiş, Lozan Andlaşmasında da Ankara Anlaşmasıyla belirlenen sınır kabul edilmişti.

(30 Mayıs 1926 günlü) Türkiye ve Suriye Dostluk Sözleşmesinin yürürlüğe girdiği tarihte, Türkiye'de yerleşik ve Suriye vatandaşlığına geçmiş olan Suriye asıllılara ait, 13 Eylül 1331 (1915) ve 15 Nisan 1339 (1923) günlü yasalar (Emvali Metruke Yasaları) uyarınca elkonulmuş olan taşınmazlardan hükümetin elinde olanların geri verilmesi, Bakanlar Kurulu tarafından (4 Mayıs 1927) kararlaştırılmıştı. Suriye'nin, Suriye'de yaşayan Türklerin mallarına birtakım kısıtlamalar getirmesi üzerine, Türkiye (17.04.1929 gün ve 787 sayılı Bakanlar Kurulu kararıyla), "Mukabele-i Bilmisil" yasasını uygulamış ve Suriyelilerin Türkiye'deki taşınmazlarına elkoymuş, bu karar Türkiye ile Fransa arasında yapılan bir anlaşma ile kaldırılmıştı.

Devlet Denetleme Kurulu raporunda verilen bilgilere göre, Suriye'nin, 1930'lu yıllarda, yurttaşlarımıza ait taşınmazlar üzerinde kısıtlamaları artırması üzerine, Bakanlar Kurulu (17.01.1979 gün ve 2/10250 sayılı karar ile), Suriye uyruklu kişilerin Türkiye'deki mallarının üçüncü kişilere ipotek devrini durdurmuştu. Suriye hükümeti, Toprak Reformu Yasası (1958) ile yabancıların üçyüz hektarı aşan topraklarını kamulaştırmış, 1962 yılına kadar, Türkiye yurttaşlarına ait 467.927 dönüm arazi kamulaştırılmış, sahiplerine ödeme yapılmamıştı. Buna karşılık olarak Bakanlar Kurulu (1.10.1966 gün, 6/7104 sayılı karar ile) Suriye uyruklu gerçek ve tüzel kişilerin Türkiye'de bulunan taşınmazlarına (1062 sayılı yasayla) elkoyuyordu.

1972'de kurulan Türkiye-Suriye Emlak Komisyonunun saptamalarına göre, Türk yurttaşların Suriye'deki taşınmazlarının toplamı 1.034.261 dönüm, Suriye yurttaşlarının Türkiye'deki taşınmazları ise 272.368 dönümdü. Türk yurttaşlara ait olduğu konusunda anlaşmazlık bulunan arazi miktarı ise 2.284.902 dönüm olarak belirlenmişti.

Osmanlı Hanedanı ve Mübadiller

Osmanlı hanedanı ile "mübadiller" için konan sınırlama-

lar da şöyle:

3 Mart 1340 (1924) gün ve 231 sayılı Hilafetin İlgasına ve Hanedanı Osmaniyenin Türkiye Cumhuriyeti Memaliki Haricine Çıkarılmasına Dair Kararla, yabancı gerçek kişilerin taşınmaz edinmelerine bazı kısıtlamalar getirilmişti.

"Türkiye Cumhuriyeti memaliki dahilinde ikamet etmek hakkından ebediyen memnu" olan ve yurttaşlıktan çıkartılan "hanedanın erkek, kadın bilcümle azası ve damatlar"ın Türkiye Cumhuriyeti dahilinde "emvali gayri menkuleye tasarruf etmeleri" yasaklanmıştı.

Türkiye'yi mübadeleden terk etmiş olanlar da taşınmaz edinemeyecekti.

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün (18.4.1933 gün ve 466-468 sayılı) genel emriyle, "Türkiye'yi mübadeleden terk etmiş olanların Türkiye'nin hiçbir tarafında taşınmaz mal alamayacakları" belirtiliyor, ve "asıl Yunan tebaasından olduğundan şüphe edilenlerin vilayetlerden sorulması" isteniyordu. Aynı genel müdürlüğün (31.10.1938 gün ve 914 sayılı) genel emriyle "mübadil Rumların İstanbul belediyesi sınırları içinde ve dışında taşınmaz alabilecekleri, ama Anadolu ve Rumeli'nin hiçbir yerinde alamayacakları" belirtilmiş, mübadil Rumlara, İstanbul için yasak kaldırılmıştı.

"Tebaayı Temsil"
"Sözleşmeli Karşılıklılık"
"Yasal Karşılıklılık"

7 Sefer 1284 (16 Haziran 1868) günlü yasada "tebaayı temsil sistemi"nin yerini, Lozan Barış Andlaşmasında "ahdi mütekabiliyet", yani "sözleşmeli karşılıklılık" ilkesi yer alıyordu. Bir başka deyişle, "tebaayı temsil sistemi"nden "ahdi mütekabiliyet sistemi"ne, yani sözleşmeli karşılıklılık ilkesine geçilmişti. 22.11.1934 günlü ve 2644 sayılı Tapu Kanunu ile, "sözleşmeli karşılıklılık ilkesi"nin yerini, "yasal karşılıklılık ilkesi" alacaktı.

"Tebaayı temsil sistemi" demek, Osmanlı tebaasının sahip olduğu hak ve yükümlülüklerin, Osmanlı arazisinden ta-

şınmaz edinen yabancılara da tanınması demekti. "Tebaayı temsil sistemi" ile, taşınmaz edinen yabancılar, kendi ülkelerinin yasalarına değil, Osmanlı tebaasının hak ve yükümlülüklerine tabi olacaklardı. Bir başka anlatımla, Kapitülasyonlar ve 1838 Ticaret Anlaşmasıyla, yabancılara tanınan yasal ayrıcalıklar, taşınmaz edinecek yabancıya -bu açıdan- tanınmamıştı. Bunun, kapitülasyonla yabancılara verilen ayrıcalıklardan kurtulmanın bir başlangıcı olduğu görüşü yaygındı.

"Tebaayı temsil sistemi"nin yerini, Lozan Andlaşmasında "ahdi mütekabiliyet sistemi", yani sözleşmeli karşılıklılık ilkesi alacaktı. Her yabancının değil, karşılıklılık sözleşmesi yapılan devletlerin uyruğu olan yabancının taşınmaz edinmesine olanak sağlanıyor, karşılık olarak da, Türk uyrukların bu devletlerin ülkelerinde taşınmaz edinebilmesi koşulu getiriliyordu.

Sefer Kanununa (1284/1867) eklenen sözleşmeyi imzalayan Fransa, İsveç-Norveç, İngiltere, Avusturya-Macaristan, Prusya ve Kuzey Alman Konfederasyonu, Yunanistan, Rusya ve İtalya, Hollanda, Birleşik Amerika, Portekiz, İran, Sırbistan uyrukları, "tebaayı temsil sistemi"ne göre, Hicaz toprağı dışında, Osmanlı arazisinde taşınmaz edinebiliyordu.

"Tebaayı temsil sistemi"nin yerini, Lozan Andlaşmasında (24 Temmuz 1923) "ahdi mütekabiliyet sistemi"nin, yani sözleşmeli karşılıklılık ilkesinin almasıyla, "müttefik devletler"i oluşturan İngiltere, Fransa, İtalya, Japonya, Yunanistan, Romanya, Sırp-Hırvat-Sloven uyrukları, ancak yedi yıl süreyle ve karşılıklı olmak koşuluyla, Türkiye'de taşınmaz edinebileceklerdi. (18 Mart 1924 günlü) Köy Kanunu ile, yabancıların köylerde arazi ve emlak almaları yasaklandığı için, "müttefik devletler" uyruklarına yedi yıl süreyle tanınan taşınmaz edinme olanağı, (bağımsız çiftlikler dışında) kentlerle ve emlak ile sınırlanmış sayılırdı.

Tapu Kanununun (22 Aralık 1934/2644) 35'inci maddesine göre ise, "karşılıklı olmak şartıyla yabancı gerçek kişiler" taşınmaz edinebilecekti.

"Karşılıklılık" ilkesinin kavram olarak anlamının, bu yasayla birlikte tartışma konusu olduğunu görüyoruz.

Tapu Kanununun 35. maddesine göre, yabancıların, Türkiye topraklarında taşınmaz edinebilmeleri için, kimi hukukçular "tam bir karşılıklılığa dayanan sözleşmelerin gerekli olduğu", kimileri de "siyasal ve sözleşmeli karşılıklılık yanında yasal ve fiili karşılıklılık olması gerektiği" görüşündeydiler. Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü de (27.4.1954 gün ve 119.1.33/1739 sayılı) yazısıyla "yasal karşılıklılığın" gereğini belirtmişti.

Örnek olarak da, Tapu Kanunundan önce, Afganistan'la aramızda dostluk anlaşmasına dayanılarak Afganlılar siyasal karşılıklılık esasına göre "emlak ve arazi tasarruf edebilmişti", ama, Tapu Kanunu yürürlüğe girdikten sonra, yabancı uyrukluların, dolayısıyla Türk uyrukların Afganistan'da taşınmaz edinmelerine yasal olarak izin verilmediği için, Afganlıların Türkiye'de taşınmaz edinmelerinin olanağı da sona ermişti. Tapu Yasası, yasal ve fiili karşılıklılık sistemini getirdiğinden, bu yasanın yürürlüğe girmesinden sonra Afganistan'daki fiili durum gözönüne alınarak Afganlıların Türkiye'de taşınmaz edinmeleri yasaklanmıştı.

Türk parasını koruma yasasına (15 Eylül 1955 gün ve 9104 sayılı Resmi Gazete) göre, yabancı kişiler ile bunlar adına hareket eden Türkiye'deki gerçek kişiler, Türkiye'de edinecekleri taşınmazlar için gerekli meblağı dışardan döviz olarak getirmek ve yetkili bir bankaya satmak zorundaydılar. Bu gibi durumlarda, Maliye Bakanlığından, Tapu Sicil Muhafızlıklarından vb. izin almak durumundaydılar. Yabancının uyruğu olduğu devletin, Türk vatandaşlarına taşınmaz edinme hakkı tanıyıp tanımadığı araştırılıyor, Türklere taşınmaz edinme olanağı tanınmıyorsa, yabancının başvurusu geri çevriliyordu.

Turgut Özal Dönemi

Cumhuriyet döneminin iki yasasını bir kez daha anımsatalım:

Lozan Andlaşması - Oturma Sözleşmesiyle, karşılıklı olmak koşuluyla bağıtlı/müttefik devletler uyruklarına ve şirketlerine taşınmaz edinme hakkının tanındığı süreçte, 1924'te yürürlüğe giren Köy Yasasının 87. maddesiyle, yabancı gerçek kişiler ile tüzel kişilerin köylerde arazi ve emlak almaları yasaklanmıştı.

Lozan Andlaşmasıyla bağlantılı Oturma Sözleşmesinin sona ermesiyle (1930), bu sözleşmeyle Türkiye'de taşınmaz edinme olanağı bulunan "müttefik devletler" uyrukları dahil, yabancılara, taşınmaz edinme olanağı sağlayan yasa bulunmuyordu.

Tapu Yasasının (1934) 35. maddesiyle, karşılıklı olmak koşuluyla yabancı gerçek kişilerin ülkede taşınmaz edinmelerine olanak sağlanmıştı. Bu yasanın 35. maddesinden yararlanabilen yabancı gerçek kişiler, Köy Yasasının 87. maddesine konan sınırlamalar nedeniyle, köylerde ve köy arazisinde taşınmaz edinemiyordu. Tapu Yasasının 36. maddesine göre ise, yabancı gerçek kişiler, bir köye bağlı olmayan bağımsız çiftlikler ile köy dışında kalan araziyi satın alabileceklerdi. Otuz hektardan fazla arazi edinilebilmeleri ise hükümetin iznine bağlıydı.

Her durumda karşılıklı olmak koşulu vardı.

Özal döneminde, (21.6.1984 günlü 3029 sayılı yasayla):

(1) Tapu Yasasının "karşılıklı olmak koşuluyla, yabancı gerçek kişilerin taşınmaz edinebilecekleri"ne ilişkin 35. maddesine, "ancak hangi hallerde yukardaki fıkradaki mütekabiliyet şartının (karşılıklılık koşulunun) aranmayacağını (...) tespite Bakanlar Kurulu yetkilidir" fıkrası ile,

(2) Köy Yasasının "Yabancı gerçek kişiler ile yabancı tüzel kişilerin köylerde taşınmaz mal edinmelerini" yasaklayan

87. maddesine, "Hangi bölge ve illerde bu maddedeki kısıtlamalardan hangi ülkelere istisna tanınacağının (...) tesbitine Bakanlar Kurulu"nun yetkili olacağı fıkrası ekleniyordu. "Ancak bu fıkra hükmü, tarımsal üretim maksadıyla iktisap edilmek (edinilmek) istenen araziler için geçerli olmadığı", ayrı bir fıkra olarak yasada yer alıyordu.

Bir başka deyişle Bakanlar Kurulunun belirlediği, ama Türkiye ile karşılıklılık anlaşması bulunmayan ülke uyrukları, Köy Yasasının 87. maddesine karşın, köylerde ve köy arazisinde taşınmaz edinebilecekler, ama tarımsal üretim yapamayacaklardı.

Türkiye ile karşılıklılık sözleşmesi bulunmayan ülkeler uyruklarına, petro-dolar zengini Arap krallık, şeyhlik ve emirliklerine karşılıklılık koşulu aranmaksızın, Bakanlar Kurulu kararıyla taşınmaz edinmelerine olanak sağlanacak ve bu yabancı gerçek kişiler kent ve kasabalarda olduğu gibi, köylerde ve köy arazisinde de taşınmaz edinebilecekti.

Yasalara eklenen fıkraların iptali için, Halk Parti Başkanı Necdet Calp tarafından, dava açılacak, Anayasa Mahkemesi, Tapu Yasasının 35. maddesine, ve Köy Yasasının 87. maddesine eklenen fıkraları, Anayasaya esas bakımından aykırılığı nedeniyle iptal edecekti.

İptal edilen (21.6.1984 günlü ve 3029 sayılı) yasanın, iptal edildiği tarihten bir yıl sonra, Tapu Yasasının 35. maddesi ile Köy Yasasının 87. maddesine, yeniden aynı fıkralar değiştirilerek eklenecek, (22.4.1986 günlü 3278 sayılı) yeni bir yasa çıkarılacaktı.

Yeni yasayla, Tapu Yasasının 35'inci maddesine, "Ancak milli menfaatlere ve/veya milli ekonomiye faydalı görüldüğü hallerde, Bakanlar Kurulu, hangi ülkelerin ve/ veya hangi ülkeler uyruğundaki gerçek kişilerin mütekabiliyet şartından (karşılıklılık koşulundan) istisna edeceğine karar verebilir." fıkrası ile,

Köy Yasasının 87. Maddesine, "Ancak milli menfaatlere ve/veya milli ekonomiye faydalı görüldüğü takdirde, Bakanlar Kurulu hangi ülkelerin ve/veya hangi ülkeler uyruğunda-

ki gerçek kişilerin bu maddelerdeki kısıtlamalardan istisna edilebileceğine karar verebilir." fıkrası ekleniyordu.

Bakanlar Kurulu (5.6.1986 gün ve 86/10714 sayılı) "Yabancı Ülkeler ile Bu Ülkelerin Uyruğundaki Gerçek Kişilerin Türkiye'de Gayrimenkul Satınalmalarında Uygulanacak Esaslar Hakkında Karar"ının 1'inci maddesinde: "Suudi Arabistan, Kuveyt, Birleşik Arap Emirlikleri, Oman Sultanlığı, Bahreya ve Katar ülkeleri ile bu ülkelerin uyruğunda bulunan gerçek kişiler" karşılıklılık koşulu aranmaksızın Türkiye'de taşınmaz edinebileceklerdi.

Karşılıklılık koşulu aranmaması bir yana, yalnızca "bu ülkelerin uyruğunda bulunan gerçek kişiler" değil, aynı zamanda bu ülkeler devlet olarak taşınmaz edinebilecekti.

Anayasa Mahkemesi, (1) "Yabancı kamu hukuku tüzel kişilerin, özellikle devletlerin bir başka devlet ülkesinde taşınmaz mal edinmelerine, karşılıklılık ilkesine uyulması durumunda bile olanak bulunmadığı", "bir devletin bir başka devlet ülkesinde taşınmaz mal edinmesinin, devletin 'siyasi bütünlüğü' ilkesine aykırı olduğu ve Anayasanın "Türkiye Devleti, ülkesi ve milletiyle bölünmez bir bütündür" kuralı kapsamında, hiçbir organın yabancı ülkelere Türkiye Cumhuriyeti devleti sınırları içinde taşınmaz mal edinmesi için izin vermeye ya da bu yolda Bakanlar Kuruluna takdir hakkı tanımaya yetkisi bulunmadığı" gerekçesiyle, (2) Karşılıklılık koşulu nedeniyle ve (3) Türkiye'de taşınmaz edinecek ya da köylerde arazi ve emlak alacak ülke uyruklarını belirleme yetkisinin Bakanlar Kuruluna verilmesini, açık bir yetki devri olduğu sonucuna vararak, Tapu Yasasının 35. maddesine ve Köy Yasasının 87. maddesine eklenen iki fıkranın iptaline ikinci kez karar vermişti. (E 1986/18, K 1986/24, 9.10.1986.)

Recep Tayip Erdoğan Dönemi (1)

ANAP ya da Özal döneminde, Arap kökenli krallık, sultanlık, şeyhlik ve emirliklerine ve bu ülkelerin uyruklarına karşılıklılık koşulu olmaksızın yurdumuz topraklarını üleş-

tirme girişimi, AKP ya da Erdoğan döneminde, Avrupa Birliğine uyum şemsiyesi altında, ülke topraklarını, Serbest Pazar ekonomisine uyarlanmış a-mobil, yani taşınmaz metasına dönüştürmek, ticari bir konu olarak satılığa çıkartılacak, aynı zamanda, yeni düzenlemelerle, Türkiye ile karşılıklılık anlaşması bulunmayan, toplumsal örgütlenme bakımından kabile aşamasında bulunan, siyasal yapılanma bakımından teokratik, ekonomik sistem bakımından feodal, ama petro-dolar zengini Arap kökenli devletlere ve uyruklarına ülkemiz toprağını ortak etmek amacıyla yeni yasa düzenlemelerine gidilecekti.

3 Kasım 2002 seçimlerinde tek başına iktidar olan Tayyip Erdoğan ve partisi AKP, iktidara gelişinin yılını doldurmadan, 3 Temmuz 2003'te (4916 sayılı yasanın 19. maddesiyle) Tapu Yasasının 35. maddesini değiştirecek, (aynı yasanın 38. maddesiyle) Tapu Yasasının 36. maddesi ile Köy Yasasının 87. maddesini yürürlükten kaldıracak, yabancılar Türkiye'de taşınmaz edinme yarışına gireceklerdi.

Bakanına göbek hoplattıran, başbakanına kemençe çaldırtan, yurdumuz topraklarının yabancılar tarafından "kapış kapış kapışılması"nın "gizi" neredeydi? Ya da, yürürlükten kaldırılan ve değiştirilen yasaların yerine konan yasa neydi?

Anayasa Mahkemesinin daha önceki iptal kararlarında vurgulandığı gibi, Tapu Yasasının karşılıklılık olmak koşuluyla ve yalnızca gerçek kişilere taşınmaz edinme olanağı sağlayan 35. maddesiyle, Köy Yasasının, yabancı gerçek kişiler ile tüzel kişilerin köylerde ve köy arazisinde taşınmaz edinmesini yasaklayan 87. maddesiyle, ülke topraklarının büyük miktarlarda yabancıların eline geçmesi önlenmişti. AKP, Tapu Yasasının 35. maddesini özü, içeriği ve amacı bakımından karşıtına dönüştürecek biçimde değiştirerek, Tapu Yasasının 36. maddesi ile Köy Yasasının 87. maddesini yürürlükten kaldırarak, (Anayasa mahkemesi kararındaki söylemle) ülke topraklarının büyük miktarda yabancıların eline geçmesine olanak sağlayacak, bir başka deyişle, yabancılara toprak satışına engel olan baraj kapaklarını kaldıracak ve ül-

ke toprakları yabancı-paranın işgali altında kalacaktı. Yasa değişikliği 3 Temmuz 2003'te gerçekleşmişti, 7 Aralık 20004'te, CNN Türk'te konuşan Maliye Bakanı Unakıtan, "Kanun geldikten sonra, Güneydeki (Akdeniz ve Ege kıyılarını imliyor) gayrimenkullerin kapış kapış gittiğini ve 1.3 milyar dolarlık gelir elde edildiğini" söyleyecek ve ekleyecekti: "Bu tren inşallah daha hızlı gidecek."

Yasanın yürürlüğe girdiği 19 Temmuz 2003'ten Anayasa Mahkemesince iptal kararının (14.3.2005) yürürlüğe gireceği 19 Nisan 2005'e değin, 59 ülkeden 15.482 yabancı, köylerde ve köy arazisinden 7.859.406 metrekare toprak almış, ülke toprağı kapış kapış kapışılmıştı.

Bu süreci şöyle özetlemek olanaklıydı:

(1) "Türkiye Cumhuriyeti yurttaşı olmayan şahıslar ile şahıs hükmünde bulunan cemiyet ve şirketlerin köylerde arazi ve emlak almalarını yasaklayan" Köy Yasasının (1924) 87. maddesi ile, "Yabancı gerçek kişilerin bir köye bağlı olmayan bağımsız müstakil çiftlikleri ve köy dışında kalan araziyi edinme olanağı" sağlayan Tapu Yasasının 36. maddesi yürürlükten kaldırılıyor;

(2) Karşılıklı olmak koşuluyla yabancı gerçek kişilere ülkede taşınmaz mal edinme hakkı tanıyan Tapu Yasasının (1934) 35'inci maddesi değiştiriliyor, (3) Yabancı gerçek kişilerin yanısıra, "yabancı ülkelerde bu ülkelerin kanunlarına göre kurulan tüzel kişiliğe sahip ticaret şirketleri"nin "Türkiye sınırları içinde taşınmaz edinmeleri"ne olanak sağlanıyor;

(4) Gene, değiştirilen Tapu Yasasının 35'inci maddesine göre, "Yabancı uyruklu gerçek kişiler ile yabancı ülkelerde bu ülkelerin kanunlarına göre kurulmuş tüzel kişiliğe sahip ticaret şirketlerinin otuz hektardan fazla taşınmaz edinebilmeleri" Bakanlar Kurulunun iznine bağlanıyor,

(5) "Yabancı uyruklu gerçek kişiler ile yabancı ülkelerde bu ülkelerin kanunlarına göre kurulan tüzel kişiliğe sahip ticaret şirketleri lehine, taşınmaz üzerinde sınırlı ayni hak tesis edilmesi halinde karşılıklılık şartı aranmıyor"du.

Yürürlükten kaldırılan maddeler (Tapu Yasasının 36'ıncı

maddesi ve Köy Yasasının 87'inci maddesi) ile değiştirilen/yeniden düzenlenen Tapu Yasasının 35'inci maddesi birlikte irdelendiğinde:

Birincisi: Daha önce yalnızca yabancı gerçek kişilere tanınan taşınmaz edinme olanağı, bu kez yabancıların kendi ülkelerinin yasalarına göre kurulmuş tüzel kişiliğe sahip ticaret şirketlerine de tanınıyordu.

İkincisi: Köy Yasasına (1924) göre, taşınmaz edinme olanağı tanınan yabancı gerçek kişilerin, köylerde arazi ve emlak almaları yasaklanmıştı. Yeni düzenlemeyle bu sınırlama kaldırılıyor, köylerde ve köy arazilerinde yabancılara taşınmaz edinebilmelerinin olanağı sağlanıyordu.

Üçüncüsü: Ancak "karşılıklı olmak koşuluyla ve yalnızca gerçek kişiler taşınmaz edinebilirlerken", yeni düzenlemeyle, gerçek kişiler ve tüzel kişiliğe sahip ticaret şirketleri" taşınmaz edinebilecekti. Tapu Yasasının aynı 35. maddesinin bir başka fıkrasında ise, "Yabancı uyruklu gerçek kişiler ile yabancı ülkelerde bu ülkelerin kanunlarına göre kurulan tüzel kişiliğe sahip ticaret şirketleri lehine", "taşınmaz üzerinde sınırlı ayni hak tesis edilmesi halinde" karşılıklı olmak koşulu aranmayacaktı.

Kısacası Tapu Yasasının 35. maddesinde yapılan değişiklikle hedeflenen amaç / ya da amaçlardan biri de 1984 ve 1986'da Tapu ve Köy yasalarına / maddelerine eklenen fıkralarla güdülen amaçla örtüşüyordu. Yani Türkiye ile arasında karşılıklılık anlaşması olmayan Suudi Arabistan, Kuveyt, Birleşik Arap Emirlikleri, Oman Sultanlığı, Bahreyn ve Katar ülkeleri ile bu ülkelerin uyruğunda bulunan gerçek kişilere, bu ülkelerin yasalarına göre şirket kurmuş tüzel kişilere "sınırlı ayni hak tesis edilmesi durumunda" karşılıklılık koşulu aranmayacaktı.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Grup Başkanvekillerinin (3.7.20003 günlü, 4916 sayılı yasanın 19. maddesiyle değiştirilen 22.12.1934 günlü ve 2644 sayılı Tapu Yasasının beş fıkradan oluşan 35. maddesinin iptali istemiyle açtığı davayı sonuçlandıran Anayasa Mahkemesi:

(1) Ulusal çıkarları, devleti ve ülkesiyle bölünmezliği öne çıkaran Anayasa'nın "Başlangıç" bölümüyle bağlantılı 2. maddesine; ulusun bağımsızlığını ve bütünlüğünü, ülkenin bölünmezliğini temel alan 5. maddesine aykırı olduğu;

(2) Yeni düzenlemeyle Tapu Kanununun 35. maddesinin uygulanmasında "kamu yararı" ve "ülke güvenliği bakımından bu maddenin uygulanmayacağı yerlerin" Bakanlar Kurulu tarafından belirlenmesi hükmünün, "Türk Milleti adına Türkiye Büyük Millet Meclisine" verilen "devredilemez" olan Anayasanın 7. maddesine aykırı olduğu;

(3) "Ülkenin bütünlüğü, güvenliği, coğrafi özellikleri, stratejik konumu ve öncelikleri gözetilerek yabancıların alacağı yeri, arazi, arsa veya bina olmasının getireceği farklılıklar ile satın almanın amacı, koşulları ve devirde uygulanacak usul ve esaslar gibi hususların yasada belirtilmemiş olmasının, hukuk devleti anlayışına aykırı düştüğü vargısıyla, temel hak ve özgürlüklerin yabancılar için kanunla sınırlanabileceğini öngören Anayasa'nın 16. maddesine aykırı olduğu kararına vararak, Tapu Yasasının yeniden düzenlenen 35'inci maddesini (14.3.2005 gün ve 2003/70 2003/70 ve 2005/ 14 sayılı kararla) iptal edecekti.

Yürütmenin durdurulması istemini reddeden Anayasa Mahkemesi, "iptal hükmünün doğuracağı hukuksal boşluk kamu yararını ihlal edici nitelikte görüldüğünden, (...) iptal hükmünün, kararın *Resmi Gazete*'de yayınlanmasından başlayarak üç ay sonra yürürlüğe girmesine" karar veriyor ve böylece, "ulusal çıkarlar", "devleti ve ülkesiyle bölünmezlik", "ulusun bağımsızlığı ve bütünlüğü, ülkenin bölünmezliği" açısından iptal edilen yasa maddesi, üç yıla yakın bir süre yürürlükte kalıyor, ülke, turistik, ekonomik, siyasal ve stratejik birimleriyle kapış kapış elimizden çıkıyordu. Anımsatalım ki, Anayasa Mahkemesinin iptal kararında, gerçek ve tüzel kişi olarak yabancılara toprak ve taşınmaz satışında gözetilmesi gereken temel ilke, "ülke bütünlüğü ve ulusun bölünmezliği" ve "ulusal çıkar"dı.

Tam da bu süreçte, Başbakan Erdoğan'ın "Ben ülkemi pazarlamakla mükellefim" sözü, toprak ve taşınmaz satışlarıyla ilgili yasaların arkasında ve karanlıkta duran amacı aydınlatan, yüksek voltlu bir "ampul" değerindeydi. Aynı günlerde, Erdoğan, yerli ve yabancı sermaye ayrımının, ulusal ve uluslararası sermaye ayrımının bizde de kalmadığını, bir başka anlatımla ulusal sınırların sermaye tarafından silindiğini "muştulamış" bulunuyordu.

Halka açılırken halkın boynuna halka geçirilmiş, özelleşmeden küreselleşmeye, yabancı sermayeye teslimiyete, teslimiyetten toprakların pazarlanmasına – ülke kurtarıcılığından ülke satıcılığına, ülkeyi satarak ülkeyi kurtarmak adlı oyunun son sahneleri "temaşa" için yeniden sahneye konmuştu:

Yer: Türkiye Büyük Millet Meclisi toplantı salonu. Beşinci Oturum. Açılma saati: 22.05. Yeni yıla girmeye birbuçuk gün var. Yani tarih: 29.12.2005.

Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen Tapu Yasasının 35'inci maddesinin yerine konacak yeni 35'inci madde görüşülüyor.

Süreç şöyle özetlenebilir:

(22.12.1934 gün ve 2644 sayılı) Tapu Yasasının, "yasa ile getirilmiş kısıtlayıcı hükümlere uymak ve karşılıklı olmak koşuluyla, yabancı gerçek kişilere ülkede taşınmaz mal edinme" hakkı tanıyan 35. maddesi, (3 Temmuz 2003 günlü 4916 sayılı yasayla) değiştirilmiş, birinci fıkranın birinci tümcesiyle, "Karşılıklı olmak ve kanuni sınırlamalara uyulmak kaydıyla, yabancı uyruklu gerçek kişiler ile yabancı ülkelerde bu ülkelerin kanunlarına göre kurulan tüzel kişiliğe sahip ticaret şirketlerinin, Türkiye sınırları içinde taşınmaz edinebilmelerine" yasal olanak sağlanmıştı.

İptal edilen Tapu Yasasının 35. maddesinde yer alan "yabancı ülkelerde bu ülkelerin kanunlarına göre kurulan tüzel kişiliğe sahip ticaret şirketleri" ibaresi, (29.12.2005 günlü

4501 sayılı yasayla) yeniden düzenlenen Tapu Yasasının 35. maddesinde yer almıyor, buna karşılık, yabancı gerçek ve tüzel kişiler "Türkiye sınırları içinde taşınmaz edinebilirler" yerine, yabancı gerçek kişilerin "Türkiye'de işyeri veya mesken olarak kullanılmak üzere taşınmaz edinebilecekleri" ibaresi konuyordu.

Yani, "tüzel kişiliğe sahip ticaret şirketleri" 35. maddenin birinci fıkrasından çıkartılıyor, yabancı bir gerçek kişinin "işyeri" veya "mesken" olarak kullanılmak amacıyla taşınmaz edinebileceği, üstelik bir gerçek kişinin kullanacağı işyeri veya mesken yerine, "Türkiye genelinde" işyeri veya mesken olarak kullanılacak "taşınmazlar" edinebileceği, yeniden değiştirilen 35. maddede yer alıyordu. Türkiye genelinde mesken veya işyeri için edineceği alanın üst sınırları ise ikibuçuk hektar ve otuz hektar olarak belirlenmişti.

Tapu Yasasının (29.12.2005 günlü yasayla) yeniden düzenlenen (değiştirilen) 35. maddesiyle, yabancı ve gerçek kişinin, "işyeri veya mesken" için, doğrudan 2,5 hektara (25.000 metrekareye), Bakanlar Kurulu kararıyla da 30 hektara (300.000 metrekareye) kadar taşınmaz edinmesine olanak sağlanmıştı.

Yasanın Mecliste görüşülmesi sırasında, CHP Grubu adına yapılan eleştirilerde de belirtildiği gibi, "yabancı bir gerçek kişinin" bir işyeri ya da bir konut/mesken olarak, yeterli olan ortalama 300-500 metrekare alan yerine yirmibeşbin (2,5 hektar) ya da üçyüzbin (30 hektar) metrekare edinebilmesine olanak sağlanmasının nedeni, gene aynı yasada yer alan gerçek bir yabancı kişinin "ülke genelinde taşınmazlar" ifadesinden de çıkarsanabileceği gibi, bir işyeri, ya da bir konut için değil, "ülke genelinde" ve işyerleri ya da konutlar için "taşınmazlar" edinebileceği yasaya konmuş olmalıydı.

Tapu Yasasının üçüncü kez yeniden düzenlenen 35. maddesinin Mecliste görüşüldüğü gün (29.12.2005), CHP grup sözcüsünün anımsattığı gibi, 10.000 metrekarenin üzerinde, Genelkurmay dahil, ilgili kurumların oluşturduğu kurul tarafından, yabancılara 10.000 metrekarenin üstünde yer satıl-

maması kararlaştırılmış, ama Başbakanlıkta bilinmeyen bir el, bunu 25.000 metrekareye çıkarmıştı.

Yukarda belirtildiği gibi, Tapu Yasasının 3 Temmuz 2003 günlü yasayla yeniden düzenlenen 35. maddesinde yer alan "yabancı uyruklu gerçek kişiler" yanında yer alan "yabancı ülkelerde bu ülkelerin yasalarına göre kurulan tüzel kişiliğe sahip ticaret şirketleri" ibaresi, 29.12.2005 günlü yasayla yeniden düzenlenen Tapu Yasasının 35. maddesinde yer almıyor, "Türkiye sınırları içinde taşınmaz edinebilirler" ibaresi yerine de yabancı gerçek kişilerin "Türkiye'de işyeri veya mesken olarak kullanılmak üzere taşınmazlar edinebilirler" ibaresi konuyordu. Yani "taşınmaz", "taşınmazlar"a çoğaltılmıştı. Taşınmazlar ise, "işyeri *ve* mesken" değil, "işyeri *veya* mesken"di, daha doğru bir anlatımla işyerleri ve konutlardı.

CHP grup sözcüsü, daha önce, yabancı bir gerçek kişinin edineceği alanın 10.000 metrekare olarak saptanmış olmasına karşın, Başbakanlıkta 10.000 metrekarenin 25.000 metrekareye çıkarıldığını, bunun nedeninin "sadece Telekom'da 25.000 tane gayrimenkul olduğunu, bu yasaların, bunun için değiştiğini, bu maddelerin bunlar için değiştiğini" söyleyecekti.

Köy Yasasının (1924) 87. maddesiyle, Tapu Yasasının (1934) 35. ve 36. maddeleriyle, yabancıların Türkiye'de, aynı yıllardan başlayarak daire ya da yazlık alabildiğine değinen CHP sözcüsü, aynı oturumda, Turgut Özal'ın, 1984-1985'te, yabancılara ve üstelik yabancı ülkelere vatan topraklarını satmak için yasalara fıkralar ekletmiş olması gibi, AKP'nin de, aynı amaçla, Dubaili Prenslere, Katarlılara vb, ülke topraklarını satmak için yasa değiştirdiğine değiniyor, yabancı gerçek kişinin doğrudan işyeri ya da mesken olarak kullanmak amacıyla 2,5 hektar, yani 25.000 metrekare toprak edinmesinin, yabancılara işyeri ya da mesken edinme olanağı sağlamaktan ayrı ve farklı bir amacı içersinde gizlediğini duyumsatıyordu.

Bir önceki yasanın iptal kararında, Anayasa Mahkemesi, yabancıların taşınmaz edinimi sözkonusu olduğunda, "ülke-

nin bütünlüğü, güvenliği, coğrafi özellikleri, stratejik konumu ve öncelikleri"ni gözeterek, "yabancıların alacağı taşınmazın yeri, arazi, arsa veya bina olmasının getireceği farklılıkların ülke bütünlüğü ve egemenliğiyle doğrudan ilgisini araştırmak gerektiğini" belirterek Tapu Yasasının değiştirilen 35. maddesini iptal etmişti.

Yabancı bir gerçek kişinin bir işyeri yerine onlarca, yüzlerce işyeri, bir konut yerine yüzlerce, binlerce konut için taşınmaz edinmesine, ülkenin bütünlüğü, güvenliği, coğrafi özellikleri, stratejik konumu açısından olduğu kadar, yasayla belirlenen kullanım amacı ile gene yasada belirlenen yabancı kişinin edineceği alanın büyüklüğü arasında, mantıklı bir bağ kurmak olanaklı olmadığı gibi, bir esnaf, bir zanaatçı için gereken bir "işyeri" ile ülkeye serpilmiş yüzlerce işyeri ya da bir yerde sanayi sitesi kuracak genişlikte bir alan arasında, sıradan bir aile için gereken bir "mesken" için bir mahalle kurulacak kadar toprak alan arasında mantıklı bir bağ kurmak da olanaklı değildi.

Anayasa Mahkemesi, Tapu Yasasının AKP tarafından ikinci kez (29.12.2005) düzenlenen 35. maddesi birinci fıkrasında yer alan, "yabancı uyruklu bir gerçek kişinin" "Türkiye'de işyeri veya mesken olarak kullanmak üzere" "ülke genelinde edinebileceği taşınmazlar"ın "yüzölçümünün ikibuçuk hektarı geçemez" tümcesinin, bu kez taşınmazın işyeri ve mesken olarak kullanılacağının belirtilmiş olmasını öne çıkararak, bir gerçek kişinin, ülke genelinde yüzlerce işyeri ya da yüzlerce konut edinmesinin ülke bütünlüğü ve egemenliğini doğrudan ilgilendirmesi açısından Anayasa'nın Başlangıç ve 2. ve 5. maddelerine aykırı olmadığına oy çokluğuyla karar veriyordu.

35. maddenin birinci fıkrasında yeralan "bir gerçek kişi", "Türkiye'de" "bir işyeri" veya "bir mesken" ile "ülke geneli", "taşınmazlar," "2,5 hektar", "otuz hektar" adlandırmaları arasında bir eşitlik, bir koşutluk kurmak, ne denli mantığı zorluyorsa, Anayasa Mahkemesinin iptal istemini reddeden ilgili kararı da mantığımızı aynı biçimde ve bugün de zorluyor.

İptal istemini red kararının Anayasa Mahkemesinin "ülke bütünlüğü ve egemenliğiyle doğrudan ilgisini" öne çıkaran bir önceki kararıyla çelişen bir karar olduğunu da belirtmek istiyoruz.

Çoğunluğun görüşüne katılmayan üyelerin "karşıoy" yazılarında da belirtildiği gibi, yabancı uyruklu gerçek bir kişinin yalnızca "işyeri veya mesken" olarak kullanmak üzere taşınmaz edinmesine izin verildiği halde, bu edinimin üst sınırının yirmibeş dönüm gibi, küçümsenemeyecek bir miktar olması, örneğin bir kişinin birer dönümlük 25 arsa veya 250 metrekarelik 100 apartman dairesi edinebilecek büyüklükte bir olanak sağlanmasının edinim amacıyla bağdaşmadığı" görüşüne yer verilmekte, aynı maddede yer alan yabancı bir gerçek kişiye Bakanlar Kurulu kararıyla 30 hektara kadar, yani birer dönümlük 300 arsa, veya 250 metrekarelik 1200 apartman dairesi alabilmesine olanak sağlanmasının arkasında yasada belirtilen amaçlardan farklı ve başka amaçlar bulunduğu kuşkusu vardı, ve bu kuşkular, maddenin iptali istemini çoğunlukla reddeden kararda giderilmemişti. .

Yineleyelim:

Tapu Yasasının (1934), (3 Temmuz 2003 günlü yasayla AKP tarafından sil-baştan yeniden düzenlenen) 35. maddesini Anayasa Mahkemesi iptal etmiş, (29.12.2005 günlü yasayla) AKP tarafından ikinci kez düzenlenen 35. maddenin, CHP'li 127 milletvekili tarafından birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü, beşinci, altıncı, yedinci, sekizinci ve onuncu fıkralarının iptali istemiyle ikinci kez dava açılmıştı.

Anayasa Mahkemesi ise, daha önce (14.3.2005 günlü ve 2005/14 sayılı kararıyla) iptal etmiş olduğu Tapu Yasasının yeniden düzenlenen (29.12.2005) ve on fıkradan oluşan 35. maddesinin bir ya da birkaç fıkrasını değil, yalnızca birinci fıkrasında yer alan, yabancı bir gerçek kişinin Türkiye'de işyeri ve mesken olarak kullanmak üzere edineceği taşınmazın "yüzölçümü miktarını otuz hektara kadar artırmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir." tümcesi ile yedinci fıkrasının sonunda yer alan "yabancı uyruklu gerçek kişilerin il bazında edinebi-

lecekleri taşınmazların, illere ve yüzölçümlerine göre bindebeşi geçmemek üzere oranını tesbite Bakanlar Kurulu yetkilidir." tümcesini (11.4.2007 gün, E. 2006/35, K 2007/48) iptal ediyordu.

Anayasa Mahkemesinin gerekçeli kararından da okunabileceği gibi, Tapu Yasasının 35. maddesinin birinci fıkrasının dördüncü tümcesi, yani "Bu fıkrada belirtilen koşullarla, yüzölçümü miktarını otuz hektara kadar artırmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir." tümcesi, yabancı bir gerçek kişinin bir işyeri veya bir mesken edinmek için Bakanlar Kurulu kavramıyla otuz hektara kadar, yani 300.000 metrekare olarak, yani her yüz metrekare üzerinden üçbin arsa edinmesine olanak sağlanmasından dolayı değil, yabancı bir kişinin konut ya da işyeri edinmesine olanak sağlanmış olmasından ayrı ve farklı bir amaçla böyle bir düzenlemeye gidilmiş olmasından dolayı değil, bir başka deyişle içeriği açısından değil, "Bakanlar Kuruluna tanınan yetkinin sınırı"nın "2,5 hektarlık yasal sınırı oniki katına kadar artırabilme olanağı" verdiği, ve bunu "yasama yetkisinin yürütme organına devri sonucunu doğuracağı" gerekçesiyle iptal etmişti.

Anayasa Mahkemesi, Tapu Yasasının 35. maddesinin yedinci fıkrasında yer alan "... ve yabancı uyruklu gerçek kişilerin il bazında edinebilecekleri taşınmazların, illere ve il yüzölçümüne göre binde-beşi geçmemek üzere oranını tespite Bakanlar Kurulu yetkilidir" tümceciğini de, aynı şekilde, yasama yetkisinin yürütme organına devri sonucunu doğuracağı gerekçesiyle iptal ediyordu.

İptal edilen bu tümce de, içeriği açısından değil, Meclisin yasama yetkisini Bakanlar Kuruluna devretmiş olması nedeniyle, yani biçimsel açıdan iptal edilmişti.

Oysa, iptali istenen 35. maddenin birinci fıkrasında, yabancı kişilerin edinecekleri taşınmazların imar planı içersinde olacağı hükme bağlanmıştı ama, aynı 35. maddenin yedinci fıkrasında, yabancıların edinecekleri taşınmazların toplamının illere göre ve illerin yüzölçümü üzerinden oranının belirleneceği öngörülüyordu.

Yabancı gerçek kişilerin edinecekleri taşınmazların toplamının illere ve illerin yüzölçümüne oranla, en fazla binde-beş olarak belirlenmesini öngören tümcesinin, oranın belirlenmesindeki yöntemin absürd denecek kadar bilimsellikten ve mantıktan yoksun olması açısından değil, üst sınırı binde-beş olan oranın illere göre Bakanlar Kurulu tarafından belirlenmesinin bir yetki devrine yol açacağı görüşüyle iptal edilmişti ve bu, Harita ve Kadastro Mühendisleri Odasını iki açıdan kaygılandırmıştı:

Biri, yabancı kişilerin edinebilecekleri toplam taşınmazları illere ve illerin yüzölçümüne göre ve binde-beş olarak sınırlayan yasa hükmünün iptal edilmiş olmasından doğacak sınırsızlıktı;

İkincisi, belirlenen binde-beş oranı, kentlerin imar planı alanına göre değil, imar planı alanını içine alan illerin yüzölçümüne göre konmuş bir orandı.

Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası, "İl yüzölçümüne göre binde-beş oranı"nın imar planı alanına oranının ne-menem bir oran olduğunu duyumsatmak için , Trabzon ve Muğla illerinin uzaydan çekilen fotoğraflarıyla illerin yüzölçümü ile imar alanlarını karşılaştırarak şu sonuca varıyordu:

Trabzon'un il yüzölçümü 468.500 hektar (4.685.000 dönüm), il yüzölçümünün binde-beşi 2.342 hektar, yani 23.420 dönümdür. Trabzon ilinde imar planı yapılmış olan 3.068 hektar (30.680 dönüm), konut ve ticaret alanı ise 1.300 hektardır (13.000 dönüm). İl yüzölçümünün binde-beşi, imarlı alanın tamamına yakınını, konut ve ticaret alanlarının tümünü kapsayacak büyüklükte bir orandı.

Muğla'nın yüzölçümü ise 1.271.600 hektar (12.716.000 dönüm), il yüzölçümünün binde-beşi 6.350 hektardır (63.500 dönüm). Muğla ilinde imar planı yapılmış alan ise 1.068 hektardır (10.680 dönüm). Muğla il yüzeyinin binde-beşi, Muğla ilinin imar planının 6 katı büyüklüğünde olduğu, bu alanın yalnızca Muğla merkez değil, ilçeleri de kapsadığı görülmektedir.

Tapu Yasasının bir önceki maddesinin yabancıların edi-

neceği taşınmazlara bir sınır konulmamış olması nedeniyle (nedenlerinden biri olarak) iptal edildiği (E 2005/14, 14.3.2005) gözönünde tutulursa, binde-beş oranı, CHP'li bir milletvekilinin Meclis'te ifade ettiği gibi, "Anayasa Mahkemesinin gözünü boyamak amacıyla salt göstermelik bir sınırlama olmak anlamında" konulmuştu.

Tapu Yasasının 35. Maddesi Yeniden Meclis Gündeminde

Tapu yasasının 29.12.2005 günlü yasayla ikinci kez yeniden düzenlenen 35. maddesinin iptal istemini, Anayasa Mahkemesi, 11.4.2007'de karara bağladı. İptal kararı, 16.1.2008 günlü *Resmi Gazete*'de yayınlandı, 16.4.2008 günü yürürlüğe girdi. Bir başka deyişle yasa iki yıl dört ay onsekiz gün yürürlükte kaldı.

22.4.2008 günlü, "Tapu Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu"ndan öğrendiğimize göre,

(1) Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği, Tapu Yasasının 35. maddesi birinci fıkrasında yer alan yabancı gerçek kişinin edineceği taşınmazın "yüzölçümü miktarını otuz hektara kadar artırmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir" tümcesi yerine, yeni bir tümce konulmasına gerek görülmemiş, bir bakıma iptal istemi çoğunlukla reddedilen birinci fıkranın öteki tümcelerinin Anayasa Mahkemesine iptali amacıyla gitmesi dolaylı da olsa önlenmiş;

(2) Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği 35. maddenin yedinci fıkrasında yer alan "... ve yabancı uyruklu gerçek kişilerin il bazında edinebilecekleri taşınmazların, illere ve il yüzölçümlerine göre binde-beşi geçmemek üzere oranını tespite Bakanlar Kurulu yetkilidir." tümcesinin yerine, "Yabancı uyruklu gerçek kişiler merkez ilçe ve ilçeler bazında uygulama imar planı ve mevzi imar plan sınırları içersinde kalan toplam alanların yüzölçümünün yüzde onuna kadar kalan kısımlarda taşınmaz ile bağımsız ve sürekli nitelikte sınırlı ayni hak edinebilirler. Bakanlar Kurulu, merkez ilçe ve ilçele-

rin altyapı, ekonomi, enerji, çevre, kültür, tarım ve güvenlik açısından önlemlerini dikkate alarak bu orandan fazla olmamak kaydıyla farklı oran belirlemeye yetkilidir." tümcelerinin konması önerilmişti.

Bir başka nokta, yabancıların edinebileceği alanların oranındaki değişiklikti. Anayasa Mahkemesi, "Yabancı uyruklu gerçek kişilerin il bazında edinebilecekleri taşınmazların, illere ve yüzölçümlerine göre binde-beşini geçmemek üzere oranının tespitine Bakanlar Kurulu yetkilidir." tümcesini, yüzölçümü ve oran açısından değil, bu oranın belirlenmesini Bakanlar Kuruluna bırakmış olması nedeniyle, yani Meclis yetkisi, Bakanlar Kuruluna devredildiği için iptal etmişti. Oysa, iptal, öze ilişkin olmak gerekirdi. Çünkü, birincisi, yüzölçümüne açıklık getirilmemişti, yüzeysel alan olarak mı, uzaysal alan olarak mı yüzölçümü baz alınacaktı, bu ayrım yasada yapılmamıştı, Anayasa Mahkemesi kararına bu yansımıyordu. İkincisi ise, "binde-beş oran"ın saptanmasında baz alınacak "alan" (konut ve işyeri sözkonusu olduğuna göre) bir ilin yüzölçümüne nasıl oranlanacaktı, ve oranlanmış olması ne ifade edecekti! Örneğin Antalya'nın kıyı yerleşim yerlerini, yüzde-yüz yabancılar aldığı zaman Antalya'nın il yüzölçümünün binde-beşini bulacak mıydı? Beş katlı, on katlı bir apartmanın yüzölçümü açısından bir katının alanı ne ise beş ya da on katının alanı da aynı olacağına göre, "alan" terimi tek başına ne ifade edecekti? Anayasa Mahkemesi tarafından, bu açılardan yasa iptal edilmemiş, "illere ve yüzölçümlerine göre binde-beşini geçmemek üzere" oranın saptanmasının Bakanlar Kuruluna bırakılmış olması nedeniyle iptal edilmişti. Oysa, burada üst sınır, binde-beş olarak belirlenmiştir, Bakanlar Kuruluna, bazı iller için bu sınırı aşağı çekme yetkisi tanınmıştır. Bunun bir yetki devri anlamına geleceği bizce tartışmalıydı.

Yüzölçümü ile oranın özelliklerinin belirtilmemiş olması açısından tümcenin iptalini anlamak olanaklıydı, ama bu anlamda bir iptal sözkonusu olmamıştı.

Yasa koyucunun, Anayasa Makemesinin gerekçesine

uyarlı olarak, "illere ve yüzölçümlerine göre binde-beş oranını" değil, bu oranı geçmemek üzere ve illere göre oran belirleme yetkisini Bakanlar Kuruluna devrinden dolayı, tümce'de değişiklik yapılması, Bakanlar Kuruluna yetki devriyle sınırlı olmak gerekirken, bu kez ölçüt alınacak alan ile oran değiştirilmiş, tümce, "yabancı uyruklu gerçek kişiler merkez ilçe ve ilçeler bazında uygulama imar planı ve mevzi imar planı sınırları içersinde kalan toplam alanların yüzölçümünün yüzde-onuna kadar kalan kısımlarda taşınmaz ile bağımsız ve sürekli nitelikte sınırlı ayni hak edinebileceği" biçimine dönüştürülmüştür.

Şu da eklenmeli: illerin yüzölçümlerine göre, binde-beş oranı değişmez bir büyüklüktür. İllerin yüzölçümlerine göre binde-beş oranının yerine, tasarıda, "yabancı uyruklu gerçek kişiler merkez ilçe ve ilçeler bazında, uygulama imar planı ve mevzi imar plan sınırları içersinde kalan toplam alanların yüzölçümünün yüzde-onuna kadar taşınmaz edinebilmesi" önerilmiştir. Yabancı gerçek kişilerin konut ve işyeri olarak edinebilecekleri taşınmazların imar planı içersinde olacağı gerçeğinden yola çıkarak, bunların edinecekleri taşınmazın imar planı alanının yüzdesi üzerinden saptanması gerekirken, imar planı *artı* mevzi imar plan alanlarına göre, yüzde-oranın belirlenmesi, son derece yanıltıcıdır, ve mevzi imar plan büyütüldüğü ölçüde, yabancıların imar planı içinde edinebileceği alan, oran olarak, sürekli arttırılabilecektir.

Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası başkanlarından Hüseyin Ülkü'nün özellikle altını çizdiği gibi, yabancıların ülkemizde taşınmaz edinmelerine ilişkin yasalar, daha önce belirlenen programlara uyarlanmış yasalardır. Büyük bir olasılıkla satış için söz verilmiş, vaat edilmiş alanların satışını gerçekleştirmek amacıyla düzenlenmekte, yasanın yürürlüğe girdiği tarih ile yürürlükten kaldırıldığı tarih arasında "işlemler tamamlanmakta"dır.

Hükümetin önerdiği yasa tasarısında, "yabancı uyruklu gerçek kişiler"in, "merkez ilçe ve ilçeler bazında, uygulama imar planı ve mevzi imar planı sınırları içersinde kalan top-

lam alanların yüzde-onuna kadar kısmında taşınmaz ile bağımsız ve sürekli nitelikte sınırlı ayni hak edinebileceği" hükmü yer almakta, aynı tasarıda, Bakanlar Kuruluna, "yabancı gerçek kişiler ile yabancı ülkelerde kendi ülkelerinin kanunlarına göre kurulan tüzel kişiliğe sahip ticari şirketlerin" nerelerde "taşınmaz ve sınırlı ayni hak edinemeyecekleri alanları" belirleme yetkisi tanınmaktadır.

Yüzde-on oranının, imar planı içersinde yer alması gereken yabancı gerçek kişilerin edineceği işyeri veya meskenin toplam alanının, imar planı ve mevzi imar planının toplam alanları üzerinden belirlenmeye gidilmiş olmasının yanlışlığı bir yana, "uygulama imar planı ve mevzi imar planı sınırları içinde kalan toplam alanların yüzde-onuna kadar kısmını" yabancı gerçek kişiler uygulama imar planı içinde işyeri veya mesken olarak edinebilecek, ama "yabancı ülkelerde kendi ülkelerinin kanunlarına göre kurulan tüzel kişiliğe sahip ticaret şirketleri"nin edindikleri taşınmazlar bu oranın dışında kalacak.

Peki ama, "yabancı ülkelerde kendi ülkelerinin kanunlarına göre kurulan tüzel kişiliğe sahip şirketler", neyin nesi, kimin fesiydi ki, toplam alanın yüzde-onunu edinebilecek "yabancı gerçek kişiler"in dışında tutuluyordu?

Yabancı gerçek kişiler ile yabancı ülkelerde kurulan tüzel kişiliğe sahip şirketlerin "taşınmaz ve sınırlı hak edinilemeyeceği alanlar", hükümet tarafından önerilen 35. maddenin sekizinci fıkrasında yinelenmiştir ve bunlar, "askeri yasak bölgeler, askeri güvenlik bölgeleri ile stratejik bölgeler" gibi, Türk vatandaşlarının da edimine kapalı bölgelerdir. "Yabancı ülkelerde kendi ülkelerinin kanunlarına göre kurulan tüzel kişiliğe sahip ticaret şirketleri" ise, Türk yurttaşlarının edinimine açık bölgelerde, taşınmaz mülkiyet ya da sınırlı ayni hak edinmeleri serbest bırakılmış yabancı şirketlerdi. AKP'li bakanların övünerek yineledikleri gibi, Türk yurttaşları taşınmaz edinme konusunda hangi haklara sahipseler, bu şirketleri temsil eden gerçek ve tüzel kişiler de aynı haklara sahipti. Yabancı gerçek kişilerin edinecekleri alanın

oranı belirlenirken, bu yabancı ticaret şirketlerinin edindikleri ve edinecekleri alan, Türk ticaret şirketlerinin alanı gibi, yüzde-onluk oran sınırlamasının dışında tutuluyor; ikincisi, Türkiye'de taşınmaz edinecek yabancı gerçek kişiler için karşılıklılık koşulu aranırken, yabancı yatırımcı olan yabancı gerçek kişiler ile yabancı ülkelerde kendi ülkelerinin kanunlarına göre kurulan tüzel kişiliğe sahip ticaret şirketleri için karşılıklılık koşulu aranmıyor.

Petrol hakkı sahibi ticaret şirketine, petrol sahasındaki mülkiyeti edinme olanağı sağlayan (7.3.1954 günlü 6326 sayılı) Petrol Yasasının 87. maddesinden ve yabancı uyruklu gerçek ve tüzel kişilere turizm merkezlerinde taşınmaz tahsisi olanağı sağlayan (12.3.1982 günlü 2634 sayılı) Turizmi Teşvik Yasasının 8. maddesinden ayrı olarak, AKP iktidarının yedinci ayında (5.6.2003'te) yürürlüğe giren 4875 sayılı Doğrudan Yabancı Yatırımlar Yasasına göre, "yabancı yatırımcı" olarak tanımlanan "yabancı ülkelerin kanunlarına göre kurulmuş tüzel kişiler"e ve "uluslararası kuruluşlar"a, "Türkiye'de kurdukları veya iştirak ettikleri tüzel kişiliğe sahip şirketlerin, Türk vatandaşlarının edimine açık olan bölgelerde taşınmaz mülkiyeti veya sınırlı ayni hak edinmeleri serbest" bırakılıyordu. Türk yurttaşları gibi taşınmaz edinme olanağı sağlanmış bulunan "yabancı ülkelerin kendi kanunlarına göre kurulan tüzel kişiliğe sahip ticaret şirketleri"nin edindikleri ve edinecekleri taşınmazlar, yabancılar için konan bu yüzde-onluk sınırın dışında tutulmuştu.

Doğrudan Yabancı Yatırımlar Yasasının İptalinden Tapu Yasasının 36. Maddesine Yatay Geçiş

Hemen burada belirtelim ki, AKP iktidarının sekizinci ayında, 3 Temmuz 2003'te, Tapu Yasasının 35. maddesine konan "yabancı ülkelerin kendi kanunlarına göre kurulan tüzel kişiliğe sahip ticaret şirketleri", gene AKP iktidarının yedinci ayında, yani bu yasadan bir ay önce, 5 Haziran 2003'te, yü-

rürlüğe konan Doğrudan Yabancı Yatırımlar Yasasındaki, "yabancı yatırımcı" sıfatıyla yer alan "yabancı ülkelerin kendi kanunlarına göre kurulmuş tüzel kişiliğe sahip ticaret şirketleri"nden başkası değildi.

3 Temmuz 2008'de, Tapu Yasasının 35. maddesinin birinci fıkrasında, "yabancı gerçek kişiler"le birlikte taşınmaz edinebilecek olan "yabancı ülkelerde bu ülkelerin kanunlarına göre kurulan tüzel kişiliğe sahip ticaret şirketleri"nin karşılıklı olmak koşuluyla taşınmaz edinebileceği hükmüne yer verilmiş, ama bu tarihten bir ay önce, 5 Haziran 2003'te çıkartılmış bulunan Doğrudan Yabancı Yatırımlar Yasasında karşılıklılık koşulu aranmamış, "yabancı gerçek kişiler" gibi, "yabancı ülkelerde bu ülkelerin kanunlarına göre kurulan tüzel kişiliğe sahip şirketler"e taşınmaz ediminde Türk vatandaşları gibi taşınmaz edinme hakkı tanınmıştı.

İşin acıklı-güldürüsü, 3 Temmuz 2003'te, Tapu Yasasının 35. maddesinin birinci fıkrasında taşınmaz edinecek yabancı gerçek kişiler ile yabancı ülkelerin kendi kanunlarına göre kurulmuş tüzel kişiliğe sahip şirketlerin taşınmaz edinebilmeleri için karşılıklı olmak koşulu getirilmiş, gene aynı 35. maddenin bir başka fıkrasında (dördüncü fıkrasında) "Yabancı uyruklu gerçek kişiler ile yabancı ülkelerde bu ülkelerin kanunlarına göre kurulan tüzel kişiliğe sahip ticaret şirketleri lehine, taşınmaz üzerinde sınırlı ayni hak tesis edilmesi halinde karşılıklılık şartı aranmayacağı"na yer verilmişti. Tıpkı Doğrudan Yabancı Yatırımlar Yasasında olduğu gibi. Ama "karşılıklılık koşulu" aranmadığı için, bu fıkra Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilecekti.

Anayasa Mahkemesinin iptali üzerine, 29.12.2005 günlü yasayla yeniden düzenlenen Tapu Yasasının 35. maddesinde, aynı fıkranın yerine konmuş olan ikinci fıkra da, karşılıklılık koşulundan sözetmeksizin, "Yabancı ülkelerde kendi ülkelerinin kanunlarına göre kurulan tüzel kişiliğe sahip ticaret şirketleri, ancak *özel kanun hükümleri* çerçevesinde taşınmaz mülkiyeti ve taşınmazlar üzerinde sınırlı ayni hak edinebilirler." biçimine dönüştürülmüştü.

Ne var ki, bu "özel yasa", bu fıkranın yayınlandığı tarihten *ikibuçuk yıl önce*, 5 Haziran 2003'te yürürlüğe giren "Doğrudan Yabancı Yatırımlar Yasası"nın 3.maddesi *d* bendinden başkası değildi.

Doğrudan Yabancı Yatırımlar Yasasına göre, yabancı yatırımcı olarak, "yabancı gerçek kişi" ile "yabancı ülkenin kendi yasalarına göre kurulmuş ticaret şirketlerinin" "taşınmaz mülkiyeti veya sınırlı ayni hak edinmeleri" serbestti, yani karşılıklılık koşulu aranmamıştı.

Türkiye'de yatırım yapacak Batılı ülkeler ile karşılıklılık anlaşması bulunduğuna göre, karşılıklılık anlaşması bulunmayan, ama kendi ülkelerinin yasalarına göre tüzel kişiliğe sahip ticaret şirketi kurmuş olan "yabancı yatırımcı"lar, anlaşılacağı gibi şeyhlik, sultanlık, krallık gibi Arap ülkeleri vb. uyruklarıydı. Yabancı yatırımcı olarak Arap ülkeleri uyruklarının. "Türk vatandaşlarının edimine açık olan bölgelerde taşınmaz mülkiyeti veya sınırlı ayni hak edinmeleri serbestti". Daha açık söylemiyle Türk yurttaşları, nerde, ne kadar taşınmaz edinebiliyorsa, onlar da orda, o kadar taşınmaz edinebiliyordu.

Devamı şöyle:

Anayasa Mahkemesi, 5 Haziran 2003 günlü 4875 sayılı Doğrudan Yabancı Yatırımlar Yasasının 3.maddesinin d bendini, yani "Yabancı yatırımcıların Türkiye'de kurdukları veya iştirak ettikleri tüzel kişiliğe sahip şirketlerin, Türk vatandaşlarının edinimine açık olan bölgelerde taşınmaz mülkiyeti veya sınırlı ayni hak edinmeleri serbesttir." fıkrasını, 11 Mart 2008 günlü kararıyla iptal edecekti.

Doğrudan Yabancı Yatırımlar Yasası'nın (No:4875, 5.6.2003) 3. maddesinin *d*, *c* ve *f* fıkralarının Anayasa'nın Başlangıç ile, 2., 3., 6., 9., 11., 125 ve 138. maddelerine aykırılığı savıyla iptali ve yürürlüğünün durdurulması istemiyle, ana muhalefet partisi (Cumhuriyet Halk Partisi) grubu adına Grup Başkanvekilleri Oğuz Oyan ve Haluk Koç tarafından Anayasa Mahkemesinde iptal davası açılmış, Anayasa Mahkemesi, 11.3.2008 günlü (Esas 2003/7i, Karar 2008/79) kara-

rıyla, sözkonusu yasanın yabancı yatırımcıların taşınmaz edinimiyle ilgili 3. maddesinin *d* bendini oy çokluğuyla iptal etmiş, gerekçeli kararın *Resmi Gazete*'de yayınlanmasından altı ay sonra yürülükten kaldırılmasına karar vermişti.

Bir başka deyişle, yasanın yürülüğe girdiği 5.6.2003'ten yürülükten kaldırıldığı 16 Ekim 2008'e kadar 5 yıl 3 ay, "Türkiye'de kurdukları veya iştirak ettikleri tüzel kişiliğe sahip yabancı yatırımcılar"a, Türk vatandaşlarının edimine açık olan bölgelerde, fiili ve hukuki karşılıklılık koşulu aranmaksızın, "doğrudan yabancı yatırımcı" olarak, Türk yurttaşlarının edinebildiği yerde ve büyüklükte taşınmaz edinmesine olanak sağlanmıştı.

Doğrudan Yabancı Yatırımlar Yasasına göre, Türkiye'de faaliyette bulunan şirketler, taşınmaz edinimi için, 2004 yılında 1.343 milyon dolar, 2005 yılında 1.841 milyon dolar, 2006 yılında 2.922 milyon dolar, 2007 yılında 2.926 milyon dolar, 2008 yılında 2.937 milyon dolar transfer gerçekleştirmişlerdi. Taşınmaz edinimi için 2004-2008 yıllarında (yani beş yıl içinde) transfer edilen net toplam 11.969 milyon dolardı, taşınmazlar için ödenen toplam, doğrudan yabancı yatırımlar toplamının (72.765 milyon dolar) %16.45'iydi.

"Uluslararası doğrudan yatırım girişimlerinin ülkelere göre dağılım"na ilişkin beş yıllık (2004-2008) istatistik bilgileri arasında yatırım yapan girişimcilerin dolar üzerinden ülkelere göre dağılımını gösteren çizelgede, "Körfez ülkeleri"nin 5.558 milyon dolar transfer ettiği yazılmıştı, ABD, Avrupa Birliği ülkeleri çizelgede ayrı ayrı gösterilmekle birlikte, özellikle aramızda fiili ve hukuki karşılık bulunmayan Körfez ülkelerinin ülkelere göre dağılımı açıklanmamaktaydı. (Kaynak: Başbakanlık Hazine Müsteşarlığı Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü "*Uluslararası Doğrudan Yatırım Verileri Bülteni*", Şubat 2009.)

İptal edilen "Doğrudan Yabancı Yatırımlar Yasası"nın 3. maddesi *d* bendi yürürlükten henüz kalkmadan, doğacak hukuksal boşluğun, iptal edilen maddenin iptal nedenleri gözetilecek, aynı yasa içersinde yeni bir düzenlemeye gidilmesi

beklenilebilirdi. Ne var ki, iptal edilen madde/bendinin, Doğrudan Yabancı Yatırımlar Yasası içinde yeniden düzenlenmesine gitmek yerine, Tapu Yasasının, 3 Temmuz 2003'te (4916 sayılı yasanın 16. maddesiyle) yürürlükten kaldırılmış olan 36. maddesi yerine ve yeni bir madde olarak Meclis gündemine taşınmıştı.

AKP iktidarı dönemleriyle sınırlı olarak yabancı gerçek tüzel kişilerin yurdumuzda taşınmaz edinimiyle ilgili yapılan yasal değişiklikler tarihlerine göre şöyle sıralanabilir:

1) *5.6.2003*: Doğrudan Yabancı Yatırımlar Yasası yürürlüğe giriyor.

2) *3.7.2003*: Tapu Yasasının 35. maddesi değiştiriliyor, Tapu yasasının 36. maddesi ve Köy Yasasının 87. maddesi yürürlükten kaldırılıyor.

3) *14.3.2005*: Tapu Yasasının 3.7.2003'te değiştirilen 35. maddesini Anayasa Mahkemesi iptal ediyor.

4) *29 Aralık 2005*: Tapu Yasasının 35. maddesi yeniden ve değişik biçimiyle yürürlüğe giriyor.

5) *11.4.2007*: Tapu Yasasının 35. maddesinin (29 Aralık 2005) bazı fıkraları Anayasa Mahkemesi tarafından iptal ediliyor.

6) *11.3.2008*: Doğrudan Yabancı Yatırımlar Yasasının 3. madde *d* bendi Anayasa Mahkemesi tarafından iptal ediliyor.

7) *3.7.2008*: Tapu Yasasının 35. maddesi değişik 1. ve 7. fıkralarıyla birlikte yürürlüğe giriyor.

8) *3.7.2008*: 3.7.2003'te yürürlükten kaldırılan ve boş bulunan Tapu Yasasının 36. maddesi yerine, Doğrudan Yabancı Yatırımlar Yasasının iptal edilen 3. maddesi *d* bendinin değişik maddesi konuyor.

9) *16.10.2008*: Doğrudan Yabancı Yatırımlar Yasasının 3. madde *d* bendinin yürürlüğü durduruluyor.

Anayasa Mahkemesinin iptal ettiği Tapu Yasasının 35. maddesinin bazı fıkraları ile, gene Anayasa mahkemesinin iptal ettiği Doğrudan Yabancı Yatırımlar Yasasının 3. maddesinin *d* bendi yerine geçmek üzere, 3 Temmuz 2003'te yü-

rürlükten kaldırılan ve boş bulunan Tapu Yasasının 36. maddesi olarak düzenlenen yasa değişiklikleri, sırasıyla, TBMM'nin 12 Haziran 2008 günlü 117'inci Birleşiminde, ve 3 Teammuz 2008 günlü 126'ıncı Birleşiminde görüşülerek yasalaştı.

Bu iki yasa maddesinin görüşüldüğü Meclis tutanaklarından kısa alıntılar yaparak, AKP'nin iktidar dönemlerinde yabancıların taşınmaz edinimine olanak sağlayan yasa değişikliklerinin özünü, içeriğini, amacını ve gelecek için kaygılarımızı dile getiren pasajları okurla paylaşmak istiyorum:

*

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Tutanak Dergisi
117'nci Birleşim
12 Haziran 2008

22.12.1934 gün ve sayılı Tapu Yasasının 35 maddesinin değişik yedinci ve sekizinci fıkralarının görüşülmesi:

CHP Grubu Adına Fevzi Topuz (Muğla):

Yeniden düzenlenen 35'inci maddenin yedinci fıkrasının ikinci cümlesinde "Yabancı uyruklu gerçek kişiler merkez ilçe ve ilçeler bazında, uygulama imar planı ve mevzi imar plan sınırları içerisinde kalan toplam alanların yüzölçümünün yüzde onuna kadar kısmında taşınmaz ile bağımsız ve sürekli nitelikte sınırlı aynî hak edinebilirler." denilmektedir.

Görüleceği üzere, yabancı gerçek kişiler için getirilen uygulama imar planı, mevzi imar plan sınırları içerisinde kalan toplam alanların yüzölçümünün yüzde 10'u koşulu da yabancı ticaret şirketlerini kapsamamaktadır. Tasarıyı hazırlayanların ülke topraklarının pazarlanması konusunda yabancı ticaret şirketlerine miktar sınırlaması getirmemesiyle, kimi yabancı şirketlere dilediği kadar arsa ve arazi edinebilmesinin yolu açılmaktadır.

Tasarıda yer alan yüzde 10 konusunu kendi bölgemden bir örnekle açıklamak istiyorum. Muğla merkez ilçenin imar planı alanı 3.965 hektardır, yani 39.600 dönümdür. Buranın imar planının sadece 639 hektar yani 6.300 dönümü konut ve ticari alandır. Diğer alanlar, kamuya ait yeşil alan, yol, park, otopark, eği-

tim ve sağlık alanı, maden rezerv alanı, orman, fuar ve rekreasyon ve askerî tesis alanlarını içermektedir. Eğer yasa tasarısında yer aldığı gibi imar planının yüz ölçümü üzerinden yüzde 10'u alındığında, bu miktar 397 hektar, yani 3.970 dönüme karşılık gelmektedir. Bu da İmar planında konut ve ticari olarak ayrılmış alanların yüzde 63'ü demektir. Özetle, tasarıyla konut ve yerleşim alanının yüzde 63'ünün yabancılara satılabileceği ortaya çıkmaktadır. Söz konusu bu oranın uygulanması hâlinde Bodrum, Marmaris, Fethiye, Dalaman, Milas başta olmak üzere Muğla ilimizin diğer ilçelerinde aynı sonuçlar ortaya çıkacaktır. Bu oran karşılıklılık ilkesi olan hiçbir ülkede bulunmayan bir yaklaşımdır.

Yasa henüz Türkiye Büyük Millet Meclisinde onaylanmadan, ülkemizle karşılıklılık ilişkisi olmayan bazı Arap ülke şeyhlerinin Ege kıyılarımızda özellikle Bodrum koylarında şimdiden arazi aramaya başlamaları boşuna değildir.

2 Nisan 2008 günü TOKİ ile Kuveyt Yatırım İdaresi arasında Türkiye'de Arazi Geliştirme Projesi kapsamında stratejik ortaklığı öngören mutabakat muhtırası imzalanmıştır. İstanbul'da Cumhurbaşkanı Sayın Abdullah Gül ile Kuveyt Emiri El Sabah'ın huzurunda imzalanan bu anlaşmadan bir gün sonra, 3 Nisan 2008 tarihinde Kuveyt Emirinin Bodrum kıyılarında ve koylarında 60 ila 300 dönüm arasında arazi araması dikkat çekicidir.

21 Nisan 2008 tarihinde Anadolu Ajansında Maliye Bakanlığı Millî Emlak Genel Müdürlüğünün hazırladığı rapora yer verilmiş ve "Türkiye Gayrimenkul Zengini: Devletin 2 Milyon Taşınmazı Var" başlığıyla kamuoyuna duyurulmuştur. Türkiye'nin gayrimenkul zengini ilan edildiği raporda söz konusu kamu mallarının büyük bir bölümünün mera, yaylak, kışlak, harman yeri, panayır yeri gibi kamunun yararlanmasına tahsis edilen orta malları, su ve su ürünleri alanları, maden alanları, tarihî ve kültürel alanlar, orman ve kıyılardan oluştuğu görülmektedir. Anlaşılan AKP Hükûmeti ülkemizde toprağa, ulusumuza ve ulusal değerlere ait ne varsa satıp savmak istemektedir. "Türkiye Gayrimenkul Zengini ve Devletin 2 Milyon Taşınmazı Var" başlığıyla kamuoyuna yapılan açıklamadan bir gün sonra, 22 Nisan 2008 tarihinde yabancılara mülk satışını öngören bu yasa tasarısının gelmesi düşündürücüdür.

Türk yabancılar hukukunun temel ilkelerinden ve en önde geleni karşılıklılıktır. Anayasa'nın başlangıç kısmının ikinci paragrafında yer alan "Dünya milletleri ailesinin eşit haklara sahip şerefli bir üyesi olarak" deyimi de yabancılar hukukunda karşılıklılık ilkesinin uygulanmasını gerekli kılmaktadır.

Ülkemiz topraklarının korunması, gerekli hassas alanlara

ve kamu yararı ve ülke güvenliği bakımından stratejik yerlere ait haritalar yapılmadan, arazi yönetimi planları oluşturulmadan, taşınmaz bilgi sistemi kurulmadan, bu bölgelerle ilgili tespitler yapılmadan satış yapılmamalıdır.

Tasarı, Anayasa Mahkemesi kararları doğrultusunda düzenlemeler yapmak yerine, yabancılara taşınmaz satışı konusunda bütçe açıklarını kapatmak gibi dar anlamda bir finansman sorununun çözümüne indirgenmemelidir.

Ülke topraklarımızın satışı konusunda benzeri sorunlar yaşamış olan bir Afrikalı şefin sözleriyle konuşmamı tamamlamak istiyorum: "Beyazlar Afrika'ya geldiklerinde bizim topraklarımız, onların İncilleri vardı. Bize gözlerimizi kapatarak dua etmeyi öğrettiler. Uyandığımızda gördük ki onların toprakları, bizim İncillerimiz vardı." Bunu, aynı şeyi yaşamamak üzere, bu kararı alırken ve mallarımızı satarken dikkatli olmamız gerekiyor.

MHP Grubu Adına Behiç Çelik (Mersin):

Tasarının içeriği böyle, ama sayın milletvekilleri, böyle bir tasarı olamaz. Dili bozuk, özü bozuk. Lafzı ve ruhu ile mütenasip değil. AKP'nin yüce Meclise her getirdiği metin milletimizin ortak özlemine, ortak ihtiyaçlarına hizmet etmiyor. Bazı metinler İngilizce orijinalinden tercüme, bazıları malum egemenlerin direktifleriyle hazırlanan belgeler, bazıları da AKP korku diktatörlüğüne giden yola taş döşeyen belgeler. Genel Kurula her getirilen metin Türkiye'mizin geleceğine ipotek koymakta, gittikçe vahimleşen sömürgeleşme ve ayrışma zemini hazırlamaktadır. Elbette bunun hesabı sorulacaktır. Vakıflar Kanunu çıkarılıyor, 301'inci madde düzenleniyor, hemen 22 Temmuz seçimlerinden sonra yeni anayasa tartışmaları açılıyor, alabildiğine inanç hortumculuğu yapılıyor, yolsuzluk ve talan had safhada ve baş örtüsü istismarı yapılıyor, kendi devletini suçlayan bakanlarla Türkiye Cumhuriyeti karşı karşıya kalıyor. Böyle bir ortamda yine geliyor ve küresel sermayenin ve güç odaklarının önünü açmak için, yabancılara topraklarımızı peşkeş çekmek için böyle bir yasa ne yazık ki iktidar tarafından tasarı hâline getirilip yüce Meclisin önüne sunuluyor. Onun için bilumum Türklük düşmanlarının Türkiye'nin her yanını istila etmesine, istila iradesine ortak olmanız millî ve manevi değerlerinize, vicdanınıza da sizlerin yabancılaştığını göstermektedir.

Köy Kanunu, Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunu, Turizmi Teşvik Kanunu gibi kanunlarda yapılan düzenlemelerle aslında karşılıklılık ilkesi ortadan kaldırılmış, kanunda zaten yabancıların mal edinimiyle ilgili düzenlemeler yapılmıştır. Ve ne kadar, yabancıların Türkiye'de gayrimenkul edindiklerine dair bir

envanter çalışması da söz konusu değildir. Varsa da bu sağlıklı değil. Ayrıca hâlâ kadastral bilgi sistemi kurulmamıştır. O nedenle bu yasanın, bu tasarının geri çekilip eksikleri giderildikten sonra getirilmesinde yarar var.

Şimdi, düşününüz -size bir hususu belirtmek istiyorum- borsanın yüzde 70'ten fazlası yabancıların eline geçmişken ve zilyetlik kurumu, Anadolu'nun hâlâ kadastrosu tamamlanmadığı için, alabildiğine Türkiye'nin genelinde uygulanırken, yabancılar adına yerli vatandaşlarımızın satın aldıkları mülkler söz konusu iken ve yabancı bankalara ipotekli geniş araziler söz konusu iken, böyle bir ortamda, siz, Türkiye'nin ne kadarının acaba yabancıların eline geçtiğini düşünüyorsunuz? Bu konuda bir hazırlığınız var mı İktidar olarak? Böyle bir çalışmanız var mı? Borsanın yüzde 72'sinin yabancıların eline geçmiş olması demek, şirketler eliyle, Türkiye'de geniş alanların, tesislerin ele geçirildiğini göstermiyor mu?

Burada, Tapu Kadastroda çalışmış üst düzey bir bürokratın söyledikleri çok enteresan, diyor ki bu bürokrat: "Bütün bu yapılanlar anayasal suç niteliği taşımaktadır. Ülkemizin anahtar teslimi satışı ve tasfiyesi inatla sürdürülmek isteniyor yani 80 bin kilometrekarelik bir toprak parçası, hem de imar planlı olarak yabancıların eline geçmiş olacak ki, bu miktar, Türkiye yüz ölçümünü ham olarak düşündüğümüzde onun miktarıdır." diyor. "Bütün zenginlikler, ormanlar, madenler, fabrikalar, tersaneler, bankalar, ne varsa, arazisi, tesisi, malzemesi ve çalışanlarıyla yabancılara devrediliyor. Satılan yerlerin tespiti yerine kalanların tespiti artık daha kolay yapılır hâle geldi." diyor.

Şimdi borsaya dönersek, borsa kanalıyla yabancı şirketler geniş yerler alıyor. Zilyetlik kurumu var. Türkiye üzerinde hesaplar var. Dün, AKP'nin sayın hatiplerinin konuşmasında, burada, özellikle "Mülk satışıyla egemenlik ilişkisi arasında bir ilişki kurmayalım." diye ifade ettiler. Fakat Türkiye -verdikleri örnekteki gibi- bir Dubai değil arkadaşlar, saygıdeğer milletvekilleri, Dubai değil burası; burası İspanya da değil, İrlanda, İzlanda da değil, İngiltere de değil, burası Türkiye. Burası, her karış toprağı şehit kanıyla sulanmış ve emperyalizmin özellikle sürekli olarak takip ettiği bir kutsal vatan parçası. Atatürk'ün kurduğu bu cumhuriyet yoktan var edilmiş bir cumhuriyet ve devlet öylesine kutlu bir devlet. Bu devletin, bu vatanın topraklarını "Vatan sevgisi imandandır." ilkesince en iyi şekilde korumak, kollamak ve bu konuda fevkalade şuurlu olmak hepimizin en asli görevidir diye düşünüyorum. AKP'nin bu aymazlığını burada şiddetle kınıyorum.

Türkiye'yi satış projesinin bir diğer ayağı olan bu tasarı yü-

ce Meclisten geçmesin. AB istemiş, Batı istemiş, onların Türkiye şubesi istemiş olabilir. Lütfen Türkiye'yi parselleyip satmayın. Toprak ve mülk satarak açık kapatılmaz.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Siz de sattınız.

BEHİÇ ÇELİK (Devamla) – Size Oğuz Kağan Destanı'nı hatırlatmak isterim. Toprak demek vatan demektir, vatan sevgisi de imandandır. Bakınız, Osmanlı, Balkanlarda, Orta Doğu'da, Anadolu'da imtiyazlar ve mülkiyet satışıyla topraklarını elden çıkarırken "Toprak bir yere mi gidiyor, işte orada duruyor." diyorlardı. Malumunuz Balkanlar da, Orta Doğu da elimizden çıktı ve İstiklal Harbi'yle ancak geri alabildik. O zaman Maliye Nazırı Cavit de satıcıydı. Fakat 60'ıncı Hükûmetin Maliye Bakanı Unakıtan da "Yabancıya toprak satılmışsa ne oldu, adamlar ceplerine koyup da götürdüler mi? Bak, olduğu yerde duruyor." diyebiliyor. Yüzyıl önce de...

Aynı sözleri bugüne uyarladığımızda Unakıtan'ın da gaflet uykusundan uyanmasını beklemek hakkımızdır diye düşünüyorum. Karşılıklılık ilkesi düşünülerek sadece devletimizce meşru kabul edilecek bir amaçla yabancılara taşınmaz veya sınırlı ayni hak devri mümkün olabilmeli. Bu amacın çiğnenmesi hâlinde uygulanacak tasarruflar baştan tespit edilerek gereği yapılmalıdır.

Eğer bu tasarı yasalaşırsa 72 milyon size her iki cihanda da hesap soracaktır, biz de hesap soracağız. Vatan toprağını peşkeş çekenleri büyük bir azap beklemektedir.

Faruk Bal (Konya):

Anayasa Mahkemesi bu maddeyi bozarken "Anayasa'da yasayla düzenlenmesi öngörülen konularda yürütme organına genel ve sınırları belirsiz bir düzenleme yetkisinin verilmesi olanaklı değildir. Yürütmenin düzenleme yetkisi yasayla sınırlandırılmıştır. Tamamlayıcı bir yetkidir." diyor ve Bakanlar Kuruluna verilen yetkinin belirli bir sınır ihtiva etmemiş olması nedeniyle, toprak satışı gibi çok önemli bir konuda sınırsız bir yetkinin Anayasa'ya aykırı olduğunu ifade ediyor. Şimdi, "Anayasa'ya uydurduk, Anayasa Mahkemesinin bozma kararının gerekçesine göre bu kanunu hazırladık." denilerek yüce Meclise sunulan tasarıya baktığımızda, bu tasarı, ağırlıklı olarak imar planı ve mevzi imar planı çizilen yerlerde gayrimenkullerin yabancılara satışına ilişkin düzenlemesinde, Bakanlar Kurulunun da altında, yerel yönetimlere bu yetkiyi verdiğini anlamaktayız.

Yerel yönetimlerde özellikle mevzi imar planı çizilmesiyle ilgili ben bir araştırma yaptım. Burada o araştırmanın neticesini de değerli milletvekilleriyle paylaşmak istiyorum. Mevzi imar planı yaptırmak için belirli miktardaki bir tarlayı temin ettiğiniz

ve o tarla da eğer imarlaşma şartlarına uygun ise yapacağınız tek iş vardır, parasını bastırıp bunun bir serbest mühendise imar planını çıkartmaktır. Bu imar planıyla belediye meclisine müracaat ediyorsunuz ve belediye meclisi de size imar yetkisini veriyor. Böyle bir prosedürden geçen, belediye meclisinin takdirine tabi olmuş mevzi imar planı ve imar planıyla ilgili alanlarda yabancılara verilecek olan, satılacak olan gayrimenkulleri yüzde 10 ile sınırlamak, sınırsız bir sınırlama yapmak anlamına gelmektedir. Şu açıdan: Özellikle göl ve akarsu havzalarında zaten imar planı belirli sınırlar dâhilinde verilmektedir. Örneğin yüzde 5'i geçmeyen bir imarlaşma verilmektedir veya yüzde 10'u geçmeyen. En basitinden, değerli milletvekilleri bilirler ki, Gölbaşı civarındaki arazilerin, arsaların üzerine ancak yüzde 10'luk bir inşaat yapabiliyorsunuz. Şimdi, yüzde 10'luk bir inşaat dediğimiz zaman 10 dönümlük bir arazinin üzerine 1.000 metrekarelik bir inşaatı, yani, bu kanunla getirilen sınırlamaya tabi olduğunu hesaplarsak, mevzi imar planı yapıldığı takdirde tamamını yabancılar edinebileceklerdir, gayrimenkul edinebileceklerdir bu şekilde. Bu, doğru olmayan, hakkı olmayan ve Anayasa Mahkemesinin kararını da arkadan dolanan bir mantıktır. Yanlış bir mantıktır. Tekrar bunun Mahkemeden dönmemesi için, burada, değerli milletvekillerinin oylarıyla, düşünceleriyle düzeltilmesi ve yeniden değerlendirilmesi gerekmektedir. Aksi hâlde, güney belediyelerimizde gördüğümüz gibi, değerli arkadaşlarım, imar planı ve mevzi imar planlarının belirli havzalarda, yüzde 10'u geçmeyecek yerlerde tamamen yabancılardan müteşekkil kolonilerin tesis edileceği toprak parçaları oluşacaktır.

Bu toprak parçalarında, güney ilçelerimizden birisinde olduğu gibi, elektrik ve su faturaları Türkçe ve İngilizce olarak gönderilmektedir. Devletin hükümranlık anlayışı ile toprak satışını ilişkilendiremeyen değerli milletvekillerinin takdirine bu bilgileri sunuyorum.

Diğer taraftan, bu, sadece güney sahillerimizle ilgili değildir. Malum, bu Meclis ikiz yasaları da kabul etmiştir. Netice itibarıyla, güneydoğuda oluşabilecek, gelişebilecek riskler ve GAP projesinin nerelere doğru sürüklenebileceğini de değerli milletvekillerinin yüksek takdirine, parmak demokrasisinin bu defa hâkim olmaması dileğiyle sunuyorum.

MHP Grubu Adına Faruk Bal (Konya):

Şimdi, size, alelacele gündeme getirilen ve... İnanıyorum ki burada bulunan -şu anda sanıyorum 70-80 milletvekili vardır yüce Mecliste- 70-80 milletvekilinin 10 tanesi bunu okumamıştır, 10 tanesi gerekçesini dahi okumamıştır. Gerekçesini dahi okumadı-

ğınız, metninin dahi ne olduğunu bilmediğiniz bir tasarıyı kanun hâline getireceksiniz. Ne adına? Türk milleti adına karar alacaksınız.

Gerekçenin son paragrafını ben size okuyayım, ne kadar vahim bir şey içerisinde olduğunuzu anlayın ya da ne kadar vahim üslup içerisinde AKP milletvekilleri tarafından gerçeğin gizlenmediğini anlayın. Bakın diyor ki gerekçenin son paragrafında: "Sermayenin serbest dolaşımının önüne gerekmedikçe hukuki engeller konulmamalıdır." İşte bütün ikrar buradadır. Zaten bu tasarının, Anayasa Mahkemesince, kanunlaşmasının önüne geçilmesinin sebebi de budur. Küreselleşmenin getirdiği bir rüzgâr ile küresel güçlerin Türkiye üzerindeki hesaplarının önüne geçilebilmesi için millî bir direnç noktası oradaydı, orası kırıldı. Siz şimdi bunu genişleterek getirmek istiyorsunuz, siz şimdi bunu anlaşılmaz bir kelime kargaşası içerisinde sunuyorsunuz.

Bakın, bu kanunun son paragrafındaki ifadelerle başa doğru yürüyelim. Diyorsunuz ki: "Türkiye'de taşınmaz rehni tesisinde, hisseleri menkul kıymet borsalarında işlem gören şirketlerin ediniminde ve kanuni miras yoluyla gerçekleşen intikallerde bu maddede yer alan..." Tekrar ifade ediyorum, ey milletvekili uyan! Uyanının lütfen! "... bu maddede yer alan kayıt ve sınırlamalar aranmaz." Bu maddede zaten kayıt ve kısıt yok arkadaşlar! "Var." diyen babayiğit gelsin, göstersin! Kayıt ve kısıt 1'inci maddedeki şirketin ana sözleşmesinden ibarettir. Ana sözleşmeyi de ben bir şirket kuracaksam istediğim şekilde tesis ederim, kurduğum şirketin ana sözleşmesini istediğim şekilde değiştiririm. Bu, bir ülkede gayrimenkul edinmek için kayıt ve kısıt olarak algılanıyorsa "aferin" demek lazım. Yüce Meclis -gencecik bedenlerini kara toprağa vererek- "Bu vatan kimindir?" diyen Orhan Şaik'in, ifadesiyle sahiplendirdiği şehitlerin hakkını burada korumayacak mı? Yabancının kuracağı şirketin ana sözleşmesini bu kanun içerisinde kayıt ve kısıt olarak mı anlayacaksınız? Bu nasıl bir millî irade olacak? Bu nasıl gazi Meclisin iradesi olacak arkadaşlar?

OKTAY VURAL (İzmir) - Böyle bir şey olur mu yahu? Şirket sözleşmesine bağlı kanun yapıyoruz.

FARUK BAL (Devamla) - yabancı bir şirketin sözleşmesine bir toprağın mülkiyetini nasıl terk edebilirsiniz? Yabancı bir şirketin iradesiyle bu toprakların yabancılaştırılmasına ilişkin, mülkiyeti anlamında, nasıl kanunu teslim edebilirsiniz, kanuni kısıtlamayı?

Birinci fıkradaki hükme devam ediyoruz: "Yabancı sermayeli hale gelmesi halinde de şirketin -daha sonradan- aynı esaslar geçerlidir." diyor. "Aynı esas" dediğin esas ne kardeşim? Sayın

Bakan, bir çık da anlat gözünü seveyim! Niçin Sayın Bakan bu konuda bilgi vermiyor yüce Meclise? Milletvekillerinin haberi yok bu işten. Var mı kardeşim haberiniz? Yok kardeşim. Bu ülke bu kadar pespaye bir ülke değil.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Maddeye dönelim, maddeye!

FARUK BAL (Devamla) - Maddeyi anlattım ben size.

Size örnek verdim, anlamadınız; tarihten örnek verdim, anlamadınız; Düyun-u Umumiye'den örnek verdim, anlamadınız; kapitülasyonları anlattım, anlamadınız; Ümit Burnu'nun keşfinden sonraki hikâyeyi anlattım, anlamadınız; 17'nci, 18'inci yüzyıldaki Osmanlının toprak satışının nasıl dayatmalarla bir hâle geldiğini anlattım, anlamadınız. Şimdi, bir hikâye anlatıyorum, onu umarım anlarsınız.

Doğu illerimizden bir vilayetimizin bir seyahat şirketi, otobüsü doldurmuş geliyor bu tarafa doğru. 60'lı yıllardaki bir seyahat şirketi bu, ismini vermiyorum. Gelirken, virajlı yollardan inilirken, şoför basmış frene, fren tutmuyor; debriyaj, debriyaj tutmuyor; el freni, el freni tutmuyor. Şoför, muavinini çağırır yanına "Şu arabanın içine sen bin, bu arabayı dağlardan aşağıya indir." der, kendisi atlar. Muavin bakar, el frenini çekecek, tutmuyor; frene basıyor, tutmuyor; gaz, hiçbirisi çare değil. Dönüyor arkaya "Ey yolcular, filanca şirket size hayırlı yolculuklar diler." diyor ve atlıyor.

Değerli arkadaşlarım, bu otobüsün gideceği yer uçurumdur. Türkiye'yi böyle bir temenniyle uçuruma atmayın. Pek çok konuda denediniz, yaptınız. Teslimiyetin sınırı yoktur, işte, burada toprak satışında tam teslim oluyorsunuz. Lütfen, lütfen, bu toprakların AKP'nin malı olduğu, o malı satar bir anlayışla satmayın. Artık, babalığın anlamı yok! "Babalar gibi" satıyorsunuz her şeyi ama hiç olmazsa ecdat yadigârı toprakları satmayın.

MHP Grubu Adına Mehmet serdaroğlu (Kastamonu):

Tasarının gerekçesinde Anayasa Mahkemesinin iptal kararı doğrultusunda değişiklikler yapıldığı ifade edilse de bu düzenleme sakıncaları ortadan kaldırmamaktadır. İmar planı ve mevzi imar planı üzerinden yüzde belirlemek üzere yapılan düzenleme son derece hatalıdır, çünkü bu planlar içerisinde yer alan taşınmazların tamamı konut ve iş yeri, yani yerleşim alanı değildir. Hele hele kesinlikle tasvip etmediğimiz bu yasanın altyapı çalışmaları tamamlanmadan, bilgi envanteri oluşturulmadan, ülke güvenliği bakımından stratejik yerlere ait haritalar yapılmadan, arazi yönetim planları oluşturulmadan, AKP'nin, çoğunluğuna güvenerek bu tasarının yasalaşması son derece yanlıştır.

Anlaşılan, Hükûmetimiz ekonomiyi içine düştüğü zor du-

rumdan kurtarmak için ülke değerlerini satıp savmaktan başka bir plan ve program üretemiyor. Hükûmet, devasa boyutlara yükselttiği ekonomik sorunlara çare için ülkemizin arkeolojik, kültürel, turistik konut ve ticari alanlarının yabancıların eline geçmesine imkân tanıyıp günü kurtarmaya çalışırken geleceğimiz için ciddi sıkıntılar doğuracak işler peşindedir.

Toprak, Anadolu insanı için candır, kandır, evlattır; hayatın olmaz ise olmazı, geçim kaynağıdır. Anadolu insanı çok çaresiz kalmadıkça, bıçak kemiğe dayanmadıkça tarlasını ve toprağını satmaz. Şimdi soruyorum: Devletimizin ve ülkemizin varlığını koruyup sürdürebilmesi için son çare olarak toprak satma noktasına mı gelinmiştir? Para sağlamak için topraklarımızın satışından medet umar hâle gelinmişse bu Hükûmetin başarısızlığının en belirgin bir göstergesidir. İnsanlık tarihi boyunca bütün savaşlar toprağı korumak için yapılmıştır. Ülke toprağı namustur, şehit kanıdır; ecdadın kanıyla, canıyla bizlere emanetidir. Emanete ihanet etmenin bedeli ise çok ağırdır.

İktidar, yabancılara mülk satışı konusunda anlaşılmaz bir telaş içinde, gereken düzenleme ve altyapıyı oluşturmadan, tabiri caizse yangından mal kaçırırcasına bina ve arazi satma çabasındadır. Tasarının 2'nci maddesi, ilgili kurum ve kuruluşlarca yabancıların taşınmaz ve sınırlı ayni hak edinemeyecekleri alanların yüz ölçümlerini, ilçelerin uygulama imar planı ve mevzi imar planı sınırları içerisinde kalan toplam alanların yüz ölçümlerinin kanunun yürürlük tarihinden itibaren üç ay içinde valiliklerce komisyonlara bildirilmesini hükme bağlamaktadır. Yani önceden belirlenmesi gereken kriterler ve bu kriterlere göre çıkarılması gereken yasa, ne hikmetse, önce çıkarılıp sonra düzenleme yapılmasını içermektedir.

2002-2007 yılları arasında, beş yıllık AKP İktidarı döneminde 48 bin yabancıya 25 milyon metrekare alan ile 40 bin taşınmaz mal satılmıştır. Bu rakamlar Sayın Maliye Bakanının resmî açıklamalarıdır. En çok taşınmazın satıldığı iller arasında Antalya, İstanbul, Muğla, Aydın, Hatay ve İzmir dikkati çekmektedir.

Eskiden turizm bölgelerimize gelen ve tatil anısı olarak fotoğraf çeken turistlerin yerine, şimdilerde satılık arazilerin ve gayrimenkullerin fotoğraflarını çeken girişimci turistler yer almıştır. Yabancılara yapılan mülk satışının yanı sıra son dönemlerde yabancı girişimcilerin emlak ve inşaat sektörüne el attıklarını da görmekteyiz. Yabancılar aldıkları arazilere kendileri inşaat yapıyor, emlak büroları açarak da satışlarını gerçekleştiriyorlar. Ayrıca toplu hâlde yaşam alanları kurmaya çalıştıkları da göz ardı edilmemesi gereken son derece tehlikeli bir gelişmedir. Yakın geçmişte Orta Doğu'da toprak satın alınarak kurulan bir

devlet örneği olduğu da yüce Meclisimizce unutulmamalıdır.

Bu arada, vatandaşlarımıza ucuz ve toplu konut üretmek üzere kurulan TOKİ'nin yabancılara toplu konut yapıp satmayı planlaması ise fevkalade anlamlı, fevkalade dikkat çekicidir değerli milletvekilleri. Devletin resmî rakamlarına göre 2007 yılında yabancılara 2 milyar 952 milyon dolarlık net gayrimenkul satışı yapılmıştır ve bunun adı "Türkiye'ye yabancı sermaye girdi." oluyor ve Hükûmet bunu övünç kaynağı olarak kullanıyor.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Avrupa Birliğinin dayatmaları sonucu yabancılara mülk ve toprak edinme hakkı tanınırken yabancı ülkelerde mülk satışlarına süre kısıtlamaları getirilmektedir. Stratejik öneme sahip alanların satışı konusunda ise tavırları net ve kesindir. Örneğin, Rusya Federasyonu'nda yabancıların satın almak istedikleri taşınmazın büyüklüğüyle ilgili sınırlama bulunurken yabancı uyruklu gerçek kişiler ile yabancı ticaret şirketlerine ulusal sınırlara bitişik yerlerde ve tarım arazilerinde mülk edinme hakkı tanınmamaktadır. İspanya ve Avusturya'da sadece AB üyesi ülkelerin vatandaşlarına mülk edinme hakkı verilirken Estonya'da yabancı tüzel kişilere mülk satışı resmî izne tabidir. Danimarka'da ise yabancıların mülk edinebilmesi için beş yıllık ikamet zorunluluğu bulunmaktadır. Avrupa Birliği üyesi ülkeler Türkiye'de yabancıya toprak satışına sıcak bakarken, kendileri birliğe üye olmayan ülke vatandaşlarına toprak satışı yapmamaktadırlar. Fransızların bu soruna bulduğu çözüm ise yabancılara mülk satışında yüksek oranda vergi almalarıdır. İsrail'de yabancılara toprak satışı kesinlikle yasaktır. Yunanistan, adalarda ve sınıra yakın yerlerde mülk ve toprak satışını yasaklamıştır. Türkiye'de ise sınırlara yakın yerlerin satılmasına engel olunması bir yana, satışa çıkarılan yerler yoğun olarak kıyı ve sınır bölgelerindedir.

CHP Grubu Adına Rahmi Güner (Ordu):

Türkiye üzerinde büyük oyunlar oynanmaktadır. Zaman zaman, yabancı ülkeler tarafından Türkiye'nin Misakı-millî hudutlarının nasıl parçalanmış, nasıl başkaları tarafından verilmiş, Sevr Anlaşması'nın belirttiği haritalarla gündeme geldiğini görmekteyiz.

Bundan dört beş ay önce bir kanun geçti, Vakıflar Yasası. Azınlık vakıflarına büyük hak tanıyan ve Lozan'da bunların hakları, bu durumlar hâlledilmesine rağmen, Lozan Anlaşması'nın delinmek suretiyle bu azınlık vakıflarının, Anadolu'daki eski kiliselerin, ruhban okullarının ve bazı taşınmazların iadesi yönünde bir kanundu.

Hem Avrupa Birliği hem Yunanistan Başbakanı, Yunanis-

tan Dışişleri Bakanı, zaman zaman, bu taşınmazların, bu mülklerin ne zaman iade edileceğine dair sorular sormakta. Daha bundan on beş-yirmi gün önce Sayın Dışişleri Bakanımıza, Yunanistan Dışişleri Bakanı bu konuda soru tevcih etmişti ve şunu belirtmek istiyorum: Bu, Anadolu'daki yabancıların yerleşimleri için açılmış bir yoldu.

İkinci bir konu da, Tapu Kanunu'nun 35'inci maddesi değişimi olarak gündeme gelmiş bulunmaktadır. Şimdi, kendi yöremizde ve birçok yerlerde yapmış olduğumuz araştırmalarda, Türkiye'de faaliyet gösteren, Türkiye'de yerli bankaların tamamen yerini alan yabancı bankalar bulunmaktadır. Üreticiye, esnafa kredi sağlayan bu bankalar, taşınmazları da ipotek olarak almaktadırlar.

Bugün bir kanun teklifi sunuldu ve geri alındı. Değerli arkadaşlarım, bu kanunu inşallah komisyonda görüşeceğiz. Vakıflar Yasası'ndan sonra gelen Tapu Kanunu'nun 35'inci maddesi ve bu yabancı şirketlerin Türkiye'de, gerçek ve tüzel kişilerin nasıl mal alacakları, nasıl gayrimenkul, taşınmaz edineceklerine dair bir yol açılmış bulunmaktadır. Üreticiye, esnafa dağıtılan bu paraların, esnaf ve üretici tarafından ödenmesine imkân yoktur. Elbette ipotek verilen taşınmazların o şirket tarafından, bankalar tarafından mülkiyeti üzerine alınacaktır.

Şunu belirtmek istiyorum: Mütekabiliyet sistemi olduğu ileri sürülüyor. Benim bölgemde kesinlikle şu ana kadar yabancı bir mülk alımı olmadı, fakat bu kanun çıktıktan sonra olmayacak diye de bir durum yok, tamamen açılım durumu gelecektir.

Mütekabiliyet sistemi söyleniyor. Hangi vatandaşımız, Türk vatandaşı gidip de Yunanistan'da mülk alabilecek? Var mı? Ben araştırmalarımızda görmedim. Yalnız, Yunanlıların, Ege, Marmara Bölgelerinde mülk aldığı tespit edilmiş. Bu, istatistiklerde belli. Yalnız şunu söylüyorum: En hassas bölge olarak üzerinde durdukları Karadeniz Bölgesi'dir. Artık bundan sonra Karadeniz Bölgesi'nde bu şekilde mülk alımlarına başlayacaklardır. Kim düşünürdü ki, bundan on sene, on beş sene önce, Karadeniz'deki benim ilimde, birçok illerde, İngiliz bankaları, Fransız bankaları, Yunan bankaları, Finansbank ve Denizbankın kesinlikle iş yapacağı şeklinde bir görüş olur muydu, bir görüş belirtilir miydi değerli arkadaşlarım? Şu anda bu bankalar, bütün kredi mekanizmalarını, üreticilere kredi vermeleri eline almış bulunmaktadırlar.

Türkiye çok hassas bir bölge. Tamamen küreselleşen ekonominin baskısı altında kalmış; ekonomi gittikçe bozulmakta, halk topraklarından göç etmeye başlamış; benim bölgemde, Karadeniz Bölgesi'nde kendi ilimde 200 bine yakın göç yapılmıştır. Bu göç

dört beş sene içinde yapıldı. Tesis yok, yatırım yok. Yabancı bankalar yatırıma teşvik vermiyorlar, verdikleri para tamamen faize dayalı paralar, faiz karşılığı verilen paralar ve bu şekilde mülk edinmek suretiyle belki bölgelerimizde tamamen ekonomiye de hâkim olacaklar, gayrimenkullerde ağırlık kazanacaklar.

Kanun tasarısında "Uygulama imar planı ve mevzi imar planı dâhilindeki taşınmazların yüzde 10'u." diyor değerli arkadaşlarım. Bu, çok büyük bir rakam. Hesap ettiğimiz zaman... Yine bir kaynaktan edindiğim bilgiye göre "Türkiye'de, Türk topraklarında yabancıların bu şekilde elde edecekleri gayrimenkuller 80 bin kilometrekare." deniyor.

Yabancı ülkelere bakıldığı zaman, İspanya, Danimarka, İsveç, İsviçre, Rusya, Ukrayna, Slovenya gibi ülkelerde bizim kadar cömert davranma, bizim kadar yabancılara şartsız ve hiçbir mükellefiyet yüklemeden toprak verme durumu, toprak mülkiyeti tanıma durumu yok.

Burada konuşmacı arkadaşımız bir konuyu belirtti İngiltere'de de aynı şekilde gayrimenkul verildiği şeklinde. Yalnız, İngiltere'de taşınmazlarda mülkiyet kraliçenindir, krallığındır, ancak kullanım hakkı verilir.

Türkiye'de bu durumlar varken bizim... Açıkça bir konuyu daha söylemek istiyorum: Dün burada bir arkadaşımız Türkiye'nin ikinci adamı, Ulusal Kurtuluş Savaşı'nın batı cephesi komutanı, büyüğümüz İsmet Paşa'ya laf attı.

Şunu açıkça söylemek istiyorum: Bu vatanperver ve kahraman kişilere karşı bu lafı hiçbir zaman hazmedemedim. Çünkü, ben o kişinin genel başkanlığında bu siyasi partide görev yaptım.

1950-1960 yıllarındaki bir iktidar döneminde Türkiye'nin bazı kaynakları Amerika'ya peşkeş çekilirken, Amerika'ya ikili anlaşmalarla verilirken çok değerli bu büyüğümüz bir laf söylemiştir. Bunu burada bilenler vardır. Bu kürsüden şunu haykırmıştır: "Amasya'nın elma bahçelerini Amerika'ya ipotek etmeyin." demiştir değerli arkadaşlarım.

İşte, bakın, o büyüğümüzün ne kadar vatanperver ne kadar bu toprakları, bu insanları sevdiğinin açıkça bir sözüdür. Arşivden arayıp bulabilirsiniz. Ve açık olarak söylemiştir: "Amasya'nın elma bahçelerini yabancılara, Amerika'ya peşkeş çekmeyin, teminat vermeyin." demiştir.

Biz Türk milleti olarak kendi topraklarımıza, kendi kültürümüze ve bu topraklar üzerindeki medeniyete o kadar bağlıyız ki, bizi... Biz, ne Amerika Birleşik Devletleri'nin ne Avrupa emperyalizminin çizdiği hudutlarda biz toprak sahibiyiz. Biz bu toprağın hudutlarını kanımızla çizdik. Çok şehit verdik, sadece benim ilimden söylüyorum, Duatepe'de anıtları var; benim büyüklerim,

Türkiye'de bu toprakları korumak için gemilerle, sandallarla silah taşımış, Kuvayımilliye'ye getirmiştir.

Biz, Türkiye Cumhuriyetinin kurucusu bir siyasi partinin üyesi olarak, topraklarımızın bu şekilde yabancılara hiçbir karşılığı olmadan verilmesini... Sadece "Medeniyet getirecek bize, bize uygarlık getirecek." diye dün söyleyen bir sözcünün sözünün de yerinde olmadığını söylüyorum. Medeniyet de kültür de bizdedir. O gelen kişiler kültürü ve medeniyeti bizde öğrenmektedirler.

Meclisin bu şekildeki bir kanunu çıkarmasının vebalini, sıkıntısını belki ileride çok çekeceğiz. Ben Cumhuriyet Halk Partisi sözcüsü olarak böyle bir kanunun burada görüşülmesinden gerçekten rahatsız oldum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Tutanak Dergisi
126'ncı Birleşim
3 Temmuz 2008 Perşembe

MADDE 2- 2644 sayılı Kanunun 36 ncı maddesi aşağıdaki şekilde yeniden düzenlenmiştir.

"MADDE 36- Yabancı yatırımcıların Türkiye'de kurdukları veya iştirak ettikleri tüzel kişiliğe sahip şirketler, ana sözleşmelerinde belirtilen faaliyet konularını yürütmek üzere taşınmaz mülkiyeti veya sınırlı ayni hak edinebilir ve kullanabilirler. Bu şekilde edinilen taşınmazların bir başka yabancı sermayeli şirkete devrinde ve taşınmaz maliki yerli sermayeli bir şirketin hisse devri yoluyla yabancı sermayeli hale gelmesi halinde de aynı esas geçerlidir.

CHP Grubu adına Birgen Keleş (İstanbul):

Tapu Kanunu'nda yapılan değişikliğe eklenen 36'ncı madde konusunda Cumhuriyet Halk Partisinin görüşlerini yansıtmak üzere söz almış bulunuyorum .

Adalet ve Kalkınma Partisi, 2002 yılında göreve geldikten birkaç ay sonra yabancılara toprak satışını gündeme almış, hazine taşınmazlarının bir an önce elden çıkarılmasını amaç edinen, birinci derecede sit alanlarının ve kıyıların yapılaşmaya açılmasını hedef alan, belediye sınırları içerisindeki ve mücavir alanlardaki taşınmazların imar planı olmadan satılmasını mümkün kılan, toplumun çeşitli kesimlerini, kamu yararını ve gelecek ku-

şakların gereksinimlerini tümüyle göz ardı eden, çok sakıncalı ve ağır sonuçlar yaratacak düzenlemeler yapmış, yasalar çıkartmıştır.

İncelemekte olduğumuz tasarının 2'nci maddesiyle 2644 sayılı Tapu Kanunu'na getirilen yeni düzenleme önemli sakıncalar içermektedir. 36'ncı maddenin birinci fıkrasında: "Yabancı yatırımcıların Türkiye'de kurdukları veyahut da iştirak ettikleri tüzel kişiliğe sahip şirketler ana sözleşmede belirtilen faaliyet konularını yürütmek üzere taşınmaz mülkiyeti veya sınırlı ayni hak edinebilir veya kullanabilirler." denilmektedir. Ayrıca bu şekilde edinilen taşınmazların yabancı sermayeli bir başka şirkete devrinde veya taşınmaz maliki yerli sermayeli bir şirketin hisse devri yoluyla yabancı sermayeli hâle gelmesi durumunda da aynı esasın geçerli olacağı öngörülmektedir. Diğer bir deyişle, yabancı bir şirketin toprak satın alma hakkı devam ettiği sürece, taşınmazın başka yabancı bir şirkete devredilmesi veya yerli bir şirketin yabancı sermayeli hâle gelmesi durumunda da geçerli olacaktır. Bu anlamda da açık çek verilmektedir. Karşılıklılık ilkesi esasen daha önceki yasalarla fiilen kaldırılmıştı. Kaldı ki 2'nci maddenin birinci fıkrasıyla, Türkiye'ye gelen yabancı yatırımcı istediği araziyi satın alabilir duruma getirilmektedir. Ayrıca, eğer gelen yabancı sermayede yabancı kamu sektörünün payı varsa söz konusu yabancı kamu sektörü de Türkiye'den istediği araziyi satın almış olacaktır. Bir başka anlatımla, bu maddeyle, kurulmuş bir şirketin büyük hissesine kendi kamu kuruluşu kanalıyla sahip olan bir devlet, Türkiye'de istediği araziyi satın alacak duruma gelmektedir. Söz konusu devletin Türkiye'ye karşı dostane duygular beslemeyen, tam tersine Türkiye'yi bölme, parçalama hayalleri olan bir devlet olması olasılığı da her zaman vardır. Oysa Anayasa'ya göre, yabancı bir devletin Türkiye'de bu sınırlar içerisinde taşınmaz mal edinmesine hiçbir organ izin veremez. Böyle bir durum Anayasa'nın 3'üncü maddesine ve "Başlangıç" bölümüne aykırıdır.

Değerli milletvekilleri, ne yaptığınızın ve nelere yol açabileceğinizin farkında mısınız? 36'ncı maddenin ikinci fıkrasında "1981 tarihli ve 2565 sayılı Askerî Yasak Bölgeler ve Güvenlik Bölgeleri Kanunu hükümleri saklı kalmak kaydıyla, bu şirketlerin, askerî yasak bölgeler, güvenlik bölgeleri ve aynı Kanunun 28'inci maddesi çerçevesinde belirlenen stratejik bölgelerdeki taşınmaz edinimleri, Genelkurmay Başkanlığının ya da yetkilendireceği komutanlıkların, özel güvenlik bölgelerindeki taşınmaz edinimleri ise taşınmazın bulunduğu yerdeki valiliğin iznine tabidir." denilmektedir.

Değerli arkadaşlarım, Genelkurmayın kendi ihtiyacı ve iste-

ği nedeniyle bu bölgelerde değişiklik yapılması başka bir şeydir, talep üzerine bu bölgelerde değişiklik yapmaya zorlanması bir başka şeydir. Askerî yasak bölgeler, güvenlik bölgeleri, 28'inci madde çerçevesindeki stratejik bölgeler dışında satacağınız toprak mı kalmadı? Bu nasıl bir anlayış? Bu serbestleşmeyi kimse anlayamaz ve açıklayamaz. Hiç kimse de serbestîdir, Avrupa Birliğine uyumdur diye ciddi olmayan gerekçelerle bu vebalin altından kalkamaz.

2003 tarihli ve 4875 sayılı Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunu'nun 3'üncü maddesinin (d) bendinde "Yabancı yatırımcıların Türkiye'de kurdukları veya iştirak ettikleri tüzel kişiliğe sahip şirketlerin, Türk vatandaşlarının edinimine açık olan bölgelerde taşınmaz mülkiyeti veya sınırlı ayni hak edinmeleri serbesttir." hükmü vardır.

Anayasa Mahkemesi, 2008 tarihinde, bu hükmü Anayasa'ya aykırı olduğu gerekçesiyle iptal etmiştir. Yalnız, yürürlüğü ekim ayında; Ekim 2008'de yürürlüğe girecektir bu hüküm. İptal kararının gazetede yayımlanmasından sonra altı ay yürürlüğe girmemesi öngörülmüştür.

Tasarının biraz önce okuduğum 2'nci maddesiyle, 2644 sayılı Tapu Kanunu'na eklenmek istenen hüküm ile 4875 sayılı Kanun'un iptal edilen 3'üncü maddesinin (d) bendi aynı içeriktedir; yani, aynı hükümdür. Bu maddeyle yapılmak istenen, 4875 sayılı Kanun'un iptal edilen 3'üncü maddesinin (d) bendi daha yürürlükten kalkmadan, Anayasa'ya aykırı olarak, aynı hükmü bir başka yasada değişiklik yaparak yeniden geçerli kılmaktır. Bunun, Anayasa'ya aykırı ve yasalara aykırı olmaktan öte, çok etik bir davranış olduğunu söylemek mümkün değildir.

Anayasa Mahkemesinin söz konusu iptal kararında aynen şöyle denilmektedir: "İptali istenilen (d) bendinde, taşınmaz mülkiyeti veya sınırlı ayni hak edinilmesi konusunda yabancı yatırımcıların yerli yatırımcılarla aynı statüde değerlendirildikleri, aralarında hiçbir fark gözetilmediği, yabancı yatırımcıların kurdukları veya iştirak ettikleri şirketlerin taşınmaz mülkiyeti edinmeleri konusunda miktar yönünden herhangi bir sınırlamaya yer verilmediği görülmektedir." Yine özetle: "Herhangi bir sınırlama olmadan, yatırım faaliyeti bakımından gerekli olup olmadığı bile tartışılmadan yatırımcının Türk vatandaşlarının edinimine açık olan bölgelerde taşınmaz mülkiyeti ve sınırlı ayni hak elde etmeleri..." Yani "Bu doğru değildir." diyor. Gerçekten de söz konusu fıkrada ve 36'ncı maddede aranılan tek koşul, yabancı yatırımcıların veyahut da şirketin devralınan ana sözleşmede belirtilen faaliyet konusunu yürütmesidir. Oysa ülkelerde küreselleşmede, teknolojide, ulaşımda olan değişiklikler sonucunda pekâlâ da

Türkiye bunları sınırlamak isteyebilir.

Anayasa'nın "Başlangıç" bölümünün beşinci paragrafında, hiçbir faaliyetin Türk millî menfaatlerinin, Türk varlığının, devleti ve ülkesi ile bölünmezliği esasının, Türklüğün tarihî ve manevi değerlerinin karşısında korunma görmeyeceğine işaret etmektedir. Ama ne var ki Türkiye Büyük Millet Meclisi Adalet Komisyonu Raporu'nda "Millî menfaat ekseni, milletlerarası ekonomik ilişkilerin gereklerini ve küresel menfaatlerini göz ardı edemez." denilmektedir. Söyler misiniz, bizden başka hangi ülke küresel menfaatleri millî menfaatlerin önünde tutmaktadır?

Anayasa Mahkemesi söz konusu kararında, millî ekonominin ulusal çıkarlar doğrultusunda düzenlenebilmesi için yabancı yatırımcıların edineceği taşınmaz mülkiyeti ve sınırlı ayni hakların iktisap amacı, kullanım şekli ve devrine ilişkin esas ve usullerin yasa ile belirlenmesi gerekirken hiçbir düzenleme yapılmadığına değinmekte ve "Yabancı yatırımcıların sınırsız bir şekilde taşınmaz mülkiyeti ve sınırlı hak edinme olanağının bu şekilde tanınması Anayasa'nın 2'nci maddesine aykırıdır, o nedenle iptali gerekir." demektedir.

İncelemekte olduğumuz tasarının 2'nci maddesinin dördüncü fıkrası "Bu maddenin uygulamasına ilişkin esas ve usuller, ilgili bakanlıkların görüşü alındıktan sonra Hazine Müsteşarlığı, İçişleri Bakanlığı, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı ve Millî Savunma Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir." demektedir. Oysa Anayasa Mahkemesinin 4916 sayılı Yasa ile ilgili olarak verdiği kararda "Yabancıların alacağı taşınmazların, arazi, arsa ve bina olmasının getireceği farklılıkların ve bunların devrinde uygulanacak usul ve esasların yasalarda belirlenmesi gereklidir." ifadesi bulunmaktadır. Anayasa'nın 35'inci maddesi de "Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz." demektedir. Tasarının 36'ncı maddesi, Anayasa Mahkemesinin Anayasa'ya aykırı olduğu için iptal ettiği hükmü tekrar getirmektedir. Yabancı devletler bile kamu kuruluşları kanalıyla Türkiye'den toprak alabilir duruma gelmektedir.

Çok önemli ve sakıncalı sonuçlar yaratabilecek olan bir konu da askerî yasak bölgeleri, güvenlik bölgelerini ve stratejik bölgeleri kapsayan ileri bir serbestleşme ve ciddi bir belirsizlikle karşı karşıya kalacağımız açıktır.

Türkiye'den farklı olarak başka ülkelerde, özellikle gelişmiş Batılı ülkelerde asıl hedef ülke çıkarlarının her çareye başvurularak korunmasıdır. Toprak satışında serbestliğe sınır koymak; sınırlarda, kıyılarda, stratejik bölgelerde, tarım arazilerinde toprak satışına izin vermemek, her talebi ayrı ayrı inceleyerek karar almak, belli yörelerde mülkiyeti devretmemek, sadece intifa hak-

kı vermek, kendi vatandaşları ile yabancılar arasında yurttaş lehine ayrım yapmak, serbestleşmeyi belli bir süre ertelemek sonra başlatmak hep kullanılan yöntemlerdir.

Bu arada dikkatimi çeken bir konuya da değinmek istiyorum. Yabancı bankaların, özellikle Yunan bankalarının çiftçilere kolayca kredi verdiği, buna karşılık tarım arazisini ipotek altına aldığı ve ödeme yapılmadığında da el koyduğu son yıllarda, aylarda giderek sıklıkla gündeme getirilmektedir. Umarım ki bu ve benzeri olaylarda da millî menfaat ekseni...

...milletlerarası ekonomik ilişkilerin gereklerini ve küresel menfaatleri göz ardı edemez anlayışını sürdürmezsiniz. AKP'li milletvekillerinin bu tür yaklaşımlardan derhâl vazgeçmesini diliyorum, yoksa korkarım sizi başınız her sıkıştığında koşup yardıma çağırdığınız yabancılar da kurtaramayacaktır.

MHP Grubu adına S. Nevzat Korkmaz (Isparta):

Tapu Kanunu'nun 36'ncı maddesinde değişiklik yapan 223 sıra sayılı Tasarı'ya 1'inci Ek Tasarı'yı görüşmek, hem partim hem şahsım adına bu konudaki görüşlerimizi sizlerle paylaşmak üzere huzurlarınızdayım. Sözlerime başlamadan önce hepinize saygılarımı sunuyorum.

Değerli milletvekilleri, dikkat ediyor musunuz, ülke menfaatleri, millet menfaatleri aleyhinde ne varsa son dakika çalımları ile Genel Kurula getirmeye devam ediyorsunuz. Niye imza attığınızın farkında bile değilsiniz. Bu sürprizler, değerli milletvekilleri, sadece muhalefet partisine yahut bizlere yapılmıyor, şöyle sizlere bakıyorum da sizler de son derece sürprize uğramış bir şekilde belki tasarıyla ilgili hiçbir bilgi sahibi olmadan bakıyorsunuz.

Mülk edinme, vatan toprakları üzerinde tasarruf, doğrudan bir ülkenin hükümranlığını ilgilendirir, hükümranlık haklarıyla ilgilidir. Birçok alanda devri AKP İktidarı, ülkemizin millî egemenlik haklarını dış güçlere, dışarıdan gelen taleplere bir bir havale etmeye, hâlâ daha dışarıdan gelen referansları dikkate almaya devam ediyor, gece-gündüz devam ediyor değerli arkadaşlar.

Defalarca söyledik değerli milletvekilleri, şu parmak demokrasisine hizmet etmekten vazgeçin. Parmağınızı kaldırdığınız her husus bugün belki sizleri, ama yarın geleceğimizi ve çocuklarımızı ilgilendiriyor. Değerli milletvekilleri, milletvekilliği, hepsi gelip geçici; önemli olan akşam başınızı yastığa koyduğunuzda vicdan huzuru içerisinde olabilmeniz, çocuklarınızın gözlerinin içine bakarken utanmadan bakabilmeniz.

İşte, Tapu Kanunu'nun 36'ncı maddesinde değişiklik öngö-

ren tasarı da bu nitelikteki tasarılardan biri.

223 sıra sayılı Kanun Tasarısı görüşülürken bir grup AKP milletvekili arkadaşımızca bir önerge veriliyor 36'ncı maddesinin yeniden düzenlenmesiyle ilgili. Ancak bu önergenin talimat üzerine geldiği şuradan belli: Herhangi bir tetkik ve inceleme olmadığına karar veriliyor ve Komisyonca 12/6/2008 tarihli 117'nci Birleşimde Türkiye Büyük Millet Meclisi İç Tüzüğü'nün 88'inci maddesine göre geri isteniyor; Komisyonda görüşülüyor, yeniden huzurlarınıza getiriliyor;

Demişiz ki: Bu madde 4875 sayılı Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunu'nun konusudur. Eğer bir değişiklik yapılacaksa bu Kanun'da yapılmalıdır. Bu, yasa yapma tekniğine de bir husus ilgili kanunda düzenlenmesi ilkesini de içeren Türkiye Büyük Millet Meclisi İç Tüzüğü'ne de aykırıdır.

Bu kanunun Tapu Kanunu ile ne ilgisi var Allah aşkına? Maksat, yabancı şirketlerin, yatırımcıların Türkiye'de kurdukları veya iştirak ettikleri şirketlerin önünü açmak ise bununla ilgili kanun 4875 sayılı Kanun. Meclisten ve kamuoyundan neden kaçırıyorsunuz değerli arkadaşlar? İlgili kanunda bu hususu tartışmak ve çözmek dururken ismi başka, konusu başka bir kanunun içerisinde bunu düzenlemeye kalkıyorsunuz ve son dakikada getiriyorsunuz.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin esas ve usullerden bahsediyorsunuz. Tapu Kanunu'nda bu kanun ile ilgili düzenlemeler ve çerçeveler var mıdır ki uygulanmasına ilişkin esas ve usuller yönetmelikle düzenlensin? Kanun bir çerçeve çizer, ayrıntılar yönetmeliklerde düzenlenir. Bu çerçeve yoksa, Anayasa'yı bile ilgilendiren bir hususta yönetmeliklerle düzenleme yapamazsınız. Yabancı şirketlerin ana sözleşmelerinin insafına terk edilmiş. Esas ve usullere yabancı şirketler karar verecek. Ana sözleşmesinde belirtmişse, ilgili kurulunu toplayacak –ki bu çok zor bir şey değil- ve iki saat içinde karar verecek.

Değerli milletvekilleri, milletimizin hükümranlık hakkını yabancı şirketlere havale etmiş görünüyorsunuz. Gelin, esas ve usulleri, bu Meclis, millet iradesi belirlesin. Kanun konusu yapalım ve hep birlikte, eğer ihtiyaç varsa, böyle bir düzenleme yapalım.

İkinci fıkrasında, askerî yasak bölgelerde ve güvenlik bölgelerinde mal edinimleri hususu düzenlenmiş. Genelkurmay ya da Genelkurmay Başkanlığı ya da yetkilendireceği komutanlık, stratejik bölgelerdeki taşınmaz edinimlerinde; valilikler de özel güvenlik bölgelerindeki taşınmaz mal edinimlerinde izin alınacak kurum olarak belirlenmiş.

Biz buna itiraz etmiştik arkadaşlar, bu husus görüşülürken.

Şimdi bakıyorum da, iyi ki itiraz etmişiz. Aksi takdirde, stratejik bölgelerdeki taşınmaz mal edinimleri, yabancı şirketlerin taşınmaz mal edinimleri dahi, bir saniyede ve herkesin dikkati başka bir taraftayken, efendim, çekip gidecek.

Her platformda, millet iradesi ve millî egemenliği savunan sizler, ne oldu da bu meseleyi kanun konusu yapmaktan vazgeçip, idarenin inisiyatifine bıraktınız? Hükûmetin atadığı sayın valilere bu hususta baskı yapılmayacağını kim iddia edebilir? Yabancı şirketler bu mülkleri bir bir edinirken ve bunun geri dönüşü mümkün değilken, neden yasamanın kudretinden ve gücünden vazgeçiyorsunuz? İlk teklifte, Genelkurmay izninden bahsedilmemiş, stratejik bölgelerdeki mal edinimleri dahi valiliğe bırakılmış. Sonra ne olmuşsa olmuş, belki son dönemlerde ülkemizdeki bu mevsim hararetleri ve rüzgârlar sizleri etkilemiş değerli arkadaşlar, Genelkurmay Başkanlığını ilave etmişsiniz. Kötü niyetinizi, kafanızdaki çerçeve dahi, sizi, burada ele veriyor. Genelkurmay Başkanlığını baştan nasıl öngöremezsiniz değerli arkadaşlar? Eğer, birazcık devlet yönetimi konusunda tecrübe sahibi olmuşsanız, bunun, ilk görüşmede, buraya gelirken burada öngörülmesi lazım. "Biz bunu öngöremedik." demenizi iyi niyetle açıklayamıyorum.

Üçüncü fıkrada bu madde hükümlerine aykırılıktan bahsediyorsunuz. Sınırlar belli değil ki aykırılıklar belli olsun. Deniliyor ki: "Bu madde hükümlerine aykırı şekilde edinildiği ya da kullanıldığı tespit edilen taşınmazlar ve sınırlı ayni haklar Maliye Bakanlığınca verilecek süre içerisinde maliki tarafından tasfiye edilecek, tasfiye edilmediği takdirde..." Kim tasfiye edecek? Belli değil. Maliye Bakanlığının hazine arazilerine nasıl sahip çıktığı, nasıl koruduğu, daha doğrusu koruyamadığı hepinizin malumu. Böyle mi koruyacaksınız stratejik askerî bölgeleri, özel güvenlik bölgelerini? Atı alan Üsküdar'ı çoktan geçmiş olacak.

Uygulamalara bakıyoruz da, eğer bu şekilde çıkarsa sonuçlarını hiç kimse engelleyemeyecek. Bu meseleyi ortada bırakarak, sorumlu ve yetkilisini belli etmeyerek, acaba yeni bir taktik mi deneniyor, yeni bir peşkeş taktiği mi deneniyor diye düşünmeden edemiyorum. Kanunda bir boşluk bırakıyorsunuz. Bu boşlukları doldurmadan getirdiğiniz bu düzenleme, ülke topraklarının bir kısmının hem de en önemli kısmının yabancıların kontrolüne geçmesine sebep olacak. Bu yanlıştan hepinizi dönmeye davet ediyorum.

KAMER GENÇ (Tunceli)

Efendim, biraz önce konuşan AKP'li grup sözcüsü dedi ki: "Şu anda bankalarda -yabancılar yatırım bekliyor- paralar yat-

mış, bu konuda çok sıkıntı çekiyorlar."

· Şu anda yabancı şirketlerle birlikte Türkiye'de toprak almış, yatırım yapmak için bekleyen kaç kişi var? Bunun içinde kimler var, özellikle bunu öğrenmek istiyorum?

Komisyona da sormak istiyorum. Komisyonun gerekçesinde diyor ki: "...Türk mevzuatına göre Türkiye'de kurulmuş ve Ticaret Kanunu hükümlerine göre tüzel kişilik kazanmış bir şirket..." Yani, bunlar Türk tabiiyetinde kişilerdir, tasfiye de olsa bir anlamı yok diyor. Ama yabancı bir şirket tasfiyeye gittiği zaman, zaten Türkiye'de edindiği mülkleri kendi üzerine geçirecektir. Böyle anlamsız bir gerekçeye ben mana veremedim.

KAMER GENÇ (Devamla) – ...yani konuşturmamak için her türlü tedbirlere baş vuruluyor. Ben size ciddi şeyler söylüyorum.

Şimdi, Anayasa'nın 115'inci maddesinde, tüzük maddesi diye bir kavram vardır. Tüzük daha ciddi bir düzenlemedir. Kaideler hiyerarşisinde işte yasalar önde gelir, arkasından tüzükler gelir, sonra yönetmelikler, daha sonra genelgeler gelir.

Şimdi, tabii bu kanun ülke için çok yararlı ve çok... Daha doğrusu, bu kanunla ilgili yapılacak düzenlemelerin çok hassas bir düzenleme olması lazım. Bu hassas düzenleme böyle eften püften, çok sahte bilgilerle yapılacak bir düzenleme değildir. İşte, ülkenin geleceğini çok yakından ilgilendiren... Bir ülkenin toprakları çok önemli bir unsurdur, çok önemli bir varlıktır. Bu varlıkları AKP'nin burada bu önergeyi veren milletvekilinin yaptığı konuşmada belirttiği gibi... "Efendim, biz cari açığı kapatmak için ülke topraklarını da satmak zorundayız." dedi.

Sizin burada önergeyi son anda veren milletvekilinizin çıktığı kürsüde yaptığı konuşmada "Efendim, bizim burada cari açıkları kapatmak için toprak satmak dışında bir inisiyatifimiz kalmadı." dedi. Yani dolayısıyla biz toprak satarak cari açığı kapatma zihniyetiyle hareket edersek o zaman Türkiye'yi de satmaya kalkarız. Onun için diyoruz ki böylesi bir zihniyetle hareket etmemek için, Türkiye'nin gerçek menfaatini koruyan bir düzenleme yapabilmek için... Soruyorum: AKP Hükûmeti, altı senedir iktidarda, bir tane düzenlemeyi tüzükte yapmayı getirdi mi buraya? Getirmedi. Bir tane örnek gösteremezsiniz. Hâlbuki tüzük düzenlemesi çok ciddi bir düzenlemedir. Bütün Bakanlar Kurulu araştırmayı yapar, bir metin çıkarır ortaya, o metin gider Danıştayda, ilgili dairesinde bütün bürokratlar gelir, inceler ve o metnin Türkiye'nin gerçeklerine uygun bir düzenleme olması konusunda gayret gösterilir. Şimdi yönetmelik getirdiğiniz zaman, zaten siz -yandaşlarınız- hiçbir şeyden anlamayan, belli bir ideolojiye mensup birtakım işten anlamaz bürokratları getiriyorsunuz

devletin belirli yerlerine, o bürokratlar kanalıyla bir yönetmelik getirdiğiniz zaman, düzenlediğiniz bu yönetmelikle Türkiye'ye fayda getirecek bir düzenleme yapmıyorsunuz. Burada, böyle, işte konuşmalarınızda belirtiyorsunuz. Biraz önce AKP Grubu adına konuşan kişi diyor ki: "Efendim, şu anda birçok yabancı şirket bankalara parayı getirmiş, bu kanunu çıkaralım ki bankadaki paraları çeksinler." Böyle bir zihniyet olur mu sayın milletvekilleri?

Bakın, bu önergeyi verdiğiniz zaman -son andaki önergeydiben karşı çıktım, dedim: Vatan topraklarını satıyorsunuz. Böyle son andaki önergelerle, incelenmeden, hazineden geçmeden, Maliyeden geçmeden, Millî Savunma Komisyonundan geçmeden böyle önerge verirseniz ülkenin aleyhine getirirsiniz. Yerimden müdahale ettim, ondan sonra muhalefet partili milletvekilleri de şey edince önergeyi çektiniz, biraz da olsa bir düzeltme yaptınız. Yani görüyorsunuz ki burada birçok şey halktan gizleniyor, birçok şey...

Dolayısıyla, bizim verdiğimiz önergede diyoruz ki: Bu işin daha ülke yararına olması için, daha millet ve vatan uğruna olması için bunu bir tüzükle düzenleyelim. Çünkü ülke topraklarının satılması çok önemli bir olaydır. Bu olayı düzenlerken bunu çok ciddi bir düzenlemeyle getirelim, tüzük geldiği zaman daha ciddi bir incelemeye dayalı esaslar belirlenir.

Bu niye sizi rahatsız ediyor anlamadım. Sizin rahatsız olduğunuz yargı. "Efendim, Danıştay incelemesin." Ya niye incelemesin? Oradaki insanlar otuz sene, kırk sene o kurumda çalışmış, ülkenin yararını bilen, uluslararası hukuku bilen, Avrupa İnsan Hakları, Avrupa mahkemelerini, daha doğrusu Avrupa Birliği hukukunu bilen kişilerdir. Böyle bilgi sahibi insanların yaptığı düzenlemelerden, yaptığı doğru bilgilerden niye rahatsız oluyorsunuz? Çünkü rahatsız olmanızın nedeni, siz, böyle bir müdahale olduğu zaman kendi çıkarlarınızı gözetecek bir düzenlemenin olmayacağını bildiğiniz için, ülke çıkarını düzenleyecek, ülke çıkarını gözetecek bir düzenlemenin size zarar getireceğini düşünüyorsunuz.

(...)

BAŞKAN – Kabul etmeyenler... Tasarı kabul edilmiş ve kanunlaşmıştır; hayırlı uğurlu olsun.

TAPU KANUNU
Kanun Numarası: 2644
Kabul Tarihi: 22/12/1934
Yayımlandığı Resmi Gazete Tarihi: 29/12/1934
Yayımlandığı Resmi Gazete Sayısı: 2892

Madde 35 - (Değişik madde: 03/07/2003 - 4916 S.K./19. md.;İptal : Anayasa Mah. 2003/70 E., 2005/14 K. ve 14.3.2005 tarihli kararı ile; Yeniden düzenlenen madde: 29/12/2005-5444 S.K./1.mad) *1*

Yabancı uyruklu gerçek kişiler, karşılıklı olmak ve kanunî sınırlamalara uyulmak kaydıyla, Türkiye'de işyeri veya mesken olarak kullanmak üzere, uygulama imar planı veya mevzii imar planı içinde bu amaçlarla ayrılıp tescil edilen taşınmazları edinebilirler. Sınırlı aynî hak tesis edilmesinde de aynı koşullar aranır. Yabancı uyruklu bir gerçek kişinin ülke genelinde edinebileceği taşınmazlar ile bağımsız ve sürekli nitelikte sınırlı aynî hakların toplam yüzölçümü iki buçuk hektarı geçemez. (İptal tümce : Anayasa Mah.nin 11/04/2007 tarihli ve E. 2006/35, K. 2007/48 sayılı Kararı ile.)

Yabancı ülkelerde kendi ülkelerinin kanunlarına göre kurulan tüzel kişiliğe sahip ticaret şirketleri, ancak özel kanun hükümleri çerçevesinde taşınmaz mülkiyeti ve taşınmazlar üzerinde sınırlı aynî hak edinebilirler.

Yabancı uyruklu gerçek kişiler ile yabancı ülkelerde kendi ülkelerinin kanunlarına göre kurulan tüzel kişiliğe sahip ticaret şirketleri lehine Türkiye'de taşınmaz rehni tesisinde birinci ve ikinci fıkralarda yer alan kayıt ve sınırlamalar aranmaz.

Yabancı uyruklu gerçek kişiler ile yabancı ülkelerde kendi ülkelerinin kanunlarına göre kurulan tüzel kişiliğe sahip ticaret şirketleri dışındakiler Türkiye'de taşınmaz edinemez ve lehlerine sınırlı aynî hak tesis edilemez.

Türkiye Cumhuriyeti ile arasında karşılıklılık olan devlet vatandaşlarının kanunî miras yoluyla intikal eden taşınmazları için birinci fıkrada belirtilen kayıt ve sınırlamalar uygulanmaz. Ölüme bağlı tasarruflarda yukarıdaki fıkralarda belirtilen kayıt ve sınırlamalar uygulanır. Türkiye Cumhuriyeti ile arasında karşılıklılık olmayan devlet vatandaşlarının kanunî miras yoluyla edindikleri taşınmaz ve sınırlı aynî hakların intikal işlemleri yapılarak tasfiye edilir.

Karşılıklılığın tespitinde hukukî ve fiilî durum esas alınır. Bu ilkenin kişilere toprak mülkiyeti hakkının tanınmadığı, ülke uyruklarına uygulanmasında, yabancı devletin taşınmaz edini-

minde kendi vatandaşlarına tanıdığı hakların, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarına da tanınması esastır.

(Değişik fıkra: 03/07/2008 - 5782 S.K./1.mad) Yabancı uyruklu gerçek kişiler ile yabancı ülkelerde kendi ülkelerinin kanunlarına göre kurulan tüzel kişiliğe sahip ticaret şirketlerinin; sulama, enerji, tarım, maden, sit, inanç ve kültürel özellikleri nedeniyle korunması gereken alanlar, özel koruma alanları ile flora ve fauna özelliği nedeniyle korunması gereken hassas alanlarda ve stratejik yerlerde kamu yararı ve ülke güvenliği bakımından taşınmaz ve sınırlı aynî hak edinemeyecekleri alanları, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının tescile esas koordinatlı harita ve planları içeren teklifi üzerine belirlemeye Bakanlar Kurulu yetkilidir. Yabancı uyruklu gerçek kişiler merkez ilçe ve ilçeler bazında, uygulama imar planı ve mevzi imar plan sınırları içerisinde kalan toplam alanların yüzölçümünün yüzde onuna kadar kısmında taşınmaz ile bağımsız ve sürekli nitelikte sınırlı aynî hak edinebilirler. Bakanlar Kurulu, merkez ilçe ve ilçelerin altyapı, ekonomi, enerji, çevre, kültür, tarım ve güvenlik açısından önemlerini dikkate alarak, bu orandan fazla olmamak kaydıyla farklı oran belirlemeye yetkilidir. Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün bağlı olduğu Bakanlık bünyesinde, ilgili idare temsilcilerinden oluşan komisyon tarafından, bu madde uyarınca Bakanlar Kuruluna verilen yetkiler dâhilinde çalışmalar yapılmak suretiyle kamu kurum ve kuruluşlarının bu kapsamdaki teklifleri incelenip değerlendirilerek Bakanlar Kuruluna sunulur. Valiliklerce, merkez ilçe ve ilçelerin uygulama imar planı ve mevzi imar plan sınırları içerisinde kalan toplam alanların yüzölçümünde meydana gelen değişiklikler takip eden yılın Ocak ayı sonuna kadar komisyona bildirilir.

(Değişik fıkra: 03/07/2008 - 5782 S.K./1.mad) Askerî yasak bölgeler, askerî güvenlik bölgeleri ile stratejik bölgelere ve değişiklik kararlarına ait harita ve koordinat değerleri Millî Savunma Bakanlığınca, özel güvenlik bölgeleri ve değişiklik kararlarına ait harita ve koordinat değerleri ise İçişleri Bakanlığınca geciktirilmeksizin Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün bağlı olduğu Bakanlığa verilir.

Yukarıdaki fıkralarda belirtilen bölgeler içerisinde kalması nedeniyle kamulaştırılması gereken ya da tapu sicilinde şerh verilmesine gerek duyulan parsellere ilişkin bildirimler ilgili idarelerince tapu sicil müdürlüklerine yapılır.

Bu madde hükümlerine aykırı edinilen veya kanunî zorunluluk dışında edinim amacına aykırı kullanıldığı tespit edilen taşınmazlar ile sınırlı aynî haklar, Maliye Bakanlığınca verilecek süre içerisinde maliki tarafından tasfiye edilmediği takdirde tas-

fiye edilerek bedele çevrilir ve bedeli hak sahibine ödenir.

Madde 36 - (Mülga madde: 03/07/2003 - 4916 S.K./38. md.; Yeniden Düzenlenen madde metni: 03/07/2008 - 5782 S.K./2.mad)

Yabancı yatırımcıların Türkiye'de kurdukları veya iştirak ettikleri tüzel kişiliğe sahip şirketler, ana sözleşmelerinde belirtilen faaliyet konularını yürütmek üzere taşınmaz mülkiyeti veya sınırlı ayni hak edinebilir ve kullanabilirler. Bu şekilde edinilen taşınmazların Türkiye'de kurulu bulunan bir başka yabancı sermayeli şirkete devrinde ve taşınmaz maliki yerli sermayeli bir şirketin hisse devri yoluyla yabancı sermayeli hale gelmesi durumunda da aynı esas geçerlidir. Türkiye'de kurulu yabancı sermayeli şirketlerin tasfiyesi halinde şirketin sahip olduğu taşınmazın şirket ortağı yabancı gerçek kişiler veya yurt dışında kurulu yabancı ticaret şirketleri tarafından edinilmek istenmesi halinde 35 inci madde hükümleri uygulanır.

18/12/1981 tarihli ve 2565 sayılı Askeri Yasak Bölgeler ve Güvenlik Bölgeleri Kanunu hükümleri saklı kalmak kaydıyla bu şirketlerin, askeri yasak bölgeler, güvenlik bölgeleri ve aynı Kanunun 28 inci maddesi çerçevesinde belirlenen stratejik bölgelerdeki taşınmaz edinimleri, Genel Kurmay Başkanlığının ya da yetkilendireceği komutanlıkların, özel güvenlik bölgelerindeki taşınmaz edinimleri ise taşınmazın bulunduğu yerdeki valiliğin iznine tabidir. Valilik iznine tabi hususlar, ilgili idare temsilcilerinin katılımıyla oluşan komisyonda, taşınmaz ediniminin, ülke güvenliği ve faaliyet konusuna uygunluğu değerlendirilerek karara bağlanır.

Bu madde hükümlerine aykırı şekilde edinildiği veya kullanıldığı tespit edilen taşınmazlar ve sınırlı aynî haklar, Maliye Bakanlığınca verilecek süre içerisinde maliki tarafından tasfiye edilmediği takdirde tasfiye edilerek bedele çevrilir ve bedeli hak sahibine ödenir.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin esas ve usuller, ilgili bakanlıkların görüşlerinin alınmasını müteakip Hazine Müsteşarlığı, İçişleri Bakanlığı, Bayındırlık ve İskân Bakanlığı ve Millî Savunma Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

*

İnsan Hakları Evrensel Sözleşmesi, "Mülkiyet" Hakkı ve Yabancıların Toprak Edinme Olanağı

Şunu da eklemek gerekecek:

Anayasa Mahkemesinin konumuzla ilgili kararlarında yinelendiği gibi, yabancılara taşınmaz/toprak edinme olanağı sağlanması ile, İnsan Hakları Evrensel Bildirisinde yer alan temel hak ve özgürlükler arasında doğrudan bir ilgi kurmak olanaklı değildir. Anayasa'nın "Temel Hak ve Özgürlükler" genel başlığı altında yer alan 16'ncı maddesinde yazıldığı gibi, temel hak ve özgürlükler, yabancılar için uluslararası hukuka uygun olarak yasayla sınırlandırılacak olan, herkesin doğuştan sahip olduğu temel hak ve özgürlüklerdir.

Tapu Yasasının 3 Temmuz 2003'te değiştirilen 35. maddesini iptal eden Anayasa Mahkemesinin (14.3.2005 günlü) kararında yer alan "Değişik ve Ek Gerekçe"de, iptale katılan üyelerin belirttiği gibi, "Maddede yer alan kanunla sınırlama, yabancının sahip olduğu mülkle ilgilidir. Bu maddenin koruması, ancak ilgili (yabancıya ait) mülk üzerinde bir hak iddia etmek mümkün olduğunda geçerlidir. Dolayısıyla madde, yabancının mülk edinmesini koruma altına almamakta ve gelecekte mülk edinmesi ile ilgili bir teminatta da bulunmamaktadır."

Anayasa Mahkemesi, "Doğrudan Yabancı Yatırımlar Yasası"nın 3. maddesi *d* bendinin iptal edildiği 11.3.2008 günlü kararında yinelendiği gibi, ülkemizde yabancıların taşınmaz/toprak edinmelerinin, temel insan haklarından olduğu belirtilmiş, "temel hak ve özgürlükler"in "yabancılar için, milletlerarası hukuka uygun olarak kanunla sınırlanabilir" 16. maddesi doğrultusunda sınırlamalara gidilmiştir.

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesiyle düzenlenen haklar, "kişi hakları", "kişisel haklar"dır. "Kişi haklarının, temel haklar dizgesi içinde özel bir konumu olduğunu" belirten Prof. Akıllıoğlu, tarihsel gelişme içersinde ortaya çıkan bu haklarda, doğal hukuk niteliğinin ağır bastığının altını çizer ve bu hakların ekseninin "birey/kişi" olduğunu, toplumun/topluluğun değil, bireyin sözkonusu olduğunu belirtir. "Kişi hakları, insan haklarının temeli ve en yerleşik türüdür." (Prof. Dr. Tekin Akıllıoğlu, *İnsan Hakları, I, Kavram, Kaynaklar ve Koruma Sistemleri,* Ankara 1995, s.140-

143.)

Burada bir hakkın *elde edilmesi* değil, büyük bir kısmı doğuştan, bir kısmı sonradan edinilmiş hakların *korunması* sözkonusudur. "Anayasal Kişisel Haklar Listesi"ni Akıllıoğlu, 13 başlık altında toplamakta, 12. sırada "mülkiyet hakkı" yer almaktadır.

Evrensel Bildirgenin 17. maddesi, "1. Herkesin (...) mülkiyet hakkı olduğunu, "2. Kimsenin keyfi olarak mülkiyetinden yoksun bırakılamayacağı" vargısını içerir.

İnsan Haklarının temeli olan kişi hakları, "öncelikle devlet tarafından korunması gereken haklardır", bir başka deyişle, kişi haklarının ortaya çıkması ve benimsenmesi için devletin varlığı ve özellikle de, bu hakları benimseyen demokratik devletlerin varlığı, olmazsa olmaz koşuldur.

Anayasa Mahkemesi kararlarında yer aldığı ve Yabancı Yatırımlar Yasasının 3. maddesi d bendinin iptal gerekçesinde de yinelendiği gibi, "Ülke devletin asli ve maddi unsurlarından biridir. Ülke olmadan devlet olmaz." Ülke, yani yeryüzünün belirlenmiş bir parçası toprak, devletin öteki maddi unsuru olan insan topluluğunun mülküdür. Mülkiyet hakkı, kişisel hak olarak, devleti oluşturan yurttaşların hakkıyla sınırlı bir haktır ve bu, yurttaş olmaktan kaynaklanan doğal bir haktır. Bu anlamda evrensel bir haktır. Yani her kişi, kendi devletinin toprağını edinme hakkına sahiptir. Yabancılara toprak edinme hakkı, doğal bir hak değildir, olamaz da. Burada yabancılara tanınan, toprak edinme hakkı değil, toprak edinme olanağıdır. "Karşılıklılık" koşulu, hak tanıma koşulu değil, olanak sağlama koşuludur. Devlet gerekli yerde ve zaman bu olanağı sağlayabilir ve gerektiğinde de bu olanağa son verebilir.

Son Sözler Yerine

Turgut Özal döneminde, 1984'te ve 1985'te, Suudi Arabistan, Kuveyt, Birleşik Arap Emirlikleri, Oman Sultanlığı, Bahreyn ve Katar ülkeleri ile bu ülkelerin uyruğunda bulu-

nan gerçek kişilere, karşılıklılık koşulu aranmaksızın Türkiye'de taşınmaz edinmesi için yasalarda yapılmak istenen (ve herbiri Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilen) değişiklikler, bugün yapılanlarla karşılaştırıldığında, bir bakıma iyi niyetli istekler olarak nitelenebilirdi! Çünkü o zaman, yalnızca bu ülkelerin petro-dolar zengini krallarına, sultanlarına, emirlerine, şeyhlerine, Boğazda "keyf" sarayları edinmeleri gibi "masum" amaçlar gündemdeydi.

Bugün 11 Eylülü arka cebimize koymadan ekleyelim ki:

Yabancılara toprak satışı adı altında, petro-dolar giysisi içinde uluslararası sermaye ulus-devleti içinden oyuyor, ılımlı islam sancağı altında teokratik sistem laik sistemin kalesini içinden çökertiyor.

Ondokuzuncu yüzyılın ortalarında, Batı, yatıyor-kalkıyor, "Türkiye'yi ne yapacağız?" diye soruyordu. Mondros Mütarekesi (30 Ekim 1918) ve Sevr Andlaşması (10 Ağustos 1920), bu soru'nun somut yanıtlarıydı. Mondros Mütarekesiyle imparatorluğun kolları ve bacakları kesilmişti, Sevr Andlaşmasıyla gövdesi parsellenmişti. Ama bu, ulusal diriliş, derleniş ve direniş duvarına çarpacak, tuz-buz olacaktı.

Batıdan doğuya, kuzeyden güneye paylaşım amacıyla eklemlenen etnik ve dinsel bölüşüm amacı, içten içe özerklikten özgürlüğe, özgürlükten "özür"e, değişik kimlikler ve giysiler içinde günümüze taşındı, taşınıyor.

Bugün ülke toprakları, ülkeyi bir yanıyla parsellemek isteyen, bir yanıyla ekonomisine egemen olarak siyasal iredesini güdülemeye çalışan, bir yanıyla laik ve demokratik kimliğin başına hilafet sarığı sarmayı amaçlayan perspektiflere programlanmış yasalarla başka ülkelerin toprağı haline geliyor.

Bir bakıma Türkiye Büyük Mağazasında, ülke toprağı, meta olarak pazarlanıyor, toprağı "para" olarak algılayan Bakanların deyişiyle ülke "kapış kapış" paylaşılıyor.

Mart 2009, Ankara

Mülkiye, Bahar / 2009, 262

Ömer L. Barkan, "XVI. Asrın İkinci Yarısında Türkiye'nin Geçirdiği İktisadi Buhranların Sosyal-Yapı Üzerindeki Tesisleri", *İktisadi Kalkınmamızın Sosyal Meseleleri*, İstanbul 1964.

Dr. Refii-Şükrü Suvla, "Tanzimat Devrinde İstikrazlar", *Tanzimat*, İstanbul 1940.

İsmail Hüsrev, *Türkiye'de Köy İktisadiyati*, İstanbul 1933.

Alptekin Müderrisoğlu, *Kurtuluş Savaşının Mali Kaynakları*, Ankara 1974.

Prof. Seha Meray, *Lozan Barış Konferansı*, SBF Yayınları, Ankara 1969.

Seha L. Meray - Osman Olcay, *Osmanlı İmparatorluğunun Çöküş Belgeleri*, SBF Yayınları, Ankara 1977.

Dr. Yılmaz Altuğ, *Yabancıların Arazi İktisabı Meselesi*, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, İstanbul 1957.

Prof. Dr. Vedat Raşit Seviğ, *Türkiye'nin Yabancılar Hukuku*, İstanbul 1981.

Nechib H. Chiha, "Osmanlı Devletinde Gayrimenkul Mülkiyeti Bakımından Yabancıların Hukuki Durumu", Çev: Halil Cin, *Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, Cilt XXIV, 1967, Sayı 1-4, s. 247-274.

Anayasa Mahkemesi, E 1984/14, K 1985/7, 13.6.1985.

Anayasa Mahkemesi, E 1986/18, K 1986/24, 9.10.1986.

Anayasa Mahkemesi, E 2003/70, K 2005/14, 14.3.2005.

Anayasa Mahkemesi, E 2006/35, K 2007/48, 11.4.2007.

Anayasa Mahkemesi, E 2003/71, K 2008/79, 11.3.2008.

Yabancı Gerçek Kişilerin Mülkiyet Edinimleri (Türkiye Geneli), 8.2.2009.

TBMM Tutanak Dergisi, Cilt 107, s. 1048 ve devamı.

TBMM Tutanak Dergisi, Cilt 22, 12 Haziran 2008.

TBMM Tutanak Dergisi, Cilt 24, 3 Temmuz 2008.

Uluslararası Doğrudan Yatırım Verileri Bülteni, Şubat 2009.

Meydan Larousse, "Düyunu Umumiye" maddesi.

Orhan Kurmuş, *Emperyalizmin Türkiye'ye Girişi*, Savaş Yayınları, 3. Baskı, Ankara 1982.

Orhan Özkaya, *Yabancılara Toprak Satışı*, Kaynak Yayınları, İstanbul 2005; "Yabancılara Toprak Satılamaz", *Cumhuriyet*, 11 Ağustos 2004; "Toprak Satışına Devam", *Cumhuriyet*, 6 Şubat 2006.

Muzaffer İlhan Erdost, " 'Sivil' İşgale 'AK' Tezkere", *12 Eylül "Turka"ları*, Onur Yayınları, Ankara 2004;

Muzaffer İlhan Erdost, "Yabancılara Toprak Satışı ve Anayasa Mahkemesi Kararı", *Kuşatılmış Ülke Kuşatılmış Yazılar*, Onur Yayınları, Ankara 2005.

Muzaffer İlhan Erdost, "Osmanlıdan Cumhuriyete, Cumhuriyetten Günümüze Yabancılara Taşınmaz Satışı, Yasallaşma Süreçleri ve Sonuçları", *Hiç Ölmedim Ben,* Onur Yayınları, Ankara 2006.
Muzaffer İlhan Erdost, "Yabancılara Toprak Satışı ve Yasalaşma Süreçleri", *Kan ile Kardeş,* Onur yayınları, Ankara, 2008.

TÜRKİYE
2009

12 Eylül'ün Kaidesi Kandır
İnsan ve Hakları
Son Osmanlı
Demokrasi Terörü mü? Darbe Demokrasisi mi?
Burada Buluşuyorsak Uzat Elini Obama
Gül ve Futbol Keyfi
Türkiye Ermenistan Sınırı Üzerine
Sevr'in Üç Ayağı ve Üç Basamağı
"Fırsat", "Açılım" ve Kapan
Başöğretmen
Darwin'i Şeriatın Süzgecinden Süzmek
Uğur Mumcu Miladı
Yabancılara Toprak Satışı ve Yasalaşma Süreçleri

KİTAP
SKB 0900650 VSA

ISBN 978-975-351-033-2
9 789753 510332